

บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน : พหุกรณีศึกษา

นางสาวสุพรรณค์ ไชโยรักษ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ ภาควิชา ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ROLES OF TEACHERS AND PARENTS ON ENHANCING STUDENTS' ETHICS :
A MULTICASE STUDY

MISS.SUSAN CHAIYORAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research
Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

สุธรรม์ ไชโยภักษ์ : บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน : พหุกรณีศึกษา (ROLES OF TEACHERS AND PARENTS IN ENHANCING STUDENTS' ETHICS : A MULTI - CASE STUDY
 อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 276 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมกับในโรงเรียนปกติ 3) เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากบทบาทครูและผู้ปกครองในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในลักษณะพหุกรณีศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม 1 โรงเรียน และโรงเรียนปกติ 1 โรงเรียน กรณีศึกษาครูแกนนำ 2 ท่าน กรณีศึกษาผู้ปกครอง 4 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 5 เดือน โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มกับนักเรียนของกรณีศึกษาครูแกนนำ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรม ประกอบด้วย 12 บทบาทคือ 1) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 2) ผู้สร้างบรรยากาศ 3) ผู้สร้างกำลังใจ 4) ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกการใช้ทักษะชีวิต 5) ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ 6) ผู้ฝึกนักเรียนให้แสวงหาความจริง 7) ผู้ฝึกนักเรียนให้เกิดความสงบในจิตใจ 8) ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความรักความเมตตา 9) ผู้ฝึกนักเรียนให้หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีในการดำเนินชีวิต 10) ผู้สอนด้วยประสบการณ์ผู้อื่น 11) ผู้มีความรักความเมตตา 12) ผู้มีระเบียบวินัย และบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ประกอบด้วย 9 บทบาท คือ 1) ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 2) ผู้สร้างบรรยากาศ 3) ผู้สร้างความรักความผูกพัน 4) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 5) ผู้สร้างระเบียบวินัย 6) ผู้สอนวิธีคิด 7) ผู้สร้างความไว้วางใจ 8) ผู้สร้างกำลังใจ และ 9) ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2. บทบาทครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมเหมือนบทบาทครูในโรงเรียนปกติ 4 บทบาท คือ ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ และผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต บทบาทผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติมีบทบาทเหมือนกัน คือ การสร้างความรักความผูกพัน การเป็นแบบอย่างที่ดี และการสร้างระเบียบวินัย

3. นักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตัวเองร้อยละ 62.5 จริยธรรมระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด ร้อยละ 25 และจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อสังคม ร้อยละ 12.5 ส่วนนักเรียนในโรงเรียนปกติมีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตัวเอง ร้อยละ 75 และจริยธรรมระดับคนใกล้ชิด ร้อยละ 25 และไม่พบจริยธรรมระดับเพื่อสังคม

4. ปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทของครู คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การตระหนักถึงการสร้างคนดี 3) การสร้างบรรยากาศ 4) นุคลิกและความสามารถเฉพาะตัวของครู 5) การจัดการการสอน 6) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 7) งบประมาณ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ 1) การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี 2) หักเหน็ดและการร่วมมือที่ดีของผู้ปกครอง 3) สื่อภายนอก 4) การขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมที่ทันต่อเหตุการณ์ ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทของผู้ปกครองคือ 1) ลักษณะของอาชีพ 2) การเรียนรู้ประสบการณ์จากสังคม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ 1) การบริหารจัดการเวลา 2) กลุ่มเพื่อนนักเรียน

ภาควิชา วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต สุธรรม์ ไชโยภักษ์
 สาขาวิชา วิจัยการศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดร. นก
 ปีการศึกษา 2549

##4684295327 : MAJOR EDUCATION RESEARCH

KEY WORD: MULTI – CASE STUDY / ETHIC / PARENTS ROLE / TEACHERS ROLE / FOCUS GROUP

SUSAN CHAIYORAK : ROLES OF TEACHERS AND PARENTS IN ENHANCING STUDENTS' ETHICS :

A MULTI - CASE STUDY.CHULALONGKORN UNIVERSITY. THESIS ADVISOR : ASST. PROF.

DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, Ph.D. , 276 pp.

The objectives of this research were: 1) to study the role of teachers and parents in enhancing ethics in students. 2) to compare the role of teachers and parents in enhancing students' ethics in the enhancing ethics school with the normal school 3) to compare ethics of students who received the enhancement ethics from the role of teachers and parents in the enhancing ethics school and normal school 4) To study the supportive factors and obstacle factors from teachers and parents in enhancing ethics in students .The qualitative methods in multi-case study was employed. One case study was the enhancing ethics school and the other was the normal school. Data were collected for a period of 5 months by documentary analysis, observation, interviews and focus group . The results of the research indicated:

1. The role of teachers in enhancing ethics consisted of 12 methods; 1) being good example 2) creating an atmosphere 3) inspiring 4) the quality of love and compassion 5) practice suitable students' behavior 6) practice students' discovery truth 7) practice students' peaceful mind 8) practice students' love and compassion 9) practice students' non-violence 10) teaching using the experience of others 11) being love and compassion 12) enhancing in discipline. The role of parents in enhancing ethics in students consisting of 9 methods; 1) enhancing the physical development 2) creating an atmosphere 3) creating loving relationship 4) being a good example 5) creating discipline 6) teaching analytical thinking 7) building up trust 8) inspiring 9) preventing negative behaviors

2. The role of teachers in enhancing ethics in the enhancing ethics school were similar to normal school in 4 role; 1) being good example 2) creating an atmosphere 3) inspiring 4) teaching using the experience of others. The role of parents of students in 2 schools is similar, that is building of loving relationship, setting up good examples and creating discipline.

3. Students in a school enhancing ethics have the ethics level 62.5% for self that requires self improvement, 25% for the close up person and 12.5% for the society whereas in the normal school 75% for self improvements, 25% for close up person and none for the society.

4. The supportive factors for the role of teachers were 1) management 2) commitment to create good people 3) creating an atmosphere 4) teacher's character and ability 5) instruction 6) variety of cultures 7) budget and the obstacle factors were 1) lack of good publicity 2) parents' attitude and participation 3) external media 4) lack of updated knowledge. The supportive factors for the role of parents were 1) the characteristics of occupation 2) learning from experience of the society and the obstacle factors were 1) time management 2) group of friends.

Department Education Research and Psychology Student's signature Susan Chaiyarak

Field of study Education Research Advisor's signature Duangkamol T.

Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยความเมตตากรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณอาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนวิชาสัมมนาการวิจัยทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์จนมีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ กรณีศึกษาทุกท่าน ผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามวิจัย โดยเฉพาะ อาจารย์เสาวนีย์ ธรรมพิธิ อาจารย์ไพโรจน์ ธรรมพิธิ อาจารย์สวัสดิ์ จันทารม ในการอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในช่วงเวลาอยู่ในสนามวิจัย

ขอขอบคุณโรงเรียนสัตยาไสที่ให้โอกาสและทุนสนับสนุนในการศึกษาต่อ นักเรียนโรงเรียนสัตยาไสที่สละเวลาอันมีค่าให้กับครูได้ทำวิจัย อาจารย์สิทธิชัย แสนนิทา ที่ช่วยเหลือในด้านพาหนะ คุณครูโรงเรียนสัตยาไสทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ โดยเฉพาะ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา และอาจารย์ศราไพล์ แก้วมัน ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณท่านอธิการสัตยาไส บาบ่า ที่ให้คำตอบในการแก้ปัญหา ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านรวมทั้งเพื่อนๆ ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสุวรรณ คุณศรวณีย์ และคุณมนตรี ไชโยรักษ์ที่เป็นแรงยึดเหนี่ยวให้มีกำลังใจ เป็นห่วงเป็นใยและสนับสนุนช่วยเหลือในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทที่

1	บทนำ	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม.....	6
	ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครู	17
	ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง	31
	ตอนที่ 4 การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา.....	47
	ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	การเลือกกรณีศึกษาและเหตุผลในการเลือกกรณีศึกษา.....	57
	การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม.....	59
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ.....	66
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ตอนที่ 1 บริบทโรงเรียนสีขาว.....	72
	ตอนที่ 2 บริบทโรงเรียนสีเขียว.....	93
5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ตอนที่ 1 บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมโรงเรียนสีขาว.....	113
	ตอนที่ 2 บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมโรงเรียนสีเขียว.....	156
6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการวิจัย.....	224
	อภิปรายผลการวิจัย.....	232

	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	235
รายการอ้างอิง.....	236
ภาคผนวก.....	238
ประวัติ.....	248

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงกิจกรรมในโรงเรียนสีขาว	88
ตารางที่ 4.2 แสดงกิจกรรมในโรงเรียนสีเขียว	107
ตารางที่ 5.1 แสดงลักษณะของนักเรียนที่มีจริยธรรมและความต้องการสูงสุดของนักเรียน	175
ตารางที่ 5.2 แสดงลักษณะของนักเรียนที่มีจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสีเขียว	239
ตารางที่ 5.3 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ	240
ตารางที่ 5.4 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนระดับดีเยี่ยมและระดับควรปรับปรุง ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ	243
ตารางที่ 5.5 เปรียบเทียบบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน	244
ตารางที่ 5.6 แสดงการเปรียบเทียบระดับจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ	245
ตารางที่ 5.7 แสดงปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ	248
ตารางที่ 5.8 แสดงปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้ปกครองในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ	250

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
รูปที่ 4.1 อาคารเรียนโรงเรียนสีขาว	79
รูปที่ 4.2 บรรยากาศหอพักนักเรียน	79
แผนภาพที่ 4.3 กระบวนการทำงานของจิตใจ	82
แผนภาพที่ 4.4 กระบวนการเรียนรู้	85
รูปที่ 4.5 การสร้างบรรยากาศด้วยสมาธิ	86
รูปที่ 4.6 การรับผิดชอบหน้าที่	87
รูปที่ 4.7 การสงบก่อนทำกิจกรรมการสวดมนต์	88
รูปที่ 4.8 อาคารเรียนที่สะอาด	96
รูปที่ 4.9 หอพักที่มีระบบความปลอดภัย	96
รูปที่ 4.10 นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	98
แผนภาพที่ 4.11 รูปแบบระบบไตรสิกขา	104
รูปที่ 4.12 การสร้างนิสัยรักธรรมชาติ	105
รูปที่ 4.13 กิจกรรมส่งเสริมความสงบ	106
รูปที่ 4.14 การฝึกกิริยามารยาท	106
รูปที่ 5.1 ภาพประกอบการสอนเรื่องน้ำ	209
แผนภาพที่ 5.2 บทบาทของครูและผู้ปกครอง ในโรงเรียนสีขาว	174
แผนภาพที่ 5.3 บทบาทของครูและผู้ปกครองใน โรงเรียนสีเขียว	237

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาที่ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับบทบาท และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูในการจัดการศึกษาในหลายมาตรา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข (มาตรา 6) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) การให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จึงถือเป็นภาระหน้าที่และบทบาทของครู ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายหลักสูตรของสถานศึกษา นอกจากนักเรียนจะมีความสามารถด้านปัญญาแล้วสิ่งหนึ่งที่ต้องพัฒนาควบคู่กันคือความสามารถทางจริยธรรมที่เป็นสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนมีอยู่ในตัวเองและต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นในระดับต่างๆ การเตรียมให้ผู้เรียนมีความสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตลอดจนผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ครูต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนในกระบวนการเรียนรู้และแนวคิดเชิงจริยธรรมทั้งเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีหรือไม่ดีให้กับตัวเองและบุคคลอื่นได้ กนกพรพรณ บุญธรรม (2540) ได้กล่าวว่าการที่จะได้คนดีนั้นวิธีหนึ่งสามารถจะกระทำได้และได้ผลระยะยาว คือ การอบรมปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในตัวนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสถานบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่เป็นหัวใจของกระบวนการคือ ครู ถ้าครูดีมีศีลธรรมและปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่แล้ว ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วย และจะกลายเป็นความดีงามที่เกิดขึ้นในใจและอยู่กับตัวนักเรียนอย่างยั่งยืนและยาวนาน

การพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ถือว่าการส่งเสริมจริยธรรมซึ่งมีกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องอาศัยทักษะหลายๆ ด้าน ครูต้องแสดงบทบาทโดยการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญความรู้ และเป็นบุคคลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาในการเป็นคนดีมีจริยธรรม พฤติกรรมของนักเรียนมีพื้นฐานการขัดเกลามาจากครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมในเรื่องเดียวกันที่แสดงออกในขณะที่อยู่โรงเรียนกับที่บ้านมักจะมี ความแตกต่างกัน หากเป็นพฤติกรรมด้านลบถือว่าเป็นพฤติกรรมที่สร้างปัญหาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้อื่น อีกทั้งยังถือว่าเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนของครู พฤติกรรมด้านลบที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น จากกา

เลี้ยงดูของผู้ปกครอง เพื่อน ชุมชนหรือแม้กระทั่งตัวนักเรียนเอง ครูจะต้องมีความเข้าใจให้มาก และจะต้องมีการแก้ปัญหาด้วยการอาศัยครอบครัวโดยเฉพาะผู้ปกครองของนักเรียนในการปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมให้มีการปฏิบัติด้วยแนวทางเดียวกันจึงจะประสบความสำเร็จ

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้นักเรียนได้เริ่มเรียนรู้การดำรงชีวิตตั้งแต่แรกเกิด ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดและมีอิทธิพลคือผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดมากกว่าคนอื่น และจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบอย่างพฤติกรรม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2530) ตลอดจนรับรู้แนวคิดต่างๆ ซึ่งหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติ คือ การให้ความรัก ความอบอุ่น ให้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ผู้ปกครองต้องส่งเสริมความเจริญเติบโตส่วนบุคคล ทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญา หล่อหลอมและปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามให้สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยดี เนื่องจากจริยธรรมเป็นสภาพของคุณงามความดีภายในบุคคล จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกเพื่อใช้ในการตัดสินใจที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและนำไปสู่การสร้างชีวิตให้เข้มแข็งต่อสิ่งชั่วร้ายที่มาตามกระแสความนิยมของกลุ่มเพื่อน และสังคม

จะเห็นว่าการส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียนไม่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้เพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหากแต่เป็นความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง จินดา อาจิณสมอาจารย์ (2522) ได้เสนอแนะไว้ว่าการส่งเสริมจริยธรรมถือว่าการรับผิดชอบร่วมกัน ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพโดยเฉพาะการปลูกฝังและการส่งเสริมจริยธรรมจะต้องมีลักษณะเป็นการเรียนแบบบูรณาการทั้งความรู้ และทักษะซึ่งเป็นเครื่องมือในนำไปใช้ในชีวิตจริง เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบและปลอดภัย ดังนั้นจึงมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และในขณะเดียวกันจะเห็นว่าความสำเร็จในด้านการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดจริยธรรมควบคู่กันนั้นยังเป็นเพียงแนวทางหรือทฤษฎี ดังนั้นทำอย่างไรครูและผู้ปกครองจะมีการแสดงบทบาทของตนเองเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเกิดจริยธรรมและยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

การวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมุ่งศึกษาระดับคุณธรรม เป็นการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจการรับรู้หรือความคาดหวังระหว่างบุคคล เช่น ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ว่าแต่ละบุคคลจะมีระดับคุณธรรม จริยธรรมหรือพฤติกรรมแสดงออกมากน้อยเพียงใด และถึงแม้ว่าจะมีแนวทางในการปฏิบัติให้เข้าถึงบทบาทของครูและผู้ปกครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการส่งเสริมพฤติกรรมของบุคคลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทครูและผู้ปกครอง เช่น จินดา อาจิณสมอาจารย์(2522) ศึกษาหน้าที่ในการสอนจริยธรรมของครู นววรรณ ภาวะการ (2528) ศึกษาบทบาทของครูใน 5 บทบาท ตามแนวคิดของสุมน อมรวิวัฒน์ และกนกพรพรณ บุญธรรม (2540) ศึกษาการแสดงตนเป็นแบบอย่างของครู การจัดโอกาสในการฝึกพฤติกรรมของนักเรียน การปฏิบัติตนของนักเรียนและการเสริมแรง ผลจากการศึกษาดังกล่าว

พบว่าบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนคือครูและผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องเข้าใจหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี และจะต้องมีการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ได้เอง และเป็นการแสดงออกที่เป็นไปตามมาตรฐานของพฤติกรรมตามค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม

นอกจากนี้ได้มีการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่เป็นการสนับสนุน อุปสรรค ในเรื่องของกระบวนการทำงานที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาสุวิมล ว่องวานิชและนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543) พบว่าปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าประกอบด้วย 3 กระบวนการคือ 1) กระบวนการจากบุคคลรอบข้าง 2) กระบวนการพัฒนาตนเอง และ3) กระบวนการพัฒนาจากอาจารย์มหาวิทยาลัย จากผลการศึกษาที่กล่าวข้างต้นมีข้อเสนอแนะในเรื่องของการร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง และการศึกษาปัญหาอุปสรรคนั้นยังมีค่อนข้างน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียนให้ครอบคลุมและเห็นภาพรวม ทั้งในส่วนของสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองประกอบกับ ในปัจจุบันมีแนวการจัดการศึกษาที่หลากหลายทำให้เกิดการจัดการศึกษาทางเลือกทั้งในส่วนนิติบุคคลเช่นโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาเด็กอัจฉริยะ โรงเรียนแนวพุทธและโรงเรียนที่เป็นการจัดการศึกษาโดยพ่อแม่หรือที่เรียกว่าโฮมสคูล ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย เลือกสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นสถาบันทางการศึกษาที่ได้รับการยอมรับและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างในระดับเขตพื้นที่การศึกษา คือมีเป้าหมายพันธกิจและการบริหารจัดการที่เอื้อให้ครูและผู้ปกครองได้มีบทบาทสามารถดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักเรียนถูกเลี้ยงดูภายใต้การดูแลของผู้ปกครองในบริบทที่หลากหลาย ดังนั้นการที่นักเรียนจะมีคุณธรรมจริยธรรมจึงเกิดจากหลายปัจจัย เช่นการขาดแคลนครอบครัว โรงเรียนและสังคม ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในบริบทที่เป็นโรงเรียนปกติด้วย การเปรียบเทียบบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมภายใต้บริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการที่จะนำผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษามาช่วยในการศึกษาโดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมและโรงเรียนปกติ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถมองเห็นกระบวนการและได้ศึกษาปัญหาอย่างเจาะลึก เช่น สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ระบบการบริหาร การจัดบรรยากาศ ตลอดจนการจัดการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูหรือผู้ปกครองจากโรงเรียนอื่นๆ สามารถนำแนวทางการดำเนินงานไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนได้

คำถามวิจัย

1. ครูและผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างไรและมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมร่วมกันอย่างไร
2. บทบาทของครูและผู้ปกครองในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมกับโรงเรียนปกติแตกต่างกันอย่างไร
3. จริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากครูและผู้ปกครองในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติแตกต่างกันอย่างไร
4. ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน ในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมกับในโรงเรียนปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากบทบาทครูและผู้ปกครองในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนระดับจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากครูและผู้ปกครองและปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง สิ่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งได้ถูกกำหนดให้กระทำตามสิ่งที่กำหนดไว้เป็นหน้าที่ บุคคลในแต่ละตำแหน่งจะมีหน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำ และได้รับสิทธิที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ซึ่งบทบาทนี้จะเกี่ยวพันกับบทบาทอื่นที่เกี่ยวข้องในสังคมเดียวกัน

จริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติในสิ่งที่ดีตามข้อกำหนดอันเป็นมาตรฐานของสังคมในการดำเนินชีวิตให้อยู่ได้อย่างมีความสุขและสงบ

จริยธรรมของนักเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติของนักเรียนในสิ่งที่ดีตามข้อกำหนดอันเป็นมาตรฐานของสังคมในการดำเนินชีวิตให้อยู่ได้อย่างมีความสุขและสงบ

การส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน หมายถึง การจัดระบบ และการจัดการกิจกรรมการ

เรียนการสอน โดยการบูรณาการ สอดแทรกหลักทางจริยธรรมให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ที่นักเรียนปฏิสัมพันธ์อยู่เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ถูกต้องและดีงามของนักเรียน

บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม หมายถึง การทำหน้าที่ของครูและผู้ปกครองในการสั่งสอน ฝึกฝน อบรมบ่มนิสัย ให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีงามสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรม หมายถึง โรงเรียนที่มีปรัชญาของโรงเรียนชัดเจนในเรื่องการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญา กีฬาและศิลปะดนตรี และเป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับในกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระดับเขตพื้นที่หรือระดับกระทรวง

โรงเรียนปกติ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยยึดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐบาล

นักเรียนที่มีจริยธรรมระดับดีเยี่ยม หมายถึง นักเรียนที่มีการแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติสิ่งที่ดีตามข้อกำหนดอันเป็นมาตรฐานของสังคมในการดำเนินชีวิตให้อยู่ได้อย่างมีความสุขและสงบ โดยพิจารณาจากผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในระดับดีเยี่ยม

นักเรียนที่มีจริยธรรมระดับปรับปรุง หมายถึง นักเรียนที่มีการแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติในสิ่งที่ดีตามข้อกำหนดอันเป็นมาตรฐานของสังคมในการดำเนินชีวิตให้อยู่ได้อย่างมีความสุขและสงบ โดยพิจารณาจากผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในระดับควรปรับปรุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงบทบาทของครูและผู้ปกครอง ตลอดจนปัจจัยและอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทตนเองของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน
3. เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาและวิจัยบทบาทของครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนที่เน้นการส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนปกติทั่วไป ให้กับนักเรียนในระดับต่างๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับบทบาทของครูและผู้ปกครองที่เน้นการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยต่างๆ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม
- ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครู
- ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง
- ตอนที่ 4 การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา
- ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติและปฏิบัติ ตามกฎศีลธรรม

Jeffrey (1962) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานของความดี ความเลว เป็นพฤติกรรมที่มุ่งสู่ความดีและละเว้นในสิ่งที่เลวร้าย

Brown (1968) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์ต่างๆที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

Kohlberg (1971) กล่าวถึงจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคมซึ่งบุคคลพัฒนาขึ้น จนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินผลของการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำถูกหรือผิด

กรมการฝึกหัดครู (2522) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามที่สังคมยอมรับ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่าอันพึงประสงค์ของตนและสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) มองลักษณะจริยธรรมเป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติ 2 อย่างคือ เป็น

พฤติกรรมที่สังคมนิยมให้การสนับสนุน พอใจในการกระทำถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ส่วนอีกอย่างเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการ สังคมจะพยายามลงโทษและพยายามกำจัด

Thomas (1988 :7) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม (Ethics) ว่าเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่มีมาตรฐานการแสดงออกอย่างมีคุณค่าและเป็นการปฏิบัติที่มีการตัดสินใจโดยใช้หลักศีลธรรม (Morals)

Kapani (2000:17) กล่าวถึงจริยธรรมว่าเป็นคุณค่า (value) หมายถึง บุคคลจะมีคุณค่าเมื่อมีจิตสำนึกในการแสดงออกในสิ่งที่เป็นความต้องการ ความสนใจ และมีการกำหนดคุณค่าหลักการ มาตรฐาน และคุณภาพจากสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546 : 5 - 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลที่กำหนดโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นข้อกำหนดของสังคม

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นว่าจริยธรรมเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกและอยู่ภายใต้บรรทัดฐานของสังคมโดยยึดการตัดสินใจคุณค่าจากหลักของศีลธรรมหรือจารีตประเพณี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติในสิ่งที่ดีตามข้อกำหนดอันเป็นมาตรฐานของสังคมในการดำเนินชีวิตให้อยู่ได้อย่างมีความสุขและสงบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับจริยธรรม มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาพยายามอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมถือว่าเป็นค่านิยม พัฒนามาจากหลักปฏิบัติของศาสนาต่างๆ จริยธรรมในปัจจุบันเน้นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในหลายรูปแบบมากกว่าการศึกษาเฉพาะด้าน โดยใช้ทฤษฎีทางจริยธรรมตามแนวคิดดังต่อไปนี้ ปราชญา กล่าวขวัญ (2544) คือ

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Freud (1857 - 1939) ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ว่า เนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตใต้สำนึก ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1) อิด (Id) เป็นพลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด รวมถึงสัญชาตญาณ แรงขับภายในเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ควรหรือไม่ควร

2) อีโก้ (Ego) เป็นพลังแห่งการรู้และเข้าใจ การรับรู้ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผล การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลังอิด เช่น เมื่อหิวพลังของอีโก้จะใช้เหตุผลตรึกตรองว่าจะบำบัดความหิวนั้นด้วยวิธีการใดตามสภาพแวดล้อม เช่น หาอาหารในตู้กับข้าว หรือไปรับประทานอาหารนอกบ้าน พลังอีโก้เป็นพลัง

ของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของจิต โดยทำการควบคุมจิตใจมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

3) ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านคุณธรรมและคอยกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามปทัสสถานของสังคม โดยซุปเปอร์อีโก้กระตุ้นให้ยึดละทิ้งความไม่ถูกต้องไม่ควร และสนับสนุนอีโก้ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร ลักษณะเป็นค่านิยมต่างๆ เช่น ความดี ความซื่อ ความถูกต้อง มโนธรรม คุณธรรม ความยุติธรรม ซุปเปอร์อีโก้เป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลังจิต โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณทางเพศและความก้าวร้าวรุนแรง

การทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 ลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์เกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้ พลังใดมีอิทธิพลเหนือพลังอื่น ย่อมเป็นตัวชี้ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เช่น ถ้าพลังจิตมีอำนาจสูง ก็มีบุคลิกภาพเป็นเด็กที่ไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตนเอง ถ้าพลังอีโก้มีอำนาจสูง จะเป็นคนมีเหตุผล เป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าพลังซุปเปอร์อีโก้มีอำนาจสูง จะเป็นนักอุดมการณ์ นักทฤษฎี นักพัฒนาสังคม เป็นต้น

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีของ Freud นี้ จริยธรรมของนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังจากผู้ปกครอง และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมจริยธรรม โดยจะได้รับการพัฒนาขึ้นในระบบ ซุปเปอร์อีโก้ นักเรียนจะมุ่งกระทำตนตามกระบวนการถอดแบบจากการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้นักเรียนถอดแบบบุคลิกภาพ ค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนในที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษด้วย เช่น จะลงโทษตนเองด้วยการแสดงความรู้สึกผิด และเมื่อปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจริยธรรม จะมีการให้รางวัลแก่ตนเองซึ่งแสดงออกด้วยการชื่นชมตนเอง เป็นต้น

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (1896 – 1960) เป็นผู้เริ่มแนวคิดที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาในการที่จะรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม โดยพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นด้วย ซึ่ง Piaget ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดลอมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะ เป็นการตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ตามวัฒนธรรมมีการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 – 8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวต่อผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือ ประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม โดยถือว่าเป็นการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มโดยไม่คำนึงผลที่ผ่านมา

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8 – 10 ปี Piaget เชื่อว่า เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อน ด้วยกันความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายใต้จิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลในช่วงวัย 8 – 10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่ 3 แต่อาจจะมีเด็กบางคนที่มีพัฒนาการหยุดชะงักในขั้นที่ 2 เนื่องจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติของการเลี้ยงดู กระบวนการทางสังคม หรือการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อน

จริยธรรมตามแนวของ Piaget มี 2 ส่วนที่สำคัญคือ การเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมและการมีความยุติธรรม ซึ่งแบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 ชั้น ประกอบด้วยชั้นแรกเป็นจริยธรรมภายนอกเป็นจริยธรรมตามกฎเกณฑ์หรือตามข้อบังคับ ชั้นที่สอง คือ จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมความร่วมมือ หรือจริยธรรมในการปฏิบัติต่อกัน

การพัฒนาจริยธรรมในตามแนวทฤษฎีของ Piaget คือ การพัฒนาจากจริยธรรมภายนอกไปสู่จริยธรรมภายในเป็นการพัฒนาการทางความคิด ความเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยเดียวกันจะทำให้เด็กสามารถเข้าใจทัศนคติของผู้อื่น และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง โดยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้อง 2 กระบวนการ คือ กระบวนการแรกการมีส่วนร่วมตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลให้เด็กมีทัศนคติต่อกฎเกณฑ์และผู้มีอำนาจเปลี่ยนจากเดิม การที่เด็กโตขึ้น ทำให้เด็กมีโอกาสได้รับความเท่าเทียมกับผู้ที่อายุมากกว่าตนในสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น ซึ่งจะลดการนับถือผู้ใหญ่แบบทิศทางเดียว การได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันทำให้เด็กนำเอาการนับถือกันและกันเข้ามาใช้ ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขกฎเกณฑ์ต่างๆ มากขึ้น มีการร่วมมือกันทำสิ่งต่างๆ มากยิ่งขึ้น ส่วนกระบวนการที่สอง เกี่ยวกับการสวมบทบาทต่างๆ กับเพื่อนวัยเดียวกันบางครั้งเป็นการสวมบทบาทที่จะต้องมีการกระทำต่อกันและกัน เช่น ในการเล่น เด็กคนหนึ่งอาจจะเล่นเป็นตำรวจ อีกคนเล่นเป็นผู้ร้าย การเล่นจะดำเนินไปด้วยดี เมื่อเด็กแต่ละคนต่างก็แสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสม การเล่นบทบาทนี้ ทำให้แต่ละคนแสดงบทบาทได้เต็มที่ การกระทำเช่นนี้ทำให้เกิดความรู้สึกนับถือเพื่อนคนอื่นๆ เคารพกฎเกณฑ์ที่ได้ช่วยกันสร้างขึ้น

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1976) ได้ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของ Piaget พบว่ามนุษย์ในวัฒนธรรมต่างๆ มีขั้นตอนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือเจตนาก่อนกระทำจากขั้นต่ำสุดเมื่อเป็นเด็กไปจนถึงขั้นสูงสุดคือ ขั้น 6 เมื่อเป็นผู้ใหญ่ตอนกลาง ในกรณีที่ความเจริญทางจิตนี้มีได้

หยุดชะงักในขั้นต่างๆ เสียก่อน และขั้นทั้ง 6 ที่ควรเกิดตามอายุที่เพิ่มขึ้น Kohlberg เชื่อว่า จริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้องของการกระทำ มิได้เกิดการ เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรองตาม เหตุผลของแต่ละบุคคล และเนื่องจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทาง สติปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมจากขั้นที่ต่ำไปสู่ขั้นที่สูงกว่าที่ ละชั้น ไม่มีการป้อนกลับและไม่มีการเร่งขึ้น Kohlberg (1976: 35 – 38) ได้แบ่งการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมของตนเอง (preconventional level) ระดับนี้บุคคลจะ เลือกลงตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น มักพบในเด็ก อายุ 2 – 10 ปี ในระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น

ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังเพื่อหลบหลีกการลงโทษ

ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (conventional level) ระดับนี้บุคคลจะปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน ทำตามกฎหมาย หรือทำตามกฎเกณฑ์ของศาสนา รู้จักเอา ใจเขามาใส่ใจเราแสดงบทบาททางสังคมได้ มักพบในช่วงอายุ 10 - 16 ปี ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น

ขั้นที่ 3 การทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ คล้อยตามผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน

ขั้นที่ 4 การทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม บุคคลจะรู้บทบาทและหน้าที่ของตนใน ฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ระดับที่ 3 ขั้นทำตามคำมั่นสัญญา (post conventional level) ระดับนี้บุคคลจะเห็น ความสำคัญของคนหมู่มาก เคารพในสิทธิของผู้อื่นควบคุมบังคับใจตนเองได้ พบในช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น

ขั้นที่ 5 การมีเหตุผลและเคารพตนเอง ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการ ตัดสินใจ

ขั้นที่ 6 การยึดอุดมคติสากล ทำความดีเพื่อความดี มีจิตใจกว้างขวาง

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา จะพบว่าจริยธรรมของ บุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสติปัญญาเพราะ บุคคลที่มีอายุมากย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้นด้วย และการพัฒนาจริยธรรม ของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้นโดยพัฒนาการขั้นต่ำ และยุ่งยากน้อยกว่าต้องเป็นสิ่งที่เป็น จะต้องเกิดขึ้นก่อนขั้นสูงๆ ขึ้นไป

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ปราชญา กล้าเผชิญ (2544) เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมว่าจริยธรรมคือกฎสำหรับประเมินพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. สิ่ง que เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เกิดจากการกระทำเมื่อมนุษย์เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ก็จะกลายเป็นความเชื่อมั่นที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์

2. วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นโดยตนเอง หรือเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมและผลกรรมของผู้อื่น นอกจากนี้มนุษย์ยังสามารถเรียนรู้จากการฟังคำบอกเล่าของผู้อื่น และจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นบันทึกไว้ด้วยวิธีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ทำให้มนุษย์เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง

3. ความเชื่อ ผลจากการเรียนรู้ของมนุษย์จะพัฒนาเป็นความเชื่อ ความเชื่อของมนุษย์มีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ การควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความเชื่อ

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด ได้แก่การคิดในเชิงประเมินโดยตั้งอยู่บนสมมติฐานความเชื่อที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งพฤติกรรมใด แล้วนำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

ดังนั้นจริยธรรมในตัวบุคคลมีอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญ บุคคลที่เกิดมาในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้จากสภาพสังคมและผู้ que แวดล้อมตน ซึ่งสภาวะแวดล้อมของบุคคลมีอิทธิพลในการถ่วงหรือระงับ การพัฒนาทางจริยธรรม การเกิดจริยธรรมเริ่มก่อตัวจากการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นที่ละน้อย และจะเจริญขึ้นเป็นลำดับโดยวิธีการปลูกฝัง การให้ความรู้

การแสดงออกทางจริยธรรม

แนวคิดเรื่องการแสดงออกทางจริยธรรมตามแนวคิด Brown (1965) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านความรู้สึก (Feeling) และ 3) ด้านการประพฤติปฏิบัติ (Conduct) ซึ่งสอดคล้องกับ Hoffman (1970) ที่แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้านเช่น กันคือ 1) ความคิดทางศีลธรรม (Moral Thought) 2) ความรู้สึกทางศีลธรรม (Moral Feeling) และ 3) การแสดงพฤติกรรมทางศีลธรรม (Moral Behavior)

จะเห็นว่าศีลธรรมและจริยธรรมเป็นลักษณะที่ไปด้วยกันในเรื่อง ความรู้ ความรู้สึกและการแสดงออกของพฤติกรรม ดังนั้นลักษณะการแสดงออกทางจริยธรรมจึงมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ บุคคลจะได้รับการเรียนรู้ในสิ่งที่สังคมสอนในสิ่งที่ ดี – ไม่ดี สมควร – ไม่สมควร ปรรอณา – ไม่ปรรอณา ว่ามีสิ่งใดบ้าง และสังคมคิดอย่างไร โดยเฉพาะในเรื่องหลักคำสอนของศาสนาที่มีอิทธิพลในการกำหนดจริยธรรมของบุคคลในแต่ละรุ่นมีแนวคิดสืบทอด และมีการศึกษาคิดค้นเพิ่มเติม ซึ่งเป็นหลักในการยึดถือของสังคม เพื่อให้อยู่ได้อย่างมีความสุข จริยธรรมของแต่ละสังคม มีการอบรมสั่งสอนสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง การอบรมสั่งสอนกุศลธรรม อกุศลธรรม กฎหมายและระเบียบประเพณีของกลุ่มคน ถือเป็นกรทำให้ความรู้ความคิดด้านจริยธรรม บางคนรู้มากคิดเป็น บางคนรู้น้อยคิดไม่เป็น ขึ้นอยู่กับความสามารถการเรียนรู้ของแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ

นอกเหนือจากคุณธรรมที่เป็นหลักการของศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี ค่านิยม และกฎหมายแล้วจะเห็นว่ายังต้องอาศัยกระบวนการทางสมองซึ่งเป็นกระบวนการคิดหาเหตุผลที่จะใช้จริยธรรม โดยผ่านการกระทำจนเกิดการเรียนรู้ ตามพัฒนาการเรียนรู้ในวัยต่างๆ ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจหลักทางจริยธรรม ควรพิจารณา 4 ประการ คือ ลักษณะของจริยธรรม การเกิดจริยธรรม ประโยชน์ของจริยธรรม และความสำเร็จในการใช้หลักจริยธรรม

2. ด้านความรู้สึก ความรู้สึกจะเกิดขึ้นได้ต้องมีเป้าหมายซึ่งก็คือหลักจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความประหยัด ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความรักชาติ ฯลฯ ถือเป็นเป้าหมายของความรู้สึก ความรู้สึกของคนจะแสดงออกในรูปแบบของการชอบ ไม่ชอบ จะเข้มข้นมากน้อยขึ้นอยู่กับการประเมินความรู้สึกนั้นๆ ซึ่งก็คือ ค่านิยม จริยธรรมจะนำค่านิยมและคุณธรรมทั้งทางบวกหรือลบไปพิจารณาประพฤติปฏิบัติลงมือทำในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นบุคคลจะนำค่านิยมไปใช้ขึ้นอยู่กับระดับของความรู้สึกซึ่งมีระดับต่างๆ ของความรู้สึกด้านทางบวกและทางลบ การสั่งสอนอบรมความรู้ในหลักจริยธรรมขั้นแรกต้องทำให้เกิดความเข้าใจ และมีความรู้สึกที่ดีในด้านบวกหรือเห็นประโยชน์จากหลักจริยธรรม

3. ด้านการแสดงพฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลเมื่อพบปัญหาทางจริยธรรม เป็นการปฏิบัติซึ่งเกิดจากการพิจารณา การตัดสินใจโดยอาศัยความรู้สึกหรือความรู้ที่มีอยู่มาก่อน หากบุคคลที่ขาดจริยธรรม เมื่อพบปัญหาทางจริยธรรมจะแสดงการกระทำไม่ดีออกมาทันที ซึ่งส่วนใหญ่จริยธรรมจะพิจารณาด้านการแสดงพฤติกรรมเป็นหลักสำคัญ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) แบ่งประเภทของจริยธรรมตามที่มนุษย์เกี่ยวข้องกับด้วยเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่า ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำและการกระทำชนิดใดเลว ควรงดเว้นลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้

เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2 – 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าคนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคล มีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคลเพราะทศนคตินั้น รวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทศนคติเชิงจริยธรรมจึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมอย่างเดียว ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มี จริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจท์ และโคลเบิร์ต ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย คือพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงถึงพฤติกรรม ที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่งคือพฤติกรรมในสถานที่เข้ายวนใจ หรือในสภาพยั่วยุให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยุ เช่นการโกงสิ่งของ เงินทองหรือคะแนน การลักขโมย และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูง ย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะการกระทำในทางที่ดีและไม่ดีของบุคคลนั้น จะส่งผลโดยตรงต่อความสุขและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ จริยธรรมจึงเป็นเครื่องมือเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของแต่ละบุคคล

จะเห็นว่าจริยธรรมมีรากฐานมาจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี ค่านิยมของสังคม และกระบวนการทางสมองโดยใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่จนสะสมเป็น

ประสบการณ์ ซึ่งระดับของการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมมี 4 ระดับคือ ความรู้เชิงจริยธรรม ทักษะเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ประเภทของจริยธรรม

พฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะต่างๆ ของบุคคลมีทั้งด้านบวกและด้านลบหากเป็นด้านบวกและได้รับการตัดสินจากสังคมถือว่าเป็นหลักการที่ควรยึดถือและนำไปปฏิบัติ จะเห็นว่าแต่ละบุคคลมีพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งเร้าและระดับของจริยธรรมที่ได้รับการฝึกจนเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างอัตโนมัติ ในการส่งเสริมให้บุคคลที่อยู่ในวัยเรียนได้รับการปลูกฝังให้เกิดคุณลักษณะทางจริยธรรมและเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจในการนิยามลักษณะของพฤติกรรมจึงมีผู้จัดประเภทไว้ดังนี้คือ

ลัวน สายยศ (2543) ได้แบ่งเนื้อหาเพื่อศึกษาจริยธรรม ออกเป็น 3 ประเภทดังต่อไปนี้คือ

1. ประเภทสร้างคุณงามความดีแก่ตนเอง ได้แก่ ความขยันขันแข็ง ความอดทน ความพยายาม การรู้จักพึ่งตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้จักค่าของเวลา ความตรงต่อเวลา ความรอบคอบ ความประหยัด ความรู้จักประมาณ ความรู้จักยับยั้งชั่งใจ ความกล้าหาญ ความร่าเริงเบิกบาน ความมีใจหนักแน่น ความรู้จักเลือกคบคน ความมีเหตุผล ความรักความสะอาด ความเป็นผู้มีระเบียบ ความรักในความดี

2. ประเภทส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์ ได้แก่ ความมีไมตรีจิตมิตรภาพ ความสุภาพอ่อนโยน ความเห็นอกเห็นใจ ความเคารพสิทธิของผู้อื่น ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญู กตเวทิตะ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความรู้จักรับผิดชอบ ความจริงใจในการพูด ความเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์

3. ประเภทส่งเสริมชาติบ้านเมือง ได้แก่ ความรักชาติ ความเห็นแก่ส่วนรวม ความเสียสละความรักธรรมชาติ ความรักสมบัติสาธารณะ ความรักประเพณีอันดีงาม ความเคารพนับถือศาสนา ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2528) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนจริยศึกษา ได้ยึดหลักจริยธรรมจากอริยมรรคมีองค์แปดและได้มีการวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้คือ

1. หมวดสัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบ หรือความเห็นถูกต้อง ได้แก่ การมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตน การเห็นความจริงของธรรมชาติ ความรู้จักรับผิดชอบชั่วดีและมีเหตุผล การรู้จักความถูกต้องพอดี ความเชื่อมั่นในตนเอง การยอมรับการเปลี่ยนแปลง ความ

รับผิดชอบ ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง การรู้จักทำชีวิตให้เป็นชีวิตเย็น ความไม่เห็นแก่ตัว การรับรู้ต่อบุคคลที่ควรรับรู้ การเคารพบูชาที่ถูกต้อง คุณธรรมในการอยู่ร่วมกัน

2. หมวดสัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบหรือดำริถูกต้อง ได้แก่ การมีสักจะความจริงใจความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว ความกตัญญูทเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย

3. หมวดสัมมาวาจา คือ การพูดจาชอบ ได้แก่ การไม่พูดร้าย พูดแต่วาจาที่ชวนฟังและมีประโยชน์หมวดสัมมาภังคะ คือ การทำงานชอบ ได้แก่ การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของสิ่งมีชีวิต ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา การไม่ประทุษร้ายต่อของรักของผู้อื่น การไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้ใด การไม่มีการกระทำที่เป็นการประทุษร้ายต่อสติสัมปชัญญะของตนเอง การมีมารยาทและนิสัยสำหรับสุภาพชน การมีมารยาทอันแสดงลักษณะแห่งความเคารพและเอื้อเฟื้อ ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมทุกสาขา การมีความประพฤติประกอบด้วยธรรม การทำความดีตลอดเวลา การมีกิจกรรมอันประกอบด้วยสุนทรียภาพ การกระทำทุกสิ่งด้วยความประณีตละเอียดถี่ถ้วน

4. หมวดสัมมาอาชีวะ คือ การดำรงชีพชอบ ได้แก่ การแสวงหาและมีปัจจัยเครื่องเลี้ยงชีพที่ประกอบด้วยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบกิจการงาน การคบบัณฑิต การไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือวิสัยของคนพาล ความสุภาพไม่เหยียดไส้อั้ววด

5. หมวดสัมมาวายามะ คือ ความพากเพียรถูกต้อง ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่ ทั้งที่เป็นการละเว้นและการทำให้มี การพยายามหาดูและทำตามตัวอย่างที่ดี การพยายามแก้ไขข้อบกพร่องที่ควรแก้อยู่ตลอดเวลา

6. หมวดสัมมาสติ คือ ความจำได้ ระลึกได้ ได้แก่ ความเป็นผู้มีสติในการควบคุมตนเอง ความเป็นผู้มีสติรวดเร็วทันเวลาในทุกกรณี ความเป็นผู้มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจทันต่อเหตุการณ์ความ เป็นผู้มีสติในการแสวงหาและบริโภคปัจจัย

7. หมวดสัมมาสมาธิ คือ ความตั้งใจมั่นถูกต้อง ได้แก่ การทำจิตให้สงบ มีสมาธิ จิตใจแจ่มใส ความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในสิ่งที่มากระทบ ความอดทนอดกลั้น ความเป็นผู้มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ความเป็นผู้มีจิตที่ไม่มีสิ่งที่น่ารังเกียจ ความเป็นผู้มีจิตใจไร้โรค ความเป็นผู้มีจิตเกษม คือ เยือก เย็น สดชื่น แจ่มใส สะอาด ความเป็นผู้มีจิตบริสุทธิ์ ตั้งมั่นว่องไวในหน้าที่

Kapani (2000) ได้ศึกษาคุณค่าความเป็นมนุษย์ (Human value) ซึ่งมีลักษณะเป็นจริยธรรม 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความประพฤติชอบ (Righteous conduct) หมายถึง มนุษย์แต่ละคนเมื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปรองดอง จะต้องทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ทำร้ายตนเอง

และผู้อื่น ได้แก่ การพูดแต่สิ่งที่ดีและมีประโยชน์ การพูดน้อยและเบาๆ การพูดจา สุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน การรู้จักประหยัด การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การรู้จักเสียสละ การรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง การรักษาสุขภาพอนามัยของส่วนรวม การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตรงต่อเวลา การเป็นมิตรกับทุกคน ความยุติธรรม การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย การเคารพนับถือผู้ใหญ่ ความเกรงใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน

2. ความสงบ (Peace) เป็นเรื่องของอารมณ์ของมนุษย์ที่มีตลอดเวลา เช่น รื่นเริง เศร้า วิดกกังวล การที่มนุษย์จะมีความสงบได้ ต้องไม่ห่วงไหวกับสถานการณ์ต่างๆ โดยถือว่า เหตุการณ์ต่างๆ เป็นบทเรียน ลักษณะของความสงบสุขได้แก่ การรู้จักควบคุมระดับการหายใจ การควบคุมกาย วาจา ใจ การคิดก่อนทำ การเสริมสร้างลักษณะที่ดีของตนเองเสมอ การรู้จักควบคุมอารมณ์การพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ความอดทน การฝึกสมาธิ การทำให้ใจให้สงบ การมีสมาธิในการทำงาน

3. ความจริง (Truth) หมายถึง ความสามารถໃຈໃຈหรือความคิดในทางที่ถูกต้อง ซึ่ง ธรรมชาติของจิตใจ คือ การวิเคราะห์ ตัดสิน แยกแยะตามโครงสร้างความคิด ได้อย่างเฉียบคม และแยกแยะความสิ่งที่มีอยู่จริงจากความไม่มีอยู่จริง ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การประพฤติ ตรงกับความคิดและวาจา การไม่ยึดมั่นถือตน การยอมรับความจริง การมองเห็นความดีใน ทุกสิ่ง การรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความเคารพทุกศาสนา

4. ความรักความเมตตา (Love) หมายถึง อิทธิพลที่สามารถควบคุมอารมณ์ ความคิด และร่างกาย เช่น การไม่มีความกลัว ไม่มีความกังวลใจ ไม่มีความเศร้า ซึ่งจะปรากฏเป็นการรับ ใช้ การช่วยเหลือบุคคลอื่น ได้แก่ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การเป็นมิตรกับทุกคน การมี ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ ความจริงใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักกอภัย ความพร้อมที่จะ รับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น ความห่วงใยต่อผู้อื่น

5. การไม่เบียดเบียน (Non-violence) เป็นการรวมลักษณะทั้ง 4 ข้างต้นถือว่าเป็นจุดที่สูง ที่สุดของจริยธรรม เป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ทั้งในเรื่องของความประพฤติ ชอบ ความสงบ ความจริง และความรักความเมตตา ได้แก่ ความเมตตา กรุณา การมีสัมมา คารวะ ความสามัคคี การรู้จักกำหนดความต้องการของตนเอง การเป็นพลเมืองที่ดี ความสำนึก ในการรับใช้สังคม การชื่นชมความดีของผู้อื่น การเคารพในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น การ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งร่างกายและจิตใจ

จากประเภทของจริยธรรมมีลักษณะที่ไม่ใช่การแสดงออกทางร่างกายเพียงอย่างเดียวหากยังเป็นการทำงานที่สอดคล้องระหว่าง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และจิตวิญญาณ พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปในทางบวกและแสดงออกโดยอัตโนมัติถือว่าเป็นคุณค่าทางจริยธรรม เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความสัมพันธ์กัน เมื่อมีการกระทำย่อมมีผลของการกระทำทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่นเสมอ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครู

ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และในขณะเดียวกันครูยังต้องพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็น จริยธรรมอันเป็นหลักการในการดำเนินชีวิตของนักเรียน ครูจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา หากครูมีการดำเนินงานอย่างมีแบบแผนเชื่อว่าผลที่ได้คือผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทั้งด้านการเรียนและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไปพร้อมๆกัน โดยนักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครู นอกจากการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายตามนโยบายของรัฐและสถานศึกษาแล้วครูยังต้องมีความก้าวหน้าในศาสตร์ที่ตนเองรับผิดชอบและดำรงตนเองให้เป็นบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นต้นแบบหรือแม่พิมพ์ที่ดี ดังนั้นครูจึงมีแนวทางต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติเพื่อให้ครูได้ตระหนักและพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาสู่การเป็นครูมืออาชีพ

ความหมายของบทบาทครู

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2525) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า เป็นการกระทำในหน้าที่ที่กำหนด

Good (1973:502) ได้ให้ความหมายของบทบาท ไว้ว่าเป็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลภายในกลุ่มที่กำหนด เป็นแบบพฤติกรรมของหน้าที่ที่คาดหวัง หรือหน้าที่ที่บุคคลต้องกระทำให้บรรลุผลสำเร็จภายใต้สภาพแวดล้อมที่สังคมกำหนด

จากความหมายของบทบาทสรุปได้ว่า บทบาทคือ สิ่งที่ถูกดำรงตำแหน่งได้ถูกกำหนดให้กระทำตามสิ่งที่กำหนดไว้เป็นหน้าที่ บุคคลในแต่ละตำแหน่งจะมีหน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำและได้รับสิทธิที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ซึ่งบทบาทนี้จะเกี่ยวข้องกับบทบาทอื่นที่เกี่ยวข้องในสังคมเดียวกัน

บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน

การศึกษาที่สำคัญที่สุดคือการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนจะประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ นอกจากปัจจัยจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อมแล้วครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้

รู้จักการแสวงหาและมีความสนใจใฝ่รู้ด้วยตนเอง ซึ่งในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน พระราชบัญญัติการศึกษา (2542) ดังต่อไปนี้

1. ครูต้องคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียน
2. ครูต้องจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ที่ระบุไว้เป็นหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน
5. จัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยอาศัยความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีบทบาทที่สำคัญ 2 ด้าน คือ บทบาทด้านการเตรียมการ และบทบาทด้านการดำเนินการ

บทบาทด้านการเตรียมการ เป็นบทบาทของครูที่ต้องทำก่อนการสอนจริงได้แก่

- 1) การเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทผู้เป็นแหล่งความรู้
- 2) การเตรียมแหล่งข้อมูล ครูจะต้องเตรียมแหล่งข้อมูลหรือความรู้ให้นักเรียน ทั้งในรูปสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนใช้ค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนหรือค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน
- 3) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ของการเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ที่เน้นให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามที่กำหนด ครูจึงต้องทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ
- 4) การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครูจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกเพื่อให้การเรียนบรรลุผล
- 5) การเตรียมการวัดและประเมินผลครูจะต้องเตรียมการวัดและประเมินความรู้ที่เกิดขึ้น โดยต้องวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

บทบาทด้านการดำเนินการ เป็นบทบาทของครูขณะที่นักเรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 บทบาทได้แก่

- 1) การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ครูต้องคอยให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ
- 2) การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ครูต้องช่วยกระตุ้นหรือสนับสนุนให้นักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- 3) การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม เพื่อให้ความคิดเห็นหรือช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของนักเรียนขณะกระทำกิจกรรม
- 4) การเป็นผู้ติดตามและตรวจสอบ เพื่อให้ผลการทำกิจกรรมถูกต้อง ชัดเจนและสมบูรณ์ก่อนให้นักเรียนสรุปเป็นข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้
- 5) การเป็นผู้เสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมทำงานเป็นกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อภิปรายโต้แย้งแสดงความคิดเห็นด้วยท่าทีนุ่มนวล ให้เกียรติและเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ
- 6) การประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดหรือไม่ ครูควรเตรียมเครื่องมือวัดและวิธีการให้พร้อม การวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเน้นการวัดจากสภาพจริง จากการปฏิบัติ และจากแฟ้มสะสมงาน ซึ่งในการวัดนอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว นักเรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

การปฏิบัติงานของครูให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งความรู้และทักษะในด้านต่างๆ สำนักทะเบียนครูแห่งรัฐนิวยอร์กมีกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ครูต้องตั้งความคาดหวังสูงสำหรับนักเรียนทุกคนตระหนักในความสนใจ และความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้กำลังใจ กระตุ้นเตือน แก้ไขและส่งเสริมนักเรียนในทุกสถานการณ์
2. ครูเป็นนักวิชาชีพที่มีการคิดไตร่ตรอง ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างตามคุณสมบัตินี้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เช่น ความจริงจัง และความเฉียบคมทางสติปัญญา ความอดทน ความยุติธรรม สามัญสำนึก ความมั่นใจในตนเอง เคารพในตนเองและผู้อื่น เห็นชอบและรับรู้ความหลากหลาย และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน
3. ครูต้องคิดวิเคราะห์ผลกระทบของการสอนและค่านิยมในวิชาชีพของตนที่มีต่อนักเรียน เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปในชุมชน ตระหนักถึงบทบาทอันเกิดจากประสบการณ์ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ศาสนา การเงิน และภูมิหลังของตน

4. ครูต้องปฏิบัติกับนักเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม รับรู้และชื่นชมค่านิยมของนักเรียน
5. ครูต้องมีความรู้กว้างลึกและวิเคราะห์ในเนื้อหาวิชา มีวิธีสอนที่หลากหลาย ในวิชาที่ตนสอนและตระหนักเสมอว่าได้แย้งได้
6. ครูต้องทำการสอนวิชาต่างๆ อย่างวิเคราะห์ วิจักษ์ สร้างสรรค์ ด้วยความพากเพียร เพื่อให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ
7. ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและค่านิยมทางวิชาชีพอันจำเป็นต่อการพัฒนาโปรแกรมการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
8. ครูต้องแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีสอนและนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน
9. ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี และการประเมินสารสนเทศ อย่างวิเคราะห์ เพื่อช่วยในการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
10. ครูต้องติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการประเมินความก้าวหน้า จัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด และใช้เป็นวิธีการพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย
11. ครูต้องให้ข้อมูลความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างแม่นยำ และสม่ำเสมอ และจัดทำรายงานสิ่งที่นักเรียนรู้ เข้าใจ ทำได้ เห็นคุณค่าและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนกับเพื่อนร่วมชั้นอย่างแม่นยำและครอบคลุม
12. ครูต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน มีการกำหนดแนวปฏิบัติระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงภายในกรอบวัฒนธรรมการเรียนการสอน
13. ครูต้องสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ทำท่าย มีเป้าหมาย ปลอดภัย สนับสนุน สนุกสนาน และเป็นเชิงบวก เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การแก้ปัญหา ความเป็นอิสระ ความรับผิดชอบ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
14. ครูต้องปฏิบัติเป็นตัวอย่างในฐานะที่เป็นประชาชนในระบอบประชาธิปไตย
15. ครูต้องมีทักษะในการสื่อสารสัมพันธ์อย่างสูง มีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและคณิตศาสตร์ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและค่านิยมในวิชาชีพที่จำเป็นต่อความรับผิดชอบต่อครูทุกคนควรปฏิบัติ
16. ครูต้องมีความจริงจังในการพัฒนาวิชาชีพของตนเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มพูนพิจารณาญาณ เพิ่มพูนวิธีสอน และปรับวิธีสอนของตนตามความก้าวหน้าทางวิชาการและผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ

17. ครูต้องมีภาวะผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ในฐานะที่เป็นชุมชนทางวิชาเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน

18. ครูต้องร่วมมือกับชุมชน สร้างและประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายที่รัฐบาล หน่วยงานของรัฐ และโรงเรียนได้กำหนดไว้

19. ครูต้องมีภาวะผู้นำในการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

20. ครูต้องมีความเข้าใจ และตอบสนองต่อปัญหาทางการศึกษาอันเกิดภายในชุมชน พรพิพัฒน์ เพิ่มผล (2545:27 – 30) ได้ศึกษาคุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก และพฤติกรรมบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ สรุปได้ดังนี้

1. มีความเมตตา กรุณา ได้แก่ 1) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ครูไม่นิ่งดูตายและเต็มใจช่วยเหลือ

ผู้อื่นเต็มกำลังความสามารถ 2) มีความสนใจและห่วงใยการเรียนและความประพฤติของนักเรียน แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับความสุข และพ้นทุกข์

2. มีความยุติธรรม ได้แก่ 1) มีความเป็นธรรมต่อนักเรียน เอาใจใส่และปฏิบัติต่อนักเรียน และเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง หากต้องตัดสินปัญหาของนักเรียนจะต้องระมัดระวังและมีความเป็นธรรม 2) มีความยินดีช่วยเหลือนักเรียน ผู้ร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

3. มีความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) มุ่งมั่นในผลงานมีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2) วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา ใช้เวลาได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบ ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

4. มีวินัย ได้แก่ 1) วินัยในตนเอง ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและมีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น 2) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด

5. มีความขยัน 1) มีความตั้งใจกระตือรือร้น และปฏิบัติงานเต็มความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอ 2) มีความพยายาม ไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรค ในการทำงาน เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมาย

6. มีความอดทน ได้แก่ 1) อดทนเมื่อเกิดอุปสรรคในขณะที่ปฏิบัติงาน ไม่ละทิ้งหน้าที่ กลางคัน

2) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ไม่โกรธง่าย และสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีความอดทนอดกลั้นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

7. มีความประหยัด ได้แก่ 1) รู้จักประหยัดและอดออม ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า รู้จักเก็บออม เพื่อความมั่นคงของฐานะ

8. มีความรักและศรัทธาในวิชาที่พศุ ได้แก่ 1) เห็นความสำคัญของอาชีพครู สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครูร่วมมือส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ 2) รักษาชื่อเสียงวิชาชีพครูด้วยการรักษาความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน ปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู 3) เกิดความสำนึกและตระหนักที่จะเป็นครูที่ดีปฏิบัติตนให้เหมาะสมที่เป็นปูชนียบุคคล

9. ความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ 1) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น 2) มีเหตุผลยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นที่มีเหตุผล โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจ และแก้ปัญหา

จากบทบาทและแนวทางการปฏิบัติของครูข้างต้น นักเรียนจะมีความเจริญงอกงามทางปัญญาและเกิดการเปลี่ยนแปลงรู้จักการแสวงหาความรู้ได้ ครูเป็นผู้สนับสนุนและสร้างบรรยากาศในการเรียนโดยการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนตามความต้องการและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ครูเป็นผู้ที่คอยชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง มีความเข้าใจพัฒนาการและความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนและจัดการเรียนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ นักเรียนได้รับการดูแลจากครูในขณะที่อยู่โรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นบ้านของตนเอง และครูจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน

สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้ความรู้ทั้งในด้านพุทธิศึกษาและจริยศึกษาแก่นักเรียนโดยสถาบันการศึกษาจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือวิชาจริยธรรมในหลักสูตรหรือส่งเสริมให้ครูทุกคนสอดแทรกจริยธรรมในการสอนวิชาหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจริยธรรมให้กับนักเรียน ดังรายละเอียดที่มีผู้ศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนดังนี้

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524) เสนอแนวทางในการส่งเสริมลักษณะทางจริยธรรมในโรงเรียน ดังนี้ คือ

1. จัดโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ให้สภาพเสื่อมโทรม ขาดความเป็นระเบียบวินัย สกปรกรกรุงรัง ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดก็ตามที่อยู่ในโรงเรียน

2. หัวหน้าสถานศึกษา ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกๆ คนในโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ

3. ดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและหน้าที่ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4. สังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนมีอิทธิพลในด้านจริยธรรมต่อนักเรียนมากจึงควรจัดแนวปฏิบัติในด้านจริยธรรมภายในโรงเรียน โดยให้สัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนอย่างเหมาะสม

5. กำหนดระเบียบของโรงเรียนในส่วนต่างๆ ตามหลักจริยธรรม และดำเนินการให้นักเรียนถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยครูต้องสอน แนะนำและคอยติดตามเพื่อเป็นการฝึกวินัยในตนเองของนักเรียน

6. การสอนจริยธรรมในห้องเรียนต้องมีทั้งการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้ปฏิบัติจริง และปฏิบัติเป็นนิสัยเป็นการสำคัญ

7. สอดแทรกจริยศึกษาในการสอนวิชาอื่น และการจัดกิจกรรมในของโรงเรียน

8. จัดให้มีสื่อการสอน อุปกรณ์การสอน กิจกรรม และสถานที่ในการส่งเสริมจริยธรรมตามความเหมาะสม

9. จัดให้มีการประเมินผลและการวัดผลจากการจัดการเรียน การสอนจริยธรรมทุกระยะ และนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงการจัดการคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน โดยให้นักเรียนได้มีคุณสมบัติสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ

การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนนั้น การสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งแรกที่ต้องกระทำ องค์ประกอบในการสร้างศรัทธาที่สำคัญที่สุด คือ ตัวครู เพราะนักเรียนย่อมเห็นแบบอย่างในความประพฤติของครู ซึ่งพระราชาวรมุนี (2524) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างศรัทธาไว้ว่าต้องอาศัยปัจจัย 2 ประการ คือ

1. โปรโตโมสะ หมายถึง เสียจากผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอก เช่นการสั่งสอน การแนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร ข้อเขียน คำชี้แจงอธิบาย การเรียนรู้จากผู้อื่น โดยบุคคลนั้นมีคุณสมบัติความเป็นกัลยาณมิตร องค์ประกอบดังกล่าวเป็นองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ ปัจจัยทางสังคมหรือเรียกว่า “วิธีการแห่งศรัทธา” วิธีการที่เริ่มต้นด้วยศรัทธาและอาศัยศรัทธาเป็นสำคัญ เมื่อนำมาใช้ปฏิบัติในระหว่างการศึกษาอบรม ต้องพิจารณาให้ได้รับการแนะนำชักจูงสั่งสอนให้ได้ผลดีที่สุด และศรัทธาที่แท้ตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา มิใช่ศรัทธาที่ใช้

อารมณ์อย่างลึ้มเหตุผล แต่ศรัทธาต้องมีปัญญาควบคุมส่งเสริมความคิดวิเคราะห์และได้ทดลองปฏิบัติจนประจักษ์ความจริงด้วยตนเอง สิ้นความสงสัยและเกิดศรัทธามั่นใจว่าเป็นไปได้ มั่นใจว่ามีคุณค่า มั่นใจว่าพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอน คือ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ฯลฯ จะต้องใช้หลักแห่งความเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นคุณธรรมที่จะนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติเพื่อหาหลักการ วิธีการ อูบายต่างๆ ในการสอน และการจัดดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนมีบุคลิกภาพอันประกอบด้วย ความรู้และคุณธรรม

2. โยนิโสมนสิการ (การทำใจให้แยบคาย) คือการใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น หรือการคิดอย่างมีระเบียบ หมายถึง การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งต่างที่อยู่รอบตัว ด้วยวิธีของเหตุผล แยกแยะปัญหาให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้วยตณหา อุปาทานของตนเข้าจับ ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยในตัวบุคคล เรียกว่า วิธีแห่งปัญญา ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในย่อมสนับสนุนซึ่งกันและกัน คือ การอาศัย การแนะนำชักจูงจากผู้อื่น และคล้อยตามคำแนะนำชักจูงได้ง่าย แต่ต้องอาศัยการฝึกหัดให้สามารถใช้ความคิดอย่างถูกวิธีด้วยตนเองได้ด้วย นอกจากนี้คนที่มีปัญญาแก่กล้าย่อมรู้จักใช้ โยนิโสมนสิการได้ดีแต่ก็อาจต้องอาศัยการแนะนำที่ถูกต้องจากครูหรือผู้รู้เป็นเครื่องนำทาง

สาโรช บัวศรี (2527) เสนอวิธีดำเนินการเพื่อปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ดังนี้

1. ตั้งคณะกรรมการจริยธรรมประจำโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่กำหนดแผนงานในเรื่องจริยธรรมตลอดทั้งปี และคอยควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดขึ้น ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขแผนการปฏิบัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. จัดให้มีแผนงานการส่งเสริมจริยธรรม โดยดำเนินการดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการให้การศึกษาอบรมและการปฏิบัติเรื่องจริยธรรม เช่น

2.1.1 คณะครูร่วมกันประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2.1.2 ชี้แจง กระตุ้น โน้มน้าว ให้นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นว่าการประพฤติตนตามแนวทางของจริยธรรมเป็นสิ่งที่เกียรติไม่เป็นที่น่าละอายเพราะสิ่งน่าละอายนั้นคือการทำในสิ่งที่ไม่ดีโดยเฉพาะการทำร้ายผู้อื่นทั้งจิตใจและร่างกาย

2.1.3 ตั้งกลุ่มหรือชุมนุมจริยธรรมศึกษาขึ้นในโรงเรียน

2.1 จัดให้มีการอบรมจริยธรรมโดยต่อเนื่องในโรงเรียนผู้ให้การอบรมได้แก่

2.2.1 พระสงฆ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.2 ผู้บริหารโรงเรียน

2.2.3 ครูประจำชั้น และครูหน้าที่ประจำวัน

3. จัดให้มีแผนงานควบคุมความประพฤติ เช่น

3.1 นักเรียนที่ประพฤติผิดจริยธรรมจะต้องลงโทษตามควรแก่กรณีอย่างเคร่งครัด

3.2 นักเรียนที่ประพฤติเด่นด้านจริยธรรม ต้องยกย่องสรรเสริญให้เกียรติเป็น
 อย่างดี

สมพงษ์ จิตระดับ (2529) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของครูนอกจากจะเป็นผู้สอนวิชาความรู้
 ต่างๆ แล้วยังต้องทำหน้าที่ปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และส่งเสริมความดี
 ให้เกิดกับนักเรียนด้วย เพื่อให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงและมีการพัฒนาอย่างเพียงพอที่จะ
 ออกไปเป็นสมาชิกของสังคม โรงเรียนจึงมีแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดการกิจกรรม และโครงการทั้งที่เป็น
 กระบวนการของหลักสูตร และส่งเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนรู้จักผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตามหลัก
 ของศีลธรรม ประเพณีและศาสนา

2. ประสานงานและร่วมมือกับสถาบันอื่นของสังคม เช่น ครอบครัว วัด องค์กร สมาคม
 อาสาสมัคร และหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าทาง
 จิตใจให้แก่นักเรียน

3. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบ สะอาด สวยงาม
 และสงบเพื่อให้นักเรียนเกิดความเคยชินกับสภาพดังกล่าว นอกจากนี้ครูและบุคลากรในโรงเรียน
 ยังต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพ กิริยามารยาท และลักษณะนิสัยที่ดีอีกด้วย

4. โรงเรียนมีหน้าที่วางแผนในการป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนที่มีแนวโน้มไป
 ในทางเสื่อม โดยเน้นการป้องกันให้มากที่สุดโรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมและบริการในด้านการให้
 คำปรึกษาและแนะแนว การติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อป้องกันปัญหาเมื่อเริ่มมองเห็นปัญหา
 และต้องแก้ไขปัญหาเมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้ว

แสง จันทร์งาม (2530) ศึกษาวิธีการปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 2
 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีการสอนในห้องเรียนควรจะต้องประกอบด้วย
 ขั้นตอนใหญ่ 4 ขั้น คือ

1.1 ขั้นเตรียมบทเรียน ครูควรจะได้เตรียมการสอนมาอย่างดี โดยครูจะต้องวาง
 จุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดจริยธรรมในใจในแต่ละบทเรียนหรือหน่วยการเรียน
 ต่างๆ

1.2 ขั้นดำเนินการสอน ครูจะต้องดึงความสนใจของนักเรียน โดยการตั้งปัญหา
 ง่ายๆ เพื่อนำเข้าสู่เนื้อหาสาระของบทเรียน หรือการเล่าเรื่องประกอบ เช่น นิทานคติ นิยาย
 ชิวประวัติคนสำคัญ เหตุการณ์จริงในอดีต เหตุการณ์จริงในปัจจุบัน การเล่าเรื่องประกอบเป็น

สิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ในการเล่าเรื่องประกอบ ครูจะต้องใช้คำศัพท์ง่ายๆ ประโยคง่ายๆ สั้นๆ เพื่อให้ นักเรียนฟังเข้าใจได้ และเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และควรคำนึงถึงประสบการณ์ของนักเรียนด้วย การเล่าเรื่องควรใช้เสียงดังพอที่จะได้ยินทั่วถึงกัน ปรับระดับเสียงให้สูงต่ำ ช้าเร็วตามจังหวะ ใช้มือและหน้าตาท่าทางประกอบ นอกจากนี้ครูควรจัดหารูปภาพ แผนภูมิ แผ่นป้าย หรือวัตถุสิ่งของอื่นๆ มาประกอบการเล่าเรื่อง

1.3 ขั้นทบทวนเรื่องราว ครูควรจะถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในเรื่อง คุณค่าทางจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนได้คิดไตร่ตรองและนำไปเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต

1.4 ขั้นสรุปย่อหลักจริยธรรม ขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหัวใจของบทเรียนนั้นๆ ครู ควรจะเตรียมบทสรุปไว้ล่วงหน้าโดยแต่งเป็นข้อความที่กระชับ กะทัดรัดและลึกซึ้งกินใจ

ลักษณะที่ 2 การปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีการสอนจริยธรรมนอกห้องเรียน ครูสอนจริยธรรมที่มุ่งผลดีจริงๆ จะต้องมีความรู้ลึกซึ้งรับผิดชอบต่อความประพฤติของนักเรียนตลอดเวลา ไม่ใช่มุ่งให้นักเรียนสอบได้คะแนนดีอย่างเดียวเท่านั้นแต่ครูควรจะให้บทเรียนทางจริยธรรมแก่นักเรียนทันทีทุกครั้งที่ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์อันววย ไม่ว่าจะ เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม มีวิธีการปลูกฝังจริยธรรมนอกห้องเรียนดังต่อไปนี้

2.1 ตอนเช้าแถวเคารพธงชาติ ครูใหญ่หรือผู้ได้รับมอบหมายควรรหาเรื่องต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันเล่าให้นักเรียนทั้งโรงเรียนฟังวันละเรื่อง และสรุปด้วยจริยธรรมที่ประทับใจ ถึงแม้ว่าจะเป็นจริยธรรมอันเดียวกัน แต่เรื่องประกอบต่างกันก็อาจเล่าซ้ำอีกได้ เรื่องใดๆ ก็ตามที่นักเรียนได้ยินอยู่เสมอ แม้จะไม่ชอบหรือไม่อยากฟังก็จะค่อยๆ ซึมซับเข้าไปอยู่ในจิตใจได้สำนึกและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของนักเรียนโดยไม่รู้ตัวการสั่งสอนที่ควรกระทำอยู่เสมอ นั้นอาจจะไม่เห็นผลทันที แต่จะให้ผลเมื่อถึงเวลาหรือความพร้อมของพัฒนาการด้านจริยธรรมของนักเรียน

2.2 เมื่อมีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นเหตุการณ์ดีหรือร้าย ควรนำมาเล่าให้นักเรียนฟังแล้วให้บทสรุปทางจริยธรรมจากเรื่องนั้นๆ

2.3 เมื่อนักเรียนทำความผิดหรือแสดงพฤติกรรมใดๆ ที่ขัดกับหลักจริยธรรม ควรเรียกตัวมาแนะนำสั่งสอนด้วยความเมตตากรุณา พยายามพูดให้นักเรียนรู้จักยอมรับผิด และให้เกิดความเสียใจ และให้สัญญาว่าจะไม่ทำอีก ถ้านักเรียนทำความผิดเดิมอีกเป็น ครั้งที่ 2 ควรเรียกมาสอบถามแนะนำและคาดโทษไว้และถ้าทำความผิดอีกเป็นครั้งที่ 3 โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ ก็ควรลงโทษได้ และควรหามาตรการแก้ไขอย่างอื่นต่อไป

2.4 การกระทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เชิญชวนให้บริจาคทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมโรงเรียนที่ประสบเคราะห์ร้าย ให้ทำความสะอาดโรงเรียน พาไปพัฒนาวัด เล่นกีฬาแล้วสอนให้รู้จักแพ้ รู้จักชนะ

2.5 การพานักเรียนไปดูงานจริง ที่จะให้บทเรียนทางจริยธรรมได้ เช่น พาไปดูเรือนจำ โรงพยาบาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าอนาถา โรงพยาบาลเด็ก ปัญญาอ่อน โรงพยาบาล โรคเรื้อน ซึ่งนักเรียนจะเกิดความสะเทือนใจมากๆ เหมาะที่จะย้ายบทเรียนทางจริยธรรมไปในจิตใจ นอกจากนี้ภาพยนตร์และละครดีๆ ที่มีคติสอนใจก็ควรพานักเรียนไปชม สิ่งเหล่านี้อาจให้ความสะเทือนใจและบทเรียนทางจริยธรรมได้ดีเช่นกัน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้นำหลักของศรัทธาและหลักการของโยนิโสมนสิการ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยอธิบายว่าการสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการของหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการแนะแนว และหลักการสอนอย่างผสมกลมกลืนได้สัดส่วนสมดุลกัน มุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จัดปัจจัยภายนอกที่เหนียวแน่นส่งเสริมจิตใจและปลุกเร้าให้เกิดความเชื่อในตัวครูผู้สอน สารที่เรียนและวิธีการเรียนว่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียน เน้นการคิดวิเคราะห์อย่างแยบคาย ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษาเล่าเรียน การคิดเป็น ปฏิบัติเป็น และแก้ปัญหาเป็นในสาระความรู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอน การสร้างศรัทธาเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประสบการณ์ทางการศึกษาดังนั้นก่อนที่จะเริ่มต้นกระบวนการสอน ทั้งครูและนักเรียนต้องมีความเชื่อมั่นในสาระความรู้ที่จะศึกษา และมีความคิดเห็นว่าสาระความรู้นั้นจักช่วยนำไปสู่ความเจริญ ซึ่งจะช่วยให้เกิดแรงพอใจใฝ่รู้ ความพากเพียรพยายาม ความเอาใจใส่ พึงใจใฝ่รู้ในคำสอนนั้น

การส่งเสริมจริยธรรมเป็นเรื่องที่ควรนำพิจารณาและให้ความสำคัญโดยใช้หลักของการสร้างศรัทธาเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด สงบและสวยงาม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีจิตใจที่สงบและเกิดความคุ้นเคยระเบียบวินัย และความสะอาดสวยงามต่างๆ จนรับไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและนำไปจัดสภาพแวดล้อมของตนเองและครอบครัว
2. ครูควรแสดงแบบอย่างที่ดีอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดศรัทธา และเห็นสิ่งที่ดีอยู่ตลอดเวลาและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
3. การสอนควรสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนได้ฝึกการเลือกและการตัดสินใจ โดยตระหนักและใช้หลักจริยธรรม
4. การสอนโดยใช้เทคนิคกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนตระหนักว่าในชีวิตจริงนั้นคนเราแต่ละคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเรียนรู้วิถีทางของการอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือกัน

5. ครูควรเป็นผู้ให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ประพฤติดี ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะทำดีต่อไปและเกิดความมั่นใจมั่นใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง

อำไพ สุจริตกุล (2530) ได้กล่าวถึงการสอนจริยธรรมให้ได้ผลตามหลักพุทธวิธีสอน ดังนี้

1. ชี้ให้เห็นชัดเจน สอนด้วยตัวอย่างจริงให้ประจักษ์ โดยให้เห็นของจริงหรืออาจฉายภาพยนตร์ หรือเล่าเรื่อง เล่านิทานประกอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดมโนภาพ

2. ชวนให้ปฏิบัติ ชักชวนให้อยากประพฤติตาม เพราะเห็นตัวอย่างกระจ่างแจ้งแต่ตนเอง

3. ระวังใจให้กล้าหาญในการทำความดี จนเกิดศรัทธาอย่างลึกซึ้ง

4. ปลูกใจให้รำเริงโน้มน้ำใจให้เต็มใจและตั้งใจทำด้วยเหตุผลอันเป็นที่ยอมรับว่าปฏิบัติแล้วจะได้ผล เช่น สอนด้วยกิจกรรม ให้ลองทำกิจกรรมเอง ร้องเพลงประกอบปลูกใจให้สนุกสนาน นักเรียนจะเต็มใจปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

พนัส หันนาคินทร์ (2532) ได้เสนอการส่งเสริมจริยธรรมในเรื่องการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้คือ

1. ด้านการสอน

1.1 เน้นการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหา ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เราต้องการคือ การปฏิบัติจริยธรรมนั้นๆ มากกว่าความสามารถที่จะจดจำเนื้อหาหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ โดยเหตุนี้วิธีสอนและการวัดผลจึงต้องให้สอดคล้องกับหลักการแห่งจริยธรรมที่ต้องการปลูกฝังหรือพัฒนาด้วย

1.2 จริยธรรมที่จะสอนนั้นควรจะได้กระทำในทุกระดับชั้นโดยมีการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสอดแทรกเข้าไปในวิชาต่างๆ เป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่ง นอกจากนั้นการอบรมก็เป็นสิ่งที่จะละเลยไม่ได้

1.3 การประพฤติและปฏิบัติของครูจะต้องให้สอดคล้องกับที่ต้องการปลูกฝังและพัฒนาแก่นักเรียน การคัดเลือกครูเข้าทำการสอนในโรงเรียนควรคำนึงถึงความประพฤติเป็นอันดับแรก

2. ด้านวิธีสอนได้เสนอแนะการปลูกฝังจริยธรรม ควรกระทำเป็น 3 ขั้นตอน คือ

2.1 สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นต่อจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การชี้ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของคุณสมบัตินั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตัวของครูที่จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

2.2 ให้ความรู้ว่าจริยธรรมเหล่านั้นหมายความว่าอย่างไร มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร มีขอบเขตเพียงใด

2.2 ยั่วให้ปฏิบัติตามจริยธรรมนั้นๆ และมีการติดตามการปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งในและนอกโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนในเรื่องจริยธรรมนั้น การสร้างปัญญาและความเข้าใจที่กระจ่างชัดต่อคุณค่าและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวทางแห่งจริยธรรมนั้นๆ ใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การใช้คำถาม การอภิปรายเพื่อให้นักเรียนได้คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และกระจ่างชัดในเรื่องนั้นๆ เนื่องจากจริยธรรมได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ต้นแล้ว เมื่อมาได้รับความคิดที่แจ่มชัดในคุณค่าเหล่านั้นอีกครั้งจึงน่าจะฝังลึกลงเป็นคุณสมบัติอันดีงามต่อไปได้และมีสิ่งที่เป็นข้อควรคำนึงถึงในส่งเสริมจริยธรรมควรคำนึงถึงการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหา เพราะสิ่งที่ครูต้องการคือการปฏิบัติตามจริยธรรมและค่านิยมนั้นๆ มากกว่าความสามารถที่จะจดจำเนื้อหาหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ด้วยเหตุนี้วิธีสอนและการวัดผลจึงต้องให้สอดคล้องกับหลักการแห่งจริยธรรม และค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังหรือพัฒนาด้วย จริยธรรมและค่านิยมที่จะสอนนั้น ควรจะได้กระทำในทุกระดับชั้น โดยมีการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสอดแทรกเข้าไปในวิชาต่างๆ เป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่ง นอกจากนั้นการอบรมเป็นสิ่งที่จะเลยไม่ได้ การประพฤติและปฏิบัติตัวของครูจะต้องให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและพัฒนาให้แก่ นักเรียน การคัดเลือกครูเข้าทำการสอนในโรงเรียนควรจะต้องพึงเล็งถึงความประพฤติเป็นอันดับแรก

การส่งเสริมจริยธรรมในข้างต้นโรงเรียนต้องวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจนในการส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้นักเรียนได้เกิดจริยธรรมผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงคือครู ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุดดังนั้นบทบาทของครูไม่ได้มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนอย่างเดียวเท่านั้นครูยังต้องมีบทบาทที่จะต้องส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีลักษณะทางจริยธรรมอันเป็นลักษณะที่นำไปใช้อยู่ร่วมกับสังคมให้มีความสุขและปลอดภัย หน้าที่จัดประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเจริญให้เป็นผู้มีอัจฉริยะทางด้านปัญญาแล้วแล้วครูจะต้องมีความไวต่อพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดีให้คงทนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมจริยธรรมขั้นจิตใจและจิตวิญญาณ

บทบาทของครูในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจริยธรรมเป็นบทบาทที่แสดงออกทางกายภาพและแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี ปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน สุขุม อมรวิวัฒน์ (2530) ได้ศึกษาใน 5 บทบาท คือ

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว การจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดสวยงาม การอยู่ในที่ๆ เหมาะสม ย่อมเป็นสิ่งประเสริฐ การที่ครูจัดห้องเรียนให้สะอาด จัดบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่นเย็นสบาย ปราศจากแหล่งสกปรก พื้นห้องและอุปกรณ์ได้รับการเช็ดถูให้ดูสะอาดมีระเบียบ บรรยากาศสงบ เยียบห่างไกลจากความวุ่นวาย สิ่งแวดล้อมเช่นนี้ย่อมทำให้จิตใจของผู้ที่อยู่ที่นั่นให้สงบสุข เมื่อนักเรียนคุ้นเคยจนติดเป็นนิสัย การที่จะนำความสะอาดกายไปสู่จิตใจที่สะอาด ย่อมทำได้ง่ายกว่า

การปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมในสถานที่ที่สภปรกแออัดและวุ่นวาย นอกจากสถานที่ที่สะอาดแล้ว ยังมีการจัดสภาพของคนรอบข้าง ให้แสดงกิริยา การพูดจาที่ไพเราะ นักเรียนก็จะมีกิริยามารยาทที่ดีไปด้วย

ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมเป็นสถานการณ์ได้หลายแบบทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์ นักเรียนจะก้าวร้าวหรือเก็บกดถ้าต้องเผชิญกับความอยุติธรรมอยู่ตลอดเวลา จะเป็นคนใจกว้าง ถ้าได้เรียนรู้ว่าคนอื่นย่อมมีความคิดแตกต่างไปจากตนได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและพิธีกรรมต่างๆ การฝึกแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ โดยใช้หลักการสอนจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินการ

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม การอบรมที่ดีไม่ใช่การปล่อยปละละเลยให้นักเรียนลองผิดลองถูกและเรียนรู้ไปตามยถากรรม ครูต้องสามารถใช้เทคนิควิธีนำหลักจริยธรรมมาสั่งสอนให้นักเรียนรู้จัก รู้จริงและรู้แจ้ง อีกทั้งสามารถนำข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่างๆ มาสนทนา เชื่อมโยงให้หลักจริยธรรมนั้นๆ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวันเพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา โดยการใช้ปัญญา

3. บทบาทในฐานะที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เลียนแบบ ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลกับนักเรียนทั้งเป็นผู้มีอำนาจและเป็นผู้ที่นักเรียนรัก ถ้านักเรียนมีเจตคติต่อครูว่าเป็นผู้รู้ และเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้นักเรียนพร้อมที่จะเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่างที่ดี การทำให้นักเรียนเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่างจนเรียกครูว่าเป็น “แม่พิมพ์” แต่นักเรียนจะผิดหวังเป็นอย่างมาก ถ้าพบว่า ครูที่ศรัทธานับถือนั้นปราศจากคุณธรรม มีความทุจริต ผิดศีลธรรม ครูจะสอนนักเรียนมีคุณลักษณะตามหลักคุณธรรมจริยธรรมจะต้องระลึกเสมอว่าทุกอิริยาบถของครูนักเรียนเฝ้าดูอยู่

4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเสื่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี มีวิธีการดังต่อไปนี้คือ

4.1 ครูต้องไม่แยกตนออกจากนักเรียน มีการแสดงออกด้วยการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด มีความรักความเมตตา และมีความเข้าใจนักเรียนในด้านพัฒนาการความรู้สึกรู้สึกนึกคิดปัญหาและความแตกต่างทางสังคม

4.2 ความใกล้ชิดและความเข้าใจนักเรียนให้ครูสามารถป้องกัน มากกว่า การแก้ไข ครูจึงมีหน้าที่เป็นผู้แนะนำที่ดี และชี้ให้เห็นทางเสื่อมแก่นักเรียน

4.3 การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นไปในทางที่ดีนั้น ควรใช้วิธีเสริมแรงและให้รางวัลด้วยวิธีการที่สมเหตุสมผล มากกว่าการลงโทษ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน

4.4 ครูให้โอกาสนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมและฝึกนักเรียนได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติดีผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติไม่ดี

5. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีแนวโน้มไปในทางเสื่อม แล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี

จากแนวความคิดส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของครู เนื่องจากครูจะต้องรับผิดชอบความสำเร็จทั้งในเรื่องการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถในเรื่องของปัญญาและมีจิตสำนึกในการเป็นคนดีของสังคม ดังนั้นจากการศึกษาในช่วงต้นจะเห็นว่า เป็นภาระหน้าที่ของครูและถือว่าเป็นบทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนจึงสรุปได้ดังนี้คือ

1. บทบาทในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกเนื้อหาสาระ ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทในด้านวิชาการเป็นผู้ชี้แนะในการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้เข้าใจและสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองได้ ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อย่างกว้างขวาง มีความรู้ในวิชาที่สอน มีวิธีการสอนปรับบทเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและสังคมเพื่อให้นักเรียนดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมได้อย่างเท่าทันโดยนำหลักจริยธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว สถานการณ์ที่มีความสงบ สะอาดร่มรื่น และเต็มไปด้วยการช่วยเหลือทั้งครูและนักเรียน

3. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม

4. บทบาทในฐานะที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เลียนแบบ

5. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเสื่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

6. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีแนวโน้มไปในทางเสื่อม แล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม

การส่งเสริมจริยธรรมในการจัดการศึกษาโดยผู้ปกครอง

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ย่อมไม่ใช่การเดินทางไปบนเส้นทางแห่งการพัฒนาทางวัตถุดังเช่นในอดีต หากแต่ต้องเกิดการปรับเปลี่ยนฐานความคิดความเชื่อไปสู่มุมมองที่เห็นชีวิตในมิติทางคุณค่าและจิตวิญญาณ ผู้ปกครองต้องมีศรัทธาและเห็นคุณค่าในการจัดการศึกษาอันเป็นเหตุและ

ปัจจัยของความเจริญทางปัญญา ความดี ความงาม และความจริง ผู้ปกครองควรมีความเข้าใจลึกซึ้งต่อการรักษาชีวิตของนักเรียนด้วยจิตวิญญาณ เป็นผู้มีความคิดชัดเจนต่อความหมายและเป้าหมายของการศึกษา เป็นผู้พร้อมที่จะใช้วันเวลาของชีวิตร่วมสานการเจริญเติบโตจากการพัฒนาการศึกษาของนักเรียนอย่างเข้าใจวิธีการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตมาต่อเติมเสริมสร้างให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้ให้แนวคิด คือ

1. สติปัญญา (Head) ผู้ปกครองต้องสนใจวิธีคิด ระบบวิธีคิด สติปัญญา ที่ไม่ใช้การจำเพียงอย่างเดียว
2. สัมมาอาชีพะ (Occupation) เลือกรับการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพสุจริตหาเลี้ยงชีวิตได้อย่างผสมผสานกลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่เบียดเบียนชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. จิตใจ (Mental) สนใจในเรื่องการพัฒนาจิตใจ จิตวิญญาณคุณค่าในความเป็นมนุษย์
4. อารมณ์ (Emotion) สนใจพัฒนาการทางอารมณ์ของนักเรียนอันประกอบด้วยความสงบเยือกเย็น ความมั่นคงเข้มแข็งในการเผชิญและแก้ไขปัญหา

ครอบครัวที่มีผู้ปกครองอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องอาศัยความรักความอบอุ่นอันมีพื้นฐานจากความเข้าใจและการดำเนินชีวิตที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ผู้ปกครองที่เอาใจใส่เรื่องระเบียบวินัยและคำนึงถึงความสุขสงบของการอยู่ร่วมกันในสังคม มีแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองดังนี้ คือ

1. มีความเข้าใจในพัฒนาการตามความพร้อมในแต่ละช่วงวัยด้วยรู้ว่านักเรียนเป็นผู้ที่ด้อยประสบการณ์ ความความรักความเมตตา
2. ปรับสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสันติ ให้โอกาสของการปรับพฤติกรรมไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างมีระยะเวลาตามสมควร
3. มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างไม่ใช้การบังคับให้ยอมจำนนทำตามในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ
4. ไม่ใช้การตัดสินจากมาตรฐานเดิมของสังคม ที่มักประเมินนักเรียนจากสถานการณ์ที่อยู่ตรงหน้าเพียงเท่านั้น โดยมิได้เข้าไปสืบหาเหตุและผลของการแสดงพฤติกรรมให้เข้าใจกระจ่าง
5. มอบสิทธิการตัดสินใจ ในการเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำให้กับนักเรียนตามสมควร และพร้อมที่จะให้โอกาสปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
6. นอกจากการอบรมให้นักเรียนรู้จักจดจำในสิ่งที่ตั้งมั่นนั้นต้องอาศัยการทำให้ดูอย่างเป็นปกติวิสัยในการประพฤติตนของผู้ปกครอง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ซึมซับด้วย

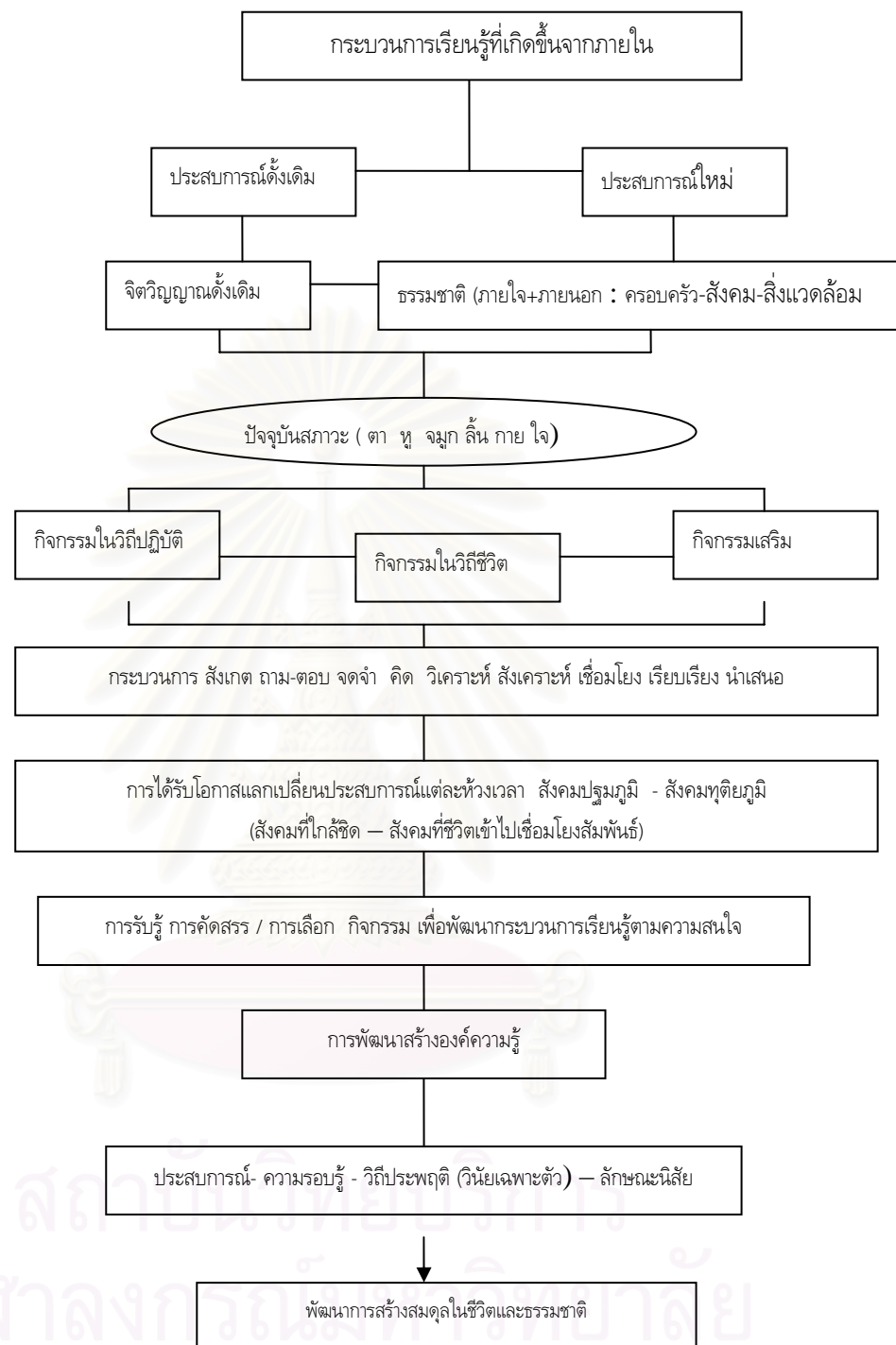
จริยธรรมที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน จะเริ่มจากการเรียนรู้และการเห็นคุณค่าที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงอยู่และการเรียนรู้ชีวิต แล้วนำไปสู่การพัฒนาการสร้างคุณค่านั้นๆ ภายในจิตใจ ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติตามสิ่งที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

หลักสำคัญที่ผู้ปกครองต้องตระหนักคือ พัฒนานักเรียนให้สามารถพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันสร้างสภาพแวดล้อมให้การเจริญเติบโตมีการพัฒนาไปพร้อมๆกับกระบวนการทางสังคม เริ่มจากหน่วยเล็กที่สุด คือ ครอบครัว วงศาคณาญาติ ไปสู่ชุมชน และเชื่อมโยงไปถึงสิ่งแวดล้อม

ความสำเร็จของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้นักเรียน มุ่งไปที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ถ้าได้เห็นพัฒนาการที่ดี มีความสุข แสดงออกถึงการใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบหนักเอาเบา ผู้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพิ่มพูนลักษณะที่พึงงามขึ้นเรื่อยๆ ย่อมนำมาซึ่งความอึ้งใจของผู้ปกครองว่าได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ดังแผนภาพที่เป็นการจัดการศึกษาโดยผู้ปกครองที่มีความเชื่อศรัทธาของหลักจริยธรรมทางศาสนาอันจะนำไปสู่เป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ดังแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : กรรมาธิการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 78)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวว่าการศึกษาที่ตั้งอยู่บนกระบวนการทัศน์องค์รวม (Holistic Education) มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์อย่างสมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สติปัญญา และจิตวิญญาณ ทัศนะความคิดในเชิงอุดมคติ และความศรัทธาในหลักศาสนาธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายให้

การศึกษาเป็นเครื่องพัฒนานักเรียน ให้มีชีวิตที่มีอิสรภาพและตั้งงามปัจจัยสำคัญที่ผู้ปกครองในสังคมไทยต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือสถาบันศึกษา จะต้องมีการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการรวมตัวกันของบุคคล องค์กร หรือสถาบันทางสังคมต่างๆ เพื่อการประสานเชื่อมโยงนำไปสู่การเพิ่มพลัง ปัจจัย และการบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน องค์กรประกอบที่สำคัญที่เป็นความจริงจังของสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ความเข้มแข็งในบทบาทของสมาชิก ที่ต้องร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมลงมือ เป็นผู้กระทำมากกว่าที่จะคอยเป็นแต่เพียงผู้รับบริการ
2. จุดมุ่งหมายที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งในทางอุดมคติ วิสัยทัศน์ และผลประโยชน์ กรณีที่เกิดมีความขัดแย้งแตกต่างก็สามารถแก้ไขได้ทันการณ์โดยไม่สูญเสียหลักการและจุดยืนไป
3. ระบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี ที่สามารถประสานทุกส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการปฏิสัมพันธ์ ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของสมาชิก การจัดระบบสื่อสารสนเทศ และการแสดงตนนำเสนอผลงานให้เป็นที่ได้รับการยอมรับสนับสนุนจากสาธารณชน

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านต่างๆ และเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตยิ่งกว่าอื่นใด ผู้มีอิทธิพลและมีความสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูคือพ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียนที่ได้รับความเอาใจใส่จากผู้ปกครอง มีการอบรมเลี้ยงดู ให้สวัสดิภาพ ให้ความรักความเอาใจใส่และให้คำปรึกษาจะได้รับการปลูกฝังสร้างนิสัยที่ดีมีลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางจริยธรรมมากกว่าเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ การจัดการศึกษาให้กับนักเรียนถือเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้ปกครองจะต้องทำความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ที่แสดงบทบาทและแนวทางในการปฏิบัติตามแนวคิดต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 78 - 93) ได้เสนอเทคนิคการดูแลนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขให้กับผู้ปกครอง ซึ่งหากสิ่งทีกล่าวมาเกิดขึ้นพร้อมกันย่อมทำให้กระบวนการส่งเสริมจริยธรรมมีความเป็นไปได้ง่ายเนื่องจากไม่มีเหตุและปัจจัยใดที่มีอิทธิพลในการเกิดลักษณะทางพฤติกรรมด้านลบเนื่องจากมีภูมิคุ้มที่ดี นักเรียนที่มีพฤติกรรมในลักษณะทางจริยธรรมเช่นการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความสุขุม ไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งกาย วาจา ใจ รู้จักประมาณตน ชยันหมั่นเพียร สิ่งทีกล่าวข้างต้นจะเกิดขึ้นได้จะต้องได้รับการวางพื้นฐานที่ดี และต้องมีการพัฒนาการที่ดีทั้งทางกายใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย สิ่งแรกที่ผู้ปกครองต้องใส่ใจ คือ สุขภาพที่ดีและความปลอดภัยของนักเรียน ต้องได้รับประทานอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย

และสมอง ควรรับประทานอาหารให้ถูกวิธีให้ได้คุณค่าสารอาหารครบถ้วน และรับประทานอาหารให้หลากหลายชนิด และปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยได้รับการตรวจร่างกายอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้การทำให้สมองของนักเรียนมีการตื่นตัวจะมีความคิดสร้างสรรค์ ความจำดี ซึ่งนอกจากนี้จะต้องได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอ ถ้าหากว่าไม่ได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ สมองก็จะพักผ่อนเองโดยอัตโนมัติ ทำให้ไม่มีสมาธิ ความคิดไม่โลดแล่นลดความสนใจในกิจกรรมตรงหน้า รวมทั้งเกิดความเครียดอาจถึงกับเสียสติได้

2. การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และความฉลาด อารมณ์ที่ดีและความฉลาดของนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้จากการเลี้ยงดูของผู้ปกครองตั้งแต่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิตนักเรียนหลังคลอด จากการโอบอุ้มของแม่ จากการสัมผัสในช่วงเวลานี้มีสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย สิ่งสำคัญที่สุด พื้นฐานที่สุด คือ ผู้ปกครองจะต้องให้ความรัก พุดคุยกับนักเรียน อ่านหนังสือให้ฟัง ช่วงเวลา 3 ปีแรกนี้เราสามารถจะช่วยสร้างสมองที่ดีที่สุดที่จะอยู่กับนักเรียนไปตลอดชีวิตนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น ได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องเหมาะสม และมีความผูกพันใกล้ชิดกับผู้ปกครอง จะมีความสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ดีกว่า สามารถเข้ากับเด็กคนอื่นได้ดีกว่า แนวทางในการเลี้ยงดูนักเรียนให้มีพัฒนาการทางอารมณ์และสติปัญญาที่ดี มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

2.1 ให้ความรักความอบอุ่นและการตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม

2.2 ฝึกนักเรียนให้รู้จักปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

2.3 มีเวลาพุดคุยกับนักเรียน ได้ตอบ ถามคำถามอย่างกว้างๆ เป็นประจำ

2.4 อ่านหนังสือและร้องเพลง จัดหาหนังสือให้นักเรียนและสร้างบรรยากาศให้รักการอ่าน

2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ ให้โอกาสได้เรียนรู้เสาะแสวงหาคำตอบต่างๆ ด้วยตัวเอง มีอิสรภาพในการเสาะแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นสิ่งสำคัญมาก ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงด้วยตัวเอง ได้สัมผัส จับต้อง ทดลองสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง และมีโอกาสเล่นชุกชอนอย่างปลอดภัย

2.6 เลือกรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมให้นักเรียนดูและไม่ให้ดูมากเกินไป

2.7 จะต้องฝึกนักเรียนให้มีระเบียบวินัย มีขอบเขตไม่ทำตามใจชอบทุกอย่าง

2.8 ฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหา โดยการให้ช่วยเหลือตัวเอง หรือได้ทำอะไรด้วยตัวเอง เพราะถ้าหากผู้ปกครองคอยช่วยเหลือให้ทุกอย่าง ก็เหมือนตัดโอกาสในการเรียนรู้ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ดังนั้นต้องให้โอกาสนักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.9 ผู้ปกครองต้องตระหนักเสมอว่านักเรียนแต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเองที่ไม่เหมือนกัน แต่แต่ละคนมีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นนักเรียนจะมีความสนใจต่างกัน

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ผู้ปกครองต้องมีทัศนคติที่ดีเพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียนให้มีการแบ่งปัน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่เกี่ยวกับความรู้สึกเห็นใจ และการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

4. การส่งเสริมนักเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง ผู้ปกครองต้องรู้จักตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีมีความรู้สึกที่ปลอดภัย ผู้ปกครองต้องเข้าใจเรื่องการสร้างทัศนคติที่ดี และพยายามช่วยให้นักเรียนรู้สึกดีกับตัวเอง เช่น เมื่อไรที่สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้แม้เป็นสิ่งที่เล็กน้อยในชีวิตประจำวันผู้ปกครองควรชมเชยนักเรียน และสังเกตถึงปฏิกริยาตอบสนองที่ถูกต้องเหมาะสมกับพฤติกรรมของนักเรียน

5. การฝึกให้มีระเบียบวินัย การฝึกระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อพัฒนาการของนักเรียน เป็นพื้นฐานให้นักเรียนรู้จักขอบเขตที่เหมาะสมที่ควร รู้จักควบคุมตัวเอง และเป็นคนมีจริยธรรม ผู้ปกครองตอบสนองนักเรียนทุกครั้งไม่ใช่สิ่งดี เพราะนักเรียนจะเรียนรู้ว่าเขาได้รับการตอบสนองทุกครั้งที่ต้องการ ไม่ได้เรียนรู้การปฏิเสธ จะทำให้มีนิสัยไม่ดีและเป็นคนมีความต้องการมาก เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีระเบียบวินัย

6. การส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีจริยธรรม ซื่อสัตย์ รู้จักรับผิดชอบผู้ปกครองสามารถปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนมีจริยธรรมได้ตั้งแต่แรกเกิดแต่ไม่ใช่ด้วยการพูดสั่งสอนเพราะยังไม่รู้เรื่องแต่จะซึมซับจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันแต่ละวัน และจากการกระทำของผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี เมื่อนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีหรือใส่ใจความรู้สึกผู้อื่น ผู้ปกครองก็ต้องชมเชยให้รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ดี จากการที่นักเรียนได้ฝึกระเบียบวินัยซึ่งเป็นวิธีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาในเรื่องของจริยธรรม นักเรียนได้เรียนรู้กฎเกณฑ์จากผู้ปกครองในเรื่องการควบคุมความต้องการของตัวเอง รู้จักยับยั้งชั่งใจ มีความภูมิใจในตัวเองเมื่อทำในสิ่งที่ถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันเมื่อทำผิดก็มีความอาย นักเรียนจะมีการเรียนรู้เรื่องจริยธรรมตลอดเวลาแม้กระทั่งการพูดจาของคนในบ้าน นักเรียนจะเลียนแบบผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องมีวิธีการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนดังต่อไปนี้ คือ

6.1 จะต้องตอบสนองความต้องการให้นักเรียนอย่างเหมาะสมและให้ความสนใจรับฟังในสิ่งต่างๆ และให้สิ่งกระตุ้นที่ถูกต้อง

6.2 ควรตั้งกฎระเบียบสำหรับนักเรียนปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัย และจะต้องมีเหตุผลที่ดี มีความยุติธรรม และจะต้องเอาจริงกับกฎเกณฑ์โดยเฉพาะเรื่องนี้อาจจะทำให้เกิดอันตราย

6.3 สอนให้นักเรียนรู้จักขอโทษและให้โอกาสแก่ตัวที่จะทำสิ่งที่ถูกต้อง และแทนที่จะสอนถึงด้วยปากเปล่า ผู้ปกครองควรทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียนเห็นด้วย

6.4 สอนให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น โดยที่ผู้ปกครองการสนใจกับความรู้สึกของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6.5 ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างในเรื่องของการสงบสติอารมณ์ไม่ไว้วางยเมื่อเกิดความเครียด

6.6 ผู้ปกครองสอนให้นักเรียนเรียนรู้ถึงผลของการกระทำของตนเองต่อผู้อื่น

6.7 ผู้ปกครองต้องแสดงพฤติกรรมให้ผู้เรียนได้รับรู้เสมอว่ามีความรักความห่วงใยตลอดเวลา

Hwa-Froelich and Westhy (2003) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน ผู้ปกครองจะต้องมีความเชื่อในเรื่องการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ โดยผู้ปกครองควรปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

1. การเห็นคุณค่าและมีความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาและการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จของนักเรียน
3. การสนับสนุนการศึกษา เป็นสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในภาพรวมโดยอาศัยแนวคิดการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้า
4. ติดตามผลการเรียนรู้ทั้งในเรื่องวิชาการ ความประพฤติ ทัศนคติรวมทั้งการมีจิตใจที่ดีของนักเรียน
5. ความรักความอบอุ่น โดยการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

อรุณ พูลทวี (2538) ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของผู้ปกครองดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนเนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ใกล้ชิดทำให้นักเรียนเห็นพฤติกรรมได้ตลอดเวลาและมีการเลียนแบบพฤติกรรมได้อย่างไม่รู้ตัว ดังนั้นผู้ปกครองจะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง
2. ผู้ปกครองจะเป็นต้นกำเนิดในการอบรมสั่งสอนนักเรียน ให้มีความประพฤติที่ดีงาม เพราะผู้ปกครองสามารถที่จะให้รางวัลหรือลงโทษแก่นักเรียนได้
3. ผู้ปกครองจะต้องมีการวางแผนในการลงโทษที่แน่นอนถ้านักเรียนกระทำผิด เพื่อที่นักเรียนจะได้จดจำพฤติกรรมที่ถูกลงโทษนั้นได้

4. ผู้ปกครองต้องพยายามให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อให้อำนาจในสิ่งที่ถูกต้องตามวัฒนธรรม และฝึกให้นักเรียนยึดคุณค่าที่ดีตามวัฒนธรรม

ผู้ปกครองควรเป็นครูคนแรกในการอบรมความประพฤติที่ดีงามเนื่องจากผู้ปกครองผู้ใกล้ชิด เห็นพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนตลอดเวลาและในขณะเดียวกันนักเรียนยังได้เรียนรู้เลียนแบบพฤติกรรมของผู้ปกครองทั้งในด้านอารมณ์ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังนั้นการเป็นแบบอย่างที่ดีจึงเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ด้วยความใกล้ชิดของผู้ปกครองสามารถให้รางวัลหรือลงโทษนักเรียนอย่างมีแบบแผนเมื่อนักเรียนกระทำผิดซึ่งการกระทำผิดนั้นนักเรียนได้เรียนรู้ถึงผลการกระทำที่เกิดขึ้นต่อบุคคลใกล้ชิดในด้านอารมณ์และความรู้สึก

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2545:14 - 27) ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่เป็นข้อสรุปของการถ่ายทอดจริยธรรมของผู้ปกครอง ดังประเด็นต่อไปนี้

1. การถ่ายทอดจริยธรรมด้วยการเป็นตัวอย่าง ได้ข้อสรุปว่า

1.1 สถานะทางสังคมไม่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง แต่บรรยากาศในบ้านมีอิทธิพลโดยตรงต่อความประพฤติของนักเรียนมากกว่า

1.2 ถ้าผู้ปกครองไม่ดี นักเรียนจะมีโอกาสที่ไม่ดีสูงไปด้วย

1.3 ผู้ปกครองที่มักพูดอย่างทำอย่าง ไม่เป็นตัวอย่างที่ดี ทำให้นักเรียนมีโอกาแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีได้สูงเช่นกัน

1.4 ผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ไม่จำเป็นต้องสอนด้วยวาจาหรือคำพูดเพียงแต่เป็นตัวอย่างในสิ่งที่พูดให้ตรงกับกรกระทำ และเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนได้ปฏิบัติตาม

การที่ผู้ปกครองจะดูแลเอาใจใส่นักเรียนคือ ต้องมีการประสานความคิด คำพูด และการกระทำของตนให้ตรงกันและกระทำอย่างมีความสุข มีชีวิตต่อหน้าสาธารณะและชีวิตส่วนตัวที่ไม่แตกต่างกัน

2. การแผ่คุณธรรมจริยธรรม ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ติดต่อกันได้สามารถสังเกตได้ว่าเมื่ออยู่ใกล้คนที่ซึมเศร้าก็จะมีอารมณ์ซึมเศร้าตามไปด้วย เมื่ออยู่กับบุคคลที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานก็มีความสุขสนุกสนานแจ่มใสร่าเริงไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากได้คบหาและอยู่ใกล้บุคคลที่มีความสงบในจิตใจ ก็จะมีอารมณ์สงบในจิตใจด้วยเช่นกัน ในทางจิตวิทยาเชื่อว่าการถ่ายทอดทางการสื่อสารระหว่างมนุษย์โดยไม่ต้องใช้คำพูด เป็นการถ่ายทอดด้วยภาษาทางการถ่ายทอดโดยแรงบันดาลใจ หรือถ้าหากกล่าวอีกนัยคือ นักเรียนจะเรียนจากที่ผู้ปกครองเป็นมากกว่าสิ่งที่ผู้ปกครองพูดหรือพร่ำสอน

3. ความรักและวินัยสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาทางจริยธรรม คือ ความรักและวินัย จะต้อง

การสร้างให้เกิดความคุ้นเคย ซึ่งการปฏิบัติเรื่องพัฒนาการของนักเรียนไม่ควรปล่อยหรือเสรีนิยมมากเกินไป หากไม่มีการฝึกวินัย ไม่เรียกร้องไม่กดดันเลย นักเรียนจะโตขึ้นมาเต็มไปด้วยความก้าวร้าว มีความเห็นแก่ตัวมาก แต่ในขณะเดียวกันจะต้องไม่บีบบังคับ ตั้งกฎเกณฑ์มากเกินไป

4. การสอนให้นักเรียนเกิดความรัก ผู้ปกครองทุกคนประสงค์ให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและในขณะเดียวกันก็ต้องมีความสุขด้วย สิ่งที่จะช่วยให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกคือการสอนให้นักเรียนมีความรักมากๆ รู้จักให้ รู้จักยกย่องเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เช่น สอนให้เห็นอกเห็นใจคนอื่นที่มีสถานะต่ำกว่า ยินดีในสิ่งที่ดีๆ ที่คนอื่นมี และพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ความรักเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ทุกอย่างรวมทั้งตัวนักเรียนด้วย

5. การที่นักเรียนมีความก้าวร้าวส่วนหนึ่งมาจากไม่เคยถูกฝึกวินัย เช่นเวลาทำดีไม่มีการชม เวลาที่ทำผิดก็ไม่ว่า วิธีการฝึกวินัยนักเรียนที่ดีต้องบอกนักเรียนก่อนว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังว่าเขาควรมีพฤติกรรมอย่างไร ในการชมไม่จำเป็นต้องมีของรางวัลที่เป็นเงินทองหรือสิ่งของ ในการฝึกวินัยที่จะไม่ได้ผลเพราะมักเป็นไปตามอารมณ์ของผู้ปกครองมากกว่าความผิดของนักเรียน การฝึกวินัยไม่ใช่จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเจ็บจึงจะจำ การเจ็บหมายถึง เจ็บกายหรือเจ็บใจก็ได้ เมื่อมีการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่ทำทารุณกรรมนักเรียนทั้งทางกายหรือทางใจเมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นเด็กก้าวร้าว มีปัญหา และเมื่อเติบโตเป็นพ่อแม่ จะทำรุนแรงกับลูกของตนเองเช่นกัน

องุ่น พูลทวี (2539) ศึกษาการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองให้นักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับสังคมได้โดยไม่เกิดปัญหาและสามารถเอาตัวรอดได้ จะต้องคำนึงหลักสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนจะต้องยึดหลักทางสายกลาง ควรให้เหมาะสมกับความสามารถและวัยของนักเรียน ไม่ควรเคี่ยวเข็ญหรือเรียกร้องในสิ่งที่ยังไม่มีความสามารถทำได้ เพราะอาจจะทำให้นักเรียนเกิดความกังวลจนถึงขั้นโกรธ หรือไม่ควรปล่อยให้ละเลยตามใจนักเรียนในเรื่องที่ควรจะกวดขัน เพราะจะทำให้ไม่สามารถพัฒนาไปตามวัยและมีนิสัยชอบพึ่งพาผู้อื่นจนโต

2. ความเห็นสอดคล้องคล้อยคลึงกัน ถ้าผู้ปกครองมีความขัดแย้งกันในการอบรมเลี้ยงดู จะทำให้นักเรียนสับสนและมีแนวโน้มในการเลือกเชื่อผู้ใหญ่หรือเหตุผลเฉพาะที่เข้าข้างตน ความรู้สึกผิดชอบจึงอาจเกิดได้ยาก

3. การอบรมควรสม่ำเสมอ ผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูนักเรียน ควรอบรมด้วยการใช้เหตุผลอย่างสม่ำเสมอ โดยมุ่งให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีใช้อบรมโดยใช้อารมณ์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเองแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

4. สภาพแวดล้อม ควรอบรมให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมและประเพณีที่เติบโตขึ้นมา มิใช่เพียงแต่ให้ปรับตัวได้เฉพาะภายในบ้านและสังคมระหว่างหมู่ญาติพี่น้องเท่านั้น เพราะในชีวิตจริงนักเรียนจะต้องเผชิญกับโลกกว้างและต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้ในสภาพการณ์ต่างๆ

5. กฎเกณฑ์ไม่ควรตายตัว การเลี้ยงดูไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวที่จะนำไปใช้ได้กับนักเรียนทุกคนและทุกครอบครัว เพราะผู้ปกครองต่างก็มีภูมิหลังในการเลี้ยงดูเหมือนและแตกต่างกัน และนักเรียนแต่ละคนก็มีพื้นฐานทางอารมณ์ติดตัวมาแตกต่างกันผู้ปกครองจึงต้องปรับวิธีการเลี้ยงดูและอบรมให้ใกล้เคียงกับสภาพของนักเรียนอย่างเหมาะสม

6. การเป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนจะประพฤติตามแบบอย่างผู้ใหญ่เสมอการสั่งสอนด้วยวาจาโดยไม่มีแบบอย่างการปฏิบัติตนให้นักเรียนดูจึงไม่มีผลในการอบรม ผู้ปกครองจึงควรปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งเป็นแบบอย่างและเป็นรากฐานการเจริญเติบโตที่มีผลต่อตัวนักเรียนและสังคมต่อไปในอนาคต

คณะกรรมการด้านครอบครัว (มปป.) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่กำลังศึกษา ดังต่อไปนี้คือ

1. การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัว สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1.1 สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต สามารถสร้างความสัมพันธ์ และมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ เช่น พ่อแม่ พี่น้อง วงศาคณาญาติ สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

1.2 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ พืชพันธุ์ธัญญาหาร แม่น้ำลำคลอง สวน ไร่ นา ป่า เขา แสงแดด สายลม ฝน การที่นักเรียนได้สัมผัสกับธรรมชาติจะช่วยให้ได้เรียนรู้เรื่องชีวิตกับธรรมชาติเกิดคุณลักษณะทางจริยธรรมและสุนทรียภาพ

1.3 สิ่งแวดล้อมทางจิตวิญญาณและศิลปะที่มีอยู่ในบ้านเรือน เช่น หิ้งพระ หรือห้องพระ ที่วางโกศอัฐิของบรรพบุรุษ ดอกไม้ประดับห้องต่างๆ ภาพวงศาคณาญาติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ถ้าผู้ปกครองอธิบายให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้คุณค่า จะมีการซึมซับรับรู้สะสมเป็นความรู้สึกรักที่ผูกพัน และกตัญญู

1.4 สิ่งแวดล้อมทางวัตถุ ได้แก่ เครื่องใช้ประเภทต่างๆ ในครัวเรือน เช่น เครื่องครัว เครื่องเล่น เครื่องมือทำมาหากิน ที่นอนหมอนมุ้ง เสื้อผ้า วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สร้างประสบการณ์แก่นักเรียนให้รู้จักประโยชน์และวิธีการใช้ ที่สำคัญคือ นักเรียนได้เห็นการทำงานของผู้ใหญ่ ปลูกฝังจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร การใช้ของอย่างประหยัด เรียบง่าย นักเรียนได้เรียนรู้วิถีดำเนินชีวิตของผู้ปกครอง เกิดเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน

นักเรียนคนใดโชคดีได้เห็น ลองฝึกเครื่องเล่นประเภทต่างๆ ก็จะได้ซาบซึ้งในคุณค่าของคนตรี และมีทักษะพื้นฐานทางดนตรีด้วย

บรรยากาศในครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจิตใจของนักเรียน ถ้าผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิดพูดคุยจาไพเราะสุภาพ ครอบครัวมีความอบอุ่น ผู้ปกครองหมั่นทำบุญ นักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีงามจึงมีความมั่นใจในตนเอง รักเมตตาผู้อื่น และมีบุคลิกภาพที่ร่าเริงแจ่มใส ผู้ปกครองเลี้ยงสัตว์เลี้ยง เช่นสุนัข แมว นักเรียนก็ได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งคนและสัตว์ มีจิตใจอ่อนโยน ห่วงใยทุกข์สุขของผู้อื่นอยู่เสมอ

2. บทบาทของผู้ปกครองในการสั่งสอนฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยให้นักเรียนรู้และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้นักเรียนเติบโตสืบต่องานและมีวิถีชีวิตที่เป็นคนดี การเลี้ยงดูในปัจจุบันผู้ปกครองจำเป็นต้องคำนึงถึงการจับประสบการณ์ให้นักเรียนรู้และจำแนกได้ว่าการกระทำสิ่งใดถูกหรือผิด นอกเหนือจากการบอกสั่งสอน หรือตักเตือนเท่านั้น เช่น นักเรียนได้เรียนรู้ว่า ถ้ารับประทานอาหารมูมามามจะเกิดการสำลัก การไม่เก็บที่นอนให้เป็นระเบียบทำให้มีสัตว์แมลงต่างๆ มาซุกซ่อนในกองผ้าห่ม การพูดจาหยาบคายเป็นที่รังเกียจ การร้องไห้ดินรนเอาแต่ใจจะไม่ถูกตามใจ การใช้เงินฟุ่มเฟือยจะขัดสน ผู้รู้จักเก็บออมเงินใช้จะมีเงินพอจับจ่าย บางครั้งนักเรียนตัดสินใจไม่ได้ ผู้ปกครองก็ช่วยแนะนำให้แนวทางนักเรียนจงได้เรียนรู้จักระเบียบวินัยโดยการฝึกฝนตนเอง

วิธีการที่ดีในการพัฒนาจริยธรรม คือ ผู้ปกครองค่อยๆ บ่มนิสัยนักเรียน การเอาใจใส่ใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรม มีความเข้าใจ และสั่งสอนทีละน้อย ค่อยเป็นค่อยไป ปฏิบัติต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน สังเกตในเรื่องการกิน การอยู่ การเล่น การคบสมาคมกับเพื่อน การเล่าเรียน การแสดงปฏิกิริยาเมื่อดีใจหรือถูกขัดใจ เมื่อเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ชมขู่ ก้าวร้าว เอาแต่ใจ ไร้ระเบียบ เชื้อยชา ฯลฯ ก็ค่อยๆ แนะนำสั่งสอนด้วยเหตุผล หมั่นขัดเกลาจิตใจให้เป็นบุคคลที่มีลักษณะตามหลักจริยธรรม

3. บทบาทของผู้ปกครองในการเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน การเลียนแบบเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง โดยนักเรียนได้ซึมซับจากการได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ได้สัมผัสจากผัสสะทั้งหมดที่อยู่ในครอบครัว นักเรียนได้เรียนรู้แบบอย่างจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ปกครอง ทั้งทางกาย วาจา และทางจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก สุนทรียภาพ

พฤติกรรมการเลียนแบบทางกายและวาจานั้นปรากฏชัดเจน การแต่งกาย ท่าทาง กริยามารยาทของผู้ปกครองย่อมถ่ายทอดไปสู่นักเรียน การใช้ภาษาพูดและภาษาทำทางนั้นนักเรียนสามารถเลียนแบบได้ การเลียนแบบพฤติกรรมทางกายนั้นยังไม่หยั่งรากลึกเท่ากับการเลียนแบบทางจิตใจ อันได้แก่ วิธีคิด เจตคติและคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนจะสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสมาชิกในครอบครัว วิธีการตัดสินใจ แก้ปัญหา ความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ที่แสดงออกต่อบุคคล เหตุการณ์ และปัญหาต่างๆ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ่งบอกคุณค่าทางวัฒนธรรมของครอบครัว

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้เสนอผลการวิจัยเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย เป็นคุณค่าทางวัฒนธรรม (cultural values) ซึ่งถือว่าเป็นคุณค่าทางจริยธรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้จากครอบครัว ได้แก่ 1) ความคิด ความเชื่อ และการนับถือศาสนา 2) ระบบอาวุโส การมีสัมมาคารวะ กริยามารยาท 3) ความกตัญญู รู้คุณและตอบแทนผู้มีบุญคุณ 4) บุคลิกภาพและสุนทรียภาพ 5) ลักษณะนิสัย เช่น ตื่นนอนแต่เช้า ชยัน ตรงต่อเวลา อ่อนโยน สุภาพ ร่าเริง อดทนให้อภัย เมตตากรุณา และบทบาทที่ทำให้เกิดคุณลักษณะทั้ง 5 ข้างต้นเป็นบทบาทดังต่อไปนี้ คือ

1. บทบาทของผู้ปกครองในการชี้แนะ จูงใจ ให้โอกาสนักเรียนได้พัฒนาตนเองทั้งทางด้านจิตใจ และสุนทรียภาพ นักเรียนที่ซึมซับลักษณะนิสัยที่ดีในชีวิตประจำวัน ได้มีโอกาสฝึกหัดทำบุญ ให้ทาน ได้เสพความงามและสุนทรียภาพจากธรรมชาติแวดล้อมและดนตรีศิลปะ ได้ฝึกหัดให้เมตตากรุณาเมื่อต้องดูแลเลี้ยงสัตว์เลี้ยง และได้รับคำแนะนำสั่งสอนจากผู้ปกครองที่รักเข้าใจ และดูแลเข้าใจอย่างใกล้ชิด

2. บทบาทของผู้ปกครองในการว่ากล่าวตักเตือนและห้ามปรามเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โดยชี้แจงแสดงเหตุผล การปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นลักษณะของจริยธรรมนั้น ต้องคำนึงวัยของนักเรียน ตลอดจนกระทำความเข้าใจสาเหตุของการทำผิดของผู้เรียนด้วย การชี้แจงแสดงเหตุผลจะกระทำได้ต่อเมื่อผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับนักเรียน สร้างความไว้วางใจมีวิธีเสริมแรงคือชมเชยให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนประพฤติตนดีขึ้นเหตุที่อธิบายต้องเกี่ยวเนื่องกับผลที่จะเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่ดีและผู้ปกครองต้องคำนึงถึงเหตุปัจจัยอื่นที่ทำให้นักเรียนประพฤติตนไม่ดีด้วย

3. บทบาทของพ่อแม่ในการแก้ไขปัญหาทางคุณธรรมและวัฒนธรรมเมื่อนักเรียนผิดพลาดด้วยวิธีที่เหมาะสม การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน แบ่งความชำนาญของครูในการสอนนักเรียนแต่ละวัย แต่ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดูนักเรียนตั้งแต่เกิด ทารก เป็นเด็ก เป็นหนุ่มสาว และเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีบทบาทดูแลนักเรียนอย่างยาวนานต่อเนื่อง และนักเรียนย่อมมีการกระทำที่เป็นความผิดมากน้อยต่างกัน ซึ่งผู้ปกครองที่ดีย่อมต้องเอาใจใส่แก้ไขพฤติกรรมที่ผิดซึ่งมีพฤติกรรมตามวัยดังนี้

นักเรียนในวัยทารกบางคนมีนิสัยก้าวร้าว ทำร้ายเพื่อน พุดปดเป็นนิสัย ชอบขโมยของ แม้ในสิ่งที่ไม่อยากได้มากนัก ชอบทำลายวัสดุสิ่งของที่เป็นของรักของคนอื่น หรือชอบร้องเสียงดังอย่างไม่มีเหตุผล

นักเรียนในวัยที่เป็นวัยรุ่นเริ่มมีชีวิตส่วนตัว และส่วนใหญ่มักเผชิญความเปลี่ยนแปลง ผจญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองอย่างลองผิดลองถูก ชอบปรึกษาเพื่อนมากกว่าปรึกษา

ผู้ใหญ่ ผู้ปกครองจึงต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดยิ่งขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดอย่างรุนแรง ผู้ปกครองจะได้ค้นหาสาเหตุและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนได้สำเร็จ

เมื่อเกิดปัญหาขึ้นผู้ปกครองต้องใช้สติปัญญาในการค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ผิดพลาด รู้จักวิเคราะห์ปัญหาให้ถ่องแท้ เพราะบางทีความผิดของนักเรียนไม่ได้อยู่ในระดับที่รุนแรงอย่างที่คิดบางครั้งผู้ปกครองอาจจะวางมาตรฐานความประพฤติของตนเองอย่างตามใจตนเองเกินไป ไม่สอดคล้องกับกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ความอดทน ความใจเย็นของผู้ปกครอง ความเอาใจใส่ใกล้ชิด การสร้างความไว้วางใจต่อกัน จะทำให้ผู้ปกครองสามารถจัดประเด็นปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และหาวิธีแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้ดี

จากแนวคิดของการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนผู้ปกครองควรมีบทบาท ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

1. **การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย** สิ่งแรกที่ผู้ปกครองต้องใส่ใจ คือ สุขภาพที่ดีและความปลอดภัยของนักเรียน ต้องได้รับประทานอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย และสมอง ควรรับประทานอาหารให้ถูกวิธีให้ได้คุณค่าสารอาหารครบถ้วน และรับประทานให้หลากหลายชนิด และปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยได้รับการตรวจร่างกายอย่างสม่ำเสมอ

2. **การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และความฉลาด** อารมณ์ที่ดีและความฉลาดของนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้จากการเลี้ยงดูของผู้ปกครองตั้งแต่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิตนักเรียน หลังคลอด จากการโอบอุ้มของแม่ จากการสัมผัสในช่วงเวลานี้มีสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย สิ่งสำคัญที่สุด พื้นฐานที่สุด คือ ผู้ปกครองจะต้องให้ความรัก พูดคุยกับนักเรียน อ่านหนังสือให้ฟัง ช่วงเวลา 3 ปีแรกนี้เราสามารถจะช่วยสร้างสมองที่ดีที่จะอยู่กับนักเรียนไปตลอดชีวิต นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น ได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องเหมาะสม และมีความผูกพันใกล้ชิดกับผู้ปกครอง จะมีความสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ดีกว่า สามารถเข้ากับเด็กอื่นได้ดีกว่า แนวทางในการเลี้ยงดูนักเรียนให้มีพัฒนาการทางอารมณ์และสติปัญญาที่ดี มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

2.1 ให้ความรักความอบอุ่นและแสดงพฤติกรรมให้ผู้เรียนได้รับรู้เสมอว่ามีความรักความห่วงใยตลอดเวลา

2.2

2.3 มีเวลาพูดคุยกับนักเรียน โต้ตอบ ถามคำถามอย่างกว้างๆ เป็นประจำ

2.4 อ่านหนังสือและร้องเพลง จัดหาหนังสือให้นักเรียนและสร้างบรรยากาศให้รักการอ่าน

2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ ให้โอกาสได้เรียนรู้เสาะแสวงหาคำตอบต่างๆ ด้วยตัวเอง มีอิสรภาพในการเสาะแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นสิ่งสำคัญมาก ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงด้วยตัวเอง ได้สัมผัส จับต้อง ทดลองสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง และมีโอกาสเล่นซุกซนอย่างปลอดภัย

2.6 เลือกรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมให้นักเรียนดูและไม่ให้ดูมากเกินไป

2.7 ฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหา โดยการให้ช่วยเหลือตัวเอง หรือได้ทำอะไรด้วยตัวเอง เพราะถ้าหากผู้ปกครองคอยช่วยเหลือให้ทุกอย่าง ก็เหมือนตัดโอกาสในการเรียนรู้ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ดังนั้นต้องให้โอกาสนักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.8 ผู้ปกครองต้องตระหนักเสมอว่านักเรียนแต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเองที่ไม่เหมือนกัน แต่ละคนมีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นนักเรียนจะมีความสนใจต่างกัน

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม เป็นการจัดสภาพแวดล้อมและการมีทัศนคติที่ดีในการให้นักเรียนปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ และส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียนให้มีการแบ่งปัน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่เกี่ยวกับความรู้สึกเห็นใจ และการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

4. การส่งเสริมให้นักเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง ผู้ปกครองต้องรู้จักตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีมีความรู้สึกที่ปลอดภัย ผู้ปกครองต้องเข้าใจเรื่องการสร้างทัศนคติที่ดี และพยายามช่วยให้นักเรียนรู้สึกดีกับตัวเอง เช่น เมื่อไรที่สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้แม้เป็นสิ่งเล็กน้อยในชีวิตประจำวันผู้ปกครองควรชมเชยนักเรียน และสังเกตถึงปฏิกิริยาตอบสนองที่ถูกต้องเหมาะสมกับพฤติกรรมของนักเรียน

5. การฝึกให้มีระเบียบวินัย การฝึกระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อพัฒนาการของนักเรียน เป็นพื้นฐานให้นักเรียนรู้จักขอบเขตที่เหมาะสมที่ควร รู้จักควบคุมตัวเอง และเป็นคนมีจริยธรรม ผู้ปกครองตอบสนองนักเรียนทุกครั้งไม่ใช่สิ่งดี เพราะนักเรียนจะเรียนรู้ว่าเขาได้รับการตอบสนองทุกครั้งที่ต้องการ ไม่ได้เรียนรู้การปฏิเสธ จะทำให้มีนิสัยไม่ดีและเป็นคนมีความต้องการมาก เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีระเบียบวินัย ควรตั้งกฎระเบียบสำหรับนักเรียนปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัย และจะต้องมีเหตุผลที่ดี มีความยุติธรรม และจะต้องเอาจริงกับกฎเกณฑ์โดยเฉพาะเรื่องที่จะทำให้เกิดอันตราย ฝึกนักเรียนให้รู้จักปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

6. การเป็นแบบอย่างที่ดี การส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีจริยธรรม ซื่อสัตย์ รู้จักรับผิดชอบ ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนซึมซับจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ความรู้สึกที่ดีหรือใส่ใจความรู้สึกผู้อื่น การควบคุมความต้องการของตัวเอง ระเบียบวินัยและความละเอียดใจเมื่อทำผิด นักเรียนได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ จากผู้ปกครอง เมื่อนักเรียนทำผิดผู้ปกครองตักเตือนด้วยวิธีการที่เหมาะสม และเมื่อนักเรียนทำดีผู้ปกครองชมเชยให้รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้น

เป็นสิ่งที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจตัวเองเมื่อทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องมีวิธีการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนดังต่อไปนี้ คือ

6.2 ควรตั้งกฎระเบียบสำหรับนักเรียนปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัย และจะต้องมีเหตุผลที่ดี มีความยุติธรรม และจะต้องเอาจริงกับกฎเกณฑ์โดยเฉพาะเรื่องนี้อาจจะทำให้เกิดอันตราย

6.3 สอนให้นักเรียนรู้จักขอโทษและให้โอกาสแก่ตัวที่จะทำสิ่งที่ถูกต้อง และแทนที่จะสอนด้วยปากเปล่า ผู้ปกครองควรทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียนเห็นด้วย

6.4 สอนให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น โดยที่ผู้ปกครองการสนใจกับความรู้สึกของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6.5 ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างในเรื่องของการสงบสติอารมณ์ไม่ไว้วางใจเมื่อเกิดความเครียด

6.6 ผู้ปกครองสอนให้นักเรียนเรียนรู้ถึงผลของการกระทำของตนเองต่อผู้อื่น

6.7 ผู้ปกครองต้องแสดงพฤติกรรมให้ผู้เรียนได้รับรู้เสมอว่ามีความรักความห่วงใยตลอดเวลา

7. การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัว ซึ่งได้แบ่งสิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

7.1 สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต สามารถสร้างความสัมพันธ์ และมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ เช่น พ่อแม่ พี่น้อง วงศาคณาญาติ สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

7.2 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ พืชพันธุ์ธัญญาหาร แม่น้ำลำคลอง สวน ไร่ นา ป่า เขา แสงแดด สายลม ฝน การที่นักเรียนได้สัมผัสกับธรรมชาติจะช่วยให้ได้เรียนรู้เรื่องชีวิตกับธรรมชาติเกิดคุณลักษณะทางจริยธรรมและสุนทรียภาพ

7.3 สิ่งแวดล้อมทางจิตวิญญาณและศิลปะที่มีอยู่ในบ้านเรือน เช่น หิ้งพระ หรือห้องพระ ที่วางโกศอัฐิของบรรพบุรุษ ดอกไม้ประดับห้องต่างๆ ภาพวงศาคณาญาติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ถ้าผู้ปกครองอธิบายให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้คุณค่า จะมีการซึมซับรับรู้สะสมเป็นความรู้สึกที่ผูกพัน และกตัญญู

7.4 สิ่งแวดล้อมทางวัตถุ ได้แก่ เครื่องใช้ประเภทต่างๆ ในครัวเรือน เช่น เครื่องครัว เครื่องเล่น เครื่องมือทำมาหากิน ที่นอนหมอนมุ้ง เสื้อผ้า วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สร้างประสบการณ์แก่นักเรียนให้รู้จักประโยชน์และวิธีการใช้ ที่สำคัญคือ นักเรียนได้เห็นการทำงานของผู้ใหญ่ ปฏิบัติงานด้านความขยันหมั่นเพียร การใช้ของอย่างประหยัด เรียบง่าย นักเรียนได้เรียนรู้วิถีดำเนินชีวิตของผู้ปกครอง เกิดเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน และซาบซึ้งในคุณค่าของทุกอาชีพและมีทักษะในการทำงาน

8. ความเห็นสอดคล้องคล้อยคลึงกัน ถ้าผู้ปกครองมีความขัดแย้งกันในการอบรมเลี้ยงดู จะทำให้นักเรียนสับสนและมีแนวโน้มในการเลือกเชื่อผู้ใหญ่หรือเหตุผลเฉพาะที่เข้าข้างตน ความรู้สึกผิดชอบจึงอาจเกิดได้ยาก

9. ผู้ปกครองต้องพยายามให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อให้อำนาจในสิ่งที่ถูกต้องตามวัฒนธรรม และฝึกให้นักเรียนยึดคุณค่าที่ดีตามวัฒนธรรมประเพณี

ตอนที่ 4 การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา (Multicase Study)

การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลจากกรณีตัวอย่างในการวิจัย 2 กรณีตัวอย่างขึ้นไป การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษาเป็นวิธีการวิจัยที่ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสมบูรณ์มากกว่าการวิจัยรายกรณี ในการวิจัยเชิงคุณภาพ สนใจลักษณะของข้อมูลที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ภาพรวมของปรากฏการณ์ ความรู้สึกนึกคิด จิตใจ เน้นการศึกษาติดตามแบบเจาะลึก นักวิจัยไม่ได้จัดกระทำเหตุการณ์ต่างๆ และเหตุการณ์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ อีกทั้งยังสามารถสรุปอ้างอิงสู่บริบทอื่น ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา

เทคนิควิธีการของการวิจัยเชิงคุณภาพ

อุษา ดวงสา (2537) สุภาวงศ์ จันทวานิช (2539) และ นิสา ชูโต (2545) เสนอเทคนิควิธีที่นำมาใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

1. การเลือกสนาม

สนาม ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นสถานที่ที่นักวิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับคน กลุ่มคนหรือองค์กร โดยที่นักวิจัยคำนึงถึงความเหมาะสม สามารถตอบปัญหาที่ต้องการได้ มีความเป็นไปได้ในการเข้าไปศึกษาเช่นมีขนาดไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป การเลือกสนามนักวิจัยอาศัยลักษณะพื้นฐานร่วมกัน คือ 1) การมีกรอบของเหตุผล ตรรกะหรือทฤษฎีบางอย่างเป็นแนวในการเลือก 2) ความตรงและความเป็นตัวแทนของประเด็นที่ต้องการศึกษา เป็นการเลือกที่สะท้อนความแปรปรวนสูง เช่น สูดข้าว เข้ม

2. วิธีการเข้าสู่สนามวิจัย

การเข้าสู่สนามมี 2 วิธี คือ การเข้าสู่สนามแบบเปิดเผย (overt) เป็นวิธีที่นักวิจัยเปิดเผยสถานภาพของตนเองในการขออนุญาตเก็บข้อมูลในสนาม ส่วนการเข้าสู่สนามแบบปกปิด (covert) นักวิจัยจะใช้เมื่อต้องการข้อมูลสนามแบบปิดต่อคนภายนอก

3. บทบาทของนักวิจัย

Adler และ Adler (1987 อ้างถึงในนิศา ชูโต, 2545) เสนอบทบาทของนักวิจัยในสนามรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. สมาชิกขอบนอก รูปแบบนี้นักวิจัยมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ กับสนามน้อยที่สุดแต่ยังมีฐานะเป็นคนในมากกว่าคนนอก เนื่องจากนักวิจัยไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลักที่เป็นศูนย์กลางของสมาชิกในกลุ่มสังคมหรือสนาม

2. สมาชิกแบบร่วมบทบาท นักวิจัยจะเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นศูนย์กลางอย่างเต็มที่ ขึ้นอยู่กับ การยอมรับของสมาชิกในกลุ่มที่จะทำให้ให้นักวิจัยได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งกว่าการเป็นสมาชิกภายนอก สิ่งที่นักวิจัยต้องระหวังคือความเป็นกลาง

3. สมาชิกแบบเต็มตัว เป็นการเข้าไปร่วมในประสบการณ์อย่างจริงจัง ทั้งความคิด ความรู้สึก การกระทำ และความจงรักภักดีต่อกลุ่มที่ศึกษา แต่ผู้วิจัยต้องระหวังความขัดแย้งของ บทบาทที่จะส่งผลต่อการวิจัย

4. การสร้างสัมพันธภาพ (rapport) ในสนาม

เมื่อนักวิจัยได้รับอนุญาตเข้าสนามแล้ว สิ่งที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างราบรื่น และได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ นักวิจัยต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดี การปฏิบัติตัวบรรยากาศต่างๆ ของสนาม เช่นการแต่งกาย กิริยา วาจา

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพส่วนมากใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร

5.1 การสังเกต มี 2 แบบ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นักวิจัยเข้าร่วมใช้ชีวิตกับกลุ่มคนที่ถูกศึกษา มีการร่วมกิจกรรมและพยายามให้คนในชุมชนยอมรับนักวิจัยมีสถานภาพเดียวกัน ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) เป็นการสังเกตที่นักวิจัยไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมของกลุ่มในขณะที่เก็บข้อมูล ใช้เมื่อนักวิจัยไม่ต้องการให้ผู้ถูกสังเกตรู้สึกถูกรบกวนจากนักวิจัย

5.2 การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นการถามหรือสนทนาของนักวิจัยต้องการทราบข้อมูล เป็นวิธีการที่มีความยืดหยุ่น ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสอธิบายหรือซักถามคำถามเพิ่มเติมติดต่อกันให้ผู้ตอบเข้าใจ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้แน่นอน มีทั้งคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง และคำถามที่ตอบได้ตามความต้องการ คำตอบจะมีความสมบูรณ์และถูกต้องเมื่อผู้วิจัยมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี

2. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (information interview) เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้มากในการวิจัยเชิงคุณภาพ มักใช้กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สามารถตั้งคำถามขณะสัมภาษณ์ได้นอกเหนือจากแนวคำถามที่เตรียมไว้ แบ่งเป็น การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะ หรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การตะล่อมกลุ่มเมลา การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

6. การตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การตรวจสอบข้อมูล

Denzin (1970 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2539) เสนอวิธีในการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบคือการสอบแหล่งของข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนได้ข้อมูลแตกต่างกันอย่างไร โดยการใช้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลหลายคน

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) เป็นการตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด แต่วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบนี้ที่นักวิจัยจะดำเนินการได้ยากกว่าแบบอื่นๆ

4. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายในเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการสอบถามพร้อมทั้งการศึกษาเอกสารประกอบ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 3 แบบ คือ

1) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) คือวิธีการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น

2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (typological analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ที่ต่อเนื่องกัน

3) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (constant comparison) คือการใช้วิธีการเปรียบเทียบ โดยนำข้อมูลมาเทียบเป็นปรากฏการณ์ที่เริ่มเป็นนามธรรมมากขึ้น

Lofland (1971 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2545) ได้ให้กรอบการสังเกตเพื่อการรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย 6 หน่วย คือ

การกระทำ (acts) เป็นเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่ยาวนานหรือต่อเนื่อง

กิจกรรม (activities) เป็นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ต่อเนื่อง และมีความผูกพันกับบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม

ความหมาย (meaning) การที่บุคคลอธิบายหรือสื่อสารให้ความหมายเกี่ยวกับการกระทำและกิจกรรม อาจจะเป็นการให้ความหมายในลักษณะเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน

ความสัมพันธ์ (relationship) เป็นความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลหลายๆ คนในสังคมที่ศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (participation) การที่บุคคลมีความผูกพัน และเข้าร่วมกิจกรรม หรือมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

สภาพสังคม (setting) เป็นสถานการณ์ หรือสภาพการณ์ที่การกระทำหรือกิจกรรมที่ทำการศึกษาเกิดอยู่

การแยกชนิดสิ่งที่ต้องสังเกต ช่วยให้นักวิจัยตรวจสอบว่าได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลต่อเนื่องและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการ

6.2.2 กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย กิจกรรมการลดทอนขนาดและปริมาณของข้อมูล (data reduction) การเลือกข้อมูลเพื่อแสดงหลักฐาน (data display) และการสร้างข้อสรุปและทดสอบยืนยันผลสรุป (conclusion and verification) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การลดทอนข้อมูล (data reduction) หมายถึงกระบวนการ เลือกเฟ้นหาจุดที่น่าสนใจทำให้เข้าใจง่าย สรุปข้อมูลดิบ ที่เก็บจากสนาม แล้วนำมาสรุป ลงรหัส ทดสอบแนวคิดรวมเป็นกลุ่มแบ่งเป็นส่วนเพื่อเขียนเป็นข้อสรุปชั่วคราวและแปลงข้อมูลจนสามารถรายงานได้

2) การแสดงข้อมูล (data display) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์การจัดเลือกเฟ้นสรรหา ตัวอย่างข้อมูล หรือสารสนเทศไม่ว่าจะเป็นการสรุปจากรายงานการสังเกต คำพูดจากการสัมภาษณ์ หรือการกระทำ เป็นหลักฐานในการลงข้อสรุปชั่วคราว ซึ่งการแสดงข้อมูลเชิงคุณภาพจะกระทำในรูปของการเขียนเล่าและเรียงตามเวลา

3) การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (conclusion and verification) หมายถึง การสังเคราะห์ข้อสรุปย่อยๆ ในช่วงแรกๆ เข้าด้วยกันเป็นบทสรุปและตรวจสอบยืนยันผลสรุปการวิจัยในช่วงสุดท้าย การพัฒนาข้อสรุปย่อยๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ ถือเป็นการพัฒนาทฤษฎีจากสภาพเฉพาะ ไปสู่ข้อสรุปทั่วไป หรือเป็นกระบวนการประมวลความคิดอันเกิดจากข้อมูลรูปธรรม สนามสู่ข้อมูลนามธรรมทฤษฎี (grounded theory) ตามวิธีอุปนัย

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

จินดา อาจิณสมอาจารย์ (2522) ศึกษาปัญหาการสอนจริยธรรมโดยการรวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของครูเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ใช้แบบสอบถามจากครู 160 คน พบว่า ปัญหาด้านตัวครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย การสอนจริยธรรมไม่ใช่หน้าที่ของครูประจำชั้นเท่านั้นหากเป็นครูที่สอนในทุกวิชา ครูต้องมีความเข้าใจหลักสูตรและสามารถนำนวัตกรรมมาใช้เป็นสื่อการสอนด้วย นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้ครูและผู้บริหารร่วมมือสนับสนุนให้มีกิจกรรมทางจริยธรรมและสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี

นภวรรณ มายะการ (2528) ได้ศึกษาบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ในบทบาท 5 ด้าน คือ 1.บทบาทในด้านการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ให้แก่เด็ก 2.บทบาทในด้านการเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็ก 3. บทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก 4. บทบาทในด้านการเป็นผู้ป้องกันทางเสียมและเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี 5. บทบาทในด้านการเป็นผู้แก้ไขและปรับพฤติกรรม เพื่อปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ 3 ด้านคือ การมีสัจจะ การมีวินัยในตนเอง และการประหยัด ได้ข้อค้นพบว่าครูมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมด้านการมีวินัยในตนเอง การมีสัจจะ และการประหยัดให้แก่ นักเรียนชั้นประถมอยู่ระดับมาก ครูเพศหญิงมีการปลูกฝังค่านิยมการมีสัจจะและการมีวินัยมากกว่าครูเพศชาย ส่วนการปลูกฝังค่านิยมการประหยัดครูเพศชายปลูกฝังมากกว่าครูเพศหญิง เมื่อเปรียบเทียบวุฒิการศึกษา ครูที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรีมีการปลูกฝังค่านิยมมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ครูที่มีประสบการณ์สอน 10 ปีขึ้นไป มีการ

ปลูกฝังค่านิยมการมีวินัยตนเองมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 9 ปี การปลูกฝังค่านิยมการมีศีลจะและการประหยัดครุมีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป และ ไม่เกิน 9 ปี มีการปลูกฝังไม่แตกต่างกัน

กัญนิกา พรหมณพิทักษ์ (2529) ศึกษาเฉพาะกรณี เป็นการศึกษาบทบาทของโรงเรียนและ ครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน พบว่า โรงเรียนควรบรรจุวิชาจริยศึกษาเป็นวิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่นมีการจัดป้ายนิเทศจัดกิจกรรม การอบรมทุกเวลาก่อนเคารพธงชาติ ทำให้เกิดจริยธรรมที่ปลูกฝังทั้งสิ้น 19 คุณธรรม จากจริยธรรมที่ใช้เป็นเกณฑ์ 30 คุณธรรม คุณธรรมที่ปลูกฝังมากที่สุดคือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา ความขยันหมั่นเพียร ส่วนครอบครัวมีลักษณะการปลูกฝังที่ไม่เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและดุลยพินิจของบิดา มารดา และผู้ปกครอง โดยปลูกฝังทั้งสิ้น 15 คุณธรรมจากจริยธรรมที่ใช้เป็นเกณฑ์ 30 คุณธรรม จริยธรรมที่ปลูกฝังมากที่สุดคือ การไม่พูดปด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง การไม่ยุ่งให้เกิดการแตกแยกและการไม่พูดคำหยาบ ความรับผิดชอบ และการไม่โลภและการไม่ขโมย กระบวนการที่ใช้ในการปลูกฝังมากที่สุด ได้แก่การบอกแนะนำ และการฝึกพฤติกรรม

ธนพร ดีจงเจริญ (2536) ศึกษา วิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงบรรยายใช้การศึกษาเอกสารสำรวจและสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนใช้จริยธรรม 8 ด้าน คือ สะอาด ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู รู้และปฏิบัติตามกติกา ในการส่งเสริมให้กับนักเรียน ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานประจำปี ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเรียนการสอนในหลักสูตร ความต้องการของโรงเรียนและการประเมินผลการจัดกิจกรรม สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนจัดเช่น กิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน และกิจกรรมอ่าลาอ้าย กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมพี่ช่วยน้อง ซึ่งกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความขยัน

อุจน์ พูลทวี (2538) ศึกษาครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยายที่มีบทบาท 5 ด้าน ได้แก่ 1.บทบาทในด้านการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ให้แก่เด็ก 2.บทบาทในด้านการเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็ก 3. บทบาทในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก 4. บทบาทในด้านการเป็นผู้ป้องกันทางเสื่่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี 5. บทบาทในด้านการเป็นผู้แก้ไขและปรับพฤติกรรมของเด็กในการ

ส่งเสริมคุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย การประหยัด ความอดทน การตรงต่อเวลาและความใฝ่รู้ โดยใช้การสัมภาษณ์นักเรียน และผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายมีบทบาท 5 ด้าน ในการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนด้าน ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย การประหยัด ความอดทน การตรงต่อเวลาและความใฝ่รู้บทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กมีมากที่สุด และบทบาทให้ด้านการเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็กมีน้อยที่สุด และพบอีกว่า ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายมีการส่งเสริมคุณธรรมด้านการประหยัดมากที่สุดและด้านความใฝ่รู้น้อยที่สุด

กนกพรธณ บุญธรรม (2540) ศึกษาพฤติกรรมในการแสดงตนเป็นแบบอย่าง การจัดโอกาสในการฝึกพฤติกรรมให้แก่นักเรียน การติดตามการปฏิบัติตนของนักเรียน และการเสริมแรงของครูในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความใฝ่รู้ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความสามัคคี ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ครูจำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของครูในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนด้านความอดทน ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความสามัคคี พบว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยการแสดงตนเป็นแบบอย่างมากที่สุด ด้านความใฝ่รู้พบว่าครูส่วนใหญ่ปฏิบัติตนโดยการติดตามการปฏิบัติตนของนักเรียนมากที่สุด ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างมากที่สุด และในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนทุกด้าน ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยการเสริมแรงน้อยที่สุด

สุวิมล ว่องวานิชและนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย ใช้การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การศึกษากรณีตัวอย่าง การจัดประชุมระดมความคิดโดยใช้เทคนิคกลุ่มสมมุติชน พบว่า ระดับคุณธรรมของนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและคุณธรรมของนิสิตจากความคิดเห็นของอาจารย์คุณธรรมที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วนคือ ด้านการมีวินัย ความรับผิดชอบ ความสามารถพึ่งพาตนเอง และสัจจะ(ความตั้งใจและจริงใจต่อการทำงาน) ในส่วนปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ประกอบด้วย 3กระบวนการ คือ 1)กระบวนการพัฒนาจากบุคคลรอบข้างนิสิต นักศึกษาเห็นว่าพ่อแม่มีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมมากกว่ากลุ่มครูหรือเพื่อนฝูงและครูจะมีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมมากกว่าเพื่อนฝูง 2) กระบวนการพัฒนาตนเอง นิสิตนักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสนใจในการพัฒนาตนเองน้อยกว่าคนรอบข้างในกิจกรรมการไปวัดฟังเทศน์และฟังธรรม การอ่านหนังสือหรือชมสื่อที่มีเนื้อหาคุณธรรม 3) กระบวนการพัฒนาจากอาจารย์มหาวิทยาลัย พบว่าอาจารย์ประมาณร้อยละ 53 ไม่ได้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมแต่

สอดคล้องคุณธรรมกว่าร้อยละ 90 โดยใช้เวลาในการสอนไม่เกิน 20% ของจำนวนคาบเวลา ข้อค้นพบในเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นวิธีการคุณธรรมได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การสร้างวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมให้นักศึกษาได้เรียน 3) การชี้แนะตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดี 4) การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมคุณธรรมในมหาวิทยาลัย

สุจิตรา โปร่งแสง (2545) ศึกษาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรตามแนวโครงการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการสอนอาชีวศึกษาของสถานศึกษานำร่องกรมอาชีวศึกษา โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม พบว่า สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการเตรียมการสอน จัดสภาพแวดล้อม สถานที่ ระบบการทำงานที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และปัญหาที่พบคือ การขาดการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนมีภาระมาก และกิจกรรมที่จัดขึ้นไม่น่าสนใจ

Flick and Arestrong (2002) สำรวจความพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามนโยบาย ด้านจิตวิญญาณ โครงสร้าง และระบบบริหาร ในโรงเรียนคาทอลิก ประเมินโครงการจัดทำขึ้นตลอดระยะเวลา 2 ปี หัวข้อในการประเมินแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการจัดการในโรงเรียนและผลของการแสดงออกตามหลักศีลธรรมทางศาสนา ประกอบด้วย หลักศีลธรรมของศาสนาสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจความหมายของการเป็นมนุษย์ที่ดี การสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ การให้โอกาส และการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 4) คุณภาพของโปรแกรมการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ความสามารถของครู การถ่ายทอดความรู้ของครูตรงตามวิชาเอก โรงเรียนดูแลและให้ความสนใจนักเรียนได้อย่างเต็มที่ การค้นพบความสามารถตามความต้องการของเด็ก โรงเรียนได้แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศของการเป็นสังคมของคาทอลิก บุคลากรในโรงเรียนยอมรับในแนวนโยบายเดียวกัน โรงเรียนได้จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรได้อย่างเพียงพอ มีการสอนคุณธรรมและค่านิยมควบคู่กับวิชาการในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีระเบียบวินัยของนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ผลจากวิเคราะห์แบบสอบถามในทัศนคติของผู้ปกครอง จาก โรงเรียนคาทอลิก 55 แห่งข้อค้นพบว่า เหตุผลที่ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนคาทอลิกเพราะว่า ประเพณีของครอบครัว 5% กิจกรรมเสริมหลักสูตร 0.5% ขนาดของโรงเรียน 18% การสร้างระเบียบวินัยที่ดีให้กับนักเรียน 18% การสอนของครู 7% การเอาใจใส่จากเพื่อนในโรงเรียน 0.5% ระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน 2% การเสริมสร้างคุณธรรมและค่านิยมให้กับนักเรียน 31% ความเป็นเลิศทางวิชาการ 26% และ

เหตุผลอื่น 1 % วัฒนธรรม จะเห็นว่าสาเหตุที่ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนคาทอลิกเนื่องจากเห็นความสำคัญในการเน้นคุณธรรมจริยธรรม สามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการได้ดีเยี่ยม เนื่องจากมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้หลากหลายและตรงตามความสามารถของเด็กซึ่งแสดงให้เห็นการมีคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีส่วนจากการบริหารจัดการและคุณภาพของครู และการทำให้นักเรียนมีระเบียบวินัยที่ดี ส่วนทัศนคติในด้านการบริหารพบว่าผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับระเบียบที่โรงเรียนสร้างเป็นเงื่อนไขสำหรับผู้ปกครอง

Knotts and Mesak (2000) ศึกษาการตัดสินใจทางจริยธรรมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยใช้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงจริยธรรม คือ เพศ (ชาย หญิง) วิชาหลักที่เรียน (ธุรกิจ ไม่ใช่ธุรกิจ) อายุ (18 – 25 ปี) และความเชื่อทางศาสนา พบว่า 1) เพศกับการตัดสินใจทางจริยธรรมมีค่าความสัมพันธ์ 0.485 โดยเฉพาะในเพศหญิงต่ำกว่าเพศชาย 2) วิชาหลักที่เรียนกับการตัดสินใจทางจริยธรรมนักเรียนที่ไม่ได้เรียนเกี่ยวกับธุรกิจมีระดับจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่เลือกเรียนวิชาธุรกิจในระดับ 0.29 3) ความเชื่อทางศาสนากับการตัดสินใจทางจริยธรรมนักศึกษาที่มีความผูกพันในความเชื่อทางศาสนามีการตัดสินใจทางจริยธรรมมากกว่านักศึกษาที่มีความเชื่อทางศาสนา น้อย

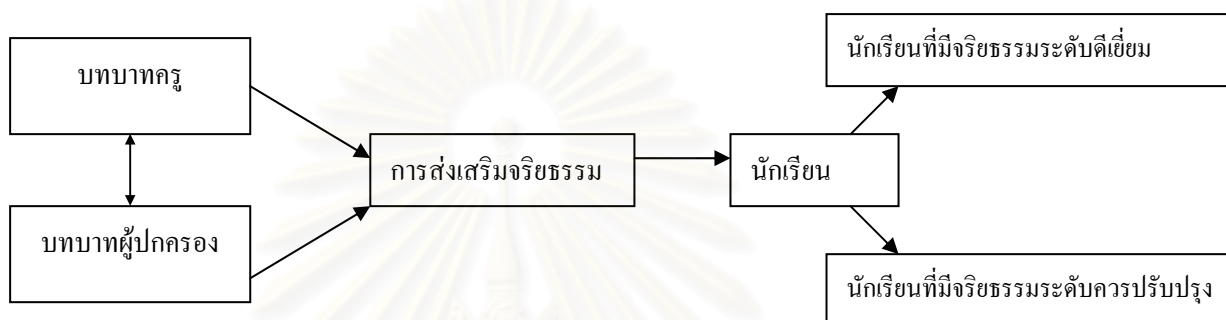
จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า โรงเรียนที่มีนโยบายในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน เช่นโรงเรียนสอนศาสนาต่างๆ มีส่วนต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนให้บุตร จะเห็นว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมที่ดีกับบุตร และผู้ปกครองต้องแสดงบทบาท 5 บทบาท ประกอบด้วย ด้านการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ การเป็นผู้ให้ข่าวสารและข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นผู้ป้องกันทางเสียและเป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี นอกจากบทบาทของผู้ปกครองที่กล่าวมาแล้วยังต้องอาศัยความร่วมมือกับโรงเรียนโดยเฉพาะครูเพื่อให้การส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนประสบความสำเร็จ และนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดีขึ้น จากการศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองมีพฤติกรรมที่แสดงออกทางจริยธรรม 9 ด้าน ประกอบด้วย การมีสัจจะ การมีวินัยในตนเอง การประหยัด การรักษาความสะอาด ซื่อสัตย์ ความอดทน ความขยัน ความตรงต่อเวลา ความใฝ่รู้ และความสามัคคี ซึ่งครูจะต้องใช้บทบาททั้ง 5 ด้านเช่นเดียวกับผู้ปกครองแต่มีกระบวนการจัดกิจกรรมต่างกัน ซึ่งกระบวนการที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรมให้เกิดผลสำเร็จพบ 3 กระบวนการคือ กระบวนการที่พัฒนาจากบุคคลรอบข้าง กระบวนการพัฒนาตนเอง และกระบวนการจากครูหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย

การศึกษารoles of parents and teachers in promoting morality education ศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพศึกษาเป็นแบบกรณีศึกษาเพื่อศึกษารoles of parents and teachers in promoting morality education ซึ่งศึกษาในชุมชนมุสลิมดั่งนั้นเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่

สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในกรณีทั่วไปผู้วิจัยจึงเลือกกรณีศึกษาที่เป็นโรงเรียนเน้นการส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของ ครู ผู้ปกครองที่เน้นการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยพหุกรณีศึกษา(Multi-case study research) เพื่อเข้าถึงสาระของกรณีศึกษาให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ครบถ้วนสมบูรณ์ และสรุปผลได้อย่างถูกต้องในการตอบปัญหาวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเลือกกรณีศึกษา

ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนกรณีศึกษาซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรม และโรงเรียนปกติ โดยดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ ดังนี้

1. อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน
2. มีครูแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนทั้งในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรม และในโรงเรียนปกติ
3. ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ เต็มใจ และให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

จากเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกรณีศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสีขาว (ชื่อสมมติ) เป็นกรณีศึกษาที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรม และโรงเรียนสีเขียว (ชื่อสมมติ) เป็นกรณีศึกษาที่เป็นโรงเรียนปกติ ซึ่งทั้งสองโรงเรียนอยู่ในจังหวัดลพบุรี

2. ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

2.1 ครูแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรม 1 คน และครูในโรงเรียนปกติ 1 คน ดังนี้

ครูแกนนำคนที่ 1 ชื่ออาจารย์สมเกียรติ (ชื่อสมมติ) อายุ 67 ปี โรงเรียนสีขาว เป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รับผิดชอบสอนวิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการนักเรียน และได้รับการยกย่องว่าเป็นครูผู้สอนคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นปีการศึกษา 2549

ครูแกนนำคนที่ 2 อาจารย์วรวิมล (ชื่อสมมติ) อายุ 44 ปี โรงเรียนสีเขียว เป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นครูที่รับผิดชอบงานดูแลและเป็ยบวินัยนักเรียน รับผิดชอบสอนวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และหัวหน้างานฝ่ายกิจการนักเรียน

2.2 ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรม 2 คน และเป็นผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนปกติ 2 คน สำหรับ

ผู้ปกครองนักเรียนเลือกจากนักเรียนของโรงเรียนทั้งสองโรงเรียน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียน ดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในระดับ ดีเยี่ยม 1 คน และนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในระดับควรปรับปรุง 1 คน

2. เป็นนักเรียนที่ได้รับการแนะนำจากครูแกนนำในแต่ละโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับดีเยี่ยมยังเป็นประธานนักเรียน และนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับควรปรับปรุงดูจากบันทึกพฤติกรรมที่ผ่านมาประกอบกับการให้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง

จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและพิจารณาจากรายละเอียดทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนละ 2 คน จากนั้นจึงเลือกผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 4 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

จากรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนสีขาว	โรงเรียนสีเขียว
1. ครูแกนนำ	อาจารย์สมเกียรติ	อาจารย์วรุฒิ
2. นักเรียนจากผลการประเมินคุณลักษณะ ฯ		
2.1 นักเรียนที่ผลการประเมินดีเยี่ยม	นักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว	นักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีเขียว
2.2 นักเรียนที่ผลการประเมินควรปรับปรุง	นักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีขาว	นักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีเขียว
3. ผู้ปกครอง		
3.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่ผลการประเมินดีเยี่ยม	ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว	ผู้ปกครองคนที่ 2 โรงเรียนสีเขียว
3.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่ผลการประเมินควรปรับปรุง	ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว	ผู้ปกครองคนที่ 2 โรงเรียนสีเขียว
4. ผู้อำนวยการ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสีขาว	ผู้อำนวยการโรงเรียนสีเขียว
5. รองผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสีขาว	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสีเขียว

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนสีขาว	โรงเรียนสีเขียว
6. เพื่อนครู		
6.1 เพื่อนครูคนที่ 1	ครูหอพักโรงเรียนสีขาว	ครูหอพักโรงเรียนสีเขียว
6.2 เพื่อนครูคนที่ 2	ครูบรรณารักษ์โรงเรียนสีขาว	ครูบรรณารักษ์โรงเรียนสีเขียว
6.3 เพื่อนครูคนที่ 3	ครูคอมพิวเตอร์	ครูคอมพิวเตอร์
6.4 เพื่อนครูคนที่ 4	ครูสอนวิชาสังคมศึกษา	ครูสอนวิทยาศาสตร์
		ครูสอนนาฏศิลป์
7. เพื่อนนักเรียน	เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีขาว	เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีเขียว

3. การทำงานภาคสนาม

การเตรียมตัวในการเก็บเก็บข้อมูล

3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การจัดการเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อระบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยคุณธรรม เพื่อกำหนดกรอบการสังเกตและแนวคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการเตรียมกรอบการสังเกตและแนวคำถามกว้างๆ ไว้ก่อน

3.1.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ในการขอคำแนะนำการเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ก่อนนำส่งหนังสือจากสำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากงานฝ่ายจัดการศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แจ้งถึงผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน เพื่อแนะนำผู้ที่จะให้ข้อมูล

3.1.4 จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มรวบรวมข้อมูล เทปบันทึกเสียง เครื่องเล่นเทป และของที่ระลึก

3.1.5 ผู้วิจัยทำความเข้าใจวิธีการ ขั้นตอน ประเด็น การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และสังเกต

การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสำรวจสถานที่ตั้งของโรงเรียน บ้าน แหล่งชุมชนของกรณีศึกษาและเส้นทางการเดินทาง เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่ม เหตุการณ์ สถานที่และเวลา ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนซึ่งการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้แนวคิด ทศนคติ ค่านิยม หลักการดำเนินงาน การอันเป็นความสำเร็จจากของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลดังนี้

4.1 วิธีการเก็บข้อมูล

4.1.1 การวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ ประวัติโรงเรียน เอกสารร่องรอยการปฏิบัติงานของครู แผนการสอน แบบประเมิน แฟ้มสะสมงาน เอกสารการปฏิบัติงานของผู้เรียน หรือผลงานของนักเรียน ภาพถ่าย นำข้อมูลที่ได้มาประกอบเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ และเป็นข้อมูลประกอบการสังเกต

4.1.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาที่มีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูในโรงเรียน นักเรียนที่มีผลการประเมินดีเยี่ยม เพื่อนนักเรียนที่มีผลการประเมินดีเยี่ยม ผู้ปกครอง มีการสัมภาษณ์ตามแนวทางที่วางไว้ โดยเน้นการสัมภาษณ์ที่พยายามศึกษาความจริงจากผู้ให้ข้อมูล และการสัมภาษณ์จะใช้เมื่อผู้วิจัยหาข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นการสัมภาษณ์ประเด็นกว้างๆ มี 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบของผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีอิสระที่จะอธิบายแนวความคิดของตน และรู้สึกเป็นธรรมชาติ

ลักษณะที่ 2 แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือแบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยมีความสนใจอยู่แล้วเป็นพิเศษ โดยไม่ปล่อยให้ผู้ให้ข้อมูลหันไปสนทนาเรื่องอื่นๆ

ลักษณะที่ 3 แบบตะล่อมกล่อมเกลตา (Probe) เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของคนที่อยู่ในสนามที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4.1.3 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเข้าไปสังเกตครูที่เป็นกรณีศึกษาและนักเรียน ในชั่วโมงที่มีการเรียนการสอนหรือทำ

กิจกรรมร่วมกัน โดยอาศัยกรอบการสังเกตของ Lofland (1971, อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2545:143) 6 ประเด็น คือ

1) การกระทำ (Acts) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูแกนนำทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน ในการส่งเสริมจริยธรรม เช่น การใช้คำถาม การฟัง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การกระตุ้นเสริมแรง ตลอดจนถึงพฤติกรรมกับผู้เรียนที่แสดงออกทางจริยธรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู ครูกับผู้ปกครอง ครูกับนักเรียน สังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครองในขณะที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

2) กิจกรรม (Activities) ผู้วิจัยสังเกตการกระทำของคนหลายๆ คน ที่แสดงความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันเป็นพฤติกรรมที่มีกระบวนการ มีขั้นตอน แบบแผน เช่น การแสดงบทบาทของครูแกนนำและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

3) ความหมาย (Meaning) ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการกระทำ หรือกิจกรรมโดยคำพูดที่แสดงออกของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเรื่องการส่งเสริมจริยธรรม โดยเฉพาะการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ความเข้าใจ และอุดมการณ์ เช่น แนวทางในการป้องกันพฤติกรรมในทางเลื่อม การลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดหลักจริยธรรม ความเป็นไปได้ในการให้โอกาสนักเรียนที่ทำผิดหลักจริยธรรม

4) การมีส่วนร่วม (Participation) ผู้วิจัยสังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามบทบาทของครูและผู้ปกครอง ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมต่างๆ ใครเป็นผู้สนับสนุน ลักษณะเป็นอย่างไร ขั้นตอนเป็นอย่างไร

5) ความสัมพันธ์ (Relation) ผู้วิจัยสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู ครูกับผู้บริหาร ครูกับผู้ปกครอง ครูกับนักเรียน นักเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองกับผู้บริหาร พนักงานกับนักเรียน ครูกับพนักงาน พนักงานกับผู้ปกครอง ซึ่งทำให้เห็นความเชื่อมโยงในสนาม

6) สถานที่ (Setting) ผู้วิจัยสังเกตรูปแบบทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในสนาม ซึ่งถือเป็นหน่วยวิเคราะห์ เช่น ลักษณะที่ตั้งโรงเรียน สภาพชุมชน สภาพโรงเรียน ห้องเรียน การจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร แนวคิด รูปแบบพัฒนางาน วัฒนธรรมการทำงาน of ครู สภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4.1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสนทนากลุ่มผู้วิจัยใช้เป็นเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมจากนักเรียนของครูแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ โดยเลือกนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นนักเรียนโรงเรียนสีขาวจำนวน 8 คน และนักเรียนโรงเรียนสีเขียว 6 คน

4.2 การเข้าถึงข้อมูล

4.2.1 วิธีการเข้าถึงข้อมูลของผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลโดยเปิดเผยสถานภาพจริงของผู้วิจัย กับครูแกนนำ เพื่อนร่วมงาน และผู้บริหาร และผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลโดยไม่เปิดเผยสถานภาพจริง ในการเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนและเพื่อนนักเรียน ตั้งแต่เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.2 วิธีที่ใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ โดยทั่วไปจะใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการที่วางแนวคำถามไว้อย่างกว้างๆ

4.3 การสร้างความสัมพันธ์ (rapport)

ครูแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ทั้ง 2 ท่าน

อาจารย์สมเกียรติ ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์ด้วยการนำจดหมายขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตในการวิจัยว่ามีจุดประสงค์ วิธีดำเนินการตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยอย่างไร โดยผู้วิจัยขออนุญาตสังเกต บันทึกเทป สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารของอาจารย์ และสนทนากลุ่มกับนักเรียนที่อาจารย์สอน ในระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กับ อาจารย์สมเกียรติ นั้นผู้วิจัยต้องติดต่อผ่านเลขานัดช่วงเวลาสัมภาษณ์และสังเกตล่วงหน้าทุกครั้ง การสังเกตส่วนมากจะอยู่ในชั้นเรียนที่อาจารย์สอน ในส่วนการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่ห้องทำงานของอาจารย์

อาจารย์วรุฒิ ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์ครั้งแรกด้วยนำจดหมายขออนุญาตทำวิจัยจากสำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่โรงเรียนสีเขียว เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะนั้น อาจารย์วรุฒิ เป็นผู้รับจดหมายขออนุญาต ได้ถามผู้วิจัย

“ทำเรื่องอะไร จะเก็บข้อมูลอย่างไร”

(อ.วรุฒิ ,24 ต.ค.

2549)

ผู้วิจัยได้เล่าหัวข้อการทำวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ตลอดจนการเก็บข้อมูลอย่างคร่าวๆ เกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาที่ทำและสอบถามข้อมูลอย่างคร่าวๆ ว่าที่นี้พอจะมีอาจารย์ท่านไหนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อมูลได้บ้าง หากผู้วิจัยได้รับการอนุญาตให้ทำวิจัย

“ยากนะทำไมเลือกหัวข้อนี้ละ”

“จริงๆ พี่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

ให้กับเด็กๆ ที่นี่นะ เดี่ยวเอาหนังสือไปลงบันทึกไว้ก่อนเดี๋ยวที่
นำเสนอมอ.ให้”

(อ.วรวิภา ,24 ต.ค. 2549)

หลังจากที่ผู้อำนวยการโรงเรียนรับทราบ และผู้วิจัยได้ชี้แจงการทำวิจัย การเก็บข้อมูล ผู้อำนวยการ ได้แนะนำครูผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนและเป็นผู้ดำเนินงานคุณธรรมจริยธรรมซึ่งก็คืออาจารย์วรวิภา จากนั้นผู้วิจัยจึงติดต่ออาจารย์วรวิภาโดยการไปพบและแนะนำตัวอย่างเป็นทางการอีกครั้ง แล้วจึงขออนุญาตสังเกต สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารของอาจารย์ และสนทนากลุ่มกับนักเรียนที่อาจารย์สอน โดยใช้ระยะเวลา 1 เดือน

ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารศึกษาของอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน ผู้วิจัยต้องนำหนังสือราชการจาก จากสำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอเข้าพบและสัมภาษณ์ผู้บริหารด้วยตัวเอง การสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการโรงเรียนสีเขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนได้แนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักในขณะที่สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการโรงเรียนสีเขียวเป็นการสอบถามข้อมูลและพูดคุยกันในกรณีมีปัญหาหรือข้อสงสัย

เพื่อนร่วมงาน

การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานของอาจารย์สมเกียรติ ผู้วิจัยรู้จักและคุ้นเคยจากการได้ทำงานร่วมกัน จึงทำให้สะดวกในการเก็บข้อมูล ส่วนเพื่อนร่วมงานอาจารย์วรวิภา อาจารย์วรวิภาจะเป็นผู้แนะนำให้รู้จักและต้องนัดล่วงหน้าก่อนสัมภาษณ์หรือสังเกตการสอน นอกจากนี้ต้องบอกหัวข้อการสัมภาษณ์อย่างคร่าว ๆ ทุกครั้ง ในขณะที่ผู้วิจัยเข้าสนามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษา ประกันคุณภาพได้นั่งทำงานในส่วนของฝ่ายวิชาการก่อนซึ่งประกอบด้วยคุณครูที่รับผิดชอบงานทะเบียนและประเมินผลและสอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูที่รับผิดชอบการจัดตารางสอนและรับผิดชอบสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งทั้ง 2 ท่าน นอกจากจะให้ข้อมูลที่เป็นเอกสารหลักฐานต่างๆและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยังแนะนำให้ข้อมูลท่านอื่นๆ ด้วย ทำให้ผู้วิจัยได้ทำความรู้จักและพูดคุยและสามารถขอคำปรึกษาในการเก็บข้อมูลได้

นักเรียน

การสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนของอาจารย์สมเกียรติ ผู้วิจัยได้มีโอกาสช่วยอาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ในช่วงเวลาที่อาจารย์บรรยายให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจเกี่ยวกับการสอนคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยยังให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้ามหาวิทยาลัยในระบบใหม่ด้วย จึงทำให้มีความสะดวกในการพูดคุย

การสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนของอาจารย์วรวิมล เนื่องจากผู้วิจัยได้บอกรายละเอียดในการเก็บข้อมูลให้กับอาจารย์และขอความกรุณาให้อาจารย์แนะนำให้รู้จักกับนักเรียนที่มีผลการประเมินทั้ง 2 ระดับ เป็นพิเศษ ส่วนในห้องเรียนอาจารย์ได้แนะนำข้าพเจ้าในฐานะการเป็นครู และแนะนำให้นักเรียนให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือ นอกจากนี้อาจารย์ยังแนะนำนักเรียนหากมีปัญหาหรือต้องการให้สอนพิเศษเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ก็มาหาผู้วิจัยได้ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลอยู่

ผู้ปกครองของนักเรียน

สำหรับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลการประเมินทั้ง 2 ระดับ ผู้วิจัยขอคำแนะนำการติดต่อกับผู้ปกครองจากอาจารย์ทั้งสองท่านก่อน จากนั้นผู้วิจัยได้สอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา และขอที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ โดยนักเรียนเป็นผู้แนะนำผู้วิจัยให้รู้จักกับผู้ปกครอง

4.4 ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลาประมาณ 4 เดือน คือเริ่มตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2549 ถึงวันที่ 5 มีนาคม 2550 โดยมีวิธีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูล

วันที่	กิจกรรม
24 ต.ค. 2549	ส่งจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลที่โรงเรียนสีเขี้ยว จ.ลพบุรี
1 พ.ย. 2549	พบ ผอ. ที่โรงเรียนสีเขี้ยว จ.ลพบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล แนะนำตัว เสนอรายละเอียด การทำวิจัย
2 พ.ย. 2549	พบอาจารย์วรวิภา ที่โรงเรียนสีเขี้ยว จ.ลพบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล แนะนำตัว เสนอรายละเอียด การทำวิจัย และขอเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสารเช่น แผนงานโครงการ หลักสูตร
3 พ.ย. 2549	พบ ผอ. ที่โรงเรียนสีขาว จ.ลพบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล แนะนำตัว เสนอรายละเอียด การทำวิจัย
6 พ.ย. 2549	ติดต่อเลขาอาจารย์สมเกียรติเพื่อขอนัดเวลาสัมภาษณ์และสังเกตชั้นเรียน
8 พ.ย. 2549	วิเคราะห์เอกสาร อาจารย์สมเกียรติ
13 พ.ย. 2549	สังเกตการณ์เรียนการสอนและสัมภาษณ์ อาจารย์สมเกียรติ
20 พ.ย. 2549	สัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลประเมินในระดับดี
27 พ.ย. 2549	สัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลประเมินในระดับควรปรับปรุง
11 ธ.ค. 2549	สัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนกับ อาจารย์สมเกียรติ
18 ธ.ค. 2549	สัมภาษณ์ อาจารย์สมเกียรติ
8 ม.ค. 2550	สัมภาษณ์ ผอ. ที่โรงเรียนสีเขี้ยว
11 ม.ค. 2550	สัมภาษณ์รองผู้อำนวยการที่โรงเรียนสีเขี้ยว
15 ม.ค. 2550	สัมภาษณ์อาจารย์วรวิภา
18 ม.ค. 2550	สัมภาษณ์นักเรียนในระดับดีของ อาจารย์วรวิภา
22 ม.ค. 2550	สัมภาษณ์เพื่อนครู อาจารย์วรวิภา
29 ม.ค. 2550	สังเกตการณ์เรียนการสอนและสัมภาษณ์อาจารย์วรวิภา
31 ม.ค. 2550	สัมภาษณ์นักเรียนในระดับควรปรับปรุงของ อาจารย์วรวิภา
5 ก.พ. 2550	วิเคราะห์เอกสาร อาจารย์วรวิภา
3 ก.พ. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลประเมินในระดับดีของ อาจารย์สมเกียรติ
5 ก.พ. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลประเมินในระดับดีของ อาจารย์วรวิภา
8 ก.พ. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลประเมินในระดับปรับปรุง ของ อาจารย์วรวิภา
12 ก.พ. 2550	Focus group นักเรียน ของ อาจารย์สมเกียรติ

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูล (ต่อ)

15 ก.พ. 2550	Focus group นักเรียน ของ อาจารย์วรวุฒิ
19 ก.พ. 2550	เพื่อนครูบรรณารักษ์อาจารย์สมเกียรติ
	เพื่อนครูสอนสังคมและทำหน้าที่บรรณารักษ์ของ อาจารย์สมเกียรติ
	เพื่อนครูสอนคอมพิวเตอร์ ของ อาจารย์สมเกียรติ
22 ก.พ. 2550	เพื่อนครูหอพักชาย ของ อาจารย์สมเกียรติ
	เพื่อนครูหอพักหญิง ของ อาจารย์สมเกียรติ
26 ก.พ. 2550	เพื่อนครูสอนสังคม ของ อาจารย์วรวุฒิ
	เพื่อนครูสอนภาษาอังกฤษของ อาจารย์วรวุฒิ
	เพื่อนครูสอนฟิสิกส์ อาจารย์วรวุฒิ
28 ก.พ. 2550	เพื่อนครูหอพักชาย ของ อาจารย์วรวุฒิ
	เพื่อนครูหอพักหญิง ของ อาจารย์วรวุฒิ
2 มี.ค. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนปรับปรุงของอาจารย์สมเกียรติ
3 มี.ค. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนปรับปรุงของอาจารย์วรวุฒิ
4 มี.ค. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนดีเยี่ยมของอาจารย์สมเกียรติ
5 มี.ค. 2550	สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนดีเยี่ยมของอาจารย์วรวุฒิ

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยถือว่าผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัย และเพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ แบบสำรวจสภาพโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ครูที่เป็นกรณีศึกษา แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่เป็นกรณีศึกษา แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาเช่น แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

2. นำเครื่องมือ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและตรวจสอบความสมบูรณ์ และความครอบคลุมตามกรอบและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้กับครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่ไม่ใช่กรณีศึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาตลอดจนสำนวนภาษาในการสื่อความหมาย

4. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์และเพื่อความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง เช่น การใช้สำนวนภาษาที่ชัดเจนและสื่อสารเข้าใจตรงกัน เครื่องมือสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจที่มุ่งสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรม ที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน

2. แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษาที่เป็นครูแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรม และ 2) แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษาที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่มีจริยธรรมในระดับดี มุ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิด คุณลักษณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรม พฤติกรรม การแสดงออกทางจริยธรรม วิธีการ/การจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังหรือส่งเสริมจริยธรรม และกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกับผู้อื่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. แบบสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

3.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มุ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะที่บ่งชี้ถึงการมีจริยธรรม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริม/ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม /สนับสนุน กระบวนการที่ใช้ในการปลูกฝังหรือส่งเสริม บุคคลที่มีส่วนร่วม ผู้ประพฤติ/ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่าง และกิจกรรมที่โรงเรียนกับชุมชนได้ดำเนินการร่วมกัน

3.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อนครูที่เป็นกรณีศึกษา และนักเรียนเป็นแนวคำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การประพฤติดน และการปฏิบัติงานหรือหน้าที่ของกรณีศึกษาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

4. แบบสังเกตครูที่เป็นกรณีศึกษา เป็นแบบสังเกตเกี่ยวกับ พฤติกรรม การกระทำระหว่างครูกับนักเรียน การจัดกิจกรรม บุคลิกลักษณะ ความสนใจของครูและนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

5. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน มุ่งสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่มีเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การทำงาน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคลิกลักษณะ

6. แนวทางการสนทนากลุ่มนักเรียนของครูที่เป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วยประเด็น พฤติกรรมอันพึงประสงค์ของนักเรียน กระบวนการส่งเสริมจริยธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงการดูแลและการให้โอกาสในการปรับพฤติกรรม

4.6 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมมาโดยพิจารณาถึง 1) ความพอเพียง 2) ความถูกต้องของข้อมูล และ 3) ความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอ และมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล คือ การตรวจสอบแหล่งข้อมูลจาก แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งเวลา ผู้วิจัยจะสังเกตและสัมภาษณ์เรื่องเดียวกันแต่ต่างเวลา เช่น

“การสอนของอาจารย์โดยเฉพาะตอนเช้าๆ อาจารย์จะชอบเล่านิทาน... ไม่ได้สอนแบบตรงๆ แต่จะเป็นการเล่าผ่านนิทานทำให้หนูไม่รู้สึกเบื่อ”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องพระ)

“ตอนเช้าจะเป็นอาจารย์เล่านิทาน ตอนเช้าแถวเป็นครูหนูชอบอ้างถึงพระราชดำรัสของในหลวง ตอนอยู่ในห้องก็เป็นครูประจำชั้นก็ชอบเล่าประสบการณ์ชีวิต ส่วนใหญ่ก็จะเป็นอย่างนี้”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว 20 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“...เวลาวันสำคัญทางศาสนาพวกเราต้องอดทนมากๆ เพราะต้องทำทำบุญตักบาตร ฟังพระเทศน์”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีขาว 27 พ.ย. 49

(ห้องเรียน)

2. แหล่งสถานที่ ผู้วิจัยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน แต่ต่างสถานที่ เช่น

“เข้าวันเสาร์ก็จะมีชมรมภขัน บ่ายเสาร์ก็กลับหอพัฒนาหอ เข้าวันอาทิตย์ก็พัฒนาโรงเรียน บ่ายวันอาทิตย์เป็นเวลาส่วนตัว”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว 20 พ.ย. 49

(ห้องเรียน)

“นักเรียนจะจัดการขอบริจาคของพวกเนี้ยเพื่อไปช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ที่วัดพระบาทน้ำพุซึ่งพวกเราทำทุกปี”

สัมภาษณ์ครูคอมพิวเตอร์ 8 พ.ย. 49 (ห้องคอม)

“...ทุกวันนี้ทุกวันนี้จะมีการสวดมนต์หรือร้องเพลงภาวนา นักเรียนหญิงสวดที่หอหญิง นักเรียนชายสวดที่หอชาย ถ้าวันไหนเป็นวันสำคัญจะสวดร่วมกันทั้งหญิงและชาย ถ้านักเรียนคนไหนขาดกรรมการนักเรียนจะจดชื่อไว้แล้วส่งรายงานครู”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องพระ)

3. แหล่งบุคคล ใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกัน เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน นักเรียน พนักงาน ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน เช่น

“อย่างแรกที่ต้องปรับตัวในการเป็นครูที่นี่คือ การทานมังสวิรัต เพราะเราต้องสอนการไม่เบียดเบียนให้กับเด็ก”

สัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์โรงเรียนสีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องสมุด)

“เพราะว่าอาจารย์ทานมังสวิรัตเวลาออกไปข้างนอก เราก็ต้องทานมังสวิรัตกับอาจารย์ด้วย”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีขาว 11 ธ.ค. 50 (ห้องประชุม)

“เราต้องเป็นครูต้องมีความรักความเมตตา ซึ่งความรักความเมตตา มันไม่มีขอบเขตหรอกมัน จะมีได้อย่างไร”

สัมภาษณ์อาจารย์สมเกียรติ 28 มี.ค. 50 (บนรถ)

4.7 เกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงของข้อมูล

การตรวจสอบความตรงของข้อมูลที่ได้จากการที่ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์กับกรณีศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องจนเกิดความคุ้นเคยกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทำให้กรณีศึกษามีการแสดงออกและมีพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมในสนามมีความตรงตามสภาพการณ์ (phenomenological validity) การทำวิจัยครั้งนี้ในขณะที่กรณีศึกษามีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์จากสนามจริง ถือว่าข้อมูลที่ได้มีความตรงตามความเป็นอยู่ (ecological validity) เป็นข้อมูลที่เกิดจากการทำวิจัยที่เป็นสภาพการณ์ตามธรรมชาติจากปรากฏการณ์ต่างๆ ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบจากสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องเรียน หอพัก แหล่งชุมชน โรงอาหาร โรงยิม ห้องคอมพิวเตอร์ ห้อง

กิจการ ห้องวิชาการ ห้องพักรู ห้องพระ ซึ่งแสดงว่าข้อมูลที่ได้ปรากฏการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ถือว่ามีความตรงตามสภาพแวดล้อม (contextual validity) จากการตรวจสอบการวางแผนการเก็บข้อมูลแสดงให้เห็นได้ว่าข้อมูลมีความตรง (validity) มีความน่าเชื่อถือได้ที่จะนำมาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปต่อไป

4.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลายลักษณะ ระยะเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงและความตรงของข้อมูล เพราะวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและอาจเกิดขึ้นพร้อมกันได้ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะๆ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีการปรับแนวทางในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอ มีส่วนใดที่ต้องเก็บเพิ่ม โดยก่อนการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้แยกหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อให้สามารถตีความได้ถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกและเป็นระบบในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ สุนน อมรวิวัฒน์ (2530) เป็นกรอบกว้างๆ ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทของครู ใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ในการวิเคราะห์บทบาทของครู ใช้แนวคิดสาโรช บัวศรี (2527) ในการวิเคราะห์วิธีดำเนินการเพื่อปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียน และใช้แนวคิดของ Brown (1965) ในการวิเคราะห์ระดับจริยธรรมของนักเรียน

4.8.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารของกรณีศึกษา เช่น รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน คู่มือนักเรียน หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรสาระวิชา บันทึกพฤติกรรมนักเรียน แฟ้มประวัติส่วนตัว ปฏิทินปฏิบัติงาน รายงานการประเมินผลโครงการ เอกสารการวิจัย โดยวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะการจัดการ การบริหาร รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับส่งเสริมจริยธรรม วิธีการจัดการเรียนการสอน หรือผลการดำเนินงาน

4.8.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป การใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (analytic induction) เป็นการวิเคราะห์โดยตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในสนามการวิจัย ตัวอย่างจากการศึกษาพบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน คือ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (typological analysis) เป็นการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดโดยการให้แนวคิดทฤษฎีและการใช้ข้อมูลเชิงรูปธรรมในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 แบบใช้แนวคิดทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาจำแนกเป็น การกระทำ กิจกรรม ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นแนวในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลเชิงรูปธรรม คือ การจำแนกชนิดของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาจำแนกตามความเหมาะสมกับข้อมูล โดยอาจจะใช้สามัญสำนึกหรือประสบการณ์ของผู้วิจัยประกอบด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น

4.9 การนำเสนอข้อมูล การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน : พหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

บริบทโรงเรียน

บริบทโรงเรียนนำเสนอเกี่ยวกับความเป็นมา การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน ภาระหน้าที่ของครู กิจกรรมประจำวัน สภาพที่ตั้งของทั้งสองโรงเรียน และการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทโรงเรียนสีขาว

ตอนที่ 2 บริบทโรงเรียนสีเขียว

ตอนที่ 1 บริบทโรงเรียนสีขาว

โรงเรียนสีขาวเป็นโรงเรียนประจำ เปิดทำการสอน ในระดับปฐมวัย ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการสอนโดยยึดหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการศึกษามหาดำเนินการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เน้นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนดังนี้

1. ความเป็นมา

ประวัติโรงเรียน โรงเรียนมีบริเวณติดกับภูเขาายากะตา และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีพื้นที่กว่า 300 ไร่ ห่างจากตลาดลำานารายณ์ 6 กิโลเมตร มีการคมนาคมสะดวกโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 205 ติดกับพื้นที่วัดเขายากะตา องค์การสภาตำบลลำานารายณ์ อยู่ห่างจากหมู่บ้านเขายากะตา 1 กิโลเมตร

จากการจัดสัมมนาการศึกษาเรื่อง คุณค่าความเป็นมนุษย์ซึ่งจัดขึ้นโดยมูลนิธิที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนสีขาว ให้กับครูในกรุงเทพฯ กว่า 15,000 คน และอีกจำนวนมากทั่วประเทศ มูลนิธิได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและเห็นสมควรว่าควรมีโรงเรียนตัวอย่างในเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ขึ้น โดยให้ความหมายชื่อของโรงเรียนว่า มารดาแห่งความจริง เป็นชื่อของบุคคลสำคัญที่เป็นแรงบันดาลใจให้ริเริ่มโครงการ คือ ท่านศรีสัตยาไล บาบ่า โดยท่านดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในประเทศอินเดีย และเป็นผู้บุกเบิกการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในทุกวิชา

โรงเรียนสีขาวทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2534 และก่อสร้างเสร็จพร้อมดำเนินการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ได้รับอนุมัติจัดตั้งเมื่อวันที่ 16

พฤษภาคม พ.ศ. 2535 เปิดทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และดำเนินการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนสีขาวดำเนินการขยายชั้นเรียนจนถึงขั้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2540 ทำให้โรงเรียนแบ่งการสอนออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 - 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

วิสัยทัศน์ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางตัวแบบของสังคม ในการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาโดยยึดหลักคุณค่าความเป็นมนุษย์ 5 ประการ คือ ความรักและความเมตตา ความจริงตามสัจธรรม ความประพุดติชอบ ความสงบสันติสุขและอิหิงสหาหรือการไม่เบียดเบียน

ภารกิจ มุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยปฏิบัติตามหลักคุณค่าความเป็นมนุษย์

เป้าหมาย

- 1) พัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครองให้เป็นผู้มีอุปนิสัยที่ดีงามเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนาด้านจิตวิญญาณให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข
- 2) สร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องต่อการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติจริงเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน
- 3) พัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ การกีฬา และทักษะด้านต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจ
- 4) ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากทุกแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5) พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของสังคมในการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้ปกครอง โดยยึดหลักคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อให้มีอุปนิสัยที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนาจิตวิญญาณให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง ตามสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ

- 3) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเป็นเลิศทางวิชาการ การกีฬา และทักษะด้านต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจ
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งใน และนอกประเทศ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5) ส่งเสริมให้มีการวิจัยในทุกชั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
- 6) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากองค์กรทั้งในและนอกประเทศ เพื่อสนับสนุน การสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้
- 7) ส่งเสริมการบริหารการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและ ตรวจสอบได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

หัวใจแห่งความสำเร็จ ใช้หลักของการตระหนักในหน้าที่ (Duty) เสียสละอุทิศตน (Devotion) มีวินัยในตนเอง (Discipline) รู้ผิดชอบชั่วดี (Discrimination) และมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (Determination)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ความจริง ความรักความเมตตา ความประพฤติชอบ ความสงบสุข และการไม่เบียดเบียน รายละเอียดและแนวการประเมินของระบบ การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขวามี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตามรายการต่อไปนี้
 1. ความจริง ประกอบด้วย คุณลักษณะย่อย 5 ลักษณะคือ รู้จักแสวงหาความจริง ทั้งภายในและภายนอก การวิเคราะห์ตนเอง การแยกแยะผิดชอบชั่วดี การเคารพทุกศาสนา การมีความคิดสร้างสรรค์
 2. ความประพฤติชอบ ประกอบด้วย 9 คุณลักษณะย่อย คือ การทำงานด้วยความรับผิดชอบด้วยความมีระเบียบและวินัย การทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การรู้จักกาลเทศะ การพูดด้วยวาจาที่สุภาพอ่อนหวาน การรับใช้ช่วยเหลือ การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีคุณธรรม ยุติธรรม
 3. ความสงบสุข ประกอบด้วย 10 คุณลักษณะย่อย คือ ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีศรัทธาที่ดี การมองโลกในแง่ดี การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักควบคุมตนเอง การมีสมาธิในการทำงาน
 4. ความรักความเมตตา ประกอบด้วย 8 ลักษณะ คือ การมีความจริงใจ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักกอภัย การมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การให้โดยไม่หวัง

ผลตอบแทน การมีมนุษยสัมพันธ์ดี การมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งมีชีวิต การมีความเสียสละ

5. การไม่เบียดเบียน ประกอบด้วย 10 ลักษณะ คือ การเอาใจใส่ผู้อื่น การดูแลรักษาสมบัติของตนเองและส่วนรวม การอนุรักษ์ธรรมชาติ การเคารพต่อระบบประชาธิปไตย การเป็นพลเมืองดีและการมีสำนึกรับผิดชอบ การมีความเสมอภาค การมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การรู้จักกำหนดเขตแดนความต้องการของตนเอง การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งร่างกายและจิตใจ

2. ครูผู้สอนร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบย่อยให้สอดคล้องตามลักษณะวิชา แต่ใช้เกณฑ์การในการตัดสินระบบเดียวกัน คือ

1	หมายถึง	ระดับควรปรับปรุง
2	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	ดีเยี่ยม

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลัก ใช้เกณฑ์การนับความถี่ของ ผลการประเมินคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบย่อย

ตัวอย่างการประเมินความรักความเมตตา

การมีความจริงใจ	ผลการประเมิน	2
การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	„	2
การรู้จักกอบกู้ภัย	„	2
การมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน	„	3
การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน	„	3
การมีมนุษยสัมพันธ์ดี	„	3
การมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งมีชีวิต	„	3
การมีความเสียสละ	„	3

เมื่อพิจารณาแล้วความถี่ของผลการประเมินคุณลักษณะย่อย จำนวนของการผลประเมินการดีเยี่ยมมากกว่าจำนวนผลการประเมินดี ดังนั้นการตัดสินผลการประเมิน ความรัก ความเมตตา คือ ดีเยี่ยม

ในกรณีที่มีผลการประเมินคุณลักษณะย่อยเท่ากันการตัดสินการประเมินให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน ในการตัดสินผลการประเมิน

4. คณะกรรมการการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวบรวมผลการประเมินโดยใช้ความถี่จากทุกรายวิชาที่เรียน และตัดสินผลเช่นในข้อ 3

5. คณะกรรมการการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รายงานผลการประเมินต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับทราบและอนุมัติการตัดสินผลการประเมิน

6. คณะกรรมการการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายงานผลต่อครูที่ปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง

งบประมาณ จากวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการสร้างคนดี มีคุณธรรม โรงเรียนได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากรัฐบาลโดยได้รับการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนเอกชน นอกจากนี้ยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิศตยาไส และงบประมาณจากการบริจาคซึ่งงบประมาณเหล่านี้ได้ใช้จ่ายเพื่อเป็นเงินเดือนครูและพนักงาน การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาด้านอื่นๆ

อาคารสถานที่ พื้นที่ของโรงเรียนจัดเป็นบริเวณโรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สถาบันศตยาไสและสถาบันน้ำ มีอาคารประกอบการและการจัดสรรพื้นที่เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนดังนี้

อาคารเรียนเป็นตึกถาวร 3 ชั้น ใต้ถุนโล่ง จำนวน 6 หลัง ประกอบด้วย ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องเรียน ห้องทะเบียนและวัดผล ห้องสื่ออุปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพักครู ห้องประชุม ห้องน้ำ

อาคารประกอบการประกอบด้วย โรงอาหารและโรงครัว อาคารเรือนรับรอง อาคารหอพักครูชาย อาคารหอพักนักเรียนชาย อาคารหอพักครู อาคารหอพักนักเรียนหญิง อาคารเรียนอนุบาล อาคารสำนักงานผู้อำนวยการ อาคารภาษาอังกฤษ อาคารสถานพยาบาล อาคารกิจการนักเรียน และอาคารสถานบันน้ำ

พื้นที่ในการส่งเสริมสมรรถภาพด้านกีฬาสำหรับนักเรียนคืออาคารกีฬา สระว่ายน้ำ หอกระโดดสูง และสนามกีฬาฟุตบอล

พื้นที่สำหรับส่งเสริมการดำเนินชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย แปลงนาข้าว แปลงผัก แปลงสมุนไพร แปลงมันสำปะหลัง สวนวรรณคดีและสวนไม้ดอกไม้ประดับชนิดต่างๆ

2. การดำเนินงานในโรงเรียนสีขาวมีรายละเอียดแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

2.1 การจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กร

การเป็นองค์กรที่ก่อตั้งเพื่อการเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คนเป็นคนดีและเน้นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่าซึ่งสถานศึกษานี้ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมูลนิธิศตยาไสจึงมีการบริหารงานดังนี้

2.1.1 การจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนในการสร้างคนให้เป็นคนดี ตามนโยบายที่โรงเรียนประกาศไว้ การกำหนด

ขอบเขตการทำงานที่ชัดเจนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การทำหน้าที่ของคุณ ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจภาระงานและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งแบ่งภาระหน้าที่ดังต่อไปนี้

ผู้รับใบอนุญาต มีหน้าที่ควบคุมดูแล รับผิดชอบการดำเนินกิจการของโรงเรียนในการดำรงและล้มเลิกกิจการโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และนโยบายของทางราชการ และโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการสนับสนุนครูให้มีความรู้ความสามารถโดยส่งเข้าอบรมและศึกษาต่อ สนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์ สื่อ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเทคโนโลยีที่จำเป็นให้เหมาะสมและเพียงพอสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเป็นหน้าที่หลักเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการ โดยการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ครูและนักเรียนควรได้รับ ในการลดการกระทำอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนและความรำคาญในการดำเนินกิจการของโรงเรียน

ผู้อำนวยการ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยใช้หลักการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ศึกษาความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาครูในเรื่องวิธีสอน การประเมิน การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตร สร้างความสามัคคีในหมู่ครูและนักเรียนและให้ความร่วมมือการบริหารงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน

ครู มีหน้าที่ในความรับผิดชอบดังนี้ ทำการสอน อบรมนักเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศและนโยบายของทางราชการและโรงเรียน ในเรื่องดังต่อไปนี้ การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความรู้ตามกลุ่มสาระวิชาการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมมารยาทอันดีงาม และการส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย โดยรับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งในหน้าที่ ศึกษาหาความรู้ในเรื่องการสอนการประเมิน การใช้สื่อ แหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยี และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ

ฝ่ายวิชาการ แบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบงานดังนี้

1. งานวางแผนวิชาการ ด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน บุคลากร การส่งเสริมวิชาการ งานทะเบียนและวัดผล การพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ การสอบคัดเลือกนักเรียนใหม่ การติดตามตรวจสอบเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ
2. งานกลุ่มสาระ มีหน้าที่หลักคือการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหลักสูตร กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ การประเมินผลการใช้หลักสูตร การจัดหาสื่อต่างๆ การติดตามประเมินผล

3. งานทะเบียนและวัดผล คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผล การเรียน จัดเก็บเอกสารวัดและประเมินผล การออกหลักฐานการวัดและประเมินผล การจัดทำตารางเรียน การรวบรวมข้อมูลด้านงานวิจัย การย้ายเข้า – ออกของนักเรียน การจำหน่ายนักเรียน การจัดทำทะเบียนประวัติและสถิตินักเรียน บัญชีรายชื่อนักเรียน การติดตามประเมินผล พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

4. งานส่งเสริมวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาด้านวิชาการ การนิเทศครู การจัดอบรมสัมมนาภายในโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสถิติการจัดการเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมทักษะวิชาการ การบริการสื่อการเรียนการสอน ห้องสมุด แนะนำ การวิจัยในชั้นเรียน การติดตามประเมินผล

5. งานพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ เป็นงานจัดทำหลักสูตร การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ ให้แก่บุคลากรและนักเรียน การเผยแพร่คุณค่าความเป็นมนุษย์ให้ผู้สนใจ การติดตามประเมินผล

ฝ่ายธุรการ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. งานวางแผนงานธุรการ ด้านธุรการ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ ครุภัณฑ์ งานบริการ งานชุมชนสัมพันธ์ งานประชาสัมพันธ์ งานสารบรรณ การเกณฑ์นักเรียน การสำรวจนักเรียน

2. งานการเงินและบัญชี เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรับ – จ่ายเงินในโรงเรียน การบันทึกบัญชีรายได้ค่าใช้จ่ายของโรงเรียน และของนักเรียน การเก็บรักษาสมุดบัญชี - เอกสารการเงินการบัญชี การรับเงินอุดหนุน การจัดซื้อ การดำเนินงานเกี่ยวกับเงินสวัสดิการต่างๆ ของครูภายในโรงเรียน

3. งานพัสดุครุภัณฑ์ รับผิดชอบการจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ การรับ-จ่าย การเก็บรักษา การจัดทำบัญชีและการลงทะเบียนทรัพย์สิน การตรวจสอบการรับ-จ่าย การสำรวจทรัพย์สินประจำปี การซ่อมบำรุงและซ่อมแซม

4. งานบริการ ให้การบริการเอกสาร – สิ่งพิมพ์แก่หน่วยงานฝ่ายต่างๆ ภายในโรงเรียน การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน การเตรียมงานก่อนการเปิดภาคเรียน

5. งานชุมชนสัมพันธ์ คือ งานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชน การประสานงานกับชุมชนด้านต่างๆ การให้บริการความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ชุมชน การขอรับการให้บริการความช่วยเหลือจากชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน การให้ความร่วมมือทำกิจกรรมกับชุมชนด้านต่างๆ การเผยแพร่ข่าวสารให้แก่ชุมชนได้รับทราบ

6. งานประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการวางแผนและมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีงามและความเข้าใจระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองหน่วยงานอื่น และชุมชน การอำนวยความสะดวกต้อนรับผู้มาติดต่อ

7. งานสารบรรณ เกี่ยวข้องกับหนังสือราชการ จัดระบบงานสารบรรณตามชนิดของหนังสือ การให้บริการเกี่ยวกับเอกสารทางธุรการ การติดต่อประสานงานภายในและภายนอก การบริการแบบพิมพ์ – แบบฟอร์ม การเลขานุการ รายงานการศึกษา รายงานต่างๆ ในโรงเรียน การบริการ ด้านข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน

ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. งานวางแผนงานทรัพยากร วางแผนด้านทรัพยากรสิ่งของและทรัพยากรมนุษย์ การจัดแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน งานบุคลากร งานโครงการพิเศษ งานอาคารสถานที่ งานรักษาความปลอดภัย

2. งานบุคลากร เกี่ยวข้องกับการแสวงหาบุคลากร การบำรุงรักษาและสวัสดิการบุคลากร การพัฒนาบุคลากร ทะเบียนประวัติและสถิติบุคลากร การรายงานการบรรจุแต่งตั้ง การขอเพิ่ม – ปรับวุฒิ การรวบรวมเอกสารหลักฐานการลาศึกษาต่อ การรวบรวมเอกสารคำร้องขอลาออก – ให้ออก การสำรวจเอกสารหลักฐานจัดทำทะเบียนและขอเครื่องราช – อิสริยาภรณ์ การรวบรวมเอกสารหลักฐานการขอเปลี่ยน – ชื่อสกุล และที่อยู่

3. งานโครงการพิเศษ เป็นงานเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร การประเมินคุณภาพภายนอกและภายใน การจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพ การวิจัยเพื่อพัฒนาทั้งโรงเรียน การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดกิจกรรมสนับสนุนด้านการบริหาร

4. งานอาคารสถานที่ รับผิดชอบการจัดสร้าง ซ่อมแซมบำรุงรักษาและการรื้อถอนอาคารสถานที่ งานจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สนับสนุนในการพัฒนาอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ให้เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า การจัดบริการสถานที่ – สุขาภิบาลต่างๆ การให้ความรู้ด้านการใช้อาคารสถานที่ การรักษาความปลอดภัย การจัดกิจกรรม

รูปที่ 4.1 อาคารเรียนโรงเรียนสีขาว

รูปที่ 4.2 บรรยากาศหอพักนักเรียน

ฝ่ายกิจการนักเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. วางแผนงานกิจการนักเรียน เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียน งานกิจกรรมนอกหลักสูตร งานการปกครองวินัยนักเรียน งานสวัสดิการนักเรียน งานหอพักนักเรียน ชาย – หญิง งานชุมชนสัมพันธ์
2. งานกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมชมรม กิจกรรม วันเสาร์ – อาทิตย์ กิจกรรมโรงการพิเศษเนื่องในโอกาสต่างๆ กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งเสพติดและสื่อที่ไม่เหมาะสม
3. งานการปกครองวินัยนักเรียน เป็นการจัดระเบียบสังคม ควบคุมความประพฤติของนักเรียน การพิจารณาแก้ไขปัญหา การตักเตือน การสร้างแรงจูงใจให้ทำความดี
4. งานสวัสดิการนักเรียน ให้บริการนักเรียนในเรื่อง สวัสดิการนักเรียน การโภชนาการ การซักกรี๊ด การดูแลสุขภาพอนามัย การประกันภัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นอยู่ภายในโรงเรียน การติดต่อระหว่างผู้ปกครอง
5. งานหอพักนักเรียนชาย – หญิง ควบคุมดูแลนักเรียนในหอพักให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย การพิจารณาแก้ไขปัญหาและจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นอยู่ในหอพัก

2.1.2 ระบบการประกันคุณภาพ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและดำรงอยู่อย่างยั่งยืนต้องอาศัยระบบประกันคุณภาพเป็นกลไกขับเคลื่อน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 6 โดยมาตราที่ 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก เนื่องจากโรงเรียนสีขาวดำเนินงานภายใต้การบริหารงานของมูลนิธิสังกัดการศึกษาเอกชน และอยู่ในการกำกับดูแลจากเขตพื้นที่การศึกษาจึงต้องมีระบบการประกันคุณภาพโดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐาน SAI 2000 การประเมินโดยใช้มาตรฐาน SAI 2000 เป็นการประเมินเพื่อให้เกิดความมั่นใจ 5 ด้าน รวม 16 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานด้านบรรยากาศขององค์กร 2) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาโรงเรียน 3) มาตรฐานด้านการสนับสนุนและพัฒนาความก้าวหน้าทางจริยธรรมและวิชาการของนักเรียน 4) มาตรฐานด้านการสอน หลักสูตร และการประเมิน และ 5) มาตรฐานด้านความสำเร็จและวิชาการ

2.1.3 การพัฒนาบุคลากร

เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพครูต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา และศึกษาต่อในสาขาต่างๆ โดยโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมอบรม

2.2 การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

2.2.1 หลักสูตรกับท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาใช้หลักสูตรแกนกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งสถานศึกษากำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับศักยภาพและความสนใจของนักเรียนโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรต่างๆ ที่เปิดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจ เช่น หลักสูตรการบริหารจิตใจ หลักสูตรการผลิตน้ำมันไปโอดีเซล หลักสูตรการเกษตรโดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 รายวิชา รายวิชาแยกตามกลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระประกอบด้วยรายวิชาที่อยู่ในหมวดของกลุ่มสาระพื้นฐาน 8 วิชา และรายวิชาในหมวดสาระเพิ่มเติม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มการงานอาชีพ และกลุ่มภาษาประกอบด้วย ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

2.2.3 กิจกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ กิจกรรมในหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมชมรม ลูกเสือ-เนตรนารี ซึ่งผู้เรียนจะต้องผ่านการประเมิน ในส่วนกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจหรือเลือกตามความสนใจในการพัฒนาความสามารถของตนเองนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโดยมีครูหรือผู้ปกครองที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมสนับสนุน

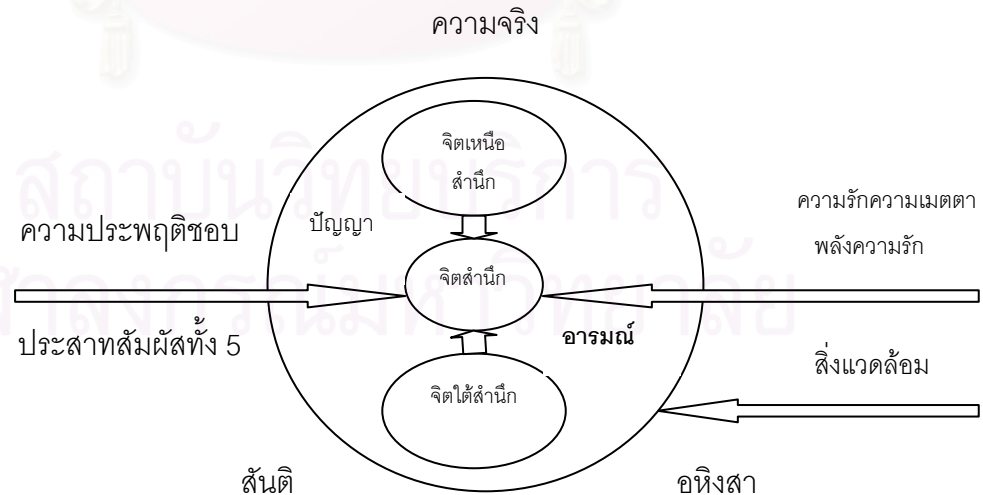
2.2.4 การจัดการเรียนรู้ รูปแบบของการจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นกระบวนการจัดการกับจิตใจ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้โดยกระตุ้นให้นักเรียนนำคุณค่าออกมาจากภายในซึ่งสมอง หัวใจและการกระทำจะต้องสอดคล้องกัน โดยอาศัยการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้คู่คุณธรรม และการเรียนรู้แบบบูรณาการมีทั้งการบูรณาการภายในกลุ่มสาระและการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ ด้วยการเสริมคุณธรรม ทั้ง 5 ประการ คือ ความจริง ความรักความเมตตา ความประพฤติชอบ ความสงบสุข และอหิงสา เน้นการพิจารณาตนเองด้วยธรรมะ จุดพลังด้านบวกขึ้นในใจนักเรียนนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีมาเรียนรู้ร่วมกัน จัดการความรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากความสำเร็จ และนำมาแลกเปลี่ยนให้เกิดความรู้ใหม่ และนำความรู้กลับไปใช้ เป็นวงจรการเรียนรู้แบบยั่งยืน โดยครูทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ของนักเรียน กระตุ้นการเรียนรู้ ด้วยวิธีตั้งคำถาม ดึงความรู้และศักยภาพ ในการเรียนรู้ของนักเรียนออกมา ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนนำความรู้ความถนัดเฉพาะด้านมาแลกเปลี่ยนกันในการเรียน บูรณาการสาระการเรียนรู้เป็นประจำทุกสัปดาห์ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของโรงเรียน

3. การจัดการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

1. แนวคิดในการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับโรงเรียน นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยกระบวนการจัดการความรู้แบบบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม ที่เป็นการจัดการกับจิตใจของนักเรียน ได้ใช้แนวคิดของ อาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2544) เป็นกรอบในการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์

1.1.1 จิตใจ คือ กิเลสซึ่งคิดถึงสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ จิตใจมักคุ้ยกับตัวเองภายในตลอดเวลา มีการวางแผน เมื่อมีปัญหาเข้ามาภายในจิตใจ และพยายามหาทางแก้ไข ปัญหาเหล่านั้น ดังนั้นการใช้จิตใจเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ต้องทำจิตให้สงบ และหยุดการสนทนาภายใน คือลดความฟุ้งซ่าน ซึ่งมาจากกิเลสที่ทำให้จิตคิดตลอดเวลา ดังนั้นหากสามารถลดความต้องการลงได้จะทำให้จิตสงบขึ้น วงกลมใหญ่หมายถึงสรีระร่างกาย ที่มีจิตใจซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ วงกลมตรงกลางหมายถึงจิตสำนึกซึ่งเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ถูกศรจากทุกทิศเข้าไปที่จิตสำนึก ทำให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ การรับรู้ไม่ได้เกิดขึ้นที่สมองแต่เกิดในจิตสำนึก การรับรู้สิ่งใดได้ดีต้องควบคุมและฝึกให้จิตสำนึกมีสมาธิ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น การลดความต้องการ จะต้องมีความมุ่งมั่น และมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ใช้สติลดความต้องการให้ได้ทุกเวลา ถ้าจิตใจสงบนิ่ง จะสามารถมองลึกเข้าไปถึงจิตใต้สำนึก รวมทั้งการยกระดับจิตสำนึกไปสู่จิตเหนือสำนึก ดังนั้นจิตใจเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการศึกษา เมื่อจิตใจได้รับการฝึกและควบคุมอย่างดี แล้วจิตใจจะก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและเป็นมนุษย์สมบูรณ์ ด้วยความรักความเมตตา ความสงบสุข ความประพฤติชอบ ความจริง และอหิงสา ดังแผนภาพที่ 4.1

แผนภาพที่ 4.3 กระบวนการทำงานของจิตใจ

ที่มา : การพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ อาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2540)

1.1.2 จิตใต้สำนึก คือ การบันทึกของมุลที่รับเข้ามาจากโลกภายนอก โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งข้อมูลจะถูกบันทึกอัตโนมัติ จิตใต้สำนึกจะบันทึกจากการเห็น การได้ยิน การสัมผัส การคิดการกระทำต่างๆ และความจำจากอดีต ดังนั้นข้อมูลทั้งหมดจะบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึก การที่มนุษย์จะจำข้อมูลต่างๆ ได้หมายถึงความสามารถดึงข้อมูลจากจิตใต้สำนึกมาสู่จิตสำนึก

1.1.3 การตีความ เป็นขั้นตอนการทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับเข้ามาจากประสาทสัมผัสและนำข้อมูลที่บันทึกไว้ในจิตใต้สำนึกมาเปรียบเทียบแล้วจึงเกิดความเข้าใจ ดังนั้นการตีความสิ่งที่รับเข้ามาโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยอาศัยประสบการณ์ในอดีตที่บันทึกไว้ในจิตใต้สำนึก จึงทำให้ความเข้าใจของแต่ละคนแตกต่างกัน

1.1.4 จิตสำนึก คือ การรับรู้ที่ผ่านการตีความแล้วจนเกิดความเข้าใจ เพื่อให้จิตสำนึกทำงานได้ดีต้องฝึกให้จิตสำนึกอยู่นิ่งไม่ฟุ้งซ่าน ถ้าคิดมากหรือจิตใจไม่สงบจะทำให้ขาดสติในการรับรู้ ดังนั้นต้องฝึกสติให้อยู่กับตัว โดยฝึกให้จิตสำนึกมีสมาธิ เนื่องจากจิตสำนึกรับข้อมูลมาจากจิตใต้สำนึกจึงมีสิ่งที่ไม่ถูกต้องปนเข้ามากับปัจจุบันซึ่งอาจทำให้เกิดอารมณ์หรือกิเลส จึงต้องฝึกจิตสำนึกให้มีวิจรรณญาณ ซึ่งวิธีการสอนให้นักเรียนมีวิจรรณญาณ คือ การคิดก่อนทำ โดยยึดหลักความดีให้ความคิดนั้นดีสำหรับตัวเราเองและดีสำหรับผู้อื่น เมื่อคิดดีแล้วการกระทำย่อมดีด้วย ดังนั้นจิตสำนึกเป็นตัวคิด และวิเคราะห์

1.1.5 การยกระดับจิตใจ เป็นการฝึกเพื่อให้สัมผัสกับจิตเหนือสำนึก จากจิตใจที่เริ่มสงบ โดยเริ่มจาก การสวดมนต์ การทำจิตใจให้สงบนิ่ง การฝึกสมาธิ การแผ่เมตตา จะช่วยยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น เมื่อนักเรียนเริ่มคิดดี พูดดี และทำดี นักเรียนจะเริ่มเปลี่ยนไปในทางที่ดี เกิดการเปลี่ยนแปลงนิสัย แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ถาวร เนื่องจากนักเรียนกลับไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิม นิสัยที่เก็บไว้ในจิตใต้สำนึกจะกลับมาใหม่ ดังนั้นนักเรียนจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี จากการดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วีดีโอ ที่ไม่เหมาะสม รวมถึงเพลงที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม เพราะจะเป็นการกระตุ้นนิสัยเดิม

1.1.6 จิตเหนือสำนึก คือ จิตบริสุทธิ์ที่อยู่ในตัวมนุษย์อันเป็นสภาพของปัญญาสูงสุดที่มนุษย์มี เมื่อยกระดับจิตใจและเริ่มสัมผัสจิตบริสุทธิ์ การหยั่งรู้จะเกิดขึ้นซึ่งเป็นสภาพที่อยู่เหนือความคิด การหยั่งรู้จะไม่ใช้การคิดแต่จะต้องทำจิตสำนึกให้นิ่งและสงบ การหยั่งรู้หรือปัญญาสูงสุดไม่มีขอบเขตใดๆ และไม่มีขอบเขตในระยะเวลาหรือสถานที่ สามารถรู้ในเรื่องวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางด้านจิตวิญญาณ อดีต ปัจจุบันและอนาคต หรือด้านจักรวาล

ในจิตเหนือสำนึกนี้จะเกิดมโนสำนึกภายในตัวเรา ซึ่งเป็นตัวที่คอยบอกว่าจะไรควรทำ ไม่ควรทำ อะไรดี อะไรไม่ดี ในขั้นนี้นักเรียนจะกลายเป็นคนสอนตนเอง เป็นการ

เรียนรู้ขั้นสูงสุดซึ่งการเรียนรู้ขั้นนี้จะเลยขั้นตอนของการเรียนรู้จากครู อาจารย์หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

1.1.7 สัมผัสที่หก เป็นการเรียนรู้ที่ไม่ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 แต่เป็นการใช้การเรียนรู้ที่เรียกว่าประสาทสัมผัสที่หก มนุษย์โดยเฉพาะเด็ก สามารถสัมผัสได้ว่าความรู้สึกเมตตาหรือกำลังโกรธ เมื่อครูมีเมตตานักเรียนจะรู้สึกมีความสุขและมีความอบอุ่น ความรู้สึกนี้ไม่ได้มาจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 แต่เป็นการรับความรู้สึกไปสู่อใจโดยตรง ดังนั้นครูที่มีเมตตาจึงเป็นครูที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในเป็นคนดีได้ด้วยความรัก ความเมตตา ครูสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน โดยเกิดขึ้นจากใจครูไปสู่อใจนักเรียน

1.2 คุณค่าความเป็นมนุษย์ โรงเรียนสีขาวยึดหลักคุณค่าความเป็นมนุษย์อันเป็นลักษณะความดีงามที่มนุษย์พึงมีเป็นหลักคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการดังนี้ คือ

1.2.1 ความรักความเมตตา ผู้ที่มีความรัก ความเมตตา จะไม่มีความเห็นแก่ตัว เป็นผู้ให้โดยไม่หวังอะไรตอบแทน ปรารถนาที่จะเห็นผู้อื่นมีความสุข จะมีความสุขเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข เป็นผู้ที่ไม่เสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวมตลอดเวลา

1.2.2 ความจริง เป็นลักษณะของบุคคลที่มีปัญญาและความเข้าใจผู้อื่น เพราะจะเป็นคนที่คอยแสวงหาสัจธรรม จะเข้าใจว่าทุกสิ่งไม่เที่ยงแท้ ดังนั้นจะไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยงจะปล่อยวางทุกอย่างในโลก หากจะมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับทุกคนและทุกสิ่งไม่ว่าจะทำอะไรกับผู้อื่นนั้นเหมือนกับที่ทำกับตนเอง มโนสำนึกจะเป็นตัวชี้้นำการกระทำ จะมีการหยั่งรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดปัญญาและเข้าใจชีวิต

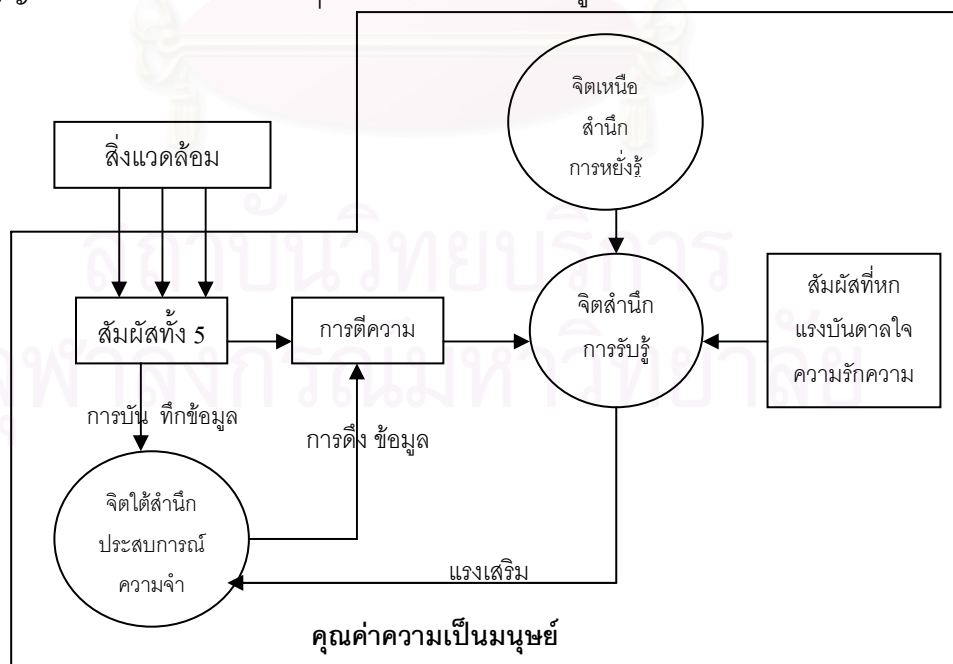
1.2.3 ความสงบสุข คนที่มีความสงบสุขจะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์และการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มี อีคิวสูง มีความสามารถในการควบคุมความโกรธ ความโลภ ความหลง ความอิจฉาริษยา การยึดมั่นถือตน การยึดติดกับสิ่งใด จะมีความสุขสงบสุขในตัวเอง สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

1.2.4 ความประพฤติชอบ เป็นคนที่มีความประพฤติดี กิริยามารยาทดี ทุกสิ่งที่ทำจะไม่มีความเห็นแก่ตัว จะคิดถึงผู้อื่น สังคม ประเทศชาติก่อนตนเอง รับใช้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมอยู่เสมอ สิ่งที่ได้เรียนรู้มาก็นำไปใช้เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น

1.2.5 อหิงสา หมายถึงการไม่เบียดเบียน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีคุณค่าของความประพฤติชอบ ความสงบสุข ความรักความเมตตา และความจริง คนที่มีอหิงสาจะแสดงออกโดยการเคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ธรรมชาติ จะรักทุกคนรวมถึงสัตว์และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ความเบียดเบียนได้รวมถึงความคิด คำพูดและการกระทำ

คุณค่าความเป็นมนุษย์ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งคุณค่าทั้ง 5 จะหายไป เช่น เมื่อคนเรามีความรักความเมตตา จิตใจจะสงบ ความสงบสุขจึงเกิดขึ้น และเกิดการยกระดับจิตใจ ความจริงก็ปรากฏ เช่นกันเมื่อความรักความเมตตาปรากฏในการกระทำก็จะกลายเป็นความประพฤติชอบเพราะคนที่มีความรักความเมตตาจะเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นตลอดเวลา เมื่อมีความรักความเมตตาจะไม่เบียดเบียนคนอื่น รวมถึงสัตว์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน บูรณาการซึ่งมีขั้นตอน การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยการรับข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การใช้ต้องรู้จักควบคุมและใช้เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการมอง การได้ยิน การสัมผัส หรือแม้แต่การคิดก็ต้องเลือกมองในสิ่งที่ดี จนกลายเป็นข้อมูลที่ดีในการเก็บไว้ที่จิตใต้สำนึก เมื่อเริ่มเรียนรู้สิ่งใหม่ก็เริ่มดึงข้อมูลจากจิตใต้สำนึกมาเปรียบเทียบและตีความ และรับรู้ได้ด้วยจิตสำนึก การที่จิตสำนึกรับรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อเกิดความสงบนิ่งอันเกิดจากการฝึกสมาธิ และนักเรียนจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเต็มไปด้วยคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากนักเรียนมีข้อมูลในจิตใต้สำนึกทั้งดีและไม่ดีปะปนกัน เมื่ออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นข้อมูลที่ไม่ดีก็จะเกิดการกระทำที่ไม่ดีด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการเปลี่ยนนิสัยที่ถาวรต้องฝึกยกระดับจิตใจ ไปสู่จิตเหนือสำนึกโดยการฝึกความสงบให้มากยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการสวดมนต์ การแผ่เมตตา และการฝึกสมาธิ เมื่อถึงจุดนี้ก็จะเกิดมโนสำนึกที่สอนตนเองว่าสิ่งใดดี ไม่ดี ควร ไม่ควร หรือการเกิดปัญญาที่ปราศจากความคิดใดๆ หรือที่เรียกว่าการหยั่งรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.2

แผนภาพที่ 4.4 กระบวนการเรียนรู้

ที่มา : คุณธรรมนำความรู้ อัจฉกร ชุ่มสาย ณ อยุธยา (2549)

2. การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสีขาว

2.1 สร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการให้การศึกษาอบรมและการปฏิบัติเรื่องจริยธรรม เช่น คณะครูร่วมกันประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยยึด ตามหลักคุณค่า 5 ประการ ซึ่งประกอบด้วย ความรักความเมตตา ความสงบสุข ความจริง ความประพฤติชอบ และอหิงสา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของ ครูบรรณารักษ์ ร.ร. สีขาว สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนร.ร.

“จากคำกล่าวที่ว่าเด็กจะเป็นอย่างไรที่เราเป็น ไม่ใช่เป็นอย่างที่ครูสอน ยังใช้ได้อยู่นะครูที่นี้ไม่ควรสอนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 28 มี.ค. 50 (บรรณ)

รูปที่ 4.5 การสร้างบรรยากาศด้วยสมาธิ

“อย่างแรกที่ต้องปรับตัวในการเป็นครูที่นี้คือ การทานมังสวิรัต เพราะเราต้องสอนการไม่เบียดเบียนให้กับเด็ก”

สัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องสมุด)

นอกจากนี้ยังมีการชี้แจง กระตุ้น โน้มน้าว สร้างศรัทธาให้นักเรียนมีความเข้าใจ มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีในการประพฤติตนตามแนวปฏิบัติของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการสอน อ.สมเกียรติ ดังนี้

“นักเรียนถาม....ทำไมต้องสวดกายตรึมนตราก่อนทำสมาธิ... ครูตอบ..... ภาษาที่ใช้สวดเป็นภาษาโบราณและเป็นภาษาที่ศักดิ์สิทธิ์ ถ้าเราสวดด้วยใจจะทำให้จิตใจเราสงบ ก็เหมือนกับชาวพุทธที่ใช้ภาษาบาลีสวดมนต์”

สังเกตพฤติกรรมการสอน อ.สมเกียรติ 6 พ.ย.49(ห้องพระ)

“...หนูไม่ออกไป (น้ำเสียงหงุดหงิด) มันจะมีประโยชน์สำหรับเรามากตอนนี้การเข้ามหาวิทยาลัยมีการแข่งขันสูง เราต้องทำความเข้าใจการสอบเข้า เนื้อหาที่จะออกสอบ และการ

“ไปตีวครั้งนี้สำคัญมาก เราจะต้องไปเพื่อตัวเราเองนะ (พูดด้วยน้ำเสียงอ่อนโยน)”

สังเกตพฤติกรรมการสอน อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“สำหรับการเป็นฟรีเฟก มีหลักอยู่ข้อเดียวคือ ความรักความเมตตา ถึงแม้ว่าน้องจะดื้อซน และไม่เชื่อฟังเรา จะต้องอดทน และถ้าหากมีปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้หรือไม่เข้าใจการทำงานให้มาปรึกษาอาจารย์”

สังเกตพฤติกรรมการสอน อ.สมเกียรติ 3 พ.ย. 49 (ห้องประชุมสถานนักเรียน)

นอกจากนี้ได้มีการส่งเสริมจริยธรรมด้วยกิจกรรม ชมรม และโครงการต่างๆ ซึ่งเป็นการดำเนินการของนักเรียนโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา กิจกรรมที่ครูเป็นผู้ดำเนินการ หรือเป็นกิจกรรมที่ทั้งครูและนักเรียนดำเนินการร่วมกัน และมีการปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์ครูคอมพิวเตอร์ และสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว ดังนี้

“เข้าวันเสาร์ก็จะมีชมรมกษัตริย์ บ่ายเสาร์ก็กลับหอพัฒนาหอ เข้าวันอาทิตย์ก็พัฒนาโรงเรียน บ่ายวันอาทิตย์เป็นเวลาส่วนตัว”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

รูปที่ 4.6 การรับผิดชอบหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

เด็กๆ ได้ฝึกงานเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยผ่านวิชาต่างๆ เช่น เกษตร ซึ่ง ร.ร.มีการใช้เศรษฐกิจพอเพียง สัมภาษณ์ครูคอมพิวเตอร์ 8 พ.ย. 49 (ห้องคอม)

รูปที่ 4.7 การสงบก่อนทำกิจกรรมการสวดมนต์

“ทุกวันพฤหัสบดีจะมีการสวดมนต์หรือร้องเพลงภษัน นักเรียนหญิงสวดที่หอหญิง นักเรียนชายสวดที่หอชาย ถ้าวันไหนเป็นวันสำคัญจะสวดร่วมกันทั้งหญิงและชาย ถ้านักเรียนคนไหนขาดกรรมการนักเรียนจะจดชื่อไว้แล้วส่งรายงานครู”
สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว12ก.พ.5(ห้องพระ)

นอกจากนี้โรงเรียนสีขาวได้จัดกิจกรรมประจำวันเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกตนเองตามแนวทางของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงกิจกรรมในโรงเรียนสีขาว

กำหนดเวลา	เวลา	กิจกรรม
1. กิจกรรมประจำวัน	05.45 – 06.00	กิจกรรมในห้องพระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ
	06.00 – 07.15	รับประทานอาหารเช้า
	07.15 – 07.30	เข้าแถวเคารพธงชาติ
	07.30 – 08.20	วิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์
	08.20 – 12.00	เรียนภาคเช้า
	12.00 – 13.00	รับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 – 16.30	เรียนภาคเช้า
	16.30 – 17.30	กิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น กีฬา ดนตรี เรียนพิเศษ
	17.30 – 18.30	รับประทานอาหารเย็น
	18.30 – 19.30	เวลาส่วนตัว
	19.30 – 19.45	สวดมนต์เย็น
	19.45 – 22.00	เวลาส่วนตัว ทบทวนบทเรียน
2. กิจกรรมประจำสัปดาห์		
พฤหัสบดี	19.00 – 20.00	สวดมนต์ยาว
เสาร์	08.00 – 12.00	เข้าชมรม
	13.00 – 17.30	พัฒนาหอพัก
อาทิตย์	08.00 – 12.00	พัฒนาโรงเรียน

ตารางที่ 4.1 แสดงกิจกรรมในโรงเรียนสีขาว (ต่อ)

กำหนดเวลา	เวลา	กิจกรรม
	13.00 – 17.30	เวลาส่วนตัว
3. กิจกรรมประจำเดือน	16.00 – 17.00	ประชุมคณะกรรมการนักเรียน
	18.00 – 19.00	กิจกรรมงานวันเกิด
4. กิจกรรมประจำปี		ปฐมนิเทศและเข้าค่ายเตรียมความพร้อม
		เลือกตั้งประธานนักเรียน
		กิจกรรมวันวิสาขบูชา
		เลือกตั้งหัวหน้าระดับชั้น
		เลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน
		กิจกรรมไหว้ครู
		กิจกรรมวันอาสาฬหบูชา
		กิจกรรมวันเข้าพรรษา
		กิจกรรมวันแม่แห่งชาติและทำบุญหอพัก
		กิจกรรมวันลอยกระทง
		กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ
		วันเด็กแห่งชาติ
		กิจกรรมวันมาฆบูชา
		กิจกรรมวันเกิดอธิการของสถาบัน
		กิจกรรมวันเกิดผู้บริหารสูงสุด
		กิจกรรมวันคริสต์มาส
		กิจกรรมเยี่ยมค่ายผู้ป่วยเอดส์
		กิจกรรมวันครู
		กิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรม
		กิจกรรมละครไทย
		กิจกรรมละครภาษาต่างประเทศ
		กีฬาบ้าน
		กีฬาประเพณี
		กิจกรรมวันรัฐธรรมนูญ

การจัดสถานที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความศักดิ์สิทธิ์ที่น่าเลื่อมใสศรัทธา ด้วยการสร้างความเข้าใจในแก่นแท้จากคำสอนของทุกๆ ศาสนา การสร้างความเข้าใจจุดมุ่งหมายที่แท้จริงโดยให้นักเรียนได้สัมผัสและเรียนรู้พิธีกรรมของศาสนาอื่นนอกเหนือจากศาสนาพุทธ ในวันสำคัญของศาสนาต่างๆ เช่น วันคริสต์มาส หรือวันคือคือลอด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของ อ.สมเกียรติ สังเกตการเรียนของนักเรียน อ.สมเกียรติ ดังนี้

“...ในห้องพระประกอบด้วยแท่นบูชา บนแท่นบูชามีรูปหรือรูปปั้นของศาสนา คัมภีร์ คำสอนที่แปลให้ทุกคนเข้าใจได้ง่าย ของทุกศาสนา ...ข้างหน้าสุดมีรูปพระพุทธรูปขนาด 90 เซน และได้รูปมีโต๊ะหมู่บูชาสำหรับให้นักเรียนจุดเทียนรูป”

สังเกตพฤติกรรมการสอนของ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องพระ)

“...ตอนเช้าทุกวันนักเรียนจะตื่นแต่เช้าและมาสวดมนต์พร้อมกันที่ห้องพระ ตีห้าสี่สิบห้าตัวแทนบ้านจะมาจุดเทียนรูป และจะได้กลิ่นธูปหอมส่งกลิ่นไปทั่วทั้งห้อง ในขณะที่เดียวกันตัวแทนนักเรียนที่นับถือศาสนาต่างๆ ก็จะประจำที่แท่นบูชาศาสนาตัวเอง ทุกแท่นบูชาจะจุดเทียนยกเว้นศาสนาอิสลาม”

สังเกตการเรียนนักเรียน อ.สมเกียรติ 12 ก.พ. 49 (ห้องพระ)

“...ห้องพระที่ประดับด้วย ผ้า幔สีชาวทั้งห้อง แสงไฟที่เปิดสลับ ประดับประดาไปด้วยไฟกระพริบ ที่นั่งไม้ยาวสำหรับพระเวลาท่านมาอบรมนักเรียน ถูกเปลี่ยนเป็นที่จัดวางตุ๊กตาที่เล่าเรื่องราวกำเนิดพระเยซู การจัดฉาก การเล่นไฟ ทำให้นักเรียนเดินเข้าห้องพระด้วยความระมัดระวัง และนักเรียนมาเข้าห้องพระเร็วขึ้น”

สังเกตการเรียนนักเรียน อ.สมเกียรติ 25 พ.ย. 49 (ห้องพระ)

2.2 การอบรมจริยธรรมโดยต่อเนื่องในโรงเรียนผู้ให้การอบรมได้แก่ พระสงฆ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น และครูหน้าที่ประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีขาวดังนี้

“การสอนของอาจารย์โดยเฉพาะตอนเช้าๆ อาจารย์จะชอบเล่านิทาน... ไม่ได้สอนแบบตรงๆ แต่จะเป็นการเล่าผ่านนิทานทำให้หนูไม่รู้สึกลบ”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องพระ)

“ตอนเช้าจะเป็นอาจารย์เล่านิทาน ตอนเช้าแถวเป็นครูหมุชอบอ้างถึงพระราชดำรัสของในหลวง ตอนอยู่ในห้องก็เป็นครูประจำชั้นก็ชอบเล่าประสบการณ์ชีวิต ส่วนใหญ่ก็จะเป็นอย่างนี้”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“...เวลาวันสำคัญทางศาสนาพวกเราต้องอดทนมากๆ เพราะต้องทำทำบุญตักบาตร ฟังพระเทศน์”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

3. แนวการควบคุมจริยธรรม

นักเรียนที่ประพฤติผิดจริยธรรมจะต้องลงโทษตามควรแก่กรณีอย่างเคร่งครัด แต่ควรเป็นวิธีการที่แก้ปัญหาโดยใช้การตักเตือน ทำความเข้าใจการกระทำของนักเรียนว่ามีผลกับผู้อื่นอย่างไร เช่น การกลับหอพักผิดเวลา ครูควรสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน ว่าตนเองทำให้เพื่อนต้องเสียเวลาดูแลน้องเล็กแทนครูเพื่อจะได้ไปตามนักเรียนกลับมา หรือในกรณีของการแต่งกายไม่เรียบร้อยซึ่งนักเรียนอาจจะไม่ได้เกรงต่อกฎของโรงเรียน ครูชี้ให้เห็นว่าในฐานะที่นักเรียนเป็นกรรมการนักเรียนและเป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบดูแลรุ่นน้องให้เป็นคนที่ดีนักเรียนควรจะทำประพฤตินอกร่างไร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการ ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์ครูหอพัก ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ ดังนี้

“เด็กนักเรียนที่ทำผิดกฎของโรงเรียนจะพิจารณาเป็นรายๆ ไป แต่จะไม่ลงโทษด้วยการตีเด็ดขาดครั้งแรกจะพูดคุยทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่เค้ากระทำมีผลกับใครบ้าง... ครั้งที่ 2 พูดย้ำครั้งแรก และเชิญผู้ปกครองมารับทราบ...บำเพ็ญประโยชน์.....ครั้งที่ 3 พักการเรียน”

สัมภาษณ์รองผู้อำนวยการ ร.ร.สีขาว 3 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“อย่าง...ชอบกลับหอดิเวลา หรือบางวัน .. ได้ไปตามเอง เป็น
อย่างนี้บ่อยๆ เราก็อธิบาย...ก็สัญญาว่าจะไม่ทำอีก สัญญา
หลายรอบแล้วนะ ก็เลยส่งกิจการนักเรียน พฤติกรรมก็ค่อยๆ ลด
มาหน่อย”

สัมภาษณ์ครูหอพัก ร.ร.สีขาว 20 ก.พ. 50 (หอพัก)

“หน้าเสาธงผมจะแต่งกายไม่เรียบร้อยชอบใส่รองเท้าแตะ ผ้าใบ
สีขาว ซึ่งเป็นการผิดระเบียบของโรงเรียน ก็โดนยึดและคืนให้อีก
ที่ตอนกลับบ้าน”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย. 49 (หน้าเสาธง)
“...ผมอยู่ ม.5 ก็ได้เป็นคณะกรรมการนักเรียนเพราะเค้าเห็นว่า
คูน้องได้มั้ง โดยเฉพาะพวก ม.2 แรกๆ ชอบใส่เสื้อออกนอก
กางเกง ใส่ผ้าใบสีขาว เด็ก ม. 2 ก็ใส่สีขาวเหมือนผม วันนั้นก็
เลยโดยเรียกหมด..... ครูเค้าก็สอนผมว่าถึงผมโตแล้วและเป็น
คณะกรรมการนักเรียนด้วยควรจะเป็นแบบอย่างให้กับน้อง”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย. 49 (หน้าเสาธง)

นักเรียนที่ประพฤติดีเด่นด้านจริยธรรม ครูต้องให้กำลังใจและให้คำปรึกษา เพื่อสร้าง
ความเข้มแข็ง ความกล้า และความมั่นใจอันเกิดจากความภูมิใจ ที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวม
ต่อไป

“....การเป็นประธานนักเรียนแรกๆ ต้องทำเองหมดทุกอย่าง
ต้องแบ่งเวลาให้ได้ ... ปัญหาของรุ่นน้อง ปัญหาของเพื่อนใน
ห้องก็เยอะพอกัน ครั้งนั้นรู้สึกท้ออยากกลับไปอยู่บ้านซั๊กพัก....
แต่ก็ได้ครูและอาจารย์เป็นกำลังใจ”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“...บางทีก็น้อยใจว่าเราก็ทำงานเยอะ เราไม่เคยมีปัญหา แต่ไม่
เห็นอาจารย์สนใจเราเลย อาจารย์คอยดูแลแต่...พอตอนเข้า
อาจารย์เล่านิทานให้ฟัง ก็รู้สึกเหมือนว่าอาจารย์บอกเราผ่าน
นิทาน..... ก็เลยเข้าใจ”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องพระ)

“...ก็จะมีเด็กที่ได้อยู่แล้วจะรู้สึกรักเค้ามาก เวลาไปที่ไหนก็จะนึกถึง และจะคอยถามเค้าว่าวันนี้เป็นยังไง เราจะหยอกล้อเล่นกับเค้าอย่างสบายใจไม่ต้องคิดว่าจะพูดอย่างไร เวลาเราทำอะไรแม้แต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น ต้องออกแบบ บัตรอวยพรวันปีใหม่เพื่อที่จะส่งให้หน่วยงานอื่น เรายังจะถามความเห็นเค้า แล้วรู้สึกว่าเค้าจะภูมิใจ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

ตอนที่ 2 บริบทโรงเรียนสีเขียว

โรงเรียนสีเขียวเป็นโรงเรียนประจำ เปิดทำการสอน ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการสอนโดยยึดหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการเรียนการสอนสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนดังนี้

1. ความเป็นมา

ประวัติโรงเรียน โรงเรียนอยู่ในโครงการสวนศรีเทพ ซึ่งจะจัดทำเป็นโครงการสวนเกษตร ในอนาคตแต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจไม่ดีจึงชะลอโครงการ ที่ใกล้ที่สุดคือชุมชนชาวตำบลศิลาทิพย์ซึ่งมีสภาพบ้านเรือนอยู่กันแบบกระจายไม่อยู่เป็นกลุ่มก้อน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่และรับจ้างทั่วไป โรงเรียนมีพื้นที่กว่า 160 ไร่ ซึ่งบริจาคโดยบริษัทเพชรชโลธร ห่างจากตลาดลำนาทรายณ์ 22 กิโลเมตร มีการคมนาคมสะดวก

กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมสามัญศึกษาได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนสีเขียว เป็นหนึ่งในจำนวน 12 โรงเรียนทั่วประเทศ ถือกำเนิดขึ้นหลังจากการเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จัดตั้งขึ้นตามโครงการพิเศษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระเมตตาพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อน้อมถวายเป็นราชสักการะแด่พระองค์ท่านที่ทรงมีต่อการศึกษาของชาติ โดยเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีลักษณะสมบูรณ์มีความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อเป็นโรงเรียนที่มีความสามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีลักษณะสมบูรณ์มีความพร้อมด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งโรงเรียนเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2540 ทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 และก่อสร้างเสร็จพร้อมดำเนินการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 และดำเนินการสอนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ของกระทรวงศึกษาธิการ

วิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถตามศักยภาพโดยเน้นคุณลักษณะพิเศษทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สืบสานงานตามพระราชดำริ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

- ภารกิจ**
- 1) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ
 - 2) พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยเน้นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ
 - 3) พัฒนานักเรียนด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกีฬา

เป้าหมาย

- 1) นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ ภาษาอังกฤษ
- 2) นักเรียนสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกีฬา
- 3) นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กลยุทธ์

- 1) พัฒนางานต่างๆ ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม สามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ
- 2) ปรับปรุงระบบงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการ และขั้นตอน

หัวใจแห่งความสำเร็จ ใช้หลักของการสร้างความตระหนัก (Construct Awareness) การสร้างองค์ความรู้ (Construct Knowledge) การสร้างโอกาส (Construct Opportunity) และการสร้างแรงจูงใจ (Construct Motivation)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความเป็นไทย รายละเอียด และเกณฑ์การประเมินของระบบการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสีเขียวมีแนวปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 มีวินัย (40 คะแนน) จากตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 ตรงต่อเวลา	10 คะแนน
ตัวชี้วัดที่ 2 ซื่อสัตย์	10 คะแนน
ตัวชี้วัดที่ 3 รักษาสมบัติของส่วนรวม	10 คะแนน
ตัวชี้วัดที่ 4 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	10 คะแนน

1.2 ใฝ่เรียนรู้ (30 คะแนน) จากตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 รักการอ่าน	15 คะแนน
ตัวชี้วัดที่ 2 แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ	15 คะแนน

1.3 มีความเป็นไทย (30 คะแนน)

ตัวชี้วัดที่ 1 ยิ้ม ไหว้ ทักทาย	10 คะแนน
ตัวชี้วัดที่ 2 วาจาสุภาพ	10 คะแนน
ตัวชี้วัดที่ 3 ประพฤติตนเหมาะสมตามกาลเทศะ	10 คะแนน

2. คณะกรรมการการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวบรวมผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยจากทุกรายวิชาที่เรียน และตัดสินผลการประเมินตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนรวม 80-100 คะแนน เท่ากับ ระดับ 3 (ดีเยี่ยม)

คะแนนรวม 70-79 คะแนน เท่ากับ ระดับ 2 (ดี)

คะแนนรวม 50-69 คะแนน เท่ากับ ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์การประเมิน)

คะแนนรวม 0-49 คะแนน เท่ากับ ระดับ 0 (ควรปรับปรุง)

3. คณะกรรมการการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รายงานผลการประเมินต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับทราบและอนุมัติการตัดสินผลการประเมิน

4. คณะกรรมการการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายงานผลต่อครูที่ปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง

งบประมาณ จากวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการสร้างความเป็นเลิศของนักเรียนทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และการเป็นผู้ที่มี คุณธรรม จริยธรรมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากรัฐบาลโดยได้รับการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังได้รับเงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษา และงบประมาณจากการจัดงานกุศล ซึ่งงบประมาณเหล่านี้ได้ใช้จ่ายเพื่อเป็นเงินเดือนครู ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์และการก่อสร้าง การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาด้านอื่นๆ

อาคารสถานที่ พื้นที่ของโรงเรียนจัดเป็นบริเวณ มีอาคารประกอบการและการจัดสรรพื้นที่เพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนดังนี้

อาคารเรียนถาวร จำนวน 3 หลัง ประกอบด้วย ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องเรียน ห้องทะเบียนและวัดผล ห้องสื่ออุปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพักรู ห้องประชุม ห้องน้ำ

อาคารประกอบการประกอบด้วย โรงอาหารและหอประชุม บ้านพักครู บ้านพักคนงาน หอพักนักเรียน ป้อมยาม ห้องน้ำ อาคารพยาบาล โรงครัวและซักรีด และร้านสวัสดิการ

รูปที่ 4.8 อาคารเรียนที่สะอาด

รูปที่ 4.9 หอพักที่มีระบบความปลอดภัย

2. การดำเนินงานในโรงเรียนสีขาวมีรายละเอียดแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

2.1 การจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กร

การเป็นองค์กรที่ก่อตั้งเพื่อการเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คนเป็นคนดีและเน้นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่าซึ่งสถานศึกษานี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมูลนิธิสีขาว จึงมีการบริหารงานดังนี้

2.1.1 การจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงาน เพื่อให้บรรลุ

เป้าหมายของโรงเรียน ตามนโยบายที่โรงเรียนประกาศไว้ การกำหนดขอบเขตการทำงานที่ชัดเจน เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การทำหน้าที่ของครู ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจภาระงานและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งแบ่งภาระหน้าที่ดังต่อไปนี้

ผู้อำนวยการ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยใช้หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ศึกษาความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษาครูในเรื่องวิธีสอน การประเมิน การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตร สร้างความสามัคคีในหมู่ครูและนักเรียนและให้ความร่วมมือการบริหารงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน

ครู มีหน้าที่ในความรับผิดชอบดังนี้ ทำการสอน อบรมนักเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศและนโยบายของทางราชการและโรงเรียน ในเรื่องดังต่อไปนี้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความรู้ตามกลุ่มสาระวิชาการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมมารยาทอันดีงาม และการส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย โดยรับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งในหน้าที่ ศึกษาหาความรู้ในเรื่องการสอนการประเมิน การใช้สื่อ แหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยี และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ

ฝ่ายธุรการ งานการเงินต้องรับผิดชอบจำนวนมากขึ้น ต้องเก็บค่าอาหารนักเรียนอยู่ประจำ ค่าบำรุงรักษา ค่าบำรุงหอพัก ค่าอาหารเสริม ค่าซักรีด ของนักเรียนทุกคน ตลอดทั้งต้องจัดทำบัญชีรับจ่ายดังกล่าวตามระเบียบของทางราชการ นอกจากนี้ยังต้องดูแลทรัพย์สินของทางราชการที่เกี่ยวข้อง คุรุภัณฑ์ หอพักนักเรียนพัสดุโรงครัวของนักเรียนประจำ ตลอดจนทำบัญชีพัสดุที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนอยู่เป็นประจำ

งานวิชาการ จัดการเรียนการสอนเสริม กลุ่มสนใจเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จัดชั่วโมงข่าวและชั่วโมงทำกรบ้าน นอกเวลาราชการ

ฝ่ายกิจการนักเรียน จัดดำเนินการทำระเบียบการอยู่หอพักและควบคุมการบริหารงานหอพักนักเรียน จัดครูเวรดูแลนักเรียนออกกำลังกายในช่วงการออกกำลังกายตอนเย็นและตอนเช้า ดูแลนักเรียนหลังเลิกเรียนตามปกติ นอนหอพักดูแลนักเรียนอยู่ประจำตั้งแต่เวลา 18.00 น. ถึง 06.00 น. ของวันต่อไป ดูแลนักเรียนในวันหยุด รับ - ส่ง นักเรียนในวันที่นักเรียนเข้าโรงเรียน และกลับบ้าน

งานบริการ รับผิดชอบในการใช้ การบำรุงรักษาอาคารที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนนักเรียนอยู่ประจำ เช่น หอพัก โรงครัว โรงซักรีด โรงอาหาร อาคารพยาบาล จัดทำระเบียบและควบคุมการใช้อาคารต่างๆ จัดบริการห้องสมุดหลังเวลาราชการจนถึงเวลา 21.00 น. จัดบริการดูแลนักเรียนที่เจ็บป่วยหลังเวลาราชการทั้งกลางวันและกลางคืน จัดดูแลซ่อมบำรุงการใช้ระบบสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริการนักเรียนอยู่ประจำ

2.1.2 ระบบการประกันคุณภาพ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต้องอาศัยระบบประกันคุณภาพเป็นกลไกขับเคลื่อน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 6 โดยมาตราที่ 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และโรงเรียนได้ผ่านการประเมินรอบแรกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2.1.3 การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพครู ต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการเข้าร่วมอบรมสัมมนา และศึกษาต่อในสาขาต่างๆ โดยโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมอบรม

2.2 การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

2.2.1 หลักสูตรกับท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาใช้หลักสูตรแกนกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระวิชา และกิจกรรมพัฒนานักเรียนซึ่งสถานศึกษากำหนดขึ้นให้เหมาะสม

กับศักยภาพและความสนใจของนักเรียนโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรต่างๆ ที่เปิดให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจ เช่น หลักสูตรทักษะการใช้ชีวิต

2.2.2 รายวิชา รายวิชาแยกตามกลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระประกอบด้วยรายวิชาที่อยู่ในหมวดของกลุ่มสาระพื้นฐาน 8 วิชา และรายวิชาในหมวดสาระเพิ่มเติม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์ และกลุ่มภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

2.2.3 กิจกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ กิจกรรมในหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนานักเรียน เช่นกิจกรรมชมรม ลูกเสือ-เนตรนารี ซึ่งนักเรียนจะต้องผ่านการประเมิน ในส่วนกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนจัดตั้งตามความสนใจหรือเลือกตามความสนใจในการพัฒนาความสามารถของตนเองนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมสนับสนุน

2.2.4 การจัดการเรียนรู้ รูปแบบของการจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นกระบวนการจัดการทางกระบวนการทางสมอง (Brain Base Learning) ซึ่งสนองนโยบายเขตพื้นที่การศึกษา ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ สร้างบรรยากาศในการเรียน การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการบูรณาการภายในกลุ่มสาระเดียวกัน ซึ่งเป็นการจัดการสอนโดยครูในกลุ่มสาระนั้นๆ ไม่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้อื่น

รูปที่ 4.10 นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

“นักเรียนได้ทำโครงการจากสาระต่างๆ อย่างการงาน วิทยาศาสตร์ นักเรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง เมื่อได้ผลงานแล้วยังนำเสนอผลงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน”

สัมภาษณ์ ครูพิสิทธ์ ร.ร.สีเขี้ยว 26 ก.พ. 50 (ห้องวิชาการ)

3. การจัดการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

1. แนวคิดในการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับโรงเรียนสีเขี้ยว ใช้แนวคิดกรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เมื่อโรงเรียนต้องจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบนโยบาย การพัฒนาเด็กไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกให้มีศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่ง ของสังคมและ

สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งโรงเรียนได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ได้ให้แนวทางคิดในการดำเนินงานไว้ดังนี้

โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนานักเรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ นักเรียนได้เรียนรู้ได้ พัฒนาการกิน การอยู่ การดู การฟัง ให้เป็น โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมแสงปัญญา และวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต พุทธธรรมเป็นองค์ความรู้ที่มุ่งให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิต และฝึกให้ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน คือ การกิน การอยู่ การดู และการฟัง จนถึงระดับการดำเนินชีวิตของนักบวชผู้มุ่งชีวิตที่บริสุทธิ์ พุทธธรรมมีกรอบการพัฒนาหลักเป็นระบบการศึกษา 3 ประการ เรียกว่าไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกหัดอบรม เพื่อพัฒนากาย ความประพฤติ จิตใจ และปัญญา

ดังนั้นสภาพของสถานศึกษา จะต้องจัดสภาพในทุกๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ และการจัดสภาพจะส่งเสริมให้เกิดลักษณะปัญญาคุณธรรม 4 ประการ คือ 1) การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ครู อาจารย์ดี มีข้อมูลมีสื่อที่ดี 2) ศึกษาเป็นหลักสูตร การเรียนการสอนที่ดี 3) มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี และ 4) ความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรได้ และดำเนินชีวิตรได้ถูกต้องตามธรรม ปัญญาคุณธรรม 4 ประการนี้ จะส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตามหลักไตรสิกขาได้อย่างชัดเจน สำหรับแนวคิดเบื้องต้นของการจัดสภาพในสถานศึกษาที่เหมาะสมในด้านต่างๆ มีลักษณะดังนี้

1.1 การจัดสภาพของโรงเรียน ประกอบไปด้วย ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและการปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 ด้านกายภาพ คือ อาคารสถานที่ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมต่างๆ สถานศึกษาจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การพัฒนา ศีล สมาธิ และปัญญา เช่น มีศาลาพระพุทธรูปเด่นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ มีมุมหรือห้องให้ศึกษาพุทธธรรม เพื่อการบริหารจิตเจริญภาวนาให้เหมาะสม หรือมากพอที่จะบริการนักเรียน หรือการตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ หรือใกล้ชิดธรรมชาติ ชวนให้มีใจสงบ และส่งเสริมปัญญา เช่น รมรื่น มีป้ายนิเทศ ป้ายคุณธรรม คูณเสียงต่างๆ มิให้อีกที่กั ถ้าเปิดเพลงกระจายเสียงก็พิถีพิถันเลือกเพลงที่ส่งเสริมสมาธิ ประเทืองปัญญา

1.1.2 ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต สถานศึกษาจัดกิจกรรมวิถีชีวิตประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือในโอกาสต่างๆ เป็นภาพรวมทั้งสถานศึกษา ที่เป็นการปฏิบัติ บูรณาการทั้งศีล สมาธิ และปัญญา โดยเน้นการมีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของการกิน อยู่ ดู ฟัง ด้วย สติสัมปชัญญะ เพื่อเป็นไปตามคุณค่าของการดำเนินชีวิต ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ กิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระ กิจกรรมรับศีล การทบทวนศีล กิจกรรมแผ่เมตตา การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ การพิจารณาอาหาร การฟังธรรมและการบันทึกความดี

1.1.3 ด้านการเรียนการสอน สถานศึกษามีหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยหลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่สะท้อนการพัฒนาไตรสิกขาไปพร้อมๆ กัน การจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการเรียนรู้และปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งนำพุทธธรรมมาเป็นฐานในการคิด หรือเป็นเกณฑ์ตรวจสอบการเรียนรู้การปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่หลักธรรมในการพัฒนาตน และผู้อื่น ประสานความร่วมมือกับวัด ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งสาระพุทธศาสนาและกลุ่มสาระหรือกิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาในบริบทต่างๆ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะ สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น โดยนักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาทั้งด้านกาย ด้านความประพฤติ ด้านจิตใจ และด้านปัญญา โดยมุ่งให้นักเรียนมีคุณลักษณะ การกิน การอยู่ การดู การฟัง เป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมโดยไม่เบียดเบียนและเกื้อกูลด้วยความรักความเมตตา

1.1.4 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาไตรสิกขา หรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสงปัญญา และมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีบรรยากาศของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีความเมตตากรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อครูด้วยกัน และสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เช่น ลด ละ เลิก อบายมุข และการเสียสละ เป็นต้น

1.1.5 ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน สร้างความตระหนักและศรัทธา รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจในหลักการและวิธีดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธร่วมกันทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู และผู้บริหารพยายามสนับสนุนโดยลักษณะต่างๆ และการปฏิบัติตนเอง ที่จะสนับสนุนและเป็นตัวอย่างในการพัฒนานักเรียนตามวิถีชาวพุทธ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดเน้น การกำหนดแผนปฏิบัติการ การสนับสนุน ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาต่อเนื่อง ให้การจัดสภาพในแต่ละด้านมุ่งให้เกิดการพัฒนานักเรียนตามระบบไตรสิกขา ดำเนินได้อย่างชัดเจน มีประสิทธิภาพ

เช่น การจัดด้านกายภาพ ควรเป็นธรรมชาติ สภาพแวดล้อมที่ชวนให้มีจิตใจสงบ ส่งเสริมปัญญา กระตุ้นการพัฒนา ศรัทธา และศีลธรรม กิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต กระตุ้นให้กรกิน อยู่ คู่ ฟัง ดำเนินด้วยสติสัมปชัญญะเป็นไปตามคุณค่าแท้ ด้านการเรียนการสอน บูรณาการพุทธธรรมในการจัดการเรียนรู้ชัดเจน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ มีความเอื้ออาทร เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ส่งเสริมทั้งวัฒนธรรมเมตตา และวัฒนธรรมแสวงปัญญา

ลักษณะการเกิดกุศลสัมพันธ์ โรงเรียนและชุมชน จะมีลักษณะของการร่วมมือทั้งสถานศึกษา บ้าน วัด และสถาบันต่างๆ ในชุมชน ด้วยศรัทธา ที่จะพัฒนาทั้งนักเรียนและสังคมตามวิถีแห่งพุทธเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน

การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร การพัฒนาโรงเรียนแม้จะยึดนักเรียนเป็นสำคัญ แต่บุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารและครูมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นปัจจัยให้นักเรียนพัฒนาได้ดี ทั้งการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในวิถีชีวิตจริง ในลักษณะสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องหลากหลายวิธีการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมีคุณลักษณะที่ดีตามวิถีพุทธ เช่น ศรัทธาในพระพุทธานุชาตนา และพัฒนาตนให้ดำเนินชีวิตที่ดั่งาม ละ เลิก อบายมุข การถือศีล 5 เป็นนิจ ความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

2. แนวการดำเนินงานและการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ

2.1 การเตรียมการ เป็นขั้นตอนความพยายามที่จะเตรียมสิ่งที่จะทำให้การดำเนินการพัฒนาเป็นไปได้โดยสะดวก ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการเตรียมการ

2.1.1 การหาที่ปรึกษา แหล่งศึกษา และเอกสารข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ ซึ่งอาจจะเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีศรัทธาและความรู้ชัดในพุทธธรรม ถ้าเป็นคฤหัสถ์ควรเป็นแบบอย่างในสังคม เช่น เป็นผู้ไม่ข้องแวะในอบายมุขเป็นผู้ทรงศีล ปฏิบัติธรรม ที่ปรึกษาจะมีความจำเป็นมากโดยเฉพาะในระยะเริ่มของการพัฒนา

2.1.2 การเตรียมบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความตระหนักในคุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ให้เกิดศรัทธาและฉันทะในการร่วมกันพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธด้วยปัญญาเข้าใจทิศทาง จากศรัทธาและฉันทะการพัฒนา ร่วมกัน ความสำเร็จในการพัฒนาคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นได้ไม่ยากสำหรับวิธีการเตรียมผู้เกี่ยวข้องนี้สามารถดำเนินการได้หลากหลายตั้งแต่วิธีทั่วไป เช่น การประชุมชี้แจงการสัมมนา จนถึงการประชุมสัมพันธที่หลากหลาย การร่วมกันศึกษาดูงาน

2.1.3 การกำหนดเป้าหมาย จุดเน้น หรือ วิสัยทัศน์และแผนงาน ที่ชัดเจนทั้งระยะยาวในธรรมนูญสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการรายปีก็ตามที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องกันจะเป็น หลักประกันความชัดเจน ในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธได้อย่างดี อันเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมการที่ดี

2.2 การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ การดำเนินการจัดปัจจัยต่างๆ ของการพัฒนานักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพ ทั้งกายภาพและองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำสู่การเป็นปัจจัยในการพัฒนานักเรียนตามหลักปัญญาคุณธรรม 4 ประการ คือ 1) การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ มีครู อาจารย์ดี มีข้อมูลมีสื่อที่ดี 2) เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตร การเรียนการสอนที่ดี 3) มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี 4) มีความสามารถ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตรู้ได้ถูกต้องเหมาะสม

2.2.1 หลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนที่โรงเรียนวิถีพุทธควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง แนวคิดหนึ่งของการจัดคือ การบูรณาการหลักธรรมทั้งที่เป็นความรู้ (K) ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม (A) และการฝึกปฏิบัติหลักธรรม (P) ในการเรียนการสอนโดยอาจกำหนดในระดับจุดเน้นหลักสูตรสถานศึกษาที่แทรกในทุกองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา หรือกำหนดในระดับหน่วยการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ครูจะนำสู่การจัดการเรียนรู้ต่อไป

2.2.2 การเตรียมกิจกรรมนักเรียน ที่โรงเรียนต้องคิดและกำหนดให้เหมาะสมกับนักเรียนของตนมากที่สุด ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่กำหนดมีหลากหลาย ทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำโอกาสต่างๆ และกิจกรรมวิถีชีวิต ซึ่งถ้าโรงเรียนเลือกกำหนดและเตรียมการไว้ล่วงหน้า จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอีก สะท้อนให้เห็นถึงคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น”

2.2.3 การจัดสภาพทางกายภาพสถานศึกษา ครอบคลุมถึงอาคารสถานที่ ห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม อาณาบริเวณของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดให้เหมาะสม และมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไตรสิกขาให้มากที่สุด ทั้งที่ผ่านระบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาและผ่านการเรียนรู้วิถีชีวิตจริงจาก การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” ในชีวิตประจำวัน

จากความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในแนวทางการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีดังนี้ บรรยากาศสงบเงียบ เรียบง่าย ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ร่มรื่น มีต้นไม้ มีแหล่งน้ำ ใกล้ชิดกับชุมชน สะอาด ไร้ฝุ่น ไร้มลภาวะ ปลอดภัย มีระเบียบ ทันสมัยมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และคุณธรรม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนรู้

ตามธรรมชาติ ปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย รู้สึกผ่อนคลาย สบายกาย สบายใจ มีศูนย์รวมศรัทธาของครูนักเรียน และบุคคลในชุมชน

2.2.4 การจัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ โดยผ่านการเตรียมการ การมอบหมายการรับผิดชอบของบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริม หรือดูแลให้บรรยากาศปฏิสัมพันธ์ที่ดีเป็นกัลยาณมิตรเกิดขึ้นอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยจัดผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การกระตุ้นทุกคนให้ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี การยกย่องผู้ทำดี การปลูกศรัทธา ค่านิยมปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบต่อผู้อื่น

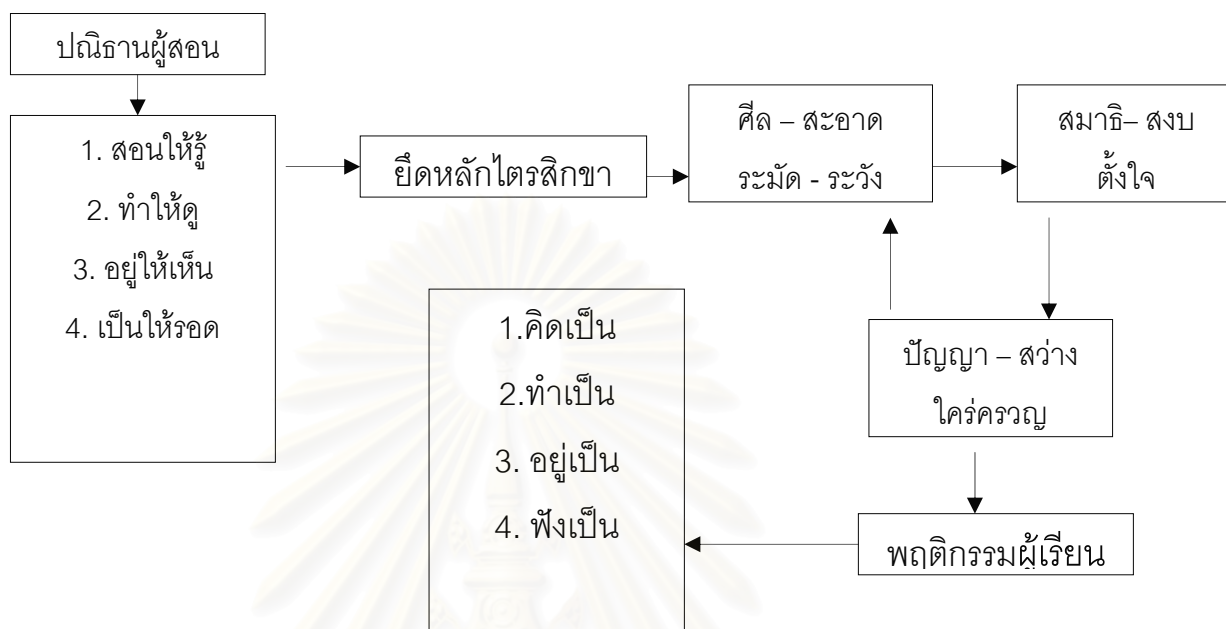
2.3 การดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา จุดเน้นการดำเนินการพัฒนา คือ นักเรียนเป็นการพัฒนาระบบไตรสิกขาในลักษณะบูรณาการ ทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมวิถีชีวิตต่างๆ ที่ส่งเสริม การกิน อยู่ ดี พัง ให้เป็น เป้าหมายการพัฒนา จัดให้มีความชัดเจนที่พัฒนาทั้งองค์รวมของชีวิต ที่จะนำสู่การพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้ครูและบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนานักเรียน หากบุคลากรได้รับการพัฒนาตามระบบไตรสิกขามากเท่าไรจะยิ่งส่งผลดีต่อการช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนามากขึ้นเท่านั้น

2.4. การดูแลสนับสนุนใกล้ชิด เป็นขั้นตอนสำคัญในการเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินการพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพทั้งนี้ลักษณะของการดูแลสนับสนุนที่เหมาะสมควรมีลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตรที่ปรารถนาดีต่อกัน ปรารถนาดีต่อการพัฒนานักเรียนหรือต่องาน กิจกรรมที่สำคัญของขั้นนี้ คือ การนิเทศติดตามที่จะดูการดำเนินงานให้ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การให้คำปรึกษาและชี้แนะผู้ปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการสนับสนุน ทั้งทรัพยากร ข้อมูล และเครื่องมือ ต่างๆ ในการช่วยดำเนินการให้เป็นไปอย่างราบรื่น การรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลระหว่างดำเนินการ อันจะเป็นเป็นของการปรับปรุงต่อเนื่องต่อไป หรือแม้เป็นข้อมูลในการพิจารณาจัดการดูแลสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม

2.5 การปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนของระบบบริหารจัดการที่กำหนดเพื่อเน้นย้ำการพัฒนาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยนำข้อมูลในขั้นตอนต้นๆ มาพิจารณาแล้วกำหนดปรับปรุงหรือพัฒนางานที่กำลังดำเนินอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้องค์ธรรมที่สนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนางานให้เป็นไปอย่างชัดเจนต่อเนื่อง คือ การมีอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะวิมังสา) และ อปัญญาตรธรรม 2 (ความไม่สันโดษในกุศลธรรม และความไม่ระย่อในการพากเพียร)

2.6 การประเมินผลและการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เป็นขั้นที่สะท้อนให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่ง อาจเป็น 1 ปี หรือ 3 ปี หรือเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม เป็นต้น และในการประเมินจะเน้นข้อมูลที่เป็นเชิงประจักษ์เชื่อถือได้ ให้ข้อมูลที่ชัดเจน ที่สามารถนำสู่การ

เผยแพร่หรือรายงานผู้เกี่ยวข้องให้ทราบผลการดำเนินงานนั้นๆ และนำเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการอื่นๆ ต่อไป ดังแผนภาพ ที่ 4.11

ที่มาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2548)

2. การจัดการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสีเขียว

2.1 สภาพของสถานศึกษา จะต้องจัดสภาพในทุกๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ และการจัดสภาพจะส่งเสริมให้เกิดลักษณะปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ ซึ่งโรงเรียนมีการจัดสภาพแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านกายภาพ สถานศึกษาจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การพัฒนา ศีล สมาธิ และปัญญา เช่น มีศาลาพระพุทธรูปปางถวายเนตรเป็นพระพุทธรูปประจำโรงเรียนประดิษฐานทางเข้าโรงเรียน เมื่อนักเรียนผ่านจะยกมือไหว้แสดงความเคารพ มีห้องพระพุทธรูปสำหรับให้นักเรียนและครูฝึกนั่งสมาธิทั้งโรงเรียน การ มีป้ายนิเทศ ป้ายหลักคำสอนติดตามทางเดินของอาคารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บริเวณโรงเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก มีการเปิดเพลงมาร์ชโรงเรียนกระจายเสียงก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ ทั้งเช้าและเย็น เป็นการสร้างวินัย และความตรงต่อเวลาให้นักเรียนทุกคน บริเวณอาคารเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ตกแต่งด้วยกระถางไม้ในร่มในห้องเรียน ห้องพักครู ห้องน้ำ ช่างระหว่างทางเดินมีการจัดสวนหย่อมเล็กๆ มีน้ำพุ น้ำตกจำลอง จัดสวนด้วยตุ๊กตาเด็กในอิริยาบถต่างๆ บางสวนมีตุ๊กตาสัตว์ พื้นที่บางส่วนแบ่งไว้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน

ได้ฝึกทักษะทางการเกษตร เป็นพื้นที่ปลูกต้นไม้ที่นักเรียนจะต้องดูแลรักษาจนกว่าจะสำเร็จ การศึกษา ทำให้มีต้นไม้ที่นักเรียนปลูกอย่างหลากหลาย ทำให้เห็นความเป็นธรรมชาติ เกิด ความสงบร่มรื่น และฝึกให้นักเรียนใกล้ชิดธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารรายงาน ผลการประเมินตนเอง สังเกตสภาพ ร.ร.สีเขี้ยว สัมภาษณ์ อ.วรวิมล และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

รูปที่ 4.12 การสร้างนิสัยรักธรรมชาติ

“...โรงเรียนอยู่ในโครงการสวนศรีเทพ ซึ่งจะ จัดทำเป็นโครงการสวนเกษตร....สภาพ บ้านเรือนอยู่กันแบบกระจาย”
เอกสารรายงานผลการประเมินตนเอง ร.ร.สี

“...หน้าทางเข้าโรงเรียนมีพระพุทธรูปยืน...บริเวณห้องเรียน อาคารเรียน โรงยิม โรงอาหาร สนามฟุตบอล สวนหย่อม หอพัก ไม่มีขยะ พื้นที่โรงเรียนไม่มีแหล่งเสื่อมโทรม ไม่มีสภาพ ซ้ำรูดของอุปกรณ์ต่างๆ มีม้าหินอ่อนกระจายรอบๆ และมีการ จัดสวนหย่อม.....”

สังเกตสภาพ ร.ร.สีเขี้ยว 24 ต.ค. 49

“ป้ายคำสอนที่เห็นเยอะเป็นฝีมือเด็กๆ ให้เข้าเลือกทำ เราเห็น ว่าน่าจะมีประโยชน์สำหรับก็เลยเอามาติด”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 2 พ.ย. 49

“ทุกคนมาเข้าแถวพร้อมกันหลังจากเพลงมาร์ชโรงเรียนจบ”

สังเกตสภาพ ร.ร.สีเขี้ยว 24 ต.ค. 49

“...นักเรียนแสดงความเคารพก่อนเข้าโรงเรียน ณ จุดที่มี

พระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ เพื่อฝึกให้เคารพในศาสนาของตน..”

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ร.ร.สีเขี้ยว 1 พ.ย. 49

2.1.2 ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต สถานศึกษาจัดกิจกรรมวิถีชีวิตประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือในโอกาสต่างๆ ที่เป็นการปฏิบัติบูรณาการทั้งศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน กิจกรรมรับศีลและการทบทวนศีลในวันสำคัญทางศาสนา การทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิก่อนนอน การสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์ การพิจารณาอาหาร การฟังธรรมและการบันทึกความดี ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว สัมภาษณ์ ผอ. ร.ร.สีเขี้ยว สัมภาษณ์ อ.วรวิมล และสังเกตนักเรียน อ.วรวิมล และแสดงไว้ในตารางที่ 4.1 ดังนี้

รูปที่ 4.13 กิจกรรมส่งเสริมความสงบ

“ก่อนนอนต้องทำสมาธิ 5 นาที แล้วสวดมนต์สั้น ก่อนกินข้าวต้องขัดจาก..ทุกวันอาทิตย์เย็นต้องมาสวดมนต์ยาว ฟังธรรมจากผอ. ..ทำบุญวันสำคัญ ..ก่อนจะเปิดเทอมต้องไปค่ายพุทธบุตร”
สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

รูปที่ 4.14 การฝึกกิริยามารยาท

“..ผมจะพบเด็กทุกอาทิตย์ จะหาเรื่องต่างๆ มาสอนส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกิริยามารยาท การเคารพผู้อาวุโส”

สัมภาษณ์ ผอ. ร.ร.สีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“...บนหอชายเด็กเสียงดัง..ครูหอบเริ่มเปิดเพลง เด็กทยอยลงมา
นั่งรอใต้หอพอถึงเวลา 19.00 เด็กลงมาไม่ครบ ครูให้เพื่อนไป
ตาม เมื่อเด็กครบแล้วครูให้นักเรียนเริ่มสวดมนต์ เสร็จแล้วนั่ง
สมาธิ.....ครูหอบแจ้งนักเรียนเรื่องการไปร่วมงานวันพระนารายณ์”

สังเกตนักเรียน อ.วรวิภา 29 ม.ค. 49 (หอพัก)

ตารางที่ 4.2 แสดงกิจกรรมในโรงเรียนสีเขี้ยว

กำหนดเวลา	เวลา	กิจกรรม
1. กิจกรรมประจำวัน	05.00 – 05.30	วิ่งออกกำลังกาย
	05.30 – 06.00	พัฒนาโรงเรียน
	07.00 – 07.30	รับประทานอาหารเช้า
	07.30 – 07.45	เคารพธงชาติ
	08.00 – 08.20	เข้าไฮมรุม
	08.20 – 12.10	เรียนภาคเช้า
	12.10 – 13.00	รับประทานอาหารเช้า
	13.00 – 16.00	เรียนภาคบ่าย
	16.00 – 17.00	เข้าหอทำธุระส่วนตัว
	17.00 – 17.15	เคารพธงชาติ
	17.15 – 17.45	รับประทานอาหารเช้า
	18.00 – 20.00	เรียนพิเศษ
	20.15 – 20.25	สมาธิ สวดมนต์
	20.25 – 23.00	ทบทวนบทเรียน
2. กิจกรรมประจำสัปดาห์		
อังคาร	05.00 – 05.30	สวดมนต์ นั่งสมาธิ คีฬาธรรมะ
พฤหัสบดี	16.00 – 17.00	ประกวดมารยาทไทย
อาทิตย์	18.00 – 19.00	สวดมนต์ นั่งสมาธิ คีฬาธรรมะ
3. กิจกรรมประจำเดือน	16.00 – 17.00	ประชุมคณะกรรมการนักเรียน
		กิจกรรมการประกวดห้องเรียน

ตารางที่ 4.2 แสดงกิจกรรมในโรงเรียนสีเขียว (ต่อ)

กำหนดเวลา	เวลา	กิจกรรม
4. กิจกรรมประจำปี		ปฐมนิเทศและเข้าค่ายเตรียมความพร้อม
		เลือกตั้งประธานนักเรียน
		กิจกรรมวันวิชาบูชา
		เลือกตั้งหัวหน้าระดับชั้น
		เลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน ไหว้ครูและมอบทุนวันเกียรติยศ
		กิจกรรมกลุ่มเพื่อน
		เข้าค่ายพุทธบุตร
		อบรมคณะกรรมการนักเรียน “ภาวะผู้นำ”
		กิจกรรมรณรงค์ความปลอดภัยในสถานศึกษา
		กิจกรรมการปลูกต้นไม้
		กิจกรรมวันอาสาฬหบูชา
		กิจกรรมวันเข้าพรรษา
		กิจกรรมนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด
		กิจกรรมวันแม่แห่งชาติและทำบุญหอพัก
		Classing Room Meeting
		กิจกรรมที่ปรึกษาในดวงใจ
		กิจกรรมคัดเลือกผู้มีคุณธรรมจริยธรรมดีเด่น
		กิจกรรมวันลอยกระทง
		กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ
		วันเด็กแห่งชาติ
		กิจกรรมวันมาฆบูชา

2.1.3 ด้านการเรียนการสอน สถานศึกษามีหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนด้วยหลักพุทธธรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จัดการเรียนการสอนให้บูรณาการทั้งศีล

สมาธิ ปัญญา เน้นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษา เอกสาร
หลักสูตรสถานศึกษา รร.สีเขี้ยว เอกสารหลักสูตรสาระสังคมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 ร.ร.สีเขี้ยว
สัมภาษณ์นักเรียนคนที่1 ร.ร.สีเขี้ยวดังนี้

“คุณลักษณะที่พึงของสถานศึกษา คือ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา
ซื่อสัตย์ รักษาสมบัติของส่วนรวม แต่งกายสุภาพเรียนร้อย ใฝ่
เรียนรู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความเป็นไทย
รู้จักยิ้ม หัวใจ ทักทาย ใช้วาจาสุภาพ ประพฤติตนเหมาะสม
ตามกาลเทศะ”

เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา รร.สีเขี้ยว

“.....โดยให้ผู้เรียนเจริญงอกงาม ในด้านเจตคติและค่านิยม
เกี่ยวกับประชาธิปไตย รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มี
วินัย กตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน เป็นผู้ผลิตที่ดี มีความ
พอดี เห็นค่าการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม
เสียสละ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และมีศรัทธา”

เอกสารหลักสูตรสาระสังคมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 ร.ร.สีเขี้ยว

“...ก่อนจะเปิดเทอมต้องไปเข้าค่ายพุทธบุตร...”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

2.1.4 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศ
ของการใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาไตรสิกขา หรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสงปัญญา และมี
ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีบรรยากาศของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมี
ความเมตตากรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อครู
ด้วยกัน และสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เช่น
ลด ละ เลิก อบายมุข ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษา สัมภาษณ์ น.ร.คนที่2 ร.ร.สีเขี้ยว
สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ และสัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์ ดังนี้

“...หลังจากพัฒนาโรงเรียนตอนเช้าเสร็จแล้ว จะขึ้นห้องเรียน..ทุก
วันครูจะเรื่องต่างๆ มาให้อ่าน และฝึกให้จดบันทึก...”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“...มีโครงการอยู่แล้วเรื่องด้านยาเสพติด.....ครูที่นี้อาจจะดื่มเหล้า เวลาสังสรรค์ อาจจะไม่ดื่มหรือ ผมจะพยายามทำความเข้าใจและ ให้ระมัดระวังตัวทั้งกับเด็กและผู้ปกครอง..”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...สิ่งที่เด็กที่นี่ต้องฝึกคือการไหว้เพื่อแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพต่อกัน ครูไหว้ครู นักเรียนไหว้กันเอง...”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“...ต้องเข้าใจว่าที่นี่เป็นโรงเรียนประจำเราจึงต้องหากิจกรรมให้นักเรียนทำให้เกิดความสนุกสนาน...”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“...ยอมรับการทำงานทุกที่ต้องมีปัญหาบ้าง เราต้องเข้าใจ อกภัย เพราะต่างจิตต่างใจ ที่นี่ครูทำงานเต็มที่ อาจจะมีหงุดหงิดเหนื่อยเราก็ก็นเห็นเพราะอยู่ด้วยกันตลอด...”

สัมภาษณ์ คุรุวิทยาศาสตร์ 26 ก.พ. 50 (ห้องวิชาการ)

2.1.5 ด้านการบริหารจัดการ โดยบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน สร้างความตระหนักและศรัทธา รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจในหลักการและวิธีดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธร่วมกันทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูและผู้บริหารพยายามสนับสนุนโดยลักษณะต่างๆ และการปฏิบัติตนเอง ที่จะสนับสนุนและเป็นตัวอย่างในการพัฒนานักเรียนตามวิถีชาวพุทธ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดเน้น การกำหนดแผนปฏิบัติการ การสนับสนุน ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษา เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว สัมภาษณ์ อ.วรวิมล สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว และสัมภาษณ์ รองผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“วิสัยทัศน์...สืบสานงานตามพระราชดำริ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข...”

เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว

“ตอนแรกผู้ปกครองไม่เข้าใจไม่ชอบ ส่งลูกมาเรียนไม่ได้ให้ไปวัดเมื่อเด็กกลับมาจากวัด จะรู้สึกดี โลงสบายใจ เล่าให้พ่อแม่ฟัง จึงเปลี่ยนทัศนคติ”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“...ก่อนเริ่มดำเนินการโรงเรียนแนวพุทธ ... ลองหาสถานปฏิบัติธรรมที่คิดว่าเหมาะกับเรา นักเรียน ครู ไปลองมาหลายที่...”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“...ในช่วงการเปิดภาคเรียนปีการศึกษาใหม่ ครูทุกคนจะประชุมจัดทำแผนปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายแล้วค่อยนำมาทำเป็นแผนของโรงเรียน...”

สัมภาษณ์ รองผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

3. แนวการควบคุมจรรยาบรรณนักเรียน เป็นแนวปฏิบัติสำหรับครูเมื่อพบนักเรียนทำผิดกฎของโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นหลักจรรยาบรรณที่กำหนดขึ้นเพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างมีระเบียบและสงบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 นักเรียนที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณจะต้องลงโทษตามควรแก่กรณีอย่างเคร่งครัดตามกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนจะศึกษาได้จากคู่มือนักเรียน ความผิดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ความผิดขั้นเบา ความผิดขั้นกลาง และความผิดร้ายแรง การทำโทษนักเรียนที่ทำผิดในแต่ละขั้นจะเชิญผู้ปกครองมาพบ เพื่อแจ้งความผิด รับทราบและทำความเข้าใจเพื่อแก้ไขพฤติกรรมร่วมกัน ส่วนการทำทัณฑ์บนจะกระทำเมื่อนักเรียนทำความผิดระดับกลาง การลงโทษขั้นสูงสุดคือการพักการเรียนในกรณีที่นักเรียนทำความผิดร้ายแรง การพิจารณาความผิดหรือการลงโทษแต่ละขั้น ครูต้องยึดหลักคุณธรรมและให้นักเรียนสำนึกผิด นอกจากนี้ครูยังต้องคำนึงถึงสภาพความกดดันสิ่งแวดล้อม ในการติดตามปัญหารายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวิมล และเอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร. สีเขี้ยว ดังนี้

“...นักเรียนใหม่ทุกคนจะได้รับคู่มือนักเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการอยู่โรงเรียนและการประพฤติตนให้เหมาะสม...”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“...การทำคามผิดของนักเรียนแต่ละกรณี จะต้องศึกษา การ เลี้ยงดูเป็นหลัก เพราะที่ผ่านมามีปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะมาจกพ่อ แม่...เราจำเป็นต้องคุยกับผู้ปกครองก่อน แต่เราก็ต้องตัดสินใจตาม ระเบียบที่ได้วางไว้”

สัมภาษณ์ อ.วรวิศุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...ค่านึงสภาพความกดดันของสิ่งแวดล้อม...ติดตามปัญหา รายบุคคล ... การลงโทษนักเรียนควรยึดหลักคุณธรรมและให้ นักเรียนสำนึกผิด...”

เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร. สีเขียวน

3.2 นักเรียนที่ประพฤติเด่นด้านจริยธรรม ครูส่งเสริมความสามารถด้านต่างๆ ตามศักยภาพของนักเรียน ให้กำลังใจและให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความกล้า และความมั่นใจอันเกิดจากความภูมิใจ ที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมต่อไปและให้รางวัลเมื่อนักเรียน ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ อ.วรวิศุฒิ เพื่อนนักเรียน ร.ร. สีเขียวน ดังนี้

“...เด็กที่ดีอยู่แล้วครูไม่ต้องพูดอะไรมากหรอก คำจ้ะรู้ของเค้า เองว่าจะทำอะไรตอนไหน เพียงแต่ครูต้องจัดกิจกรรมเตรียมไว้ ให้หลากหลายและทำตัวเองให้พร้อม...”

สัมภาษณ์ อ.วรวิศุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...ที่นี่มีกิจกรรมทั้งงานราชฎงานหลวง พวกเราต้องแบ่งเวลาให้ เป็น บางที่เรียนอ่านหนังสือไม่ทันก็ต้องไปหาครูที่ฟลต...”

เพื่อนนักเรียน ร.ร. สีเขียวน 15 ก.พ. 50 (ข้างโรงอาหาร)

“...เด็กดีๆ เราก็ไม่ปล่อยหรือเราเจอเค้าเราก็ถาม เค้าก็สอนเค้า อย่างเจ้า...ทุกอย่างดีหมดแต่มีนิสัยเป็นกระเทย เราก็แนะเค้าว่า ทำตัวให้เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน เราก็พูดที่เล่นที่จริง...”

สัมภาษณ์ อ.วรวิศุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...ไม่เห็น้อยหรือครับเพราะมีอาจารย์ มีเพื่อนคอยให้ความ ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา พวกพี ม.6บางที่เค้าก็ลงมาช่วย...”

นักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีเขียวน 18 ม.ค. 50 (ห้องวิชาการ)

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์บทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

ในการศึกษาครั้งนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน คือ บทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสีขาว และบทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสีเขียว นำเสนอเกี่ยวกับ บทบาทครู บทบาทผู้ปกครอง ระดับจริยธรรมของนักเรียน ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 บทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสีขาว นำเสนอเกี่ยวกับ

1.1 บทบาทครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน นำเสนอเกี่ยวกับภูมิหลัง บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรม และปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมบทบาทของครู

1.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน นำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครอบครัว บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมและปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมบทบาทของครู

1.3 ระดับจริยธรรมของนักเรียน

ตอนที่ 2 บทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนสีเขียว นำเสนอเกี่ยวกับ

2.1 บทบาทครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน นำเสนอเกี่ยวกับภูมิหลัง บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรม และปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมบทบาทของครู

2.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน นำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครอบครัว บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมและปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมบทบาทของครู

2.3 ระดับจริยธรรมของนักเรียน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบ นำเสนอเกี่ยวกับ

3.1 การเปรียบเทียบบทบาทครู

3.2 การเปรียบเทียบบทบาทผู้ปกครอง

3.3 ดัชนีจริยธรรมของนักเรียน

3.4 เปรียบเทียบปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของครูและผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 บทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสีขาว นำเสนอเกี่ยวกับ

1.1 บทบาทครูแกนนำ อาจารย์สมเกียรติ

1.1.1 ภูมิหลัง

1.1.2 บทบาทของครู

1.1.3 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

1.2 บทบาทผู้ปกครอง

1.2.1 นักเรียน คนที่ 1 โรงเรียนสีขาว

1.2.2 บทบาทผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2 โรงเรียนสีขาว

1.2.3 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

1.3 ระดับจริยธรรมของนักเรียน

1.1 บทบาทของครูแกนนำ อาจารย์สมเกียรติ นำเสนอเกี่ยวกับภูมิหลัง และบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรม ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรม

1.1.1 ภูมิหลัง ชีวิตวัยเรียนของอาจารย์สมเกียรติ เข้าเรียน ป.1 ที่ล่ออุทิศ เรียนอยู่ป.1 แม้ว่าจะขยันแต่ก็เป็นคนขี้กลัว ขาดความกล้าหาญ เข้าเรียนต่อที่ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ เรียนต่อชั้น ป.2 ถึง ป.4 ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล แล้วเข้าเรียนต่อ ม.1 ที่โรงเรียนสวนกุหลาบ แต่เรียนได้ไม่ครบปีก็ต้องเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศเมื่อ อายุ 10 ปี

ตอนเด็กๆ อาจารย์ มีความขยันมากขึ้นเรื่อยๆ และชอบแกล้งพี่ชายบ่อยๆ คุณพ่อสั่งสอนอย่างไรก็ไม่ค่อยฟัง ในที่สุดคุณพ่อก็ใช้วิธีเล่านิทานให้ฟังอาจารย์ฟัง ก็ตั้งใจฟังและเมื่อคุณพ่อเล่านิทานเสร็จ อาจารย์ก็เรียกร้องให้คุณพ่อเล่านิทานให้ฟังอีก คุณพ่อก็พบวิธีการสอนเด็กชนๆ ด้วยการเล่านิทานพร้อมทั้งปลูกฝังสิ่งที่ดีงามไว้ในนิทานนั้น

เข้าเรียนในโรงเรียนในกรุงปารีส ชื่อโรงเรียน ดีเซ่ ยังซอง เดอ ไชยี วันแรกที่เข้าเรียน เพื่อนหลอกให้ดื่มเหล้าองุ่น ซึ่งจะต้องดื่มกับอาหารกลางวันโดยผสมกับน้ำดื่ม อาจารย์ดื่มโดยไม่ผสมน้ำเหมือนคนอื่น จึงเกิดอาการมึนเมาและทำให้เข็ดไม่ยอมดื่มเหล้า เพื่อนๆ ที่โรงเรียนเป็นนักเรียนไม่ค่อยมีระเบียบวินัยและค่อนข้างเกเร และอาจารย์ก็ทำตามเพื่อนๆ เหล่านั้น

อายุ 11 ปี เดินทางไปเรียนภาษาอังกฤษที่ประเทศอังกฤษ อาศัยอยู่กับครอบครัวชาวอังกฤษ เป็นครอบครัวลิเวอร์พูลซึ่งเป็นครอบครัวที่น่ารัก มีลูก 4 คน มีลูกสาว 3 คน และลูกชาย 1 คน ทุกคนช่วยดูแลพาไปเที่ยว ทำให้อาจารย์เกิดความประทับใจ และมีความใกล้ชิดกับครอบครัวนี้มาก

อายุ 12 ปี อาจารย์ย้ายไปอยู่ประเทศอังกฤษอาศัยอยู่กับครอบครัวลิเวอร์พูล และเข้าเรียนในโรงเรียนเซ็นฟิลด์แกรมมาร์ โรงเรียนนี้มีเด็กนักเรียนที่เป็นคนชั้นกลางเป็นส่วนใหญ่ ระเบียบวินัยไม่ค่อยมี ขณะที่เรียนอยู่โรงเรียนเดียวกับลูกชายของครอบครัวลิเวอร์พูลและมีความสนิทสนมกันมาก

อาจารย์และลูกชายครอบครัวลิเวอร์พูลช่วยกันทดลองระเบิด ที่บ้านมีสวอยที่สวยงามแต่พออาจารย์กับเพื่อนทำการทดลองระเบิด ทำให้มีหลายหลุมในสวน และต้นไม้หลายต้นตาย และทดลองผสมสารเคมีต่างๆ เป็นพลุ และลองสร้างปืนนำตะกั่วมาหลอมเป็นลูกกระสุนยิงใส่ประตูรถ ต่อมาใช้ท่อน้ำใหญ่ขึ้น ยิงจากประตูจากระยะทาง 50 หลา เมื่อจุดระเบิดทำให้ปืนกระดกขึ้น และกระสุนปืนก็ยิงขึ้นเหนือรถไปไหนไม่มีใครทราบ อาจารย์กับเพื่อนตกใจเพราะกระสุนปืนอาจทำร้ายคนอื่น จึงตัดสินใจเลิกเล่นกับสิ่งอันตรายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ย้ายไปอยู่โรงเรียนประจำตอนอายุ 13 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนของผู้ดีอังกฤษ มีระเบียบวินัยเคร่งครัด เริ่มพูดภาษาอังกฤษสำเนียงผู้ดีได้ แต่นิสัยเกเรยังมีอยู่ โรงเรียนประจำเด็กโตมักรังแกเด็กเล็ก อาจารย์ผู้ช่วยมวยไทยและเอาชนะได้ทุกครั้ง ผลการเรียนอาจารย์ไม่ค่อยดี เพราะเกเรทำให้ขาดสมาธิในการเรียน

อายุครบ 15 เป็นช่วงที่เปลี่ยนแปลง โดยอาศัยความรู้และทดลองฝึกสมาธิ คือ อานาปานสติ หลังจากฝึก 1 เดือน สังเกตตัวเองว่ารู้สึกสงบ มีความสุข ความโกรธ ความโมโห เริ่มลดน้อยลง ความเกเรลดลง มีสมาธิดีขึ้น และการเรียนดี หลังจากฝึกสมาธิทุกวันได้ 1 ปี ก็เริ่มสอบได้ที่ 1 ทุกวิชา ตื่นขึ้นมาทุกเช้าอาจารย์จะฝึกสมาธิทุกวันอย่างต่อเนื่อง ครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนเริ่มเห็นแวววิชาการ จึงสนับสนุนช่วยเหลือ จนได้เป็นแชมป์ต่างๆ และได้รับรางวัลต่างๆ เช่น แชมป์หมากรุกฝรั่งของโรงเรียน รางวัลทางด้านวิทยาศาสตร์และศาสนา รางวัลที่ 1 ทางคณิตศาสตร์ ความรู้ทั่วไป รางวัลด้านศิลปะ การเล่นเปียโน รางวัลแชมป์เทนนิส และแชมป์หมากรุก

อาจารย์เริ่มเข้ามหาวิทยาลัยยังฝึกสมาธิอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นคนใจเย็น ความโกรธความโมโหลดลงเรื่อยๆ ความจำดีขึ้น และได้เริ่มเล่นละครเวทีเพื่อให้ความบันเทิงกับนักเรียนไทย เมื่อเราอยู่บนเวทีก็แสดงบทบาทของตนอย่างที่สุด และเมื่อลงเวทีก็ปล่อยวาง จึงมีความรู้สึกที่ว่า ชีวิตคือมายา คือละคร ซึ่งยึดติดกับมันไม่ได้

การฝึกสมาธิทำให้การเรียนเป็นเรื่องที่ง่าย ไม่จำเป็นที่จะต้องท่องหนังสือ เพราะมีสมาธิ ฟังอาจารย์บรรยายก็จำได้ง่ายและเข้าใจได้เร็ว การทำงานมีประสิทธิภาพสมาธิจึงถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการศึกษาและพื้นฐานของชีวิต

ชีวิตอาจารย์เริ่มเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเพราะเกิดอาการเบื่อหน่ายในชีวิต เริ่มเข้า

ใจความเป็นมาของทุกสิ่ง ไม่มีความยั่งยืน ไม่มีความต้องการอะไรจากชีวิตอีกต่อไป ไม่รู้ว่าจะเรียนเอาปริญญาไปทำอะไร จึงคิดอยากหนีไปอยู่ในป่า หรือไปบวชโดยไม่ลืงคิดอยากจะทำทางหลุดพ้นจากการเกิดแก่เจ็บตาย คุณพ่อคุณแม่อยากให้ศึกษาต่อ อาจารย์จึงสมัครเข้าเรียนและได้ทุนเรียนต่อในสถาบันด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในประเทศไทย

ในขณะที่เรียนไม่มีความสนใจในการทำปริญญาเอก แต่มีความตั้งใจจะแสวงหาสัมฤทธิ์ผล แสวงหาคำตอบว่าตัวเองคืออะไร มาอยู่โลกนี้ทำไม ก็เลยสวดมนต์ภาวนาตั้งคำถาม เมื่อหลับจะเริ่มฝันว่า ไปอยู่ในใต้ต้นไม้ใหญ่และเห็นนักบุญท่านหนึ่ง อาจารย์ก็เลยไปกราบ แล้วท่านก็เริ่มสอนและตอบปัญหาต่างๆ ที่อยู่ในใจ

ในปี 2505 ในประเทศลอนดอน ได้พบกับโยคีชาวอังกฤษและได้เรียนโยคะ ทั้งกรรมโยคะ ภักดีโยคะ และญาณโยคะ และได้เริ่มฝึกเกี่ยวกับลมปราณ ได้ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตและคำสอนของท่านอาจารย์โยคะนันต์ วิเวกคะนันต์ และรามากฤษณะ สิ่งที่ได้เรียนรู้อีกอย่างคือการอยู่ในสังคมเพื่อรับใช้ช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ อาจารย์ได้เริ่มมองว่าคนที่สังคมประณามว่าไม่ดี กลายเป็นบุคคลที่น่าสงสารที่ต้องช่วยเหลือ

อาจารย์เริ่มมีชีวิตชีวา มีความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ช่วยเหลือทุกๆ คน ชีวิตจึงเริ่มมีความหมายมากขึ้น จัดตั้งพุทธสมาคม และเริ่มศึกษาเกี่ยวกับอำนาจของพลังจิต เริ่มบรรยายเกี่ยวกับพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีไทยและการฝึกสมาธิตามสถานที่ต่างๆ

ปี พ.ศ. 2509 เข้ารับราชการในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในการสอนจะสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปเสมอ ดูแลนักศึกษาและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมค่ายอาสาสมัคร ไม่ว่าจะทำกิจกรรมอะไร อาจารย์มักจะสอนการฝึกสมาธิและคุณธรรมเสมอ

ภายหลังจากการเข้ารับราชการประกอบกับความต้องการหาประสบการณ์ในอาชีพอื่นๆ อาจารย์จึงได้ทำงานในตำแหน่งที่หลากหลาย และตลอดระยะเวลาในการปฏิบัติงานนั้นก็ได้ฝึกสมาธิ การช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นกิจกรรมสาธารณประโยชน์โดยการให้ความรู้ในการบรรยายเกี่ยวกับการฝึกสมาธิและการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องจากข้อมูลจากเอกสารแฟ้มประวัติของอาจารย์ดังสรุปในรายละเอียดต่อไปนี้

ประวัติการทำงานในอดีต

พ.ศ.2509 – 2516 อาจารย์ประจำภาควิชาคณะวิศวกรรมศาสตร์

พ.ศ.2516 – 2531 ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด บริษัทไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์

กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทย ซีพบอร์ด จำกัด

ผู้จัดการฝ่ายบริหารงานสัมพันธ์ บริษัทน้ำมันศาลเทพักษ์

กรรมการการบริหารสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- พ.ศ.2531 – 2538 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 กรรมการการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
 กรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร
 กรรมการบริหารของรัฐสภาอาเซียน
 เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- พ.ศ. 2538 –2543 กรรมการบริหาร บริษัท มรกต อินดัสตรีส์จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ.2544 - 2546 ผู้อำนวยการโรงเรียนสัตยาไส
- ผลงานดีเด่น
1. เข้าร่วมโครงการอวกาศไวคิงขององค์การนาซ่า ประเทศสหรัฐอเมริกา ในการออกแบบและสร้าง อุปกรณ์ควบคุมการร่อนลงของยานอวกาศไวคิง 2 ลำสู่พื้นผิวดาวอังคารเพื่อการสำรวจ
 2. ผู้เชี่ยวชาญในโครงการสร้างจรวดเพื่อใช้ในกิจการฝนเทียมของสภาวิจัยแห่งชาติ
- รางวัลเกียรติยศ
1. รางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น สาขาสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติใน ปีพ.ศ.2527
 2. ได้รับการยกย่องให้เป็น “ครูสอนโรงเรียนวิถีพุทธดีเด่น” จากสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2547
 3. ได้รับการยกย่องให้เป็น “นักปราชญ์ภูมิปัญญาไทย” จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ในปี พ.ศ.2548

ศึกษาเพิ่มผลงาน อ.สมเกียรติ

1.1.2 บทบาทครูในการส่งเสริมจริยธรรมใน โรงเรียนสีขาว ประกอบด้วย 9 บทบาทดังนี้

1.1.2.1 ผู้เป็นแบบอย่างในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ให้กับนักเรียน การเปลี่ยนแปลงนักเรียนด้วยการซึมซับความประพฤติด้วยการเป็นคนดี ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งความคิด (head) หัวใจ (heart) และการกระทำ (hand) สามอย่างนี้ต้องมีความสอดคล้องกัน ครูต้องเป็นตัวอย่างในคุณค่าความเป็นมนุษย์ 5 ประการ คือ มีความรักความเมตตา เป็นผู้แสวงหาความจริงหรือสัจธรรม มีความสงบ มีความประพฤติชอบและดำเนินชีวิตด้วยหลักของอหิงสา ใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และครูยังต้องเป็นผู้นำทางและจุดประกาย ความจริงหรือสัจธรรม ความรัก และความมีเกียรติให้กับ

นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ สัมภาษณ์ นร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ครูคอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว ครูบรรณารักษ์ และครูหอพัก ดังนี้

“นักเรียนจะเรียนรู้ในสิ่งที่ครูเป็นไม่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ครูสอน”

การเปลี่ยนแปลงนักเรียนด้วยการซึมซับความประพฤติด้วยการเป็นคนดี ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งความคิด (head) หัวใจ (heart) และการกระทำ (hand) สามอย่างนี้ต้องมีความสอดคล้องกันครูต้องเป็นตัวอย่างในคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และครูยังต้องเป็นผู้นำทางและจุดประกาย ความจริง ความรัก และความมีเกียรติให้กับนักเรียน”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“ครูต้องเป็นตัวอย่างในคุณค่าความเป็นมนุษย์ นั่นคือต้องมีความรักความเมตตา ความสงบสุขความประพฤติชอบ ความจริงและอหิงสา”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“จากคำสอนที่ว่า จงปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนกับที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเรา นั่นคือ ธรรมะ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“เมื่อครูเป็นตัวอย่างต่อนักเรียนด้วยการรับใช้ช่วยเหลือ love all serve all ครูต้องไม่คิดว่าการรับใช้ เป็นไปเพียงเพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนแต่มันเป็นคือประโยชน์สำหรับตัวครูด้วยเพื่อจะได้ฝึกยกระดับจิตใจ กำจัดการยึดมั่นถือมั่นที่อยู่ในตัวเราเอง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“การหาความสงบเราอาจจะหาได้จากการอ่านหนังสือที่ การดูหนัง ดูทีวีฟังเพลง แต่มันเป็นความสุขแค่ชั่วคราว เราต้องแสวงหาความสงบจากภายใน ทุกคนแสวงหาความสงบ แต่

ความสงบไม่ได้หาได้จากโลกภายนอก ความรำรวยและอำนาจ
ความสงบจะเกิดขึ้นได้จากภายในเท่านั้น”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“เราเอาหัวชนเสาเราก็เจ็บ....เราต้องไม่ทำร้ายใครทั้งร่างกาย
และจิตใจ ด้วยคำพูด การกระทำหรือความคิดของเรา ...เราจะ
ระวังคำพูดเราจะพูดในด้านบวก”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“อาจารย์จะเป็นคนรักษาสัญญามากๆ ท่านสัญญากับพวกหนู
ว่าจะพาไปทำธุระ จากที่ท่านกลับมาเหนื่อยๆ ท่านก็พาเราไป”

สัมภาษณ์ นร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย.50 (ข้างหอพัก)

“จากคำกล่าวที่ว่าเมตตาธรรมค้ำจุนโลก เป็นคำสอนของพระ
พุทธองค์ที่ควรนำมาใช้ ความรักความเมตตาเป็นสิ่งที่ไม่มี
ขอบเขตคนที่มีความรักความเมตตาสูง จะแสดงออกมาเอง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 49 (ห้องเรียน)

“การทานมังสวิรัตเป็นวิธีการฝึกความรักความเมตตา การไม่
เบียดเบียนสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลกใบนี้”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 49 (ห้องพระ)

“จากแต่ก่อนหนูเป็นคนขี้หงุดหงิด พอหนูมาอยู่ใกล้อาจารย์บอก
ให้ยิ้มง่ายรู้สึที่ดี”

สัมภาษณ์เพื่อน นร. โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“ผมอยากลอง และดูตัวอย่างอาจารย์ อาจารย์บอกว่าถ้าฝึก
สมาธิบ่อยจะสัมผัสพุทธะ”

สัมภาษณ์เพื่อน นร.โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“ส่วนใหญ่ในชีวิตของอาจารย์จะเห็นว่าความคิดของอาจารย์มีแต่ให้ เคยเห็นเพื่อนๆ ใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับอาจารย์จะนิ่งเงียบ..ซึ่งจริงๆ ควรจะโกรธ”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“ที่นี่สงบจริงๆ ครู ครอบครองได้เลย ดูจากเด็กไม่ค่อยทะเลาะกันเหมือนเด็กข้างนอก”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ. 50 (ห้องเรียน)

“เพื่อนส่งภาพผู้หญิงญี่ปุ่นใช้สันสูงเหยียบแมว....หนูเห็นแล้วรับไม่ได้ ... อาจารย์ก็รับไม่ได้”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ. 50 (ห้องเรียน)

“ผมเห็นอาจารย์เป็นคนจริงจังแต่ก็ปล่อยวางในผลของการกระทำได้จริงตามที่สอน”

สัมภาษณ์ครูคอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว, 19 ก.พ. 50 (ห้องคอม)

“อาจารย์ไม่เคยกำกับหรือสั่ง...ทำให้ผมมีอิสระทางความคิดและอาจารย์เคารพความคิดเราด้วย”

สัมภาษณ์ครูคอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องคอม)

“อาจารย์มีชีวิตเป็นนักบวชได้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องไปอยู่ตามวัดหรือตามสำนักปฏิบัติ”

สัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องสมุด)

“อาจารย์บอกว่าในยุคนี้สิ่งที่ดีคือเราจะต้องทำชีวิตให้เป็นตัวอย่าง อาจารย์ดำเนินชีวิตครอบครัวโดยมีภรรยาและบุตรธิดาทุกคนเป็นคนน่ารัก ในการอบรมลูกในลักษณะที่ไม่บังคับขู่เข็ญหรือพร่ำสอนให้เป็นคนดี แต่จะใช้วิธีซึ่งให้ความรักความเมตตาและอิสรภาพทางความคิดแก่ลูก ทำให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง”

สัมภาษณ์ครูหอพัก 22 ก.พ.50 (หอพัก)

“อาจารย์มีความอ่อนโยน ใบหน้ามีแต่ความยิ้มแย้มใสอาจารย์
โกรธน้อยมาก”

สัมภาษณ์ครูหอพัก ร.ร.สีขาว 22 ก.พ. 50 (ใต้ตึกพยาบาล)

นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้เสียสละและอุทิศ รู้จักให้อภัย มีความจริงใจ ความเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อ การมีมนุษยสัมพันธ์ จะสร้างความอบอุ่นให้กับนักเรียน ครูต้องเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนถูกเลี้ยงมาต่างกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ซึ่งนักเรียนจะจดจำและซึมซับไว้ ถ้าผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี นักเรียนจะเป็นคนที่มีความประพฤติดี แต่ถ้านักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่นั้นหมายถึงนักเรียนขาดความอบอุ่น เพราะฉะนั้นครูจะต้องดูแลเป็นพิเศษ ซึ่งพฤติกรรมที่นักเรียนมักจะแสดงออกคือการสร้างปัญหาเพื่อเรียกร้องความสนใจ การแสดงกิริยาท่าทางหรือการใช้คำพูดที่ก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่ครูต้องให้อภัย และถือว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้เพื่อฝึกให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีขาว นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว และครูหอพักดังนี้

“ความรักความเมตตา เป็นแก่นในระบบการศึกษาและการฟื้นฟู
จิตใจ ครูที่มีความรักความเมตตาจะเข้าใจหลักนี้”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“การที่นักเรียนทำความผิดเป็นเพราะพ่อแม่ สภาพแวดล้อม
สังคม หรือผู้ใหญ่ที่สร้างให้กับเด็ก เช่น เด็กมีปัญหาเรื่องชก
ต่อยก็เพราะ ดูหนังที่มีฉากความรุนแรง มีความเศร้าเพราะฟัง
แต่หนัง ออกหัก”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 11 ธ.ค. 49 (ห้องเรียน)

“แต่แต่ละคนมีภูมิหลังต่างกันโดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งต่อมาจากผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างนี้ได้จะต้องอาศัย
ความรักและความเข้าใจ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 49 (ห้องเรียน)

“อาจารย์จะดูแลทุกอย่าง เวลาไม่สบายอาจารย์จะพาไปหาหมอ อาจารย์จะพาเพื่อนไปเยี่ยม”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.1 โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“เวลาเราไม่สบายใจ มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน หรือมีปัญหาเรื่องเรียน อาจารย์จะให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาตลอด”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.2 โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“อาจารย์...รับหนูเป็นบุตรบุญธรรม และคอยให้การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน และเรื่องที่อยู่อาศัย ส่งเรียน และให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.3 โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“หนู..รู้ว่าอาจารย์ต้องใช้ตั้งค์เยอะในการไปทัศนศึกษา หนูบอกว่าหนูไม่ไป...อาจารย์ก็หาทุนเพื่อให้หนูได้ไปทัศนศึกษากับเพื่อน”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.4 โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“ลักษณะด้านนอกที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งของอาจารย์คือ ความรักความเมตตาอาจารย์สอนให้คนรู้จักแม่เมตตา อาจารย์มักจะปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความรัก จนกระทั่งบางครั้งผมแอบคิดว่าอาจารย์เมตตาเกินไปเสียด้วยซ้ำ อาจารย์ให้เกียรติและเป็นผู้ที่มีมารยาทของมนุษย์ เช่น อาจารย์ได้ให้โอกาสและได้มอบหมายให้ผมไปปฏิบัติภารกิจที่สำคัญหลายอย่างซึ่งนับโดยอายุแล้วผมไม่ควรจะมีโอกาสเช่นนั้น แต่อาจารย์ก็ไม่เคยเข้ามากำกับหรือสั่งหรือใช้วิธีแบบแผนเผด็จการเข้ามาครอบงำ ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ผมมีอิสระทางความคิดและอาจารย์จะเคารพความคิดที่ผมได้เสนอไป ถึงแม้ว่าบางครั้งอาจารย์จะไม่เห็นด้วยกับผม แต่อาจารย์ก็มีวิธีการที่นุ่มนวลในการชี้ให้เห็นว่าความคิดของผมมันไม่ถูกต้องอย่างไร อาจารย์ปฏิบัติกับทุกคนในลักษณะเช่นนี้”

สัมภาษณ์ครูหอพัก 22 ก.พ.50 (หอพัก)

“ครูที่นี้บางคนเป็นคนดีมากมีความรักความเมตตาตามที่
โรงเรียนต้องการและก็มีความเสียสละ”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 2549 (หอพัก)

1.1.2.2 ผู้สร้างบรรยากาศ นอกจากบรรยากาศทางด้านกายภาพที่สถานศึกษา
ต้องจัดให้มีความร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความสงบและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้คำถาม การคิดวิเคราะห์
กล้าแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และหลีกเลี่ยงความ
กดดันอันจะทำให้เกิดความเครียด และเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งสอดคล้อง
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสีขาว และอ.สมเกียรติ ดังนี้

“ต้องจัดบรรยากาศให้มีความร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบ
เรียบร้อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้
อย่างสมบูรณ์ แล้วก็ต้องเป็นบรรยากาศที่มีความสงบและ
ปลอดภัย”

สัมภาษณ์ผอ.โรงเรียนสีขาว 3 พ.ย.49 (ห้องทำงาน)

“ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้คำถาม คิดวิเคราะห์ แสดงความ
คิดเห็น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพูด คิดได้อย่างเต็มที่ และ
หลีกเลี่ยงความกดดันอันจะทำให้เกิดความเครียด”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ม.ค. 50 (ห้องพระ)

การจัดบรรยากาศดังกล่าวข้างต้นส่งเสริมนักเรียนมีคุณค่าความเป็นมนุษย์ 5 ประการ
โดยครูจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ โดยใช้การเรียนรู้ในลักษณะดังต่อไปนี้ คือ 1) การเรียนรู้
แบบร่วมมือ 2) การพัฒนาศักยภาพของตนเอง และ3)การเห็นคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง ซึ่งมี
รายละเอียดต่อไปนี้

1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนรู้ การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม
ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะทุกคนในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน

คนเก่งช่วยเหลือคนอ่อน การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ยังเป็นการลดการแข่งขันกับคนอื่น แต่เป็นการแข่งขันกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติดังนี้

“ในยุคนี้มีการมีการแข่งขันกันทุกด้าน...จากระบบการแข่งขันทำให้ให้นักเรียนต้องพยายามให้ได้คะแนนเหนือคนอื่น ทำให้คิดถึงตัวเองมากขึ้นควรลดการแข่งขันลง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ม.ค. 50 (ห้องพระ)

“แต่ละคนมีความสามารถต่างกัน บางคนเก่งคณิต วิทย์ แต่ไม่เก่งดนตรี เมื่อทำงานเป็นกลุ่มมีส่วนร่วมกันได้....โรงเรียนจึงใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ม.ค. 50 (ห้องพระ)

2) การพัฒนาศักยภาพของตนเอง หรือหลักการเอดดูแคร์ (educare) เป็นการดึงเอาความรู้ สิ่งที่ดีงามหรือคุณธรรมออกมาจากจิตใจของนักเรียน ครูต้องอาศัยการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ และสังเกตการณ์สอน อ.สมเกียรติ ดังนี้

“หลักการเอดดูแคร์ (educare) เป็นการดึงเอาความรู้ สิ่งที่ดีงามหรือคุณธรรมออกมาจากจิตใจของนักเรียน”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ม.ค. 50 (ห้องพระ)

“ครูต้องอาศัยการสร้างแรงบันดาลใจ ครูต้องเข้าถึงใจผู้เรียน ..ปฏิบัติตามที่ตัวเองสอน”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ม.ค. 50 (ห้องพระ)

“ในห้องเรียนครูยิ้ม มีความรักความเมตตาสงบสุขตลอดเวลา พูดจาด้วยความนิ่มนวล นำเสียงที่ใช้แสดงถึงความเมตตา นำฟัง ... ฟังแล้วเกิดความสุข

สังเกตการณ์สอน อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

3) การเห็นคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง เป็นการสอนเพื่อให้เข้าถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น ต้นไม้ แม่น้ำ หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว โดยครูใช้การตั้งวิธีการตั้งคำถาม การสังเกต การเปรียบเทียบและให้นักเรียนบอกรายละเอียดคุณค่าของสิ่งนั้นแล้วเปรียบเทียบ สอดแทรกคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ ดังนี้

“เราสามารถใช้สิ่งรอบๆ ตัวเป็นสื่อในการสอนได้ เพื่อให้ผู้เรียน เข้าถึงคุณค่าที่มีอยู่”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ม.ค. 50 (ห้องพระ)

“ครูต้องใช้วิธีการตั้งคำถาม การสังเกต การเปรียบเทียบและให้นักเรียนบอกรายละเอียดคุณค่าของสิ่งนั้นแล้วเปรียบเทียบ สอดแทรกคุณค่าความเป็นมนุษย์”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 8 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“ครู...ต้นไม้มີประโยชน์อย่างไร

เด็ก...ให้ความร่มเย็น ให้ร่มเงา กับทุกคน

ครู...ต้นไม้มิให้ร่มเงาเฉพาะบางคน ...หรือไม่

เด็ก...ไม่เลือกปฏิบัติ....ให้เท่าเทียมกัน

ครู...แล้วเราได้เรียนรู้อะไรจากต้นไม้มิ

เด็ก...เราควรจะเป็นเหมือนต้นไม้มิ ช่วยให้ทุกคนมีความสุข มิเลือกที่รักมักที่ชัง”

สังเกตการณ์สอน อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

1.1.2.3 ผู้สร้างกำลังใจ เนื่องจากมนุษย์เราสะสมข้อมูลต่างๆ เช่น ความรู้ ความดี ทักษะต่างๆ เก็บไว้ในจิตใต้สำนึก นักเรียนจะรู้ว่าสิ่งใดดี มิดี ถูกต้อง มิถูกต้อง เพียงแต่มีแรงจูงใจพอที่จะกล้าทำในสิ่งที่ดีหรือไม่ เนื่องจากนักเรียนอยู่ในสังคมที่แวดล้อมด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องตัดสินใจเลือก ดังนั้น ครูต้องสามารถสร้างความมั่นใจและกำลังใจให้กับนักเรียน คือการสร้างแรงบันดาลใจ วิธีการคือ การพูดในทางบวก การพูดจากใจของครู การตั้งคำถาม และการเล่านิทานจะเกิดเป็นข้อมูลใหม่คือ 1. นักเรียนได้ข้อมูลใหม่ 2. กระตุ้นความดีที่มีอยู่แล้วให้ปรากฏขึ้นมา 3. นักเรียนเกิดความมั่นใจกล้าที่จะทำความดีในทุกสถานการณ์ ด้วยการเล่าเรื่อง

ต่างๆ สอนใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ เอกสารการอบรม และการ สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยวดังนี้

“เราสะสมข้อมูลต่างๆ เช่น ความรู้ ความดี ทักษะต่างๆ เก็บไว้ในจิตใต้สำนึก นักเรียนจะรู้ว่าสิ่งใดดี ไม่ดี ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง”

เอกสารการอบรมของ อ.สมเกียรติ

“ครูสร้างแรงบันดาลใจ ผ่านการพูดในทางบวก การพูดจากใจ ของครู การตั้งคำถาม และการเล่านิทาน”

เอกสารการอบรมของ อ.สมเกียรติ

“ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจในพอที่จะกล้าทำในสิ่งที่ทำในสิ่งต่างหรือ เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในสังคมที่แวดล้อมด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่ ต้องตัดสินใจเลือก”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ค.49 (ห้องเรียน)

“ครูต้องสามารถสร้างความมั่นใจและกำลังใจให้กับผู้เรียน คือ การสร้างแรงบันดาลใจ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ค.49 (ห้องเรียน)

“เมื่อครูพูดในทางบวกผู้เรียนได้ข้อมูลใหม่ ผู้เรียนถูกกระตุ้น ความดีที่มีอยู่แล้วให้ปรากฏขึ้นมา และผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าที่จะทำความดีในทุกสถานการณ์เป็นวงจรการเรียนรู้”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ค.49 (ห้องเรียน)

“ในโรงอาหารไม่ควรตะโกนว่ามันจะดูไม่ดี เราไม่ชอบให้ใคร ตะโกนว่า แล้วบางทีน้องอาจจะย้อนกลับมาได้ น้องอาจจะ โมหะได้ เพราะถ้าเค้าโมโหปุบ เราอาจจะทำอะไรไม่ได้เลย”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย.49 (ข้างหอพัก)

“จากการฟังนิทานซึ่งสอดแทรกคุณค่าอยู่บ่อยๆ มันจะค่อยๆ ซึมซับ เมื่อถึงเวลาที่ต้องเอามาใช้จะนึกขึ้นได้เอง”

สัมภาษณ์เพื่อน นร.โรงเรียนสีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

1.1.2.4 ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นให้นักเรียนผ่านชั่วโมงคุณค่าความเป็นมนุษย์หรือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และครูเรียนรู้ไปพร้อมกันเนื่องจากเนื้อหาสาระที่นำมาเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจของนักเรียนที่จะกำหนดขึ้นในแต่ละครั้ง เช่น เมื่อนักเรียนสนใจเรียนรู้การเป็นเชฟ ครูจัดการสอนโดยการวางแผนร่วมกันกับนักเรียน ให้นักเรียนหาข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเชฟและติดต่อศึกษาดูงานเกี่ยวกับเชฟ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว และ อ.สมเกียรติ ดังนี้

“ตอนแรกขึ้น ม.6 อาจารย์จะถามทุกคนว่าอนาคตอยากเป็นอะไร ...ผมอยากเป็นเชฟครับ”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว 12 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“ก่อนเรียนวิชาคุณค่าต้องมีการวางแผนร่วมกันเวลาเด็กถามบางครั้งเราตอบไม่ได้เราก็อาศัยเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

“ที่นี่ได้ไปทัศนศึกษาบ่อยๆ .. เวลาอาจารย์ถามว่าพวกเราอยากทำอะไรพวกเราอยากรู้ที่จะได้ไปเที่ยว.....และอาจารย์ก็พาไปทุกครั้ง”

สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว 12 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

1.1.2.5 ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ เป็นการสอนให้นักเรียนมองแต่สิ่งที่ดีของทุกๆ สิ่ง และคิดแต่สิ่งที่ดีตลอดเวลา ครูจะต้องชี้แนะให้เห็นความดีของทุกสิ่ง พยายามแทรกคุณค่าในทุกบทเรียน ซึ่งคุณค่าสามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว มองทุกอย่างเป็นบทเรียน และแทรกคุณค่าของความเป็นมนุษย์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความคิดที่ดีจนถ่ายทอดออกมาเป็นการกระทำที่ดี ซึ่งเรียกว่าความประพฤติชอบ ประกอบด้วย 9 คุณลักษณะย่อย คือ การทำงานด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็ม

ความสามารถ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักกาลเทศะ การพูดด้วยวาจาที่สุภาพอ่อนหวาน การรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และการมีความยุติธรรม การฝึกกระบวนการทางความคิดนี้ครูใช้การถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด และสรุปคุณค่าจากบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างสถานการณ์การสอนวิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ เอกสารระเบียบการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร.ร.สีขาว การสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ ครูบรรณารักษ์ ครูดูแลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว และครูหอพักดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 การสอนนักเรียนในวิชาสังคม เรื่องภูมิศาสตร์ในประเทศไทย ครูพานักเรียนไปเรียนนอกสถานที่ที่มีทิวทัศน์เป็นภูเขา และเตรียมภาพภูเขาจากลักษณะภูมิศาสตร์ในประเทศต่างๆ ให้นักเรียนดู

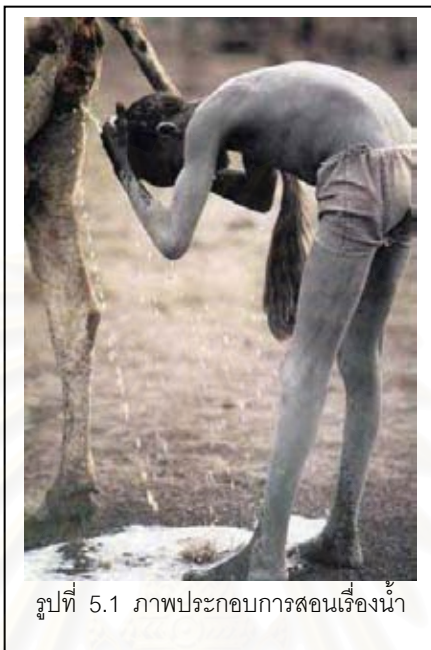
ครูเกริ่นนำและชี้ให้นักเรียนสังเกตภูเขา “นี่เป็นภูเขา บางครั้งมีหิมะปกคลุม บางครั้งมีพายุกระหน่ำ บางครั้งมีทั้งฝนตกฟ้าร้องฟ้าผ่า หรือลมพัดอย่างรุนแรง ทั้งๆ ที่ภูเขาได้รับความบั่นป่วนรอบตัว แต่มันกลับนิ่งเฉยไม่สะทกสะท้านใดๆ ในทำนองเดียวกัน ในชีวิตของเรา เราอาจจะประสบกับปัญหาความยากลำบาก ความสำเร็จและความล้มเหลว หรือเผชิญกับความวุ่นวายรอบข้างจิตใจของเราควรจะเหมือนกับภูเขา คือสงบ อยู่นิ่งและไม่หวั่นไหวต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา”

สถานการณ์ที่ 2 การพานักเรียนไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ ตลอดการเดินทางจะมีต้นไม้ชนิดต่างๆ เป็นระยะๆ ครูแทรกคุณค่าโดยให้นักเรียนสังเกตต้นไม้ และพูดคุยกับนักเรียนว่า “ในวันที่ร้อนระอุ ต้นไม้ได้ให้ร่มเงาและความสบายแก่เด็กหนุ่มที่มานั่งอยู่ใต้ต้นไม้ พ่อเด็กสาวอีกคนหนึ่งมาถึงและมานั่งที่ใต้ต้นไม้นี้ เธอก็ได้รับความร่มเย็นจากเงาของต้นไม้เช่นกัน ครูมานั่งที่ใต้ต้นไม้ก็รู้สึกแบบเดียวกัน ใครก็ตามที่มานั่งใต้ต้นไม้ ไม่ว่าจะเป็นครุฑหรือยาจก หรือแม้แต่คนตัดฟันซึ่งกำลังจะตัดต้นไม้ ต่างก็ได้นั่งพักผ่อนที่ใต้ต้นไม้ทั้งสิ้น ต้นไม้ก็ได้ให้ร่มเงาและความสบายแก่ทุกคน เราควรเป็นเช่นเดียวกับต้นไม้ คือเต็มไปด้วยความรักความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น โดยเท่าเทียมกัน ต้นไม้ยังช่วยคนตัดฟันซึ่งกำลังจะตัดต้นไม้ได้นั่งพักพิง เช่นกัน เราควรจะรักและช่วยเหลือแม้แต่ศัตรูของเรา”

สถานการณ์ที่ 3 การแทรกคุณค่าในการสอนนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมบัติการหารจำนวนเต็ม ครูเริ่มต้นชั้นสอนด้วยการเล่าเรื่องดังนี้

“คุณแม่ของฉันรักฉันมาก วันหนึ่งคุณแม่ไปตลาดซื้อส้มมาให้ 32 ผล พ่อตีมีเพื่อน 7 คนมาเยี่ยมที่บ้าน คุณครูสอนว่าเราต้องรู้จักให้และแบ่งปันแก่ผู้อื่น จึงแบ่งส้มทั้งหมดให้กับเพื่อนๆ รวมทั้งตัวฉันเอง ทุกคนเท่าๆ กัน อยากทราบว่าคุณครูจะแบ่งส้มให้คนละกี่ผล”

สถานการณ์ที่ 4 การตั้งคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการสอนนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องน้ำ ครูใช้การถามและบอกรายละเอียดของเนื้อหาที่สำคัญโดยใช้ภาพประกอบสะท้อนให้เกิดความเข้าใจที่ดีและการเห็นประโยชน์มหาศาลของน้ำ ดังนี้

รูปที่ 5.1 ภาพประกอบการสอนเรื่องน้ำ

ครู : ในร่างกายของเรา มีส่วนที่ประกอบด้วยน้ำมีประมาณ 75 % เมื่อเราบอกตัวเองว่าเรา รักตัวเอง นั่นแสดงว่าเรารักอะไร

นักเรียน : น้ำ เพราะ 75 % ของร่างกายเราคือน้ำ

ครู : เมื่อเรารักน้ำ ในร่างกายของทุกๆ คนก็มีน้ำ 75 % เช่น เดียวกัน ดังนั้นเราจะโกรธเกลียด คนอื่นได้หรือไม่

นักเรียน : ในร่างกายเรามีน้ำ 75 % ซึ่งก็เท่ากับร่างกายของคนอื่น และสูตรทางเคมีของน้ำคือ H_2O ก็เหมือนกัน ดังนั้นเรารักน้ำ เราก็ต้องรักทุกคนซึ่งก็เหมือนกับว่าทุกคนเป็นอันหนึ่งเดียวกัน

ครู : นักเรียนลองสังเกตแม่น้ำ น้ำในแม่น้ำมีประโยชน์อย่างไร ลองให้นักเรียนช่วยกันคิด

นักเรียน : ใช้ดื่ม ประกอบอาหาร อาบน้ำ ให้ทำการเกษตร ใช้เป็นเส้นทางคมนาคม สร้างเขื่อน เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เอาไว้ประกอบอาชีพ น้ำคือชีวิต

ครู : จากข้อสังเกตเกี่ยวกับน้ำ นักเรียนได้รับบทเรียนอะไรบ้างเกี่ยวกับชีวิตของเรา

นักเรียน : น้ำไม่ว่าจะไหลไปทางใดก็ทำคุณประโยชน์ให้กับทุกๆ คน ทุกๆ ชีวิต ดังนั้นเราในฐานะที่เป็นมนุษย์ก็ควรที่ทำประโยชน์ให้กับทุกคน ช่วยเหลือทุกคนไม่ว่าเราจะไปอยู่ที่ใดก็ตาม เหมือนกับว่า หากสายน้ำหยุดไหลย่อมหมายถึงลมหายใจกำลังจะหมดลง

สถานการณ์ที่ 5 การแก้ปัญหานักเรียนทะเลาะกัน ครูชี้แนะให้นักเรียนคิดถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีในการกระทำของตนเองดังนี้

“เมื่อนักเรียนเห็นคนที่กำลังทะเลาะกัน และกำลังเริ่มต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน นักเรียนไม่ควรชี้นิ้วว่าเป็นคนไม่ดี ในทางกลับกันควรเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เห็น ซึ่งครูใช้การถามนักเรียนว่า นักเรียนชอบในสิ่งที่เห็นหรือไม่ นักเรียนจะตอบว่าไม่ชอบ ดังนั้นครูสามารถสอนนักเรียนว่า หากไม่ชอบสิ่งไหนก็ไม่ควรกระทำสิ่งนั้น เมื่อไม่ชอบทะเลาะหรือต่อสู้กัน ก็อย่าทะเลาะหรือต่อสู้กับคนอื่น”

“ความประพฤติชอบ ประกอบด้วย 9 คุณลักษณะย่อย คือ การทำงานด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักกาลเทศะ การพูดด้วยวาจาที่สุภาพ อ่อนหวาน การรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และการมีความยุติธรรม”

เอกสารระเบียบการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร.ร. สีขาว

“เมื่อเด็กจะดีได้ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ครูมีส่วนอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้ชี้แนะอย่างแรกต้องแทรกคุณค่าความเป็นมนุษย์ในทุกวิชาที่สอน หลายๆ ร.ร. สอนให้เด็กท่อง เพื่อให้เด็กจำจนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ...อย่างไรก็ตาม เรากำลังสอนเด็ก ไม่ใช่สอนวิชาใดวิชาหนึ่ง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

“เราควรเข้าใจว่า เมื่อเราคิดอย่างไร เราก็เป็นอย่างนั้น ถ้าเด็กอ่านข่าวไม่ดี หรือดูภาพยนตร์ที่รุนแรงทางโทรทัศน์ ฯ เด็กก็จะโตขึ้นมาพร้อมกับความรุนแรงและมีความคิดในแง่ลบ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

“หนังสือที่ส่งเข้าห้องสมุดต้องคัดเลือก อย่างหนังสือพิมพ์ก็ต้องเซนเซอร์ ภาพข่าวการฆ่ากัน การแต่งกายที่โป๊ๆ จะต้องตัดออก หนังสือส่วนใหญ่จะเลือกที่เป็นวรรณกรรมเยาวชน ประวัติบุคคล

ของโลก หรือนิทานธรรมะ ส่วนนิตยสารก็เน้นทางด้าน
การศึกษา”

สัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์ 19 ก.พ.50 (ห้องสมุด)

“ช่วงเย็นประมาณ 2 ทุ่ม หลังจากสวดมนต์แล้วจะเปิดข่าวหรือ
สารคดีให้นักเรียนดู ละครจะงด ถ้ามีหนังจะให้ครูฝ่ายกิจการ
ตรวจก่อนจึงจะเปิดให้ดูได้”

สัมภาษณ์ครูหอพักหญิง 22 ก.พ. 50 (หอพักบ้านสันติ)

“การเลือกตั้งประธานนักเรียนจะดูที่ผลงาน ดูจากความ
ประพฤติ การดูแลควบคุมห้องๆ ในบ้านว่าเป็นแบบอย่างที่ดี
หรือไม่ เช่น ... ที่พี่ๆ เลือกมาเป็นประธานเพราะเป็นหัวหน้าบ้าน
สัตยา และคุมห้องๆ ได้”

สัมภาษณ์ครูกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 19 ก.พ.50 (ห้องคอม)

1.1.2.6 ผู้ฝึกให้นักเรียนแสวงหาความจริงหรือสัจธรรม เป็นการฝึกให้
นักเรียนค้นพบปัญหาซึ่งเกิดจากการยกระดับจิตใจเพื่อให้รู้ทุกสิ่งที่ค้นหาและเป็นเครื่องมือชี้แนะ
ในการดำเนินชีวิตที่เรียกว่า มโนธรรม โดยให้นักเรียนเริ่มจากการค้นหาตนเอง ครูใช้วิธีตั้งคำถาม
3 คำถาม คือ นักเรียนคือใคร นักเรียนเกิดมาในโลกนี้ทำไม และนักเรียนกำลังจะไปไหน เมื่อ
นักเรียนเริ่มฝึกปฏิบัติคุณค่าความเป็นมนุษย์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนกำลังเริ่มต้นยกระดับจิตใจ
ของตนเองให้สูงขึ้น ด้วยการฝึกความประพฤติชอบและการฝึกจิตใจให้รับแต่สิ่งที่ดี มองในสิ่งที่ดี
ฟังแต่สิ่งที่ดี และพูดในสิ่งที่มีประโยชน์ จิตใจจะมีแต่ความคิดที่ดีและมีความสุขเพิ่มขึ้น และ
สามารถควบคุมอารมณ์ ความโกรธ ความอิจฉา ฯ จะทำให้อยู่ในสภาพะของความสุข
ตลอดเวลาและจิตใจจะสูงขึ้นไปสู่ระดับจิตเหนือสำนึก ดังนั้นครูจะต้องมีเทคนิคให้นักเรียนเกิด
ความสงบอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาจิตสำนึก คือ การนั่งสงบนิ่ง และการสวดมนต์ภาวนาเพื่อ
ควบคุมจิตใจให้หยุดนิ่ง ซึ่งการฝึกสมาธิมีการฝึกสองวิธี คือ การเฝ้าดูลมหายใจและการนั่งสมาธิ
โดยใช้แสงสว่าง และครูสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนเห็นความสำคัญของการฝึกสมาธิด้วย
การเล่านิทาน ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างสถานการณ์ เอกสารประกอบการบรรยาย การ
สังเกตการณ์สอน อ.สมเกียรติ การสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ การสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 และรอง
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 การเล่านิทานเพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการฝึกสมาธิและตระหนักถึงความสำคัญของความสงบ ดังนี้

เมื่อครั้งที่อลาดินยังเป็นเด็ก มีวันหนึ่งขณะที่เขากำลังทำสวนเขาขุดดินลงไปแล้วพบอะไรบางอย่าง อยู่ในดิน เขาคิดว่ามันคงเป็นก้อนหินก้อนหนึ่ง เขาจึงพยายามขุดมันออกไป แต่เขาก็ต้องประหลาดใจเพราะไม่ใช่ก้อนหินแต่เป็นตะเกียงโบราณดวงหนึ่ง ตะเกียงมีดินติดหนาเตอะ อลาดินจึงพยายามเช็ดเอาดินออกด้วยผ้า เขาดูไปดูมาทันใดนั้นก็มีความพวยพุ่งออกมาจากปากตะเกียง ครั้นได้กลายร่างเป็นยักษ์ มายืนค้ำบตรงหน้าอลาดิน เจ้ายักษ์พูดว่า “เจ้านาย ข้าขอขอบคุณเจ้านายที่ปล่อยให้ข้าเป็นอิสระในวันนี้ ข้าจะยอมเป็นทาสรับใช้เจ้านาย ขอแต่ให้ท่านสั่งข้ามา ข้าจะทำให้ทุกอย่าง แต่ถ้าเจ้านายหยุดสั่งข้าเมื่อไร ข้าจะกินเจ้านายเสีย” อลาดินก็คิด คิดและคิดว่าตนช่างโชคดีอะไรเช่นนั้น เขาแน่ใจว่าเขามีงานให้เจ้ายักษ์ทำตลอดเวลาแน่นอน เขาไม่ถูกเจ้ายักษ์จับกินหรือ “ตกลงเรารับเจ้าเป็นทาสของเรา” ยักษ์ได้เตือนอลาดินอีกครั้งว่า “อย่าลืมนะเจ้านาย ถ้าท่านหยุดใช้ข้าเมื่อไร ข้าจะกินท่านเสีย” อลาดินหัวเราะแล้วกล่าวว่า “ไม่ต้องห่วงหรือ เรามีงานให้เจ้าทำตลอดแน่ๆ” จากนั้น อลาดินก็เริ่มใช้งานยักษ์ตนนั้น “เราต้องการคฤหาสน์หลังใหญ่” ยักษ์ดีดนิ้ว ทันใดนั้นก็มีความคฤหาสน์หลังใหญ่ปรากฏขึ้นอลาดินประหลาดใจมากเพราะเขาคิดว่าเจ้ายักษ์คงใช้เวลาสร้างสักสองสามปีจึงจะเสร็จ อลาดินจึงรีบคิดต่ออย่างรวดเร็วว่าจะให้ยักษ์ทำอะไร “เราต้องการสะพานที่จะข้ามไปคฤหาสน์ของเรา” เจ้ายักษ์ก็ดีดนิ้วอีกครั้ง สะพานก็ปรากฏขึ้น “เราอยากได้สวนดอกไม้รอบๆ คฤหาสน์” ทันใดนั้น เจ้ายักษ์ก็เนรมิตสวนที่สวยงามรอบๆ คฤหาสน์ขึ้นมาอย่างรวดเร็ว อลาดินก็สั่งต่อไปเรื่อยๆ เพื่อให้เจ้ายักษ์มีงานทำตลอดเวลา ถึงเวลาเย็นค่ำแล้ว อลาดินรู้สึกเหนื่อยและไม่รู้ว่าจะสั่งอะไรเจ้ายักษ์อีกต่อไป แต่เขาก็ต้องพยายามสั่งให้ยักษ์ทำงาน มิฉะนั้นยักษ์จะกินเขา เวลาที่ล่วงเลยมามาก ทันใดนั้นอลาดินก็ยิ้มออกมา เขาคิดออกแล้วว่าจะให้ยักษ์ทำอะไรตลอดเวลา “เราต้องการเสาสูงๆ สักต้นหนึ่ง” เจ้ายักษ์ก็ดีดนิ้วแล้ว เสาที่สูงมากก็ปรากฏขึ้น อลาดินสั่งต่อ “เออละ เราต้องการให้เจ้าปีนขึ้นไปจนถึงยอดเสา พอเจ้าปีนถึงแล้วก็ปีนลงมา พอเจ้าถึงข้างล่างแล้วก็ปีนขึ้นไปใหม่ ปีนขึ้นปีลงๆ อย่างนี้ ห้ามหยุด ตอนนี้อเราจะไปนอนก่อนละ พอพุงนี้เช้า เราจะเรียกเจ้าลงมาแล้วจะใช้เจ้าเอง ถ้าเราไม่มีอะไรจะใช้เจ้า เราจะให้เจ้ากลับไปปีนเสาขึ้นลงเช่นนี้ใหม่” ด้วยวิธีการนี้จึงทำให้อลาดินอยู่ได้อย่างเป็นสุขตลอดไป

ครู : ยักษ์ในนิทานเรื่องนี้เปรียบเหมือนอะไร

นักเรียน :

ครู : ยักษ์ในนิทานเปรียบได้กับจิตใจของเรา เมื่อยักษ์ไม่มีการควบคุม จะกลับมากินอลาดิน จิตใจของเราก็เช่นเดียวกันถ้าเราไม่ควบคุมจิตใจ จะล่องลอยและคิดนั่นคิดนี่ตลอดเวลา จิตใจ

ที่ไร้การควบคุมจะวางแผนนั้นนี่ตลอด และมักจะสร้างปัญหาให้กับเราเกิดความยุ่งยาก ความเครียดและความสับสน ทำให้เกิดความไม่สงบซึ่งเป็นการยากที่จะทำให้จิตใจหยุดคิด ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดคือ ทำให้จิตใจของเรามีงานทำที่เราควบคุมได้ อลาตินให้ยักษ์ทำงานโดยสั่งให้ปีนเสาขึ้นไป ลงๆ เสาเปรียบเสมือนลมหายใจของเราเมื่อเราหายใจเข้าออก เราควบคุมจิตใจโดยให้มีสติอยู่กับลมหายใจควรท่องคำภาวนาลึ้นๆ ไปพร้อมๆ กับลมหายใจเข้าออก

สถานการณ์ที่ 2 การฝึกสมาธิโดยใช้แสงสว่าง การนั่งสมาธิด้วยแสงสว่างเพราะแสงสว่างจะช่วยกำจัดความมืดออกไป ความมืดจะอยู่ไม่ได้เมื่อมีแสงสว่างซึ่งแสงเป็นตัวแทนของความบริสุทธิ์ ดวงอาทิตย์ฉายแสงสว่างแก่ทุกสรรพสิ่ง ให้ความอบอุ่นและช่วยให้พืชเจริญเติบโต และให้ชีวิตแก่ทุกชีวิต ดังนั้นแสงสว่างจึงสำคัญต่อโลกเป็นอย่างมาก การฝึกสมาธิโดยใช้แสงสว่างประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นด้วยการหายใจเข้าออกช้าๆ ลึกๆ ไปพร้อมๆ กับการภาวนาคำว่าพุทธโธ การทำเช่นนี้จะช่วยให้จิตใจเราสงบ และเตรียมพร้อมสำหรับการนั่งสมาธิด้วยการใช้แสงสว่าง สำหรับผู้ที่ไม่สามารถนึกภาพแสงสว่างในใจได้ ควรจุดเทียนไขหรือตะเกียงไว้ข้างหน้าแล้วเพ่งมองแสงสว่างสักครู่ จากนั้นหลับตาลง แล้วใช้คำกล่าวสมาธิตั้งขึ้นต่างๆ ต่อไปนี้

ขั้นที่ 2 “ขอให้นึกถึงแสงสว่างที่อยู่หน้าของเรา นำแสงสว่างเข้ามาที่หน้าผากและเข้ามาในศีรษะของเราให้ศีรษะของเราเต็มไปด้วยแสงสว่างแสงสว่างอยู่ที่ไหนความมืดยอมอยู่ไม่ได้ ศีรษะของเราเต็มไปด้วยความคิดที่ดี คิดในสิ่งที่มีประโยชน์เราคิดอย่างไรเราก็เป็นอย่างนั้นในความคิดของเราจะเต็มไปด้วยความรักความเมตตา”

ขั้นที่ 3 “นำแสงสว่างมาที่หัวใจของเราคิดว่าบริเวณหัวใจของเรามีดอกบัว เมื่อแสงสว่างสัมผัสกับดอกบัว ดอกบัวก็ค่อยๆ ผลิบานเป็นดอกไม้ที่สวยงาม หัวใจของเราก็บริสุทธิ์ หัวใจของเราเต็มไปด้วยความรักความเมตตา”

ขั้นที่ 4 “นำแสงสว่างลงมาที่แขนและมือของเรา แขนและมือของเราทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่างเราจะปฏิบัติหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด เราจะรับใช้ช่วยเหลือทุกคนด้วยความรักความเมตตา”

ขั้นที่ 5 “นำแสงสว่างลงมาที่ขาและเท้าของเรา ขาและเท้าทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่างเราจะก้าวไปข้างหน้าเดินไปในหนทางที่ดี และทุกอย่างก้าวของเราจะเต็มไปด้วยความมั่นใจ”

ขั้นที่ 6 “นำแสงสว่างกลับขึ้นมาที่ปากของเรา ให้ปากและลิ้นของเราเต็มไปด้วยแสงสว่างเราจะพูดแต่สิ่งที่ดีและมีประโยชน์ คำพูดของเราเต็มไปด้วยความรักความเมตตา”

ขั้นที่ 7 “นำแสงสว่างมาที่หูของเรา หูของเราทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่างเราจะฟังแต่สิ่งที่ดี ได้ยินแต่สิ่งที่ดี เราจะรับฟังผู้อื่นด้วยความรักและความเมตตา”

ขั้นที่ 8 “นำแสงสว่างมาที่ตาของเรา ให้ตาของเราทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราจะมองทุกคนด้วยความรักและเมตตา เราจะมองเห็นแต่ความดีในทุกคนและทุกสิ่ง”

ขั้นที่ 9 “นำแสงสว่างกลับมาที่ศีรษะของเรา ให้ศีรษะของเราเต็มไปด้วยแสงสว่าง ขอให้เราแผ่กระจายแสงสว่างจากตัวเราออกไปมองให้กับคุณพ่อคุณแม่ ผู้ที่มีพระคุณอันยิ่งใหญ่คุณครูผู้ให้ความรู้และปัญญาแก่เรา ญาติพี่น้องและเพื่อนของเรา รวมทั้งสิ่งมีชีวิตทุกๆ ชีวิต ให้โลกของเราเต็มไปด้วยความรักความและความสงบสุข กระจายแสงสว่างออกไปให้ทั่วทั้งจักรวาล ให้ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราอยู่ในแสงสว่าง แสงสว่างอยู่ในตัวเรา เราคือแสงสว่าง”

ขั้นที่ 10 “ตอนนี้เราจะเก็บความรู้สึกที่บริสุทธิ์ของแสงสว่างในหัวใจไว้กับตัวเรา หรืออาจนึกถึงรูปหรือนามของพระเจ้าที่เราบูชาให้ปรากฏอยู่ในแสงสว่างในหัวใจของเรา แล้วเก็บภาพและความรู้สึกนี้ไว้กับตัวเราตลอดทั้งวัน”

“การฝึกสมาธิจะช่วยให้การยกระดับจิตใจเป็นไปได้เร็วขึ้น จิตเหนือสำนึกคือจิตที่บริสุทธิ์ซึ่งรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง คือมโนธรรมที่เป็นครูอยู่ในตัวเรา คือจุดกำเนิดของความหยิ่งงอภายในตัวเรา”

เอกสารประกอบการบรรยายของ อ.สมเกียรติ

“สำหรับการเล่านิทาน จะตั้งหัวข้อไว้ว่าภาคเรียนนี้จะพูดถึงเรื่องอะไรตัวอย่างที่ผ่านมา นักเรียนจะต้องตอบตัวเองให้ได้ว่าเราเป็นใคร เราเกิดมาในโลกนี้ทำไม และเรากำลังจะไปไหน”

เอกสารหลักสูตรวิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์

“เมื่อเราค้นหาทุกสิ่งในจักรวาล เราจะค้นพบสิ่งที่เหมือนกันคือทุกสิ่งในโลกกายภาพมีจุดกำเนิดและจุดสิ้นสุด ไม่มีสิ่งใดที่อยู่คงทนถาวร ดังนั้นโลกกายภาพจึงไม่ใช่ความจริงที่สูงสุด”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 3 พ.ย. 50 (ห้องพระ)

“เมื่อเราวิเคราะห์ความจริงต่อไป เราพบว่าถ้าสิ่งหนึ่งเป็นจริงที่ประเทศกรุงเทพฯ จะต้องเป็นจริงที่ลพบุรี หรือเป็นจริงที่ประเทศอื่นๆ ด้วย ดังนั้นความจริงต้องเป็นสากลและปรากฏในทุกที่ไม่ว่าจะในอะตอมหรือในจักรวาล และจะปรากฏอยู่ทุกหนทุกแห่งพร้อมกันตลอดเวลา”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 3 พ.ย. 50 (ห้องพระ)

“การนั่งสมาธิเป็นการฝึกสติ โรงเรียนเราเน้นการฝึกสมาธิโดยใช้แสงสว่างเพราะความมืดจะอยู่ไม่ได้ถ้ามีแสงสว่างซึ่งเป็นตัวแทนความบริสุทธิ์ด้วย เหมือนกับแสงอาทิตย์ที่ทำหน้าที่อยู่ทุกวัน”

สัมภาษณ์ รอง ผอ.ฝ่ายกิจการนักเรียน 3 พ.ย. 50 (ห้องพระ)

“ที่เราทำสมาธิ เวลา 4.00 – 6.00 อาจารย์บอกว่าเป็นเวลาที่มพลังงานของความสงบ และเป็นการนั่งสมาธิที่จะเกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถทำเวลาอื่นๆได้ เพียงแต่เราทำให้เป็นประจำสม่ำเสมอ”

สัมภาษณ์รอง ผอ.ฝ่ายวิชาการ ร.ร. สีขาว 11 ม.ค. 50 (ห้องพักครู)

“ทุกเช้าจะต้องมีนิทาน ครูแต่ละบ้านจะต้องหานิทานที่มีคุณค่ามาเล่าให้นักเรียนฟัง อาจจะมีนักเรียนหลับบ้างแต่ก็มีส่วนหนึ่งที่ยังฟัง การที่นักเรียนเข้าห้องพระถึงแม้นักเรียนจะหลับแต่จิตสำนึกยังทำงานอยู่ดังนั้นนักเรียนก็ได้เรียนรู้ในขณะที่หลับด้วย”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 13 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

“การเล่านิทานเด็กๆ จะชอบโดยเฉพาะนิทานเวลาตาล ทุกวัน อังคารนักเรียนจะฟัง และจะเดาไว้ก่อนว่ากษัตริย์จะหลงกลเวตาลหรือไม่ แต่นักเรียนจะเดาได้ทุกครั้งว่าหลงกล แต่นักเรียนจะได้ตอนเวตาลเล่านิทานจบจะถามปัญหาที่คอยช่างจะตอบยากและอาศัยเหตุผลหลายอย่างในการตอบ”

สัมภาษณ์ครูภาษาไทย ร.ร.สีขาว 3 พ.ย. 50 (ห้องพระ)

1.1.2.7 ผู้ฝึกนักเรียนให้เกิดความสงบภายในจิตใจ เป็นการฝึกให้นักเรียนลดความต้องการ กำจัดความอิจฉา ความโกรธ ความโมโห ตลอดจนความหงุดหงิดต่างๆ ของตนเอง โดยให้นักเรียนทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เมื่อพบปัญหาและอุปสรรคนักเรียนรู้จักปล่อยวาง พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ รู้จักผ่อนคลายเป็นยิ้มได้เพื่อรับวันใหม่ด้วยความสดชื่นและ

กระบี่กระบพร่า ครูฝึกนักเรียนโดยใช้สมาธิ การเล่านิทาน การให้คำปรึกษา การร้องเพลงและครูเน้นให้นักเรียนแข่งขันกับตนเอง มากกว่าการแข่งขันกับผู้อื่น เพื่อป้องกันเปรียบเทียบอันจะก่อให้เกิดอารมณ์ต่างๆ ข้างต้น นอกจากนี้ยังฝึกให้นักเรียนมองโลกในแง่ดี เช่นเมื่อพบปัญหา มองว่าเป็นเรื่องท้าทาย จะต้องเผชิญหน้าอย่างกล้าหาญ กิจกรรมนี้จะทำซ้ำๆ เพื่อเป็นข้อมูลเก็บไว้ในจิตใต้สำนึก ครูต้องช่วยให้นักเรียนฝึกตนเองได้อย่างถูกต้อง จะช่วยพัฒนาความจำ เปลี่ยนนิสัยประสบความสำเร็จในชีวิต และการรักษาสุขภาพซึ่งจิตใต้สำนึกจะช่วยให้นักเรียนพบความสุขสอดคล้องกับตัวอย่างสถานการณ์ นิทาน การสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ การสัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 และแผนการเรียนวิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ และ อ.สอนคอมพิวเตอร์ ร.ร. สีขาว ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 เมื่อครูพบว่านักเรียนในห้องมักใช้ของราคาแพง เช่น เสื้อผ้า นาฬิกา หรือนักเรียนต้องการมีโทรศัพท์ หรือแม้แต่การติดแปะขึ้นจากดารายอดนิยมต่างๆ ครูเล่านิทานให้นักเรียนเป็นแง่คิดในวิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ ดังนี้

มีขอลานคนหนึ่งเดินขอลานตั้งแต่เข้าไปตามถนนวันหนึ่งเขาโชคไม่ดีไม่มีใครให้เงินเขาเลย เขาหิวมากจึงตัดสินใจไปขอลานที่บ้านเศรษฐีคนหนึ่งซึ่งอยู่ไม่ไกลนักเขาได้ข่าวมาว่า เศรษฐีคนนี้เป็นคนใจดี และไม่เคยปฏิเสธที่จะช่วยเหลือใคร ขอลานเดินมาถึงคฤหาสน์ของท่านเศรษฐีและเคาะประตู คนรับใช้ออกมาพบและบอกขอลานคนนั้นว่า ท่านเศรษฐีกำลังสวดมนต์อยู่ในห้องพระแต่ก็ได้เชิญขอลานให้ไปรพบท่านเศรษฐีที่หน้าห้องพระนั้น “เธอรออยู่ตรงนี้นะ เดี่ยวท่านเศรษฐีสวดมนต์เสร็จ เธอก็บอกท่านแล้วกันว่าต้องการอะไร” ในขณะที่เขากำลังรพบท่านเศรษฐีอยู่นั้นเขาก็ได้ยินท่านเศรษฐีสวดภาวนาว่า “ขอให้ผมรวยขึ้นๆ ขอให้ผมมีที่ดิน ทรัพย์สมบัติมากขึ้นๆ ขอให้ผมได้รับตำแหน่งสูงขึ้นๆ” เมื่อขอลานได้ยินดังนั้น จึงตัดสินใจเดินออกจากบ้านไป ท่านเศรษฐีสวดมนต์เสร็จและออกมาจากห้องพระพอดีและเห็นว่าขอลานกำลังออกจากบ้านไป เศรษฐีจึงถามขอลานว่า “ทำไมเธอก็ออกไปจากบ้านนี้โดยไม่ได้ขออะไรฉันเลย “เธอต้องการอะไรบอกฉันสิ เธอต้องการเงินหรือเปล่า” ขอลานจึงตอบว่า “ผมมาที่นี่เพื่อมาขอเงินเพียงเล็กน้อยจากเศรษฐี แต่ผมไม่เห็นเศรษฐี ผมเห็นแต่ขอลานที่ยิ่งใหญ่กว่าผมเสียอีก ท่านกำลังขอเงินทาง ทรัพย์สมบัติ ตำแหน่งอำนาจมากมายผมขอทานจากขอลานอีกคนไม่ได้หรอกครับ”

ครู : ความร่ำรวยไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินในกระเป๋าของเรา ถ้าเรามีความต้องการมาก เราก็เหมือนกับขอลาน คือเราก็จะจนอยู่ตลอดไปเคล็ดลับของความร่ำรวยคือ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ เมื่อนั้นเราจะมีความสุขและเป็นผู้ร่ำรวย หากเราจะค้นหาความสงบ เราต้องกำหนดเพดานแห่งความต้องการของตนเองให้ได้

สถานการณ์ที่ 2 การสรุปคุณค่าจากการเรียนบูรณาการ เรื่องทางสายกลาง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยนักเรียนร่วมกันแตงนิทานและแสดงเป็นละครเพื่อนำเสนอคุณค่าที่ได้จากการเรียน ดังนี้

นานมาแล้วมีเด็กหญิงคนหนึ่งได้ของขวัญเป็นสุนัขที่มีกลิ่นหอมของกุหลาบและมีสีชมพูสวยงาม เมื่อนำสุนัขไปพอกตัวก็มียักษ์ปรากฏกายขึ้นมาทำให้เด็กหญิงตกใจแต่ก็ตั้งสติได้ เจ้ายักษ์ก็บอกว่า “ขอบคุณเจ้านายที่ช่วยปลดปล่อยข้า เพื่อเป็นการตอบแทนข้าจะให้รางวัลเจ้า เจ้าอยากได้อะไรล่ะ” เด็กหญิงก็นิ่งคิด คิด คิด แล้วก็ตอบเจ้ายักษ์ออกไปว่า “ให้เวลาข้าได้คิดซัก 1 อาทิตย์ได้มั๊ย แล้วข้าจะมาบอก” เจ้ายักษ์ก็ตอบว่า “ได้” วันต่อมาเด็กหญิงก็ไปเล่าให้น้องๆ อนุบาลฟัง น้องๆ ก็ไปพบยักษ์ เจ้ายักษ์ก็ถามน้องอนุบาลว่า “เจ้าอยากได้อะไร” น้องอนุบาลก็ตอบว่า “เราอยากได้ของเล่นเยอะๆ” เจ้ายักษ์ก็ตอบว่า “ได้เลย ให้เจ้ากลับบ้านนะแล้วเจ้าจะได้ของเล่นตั้งใจปรารถนา” ต่อมาน้องๆ ป.5 เห็นน้องอนุบาลได้ของเล่นเยอะแยะ ก็เลยไปหายักษ์เพื่อขอของเล่นบ้าง เจ้ายักษ์ก็ถามว่า “พวกเจ้ามาหาข้าต้องการอะไร” น้องๆ ป.5 ก็ตอบว่า “ข้าอยากได้ของเล่นที่เป็นเครื่องบิน รถถัง เกม ที่เล่นแล้วไม่พัง” เจ้ายักษ์ก็ตอบว่า “ได้เลย” แล้วก็หยิบของเล่นให้ ต่อมาพี่มัธยม 3 เห็นน้องๆ ได้ของเล่นทุกอย่างที่ขอก็เลยไปหาเจ้ายักษ์บ้าง เจ้ายักษ์ก็ถามว่า “เข้าพวกเจ้ามีอะไรให้ข้าช่วยรี” น้อง ม.3 ก็ตอบว่า “ข้าต้องไปทัศนศึกษาให้รอบโลกแต่ข้าไม่มีเงินข้าขอเงินท่านเป็นพันๆ ล้านได้มั๊ย” เจ้ายักษ์ก็ตอบทันทีว่า “ได้เลย แต่เจ้าต้องกลับบ้านไปก่อนนะ แล้วพอไปถึงบ้านเจ้าเปิดตู้เจ้าจะพบกับสิ่งที่เจ้าต้องการ” ชาวสี่ได้แพร่สะพัดไปถึงหูกี้ ม.6 ที่กำลังจะสอบเอนทรานซ์ ทุกคนก็เลยเกิดความคิดว่าก็น่าจะไปขอรอะไรบางอย่างกับท่านยักษ์ พอเจ้ายักษ์เห็น ก็ถามว่า “พวกเจ้ามาหาข้าเนี่ยต้องการให้ข้าช่วยอะไรกับบอกมา” พี่ ม.6 ก็ตอบว่า “ตอนนี้ข้ากำลังจะสอบเอนทรานซ์และต้องทำคะแนนให้ได้ดี ดังนั้นข้าขอปากกาที่ทำข้อสอบแล้วถูกทุกข้อ” เจ้ายักษ์ก็ตอบว่า “เข้าเอาไปเลยคนละด้าม” จากนั้นพอครบ 7 วัน เด็กผู้หญิงก็กลับมาหาเจ้ายักษ์พร้อมกับบอกความต้องการของตน “เจ้ายักษ์ข้ามาทวงของที่ท่านบอกว่าจะให้ข้า ตอนนี้ข้าก็คิดออกแล้วว่าข้าอยากได้อะไร” เจ้ายักษ์ก็ถามว่า “แล้วเจ้าอยากได้อะไรล่ะ” เด็กผู้หญิงก็ตอบไปว่า “ข้าอยากให้เจ้ากลับเข้าไปอยู่ในก้อนสุนัขเหมือนเดิม” เจ้ายักษ์ก็แปลกใจ ก็เลยถามว่า “ทำไมเจ้าต้องการเช่นนี้ล่ะ” เด็กหญิงตอบ “เพราะเจ้าทำให้เด็กๆ ทุกคนเป็นคนที่ไม่มีความสามารถทำทุกอย่างด้วยตัวเอง นอกจากนี้ท่านยังทำให้เด็กๆ มีความต้องการมากขึ้นๆ ดังนั้นเจ้าก็สมควรที่จะกลับเข้าไปอยู่ในสุนัขเหมือนเดิม”

สถานการณ์ที่ 3 การเปลี่ยนนิสัยของนักเรียน ถ้าพบว่านักเรียนเกียจคร้านและไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียน เปลี่ยนนิสัยของนักเรียนด้วยการภาวนาหรือการใส่ความคิดที่ดี ในช่วงเช้าก่อนเริ่มเรียน ครูนำนักเรียนภาวนาและให้นักเรียนพูดตาม เช่น “นับแต่วันนี้ เราจะขยัน เราจะตั้งใจ

เรียนหนังสือ และเราจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เราจะประสบความสำเร็จในชีวิต” ด้วยการใส่ความคิดที่ดีซ้ำๆ สองสามวัน ความคิดเหล่านี้จะเข้าไปเก็บไว้ในจิตใต้สำนึก แล้วครู่ค่อยๆ สังเกตความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

สถานการณ์ที่ 4 การสอนให้นักเรียนมีความกล้า เพราะสังเกตดูแล้วว่านักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มักจะกลัวที่จะต้องทำอะไรๆ ครูใช้เพลงสอนนักเรียน เช่น เพลงความกล้าหาญ (ทำนอง Clementine) “เรามีความกล้า เรามีความกล้า พวกเรามีความพยายาม มีปัญหาใด เราไม่เคยหวั่น เราต้องฟันฝ่า ถึงเส้นชัย” เป็นเนื้อหาที่ฝึกให้นักเรียนร้องร่วมกันทั้งชั้นเรียนหรือทั้งโรงเรียนตอนเช้า

“สมมุติว่าข้อมูลที่เราได้รับมาจากจิตใต้สำนึกนั้น เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอดีตที่ทำให้เราหงุดหงิด จิตใต้สำนึกนั้นก็ส่งอารมณ์ความรู้สึกนั้นไปยังจิตสำนึกด้วย นี่แหละว่าทำไมบางครั้งเราเห็นบางอย่างแล้วอารมณ์เสีย หรือได้ยินบางอย่างแล้วหงุดหงิด ดังนั้นเราควรตระหนักว่าศัตรูที่แท้จริงของเราอยู่ภายในตัวเราเองมันอยู่ในจิตใต้สำนึก”

ฟังบรรยาย อ.สมเกียรติ 3 พ.ย. 49 (ห้องพระ)

“ความโกรธ ราคะ ความอิจฉา ความโลภ ความหยิ่งยโส ความเกลียด ความยึดมั่น ความกลัวและความวิตกกังวล เป็นศัตรู จะต้องฝึกเอาชนะมันให้ได้ อย่าปล่อยให้ปรากฏในจิตสำนึกของเรา”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“ตอนแรกๆ ก่อนมาอยู่ที่นี้ผมมีอารมณ์ร้อน และขี้หงุดหงิด มาก เพราะคิดว่าน่าจะมาจากตอนเด็กๆ ผมเห็นพ่อไม่บ่อย ตอนนี่เริ่มเย็นลงเพราะการฝึกสมาธิบ้าง ได้เพื่อนคอยตักเตือนบ้าง”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย. 49

“หลังจากฟังนิทานเสร็จแล้วจะร้องเพลงที่มีคุณค่า วันละเพลง ที่ร้องมาตั้งแต่ป.1 เช่น เพลงยิ้ม เพลงความกล้าหาญ จะมี

อาจารย์กับที่เซอร์เล่นเปียโนกับฮาร์โมเนียมให้ บางทีพีเบสก็เล่นให้”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 49 (หอพัก)

“เคยท้อแท้ ตอนเป็นประธานนักเรียนใหม่ๆ อยากรกลับบ้าน แล้วอาจารย์ เล่านิทานเรื่องผู้ชายกับกำแพงให้ฟัง สอนให้คิดว่าเมื่อเห็นปัญหาและอุปสรรค ให้บอกกับตัวเองว่า เราช่างโชคดียิ่งๆ ที่มีโอกาสเรียนรู้ที่จะข้ามกำแพง ร่างกายและจิตใจของเราจะต้องแข็งแรงขึ้นแน่ๆ อาจารย์พูดอย่างนี้ทำให้ทำได้ สู้ต่อและผ่านพ้นมาได้”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 49 (หอพัก)

“จะต้องปรับตนเองให้ได้เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนนี้ โดยเฉพาะเมื่อต้องปรับเปลี่ยนนิสัยของเด็กและเรียนรู้ในแต่ละปีว่าไม่เคยซ้ำกัน บางคนง่าย บางคนต้องอาศัยเวลา แต่ก็เห็นการเปลี่ยนแปลงทีละนิด ก็ต้องยอมรับ ..เพราะได้ข้อคิดที่ว่าอะไรที่เราตั้งความหวังไว้สูงถึงแม้ว่าได้ต่ำก็ยังคงสูงอยู่ดี

สัมภาษณ์ รอง ผอ.ฝ่ายวิชาการ ร.ร.สีขาว 11 ม.ค. 50 (ห้องพักครู)

“จิตใต้สำนึกของเราควบคุมการทำงานของร่างกายด้วย หัวใจของเราเต้นตลอดเวลา เราหายใจอย่างต่อเนื่องแม้ว่าเราจะนอนหลับหรือแม้แต่การย่อยอาหาร จิตใต้สำนึกไม่เคยนอนหลับ มันจะช่วยให้ร่างกายให้มีสุขภาพดี เพราะฉะนั้นถึงแม้เด็กจะหลับในห้องพระเด็กก็รับรู้ได้โดยเราเรียกว่า sleep learning”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ, 3 พ.ย. 49 (ห้องพระ)

1.1.2.8 ผู้ฝึกให้นักเรียนมีความรักความเมตตา ในโรงเรียนครูต้องมีความรัก

ความเมตตาเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้เห็นด้วยการรับใช้ช่วยเหลือ การเสียสละและการอุทิศตน การทำหน้าที่ด้วยใจ เมื่อครูสอนสิ่งใดนักเรียนจะเกิดความเชื่อและศรัทธา เกิดแรงบันดาลใจ และมีสมาธิ ครูใช้วิธีการแผ่เมตตา การให้อิवाท การทักทายและการพูดคุยต้องใช้คำพูดในทางบวก ไม่ควรใช้วิธีการต่อว่าตีเตือน สั่งห้ามไม่ให้ทำ ครูเล่านิทานดีๆ มีคุณธรรมเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนิสัยของนักเรียน หรือยกตัวอย่างจากธรรมชาติ นอกจากนี้ในการจะ

ประสบความสำเร็จในชีวิตเรื่องหน้าที่การงานจะต้องอาศัยความรัก คือนักเรียนจะต้องเลือกในสิ่งที่ตนรักที่จะทำมากกว่าเลือกจากค่านิยมของบุคคลอื่น เมื่อนักเรียนมีใจรักนักเรียนสามารถทำได้ดี และนักเรียนจะสามารถเอาชนะต่ออุปสรรคต่างๆ ได้จนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างสถานการณ์ การสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ ร.ร.สีขาว อาจารย์สมเกียรติ นักเรียนโรงเรียนสีขาว รองผอ.ฝ่ายวิชาการ รองผอ.ฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อนนักเรียน ครูแนะแนว รองผอ.ฝ่ายทรัพยากรบุคคลและครูสอนภาษาอังกฤษ ร.ร.สีขาว ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 ครูให้นักเรียนมีความรักความเมตตา โดยใช้การเปรียบเทียบกับดวงอาทิตย์ ประกอบกับการร้องเพลง

ขั้นแรก ครูและนักเรียนร้องเพลง จงเริ่มวันด้วยรัก

จงเริ่มวันด้วยรัก เต็มหัวใจด้วยรัก วันสิ้นลงด้วยรักเมตตา นั่นคือคุณค่าอันยิ่งใหญ่

จงเริ่มวันด้วยยิ้ม เต็มหัวใจด้วยยิ้ม วันสิ้นลงด้วยยิ้มแจ่มใส นั่นคือคุณค่าอันยิ่งใหญ่

จงเริ่มวันด้วยให้ เต็มหัวใจด้วยให้ วันสิ้นลงด้วยให้รับใช้ นั่นคือคุณค่าอันยิ่งใหญ่

จงเริ่มวันด้วยสุข เต็มหัวใจด้วยสุข วันสิ้นลงด้วยสุขรำเริง นั่นคือคุณค่าอันยิ่งใหญ่

ขั้นที่สอง ครูให้นักเรียนสังเกตพระอาทิตย์ ซึ่งจะส่องแสงสว่างมาให้มนุษย์ทุกคนให้ความอบอุ่นกับเราทุกคนไม่มีการเลือกที่จะให้เฉพาะคนรวยหรือเฉพาะกลุ่มบุคคลใด พระอาทิตย์มีแต่การให้อย่างเดียวโดยไม่หวังอะไรตอบแทน พระอาทิตย์จะขึ้นแต่เช้าทุกวันไม่มีการเว้นวันเสาร์อาทิตย์ ไม่มีการลาพักผ่อน นี่คือนิยามที่ให้กับชีวิตของเราทุกคนจะมีแต่ความขยันหมั่นเพียร ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง

ขั้นที่สาม ให้นักเรียนพูดข้อความ “ เราจะมีความรักความเมตตา ช่วยเหลือทุกๆ คน ตลอดเวลา ” 3 ครั้ง เมื่อนักเรียนออกมาจะฝังความคิดนี้ไว้ในจิตใจได้สำนึกและกลายเป็นโปรแกรมที่จะใช้ในชีวิตของตนเอง

สถานการณ์ที่ 2 การบูรณาการความรักความเมตตาในกิจกรรมหรือการเล่นกีฬาฟุตบอล เริ่มแรกครูพยายามดึงความคิดที่ดีออกมาจากใจของนักเรียนโดยการตั้งคำถาม เช่นเมื่อนักเรียนได้ลูกบอลมานักเรียนจะเลี้ยงไว้คนเดียวหรือไม่ จะยิงประตูคนเดียวได้หรือไม่ เมื่อได้ลูกบอลแล้วจะต้องส่งต่อให้เพื่อน และครูถามต่อว่า ถ้าอยากให้อังกฤษมีความสุข มีความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองจะต้องทำอย่างไร จากคำตอบที่ได้ให้เกี่ยวกับการเล่นฟุตบอล นักเรียนจะตอบว่าเพื่อให้สังคมประสบความสำเร็จมีความเจริญรุ่งเรือง ต้องทำงานเป็นทีม มีความรักต่อกัน มีความสามัคคี และต้องมีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

สถานการณ์ที่ 3 การเล่นิทานเพื่อปลูกฝังความรักความเมตตาของศาสดาต่างๆ ให้นักเรียนได้เกิดศรัทธาและแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของความรักความเมตตาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวนักเรียน เช่น สัตว์ พืช

เรื่องที่ 1 เมื่อฝูงช้างป่าวิ่งตรงไปที่พระพุทธรูปเจ้าประทับอยู่ พระองค์ได้แผ่ความรักความเมตตาไปยังช้างเหล่านั้น พวกช้างหยุดวิ่งและไม่ทำร้ายใคร พระพุทธรูปองค์ทรงตรัสว่า “เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร”

เรื่องที่ 2 พระเยซูคริสต์ทรงรักษาอาการป่วยของคนหลายคนด้วยพลังแห่งความรักความเมตตา พระองค์กล่าวว่า “ขอให้เจ้าทั้งหลายจงรักกัน”

เรื่องที่ 3 ท่านปรมมหงสา โยคะนันได้มาสอนที่นครนิวยอร์กในขณะที่ท่านกำลังเดินในถนน มีโจรสามคนใช้ปืนเข้ามาจี้เพื่อชิงทรัพย์ ท่านโยคะนันดาซึ่งเต็มไปด้วยความรักความเมตตาและรอยยิ้มก็ได้ยื่นกระเป๋าเงินของท่านให้กับโจรทั้งสาม ในขณะเดียวกันท่านก็ได้แผ่เมตตาให้กับโจรทั้งสามด้วย ท่านพูดในใจว่า “ขอให้ท่านทั้งสามจงเต็มไปด้วยความสงบสุข” เหตุการณ์ที่แปลกก็เกิดขึ้น โจรทั้งสามกลับคืนกระเป๋าเงินและลดปืนลงพร้อมกับพูดว่า “พวกเราขอโทษครับ เราเอาเงินของท่านไม่ได้” แล้วโจรทั้งสามก็วิ่งหนีไป ครูและนักเรียนสรุปว่าความรักเป็นอาวุธที่ยอดเยี่ยมที่สุดในโลกที่สามารถเปลี่ยนจิตใจของคนได้ เวลามีคนมาโกรธเรา ถ้าเราแผ่เมตตาไปให้เขา เขาก็จะเริ่มเปลี่ยนความคิดและทัศนคติที่มีต่อเรา คนที่เต็มไปด้วยความรักความเมตตาจะไม่มีศัตรูไม่มีควมจำเป็นใดที่จะมีอาวุธสงคราม เราสามารถช่วยให้โลกของเราสงบได้ด้วยพลังแห่งความรักเมตตาเมื่อโลกของเราผู้คนที่เต็มไปด้วยความรักมากพอ

“จำนวนชั่วโมงการทำงานครูที่นี่จะว่าทำตลอด 24 ชั่วโมงก็ว่าได้ ดูแลเด็กทุกอย่างทั้งเรื่องสุขภาพกายและสุขภาพใจ 1 เดือนได้พัก 4 วัน ไม่มีค่าล่วงเวลาจะสอนดึกดื่นอย่างไรก็ได้เงินเดือนเท่าเดิม เราไม่มีพิเศษให้”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีขาว 1 พ.ย. 50 (ห้องทำงาน)

“ความรักที่บริสุทธิ์ที่ออกมาจากหัวใจเป็นความรักที่ไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน เราทุกคนสามารถส่งความรักและรับความรักได้ ความรักที่บริสุทธิ์ที่เราได้รับมิได้ส่งผ่านทางประสาทสัมผัสทางกาย แต่เป็นคุณสมบัติพิเศษที่ทุกคนมี”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย.50 (ห้องเรียน)

“รู้ว่าคณะแพทย์ยากคะแนนค่อนข้างสูงและอีกอย่างที่ไม่เน้นให้เรียนหนักด้วย ทั้งๆ ที่อยากจะเรียนเพิ่มเติมมาก แต่ก็พยายามจัดเวลาทบทวนด้วยตนเอง และจะไปหาครูเป็นการส่วนตัว”

สัมภาษณ์นร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย.50 (หอพัก)

“พวกเราทุกคนปรารถนาที่จะให้เด็กรู้จักเสียสละหากเราเก็บค่าเล่าเรียนจากเด็ก ก็แปลว่าโรงเรียนนี้ไม่ได้มีความเสียสละแล้ว เราจะหวังให้นักเรียนรู้จักเสียสละได้อย่างไร เราต้องเป็นตัวอย่งที่ดีของเด็กในทุกเรื่อง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“บ้านแต่ละบ้านจะประกอบด้วยนักเรียนหลายๆ ระดับชั้นอยู่ร่วมกัน แต่ละบ้านจะมีกิจกรรมของตัวเอง เสาร์ อาทิตย์ เค้าก็จะทำอาหารรับประทานกันเอง เด็กๆ ดูแลบ้านกันเอง เวลาแข่งขันกีฬา ก็จะแข่งขันระหว่างบ้าน ผลที่ได้คือ เด็กทุกคนรักและสนิทสนมกันมากทีเดียว ถึงแม้จะอยู่กันคนละระดับชั้นแต่ทุกคนก็รู้สึกเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“เด็กที่นี่ไม่ต้องเสียค่าเรียน แต่ผู้ปกครองต้องจ่ายในเรื่องค่าอาหารและข้าวของเครื่องใช้บางส่วนที่จำเป็น ซึ่งโรงเรียนจะช่วยเหลือในเรื่องทั่วไป”

สัมภาษณ์ รอง ผอ.ฝ่ายวิชาการ 11 ม.ค. 50 (ห้องพักครู)

“เด็กที่นี่มีทั้งเด็กที่รวยสุดๆ และจนสุดๆ พ่อแม่ต้องเร่งร้อนไม่มีบ้านของตัวเอง เด็กต้องเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะคละเด็กออกเป็น 5 บ้าน ตั้งแต่เด็กเล็ก ป.1 ถึง ม.6 เมื่ออยู่ด้วยกันก็ต้องดูแลห้องเรื่องอาบน้ำ สวดมนต์หรือบางทีก็เล่นกีฬา ทำอาหารร่วมกันซึ่งทำให้เด็กรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

สัมภาษณ์ รอง ผอ.ฝ่ายกิจการนักเรียน 11 ม.ค. 50 (ห้องพักครู)

“สังเกตว่าเราจะไม่รับเด็กโตที่มาเข้าระหว่างช่วงชั้นเพราะว่าเรามีประสบการณ์ ในเรื่องของการรู้สึว่า เด็กไม่มีความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน แต่จะมีความรักในเชิงผู้สาวซึ่งถือว่าไม่ใช่ความรักที่บริสุทธิ์”

สัมภาษณ์ รอง ผอ.ฝ่ายกิจการนักเรียน 11 ม.ค. 50 (ห้องพักครู)

“เพื่อนๆ หลายคนก็พยายามให้หนูเลือกคณะที่ต้องมีโอกาสหางานได้ เพราะหนูก็เรียนดี แต่หนูชอบคณะศิลปกรรมการละคร อาจารย์ก็ไม่ว่าอะไร ยังบอกว่าเรียนในสิ่งที่ตนเองรักเราจะสามารถทำได้ดีและประสบความสำเร็จในชีวิตเหมือนกัน และอีกอย่างที่นี่ขาดครูนาฏศิลป์พอจบแล้วหนูก็จะกลับมาช่วยอาจารย์ด้วย”

สัมภาษณ์เพื่อน นร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 12 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“ที่นี่จะเน้นที่ความอิสระทางความคิดเด็กมีสิทธิพูด ได้ทุกอย่างที่อยากจะทำ ครูมีหน้าที่ฟัง โดยเฉพาะการเลือกคณะเรียนของเด็กครูต้องพยายามทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เด็กได้เลือกด้วยความรักที่จะเรียนด้วยตัวเองไม่ใช่มาจากผู้ปกครอง”

สัมภาษณ์ครูแนะแนว 22 ก.พ. 50 (ห้องแนะแนว)

“เรารู้ว่า ร.ร.นี้อยู่ในความรับผิดชอบของมูลนิธิฯ บบประมาณมาจากผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางของโรงเรียนซึ่งไม่ได้มาจากการขอ ดังนั้นในช่วงเศรษฐกิจในสภาวะปัจจุบันการบริจาคมีน้อยลงในขณะที่ข้าวของทุกอย่างแพงขึ้น ครูทุกคนตระหนักในข้อนี้ ดังนั้นสื่อการสอน โครงการบางโครงการครูหลายท่านก็ต้องสละงบประมาณส่วนตัวโดยไม่ขอเบิกจากโรงเรียน”

สัมภาษณ์รองผู้ช่วย ผอ.ฝ่ายทรัพยากรบุคคล 11 ม.ค. 50 (ห้องการเงิน)

“เด็กที่นี้ค่อนข้างโชคดีหลายอย่างเมื่อเข้าได้แล้วเค้าจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดี เมื่อพบว่าไม่มีทุน ร.ร.จะหาทุนให้หรือสนับสนุนไป เช่น การไปทัศนศึกษาต่างประเทศโดยจ่ายเฉพาะค่า

เครื่องบินส่วนค่าที่פקค่าใช้จ่ายเราจะติดต่อเครือข่ายของ
โรงเรียนดูแลให้ฟรี”

สัมภาษณ์ครูสอนภาษาอังกฤษ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องเรียน)

1.1.2.9 ผู้ฝึกนักเรียนให้ใช้หลักอหิงสาในการดำเนินชีวิต คือ การใช้

หลักการไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งกาย วาจาและใจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยคน สังคม สัตว์ ธรรมชาติ เมื่อทำร้ายผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นการทำร้ายตนเอง ถือหลักไม่มีการแบ่งแยกกันระหว่างตนเองกับสิ่งอื่นใด ดังนั้นนักเรียนควรรักทุกคนและรับใช้ทุกคน ครูต้องระมัดระวังในการใช้คำพูดถ้าพูดในทางลบนักเรียนจะเก็บไว้และมีอิทธิพลโดยไม่รู้ตัว การควบคุมความคิดพยายามให้จิตใจเต็มไปด้วยความคิดที่มีเมตตา โดยครูสอนนักเรียนให้รักธรรมชาติและดูแลธรรมชาติในทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ครูต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานของร่างกายทั้งของมนุษย์และสัตว์ที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องตัวอย่างสถานการณ์ การสัมภาษณ์ รองผอ.ฝ่ายกิจการนักเรียน และ อ.สมเกียรติ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 การบูรณาการการสอน เรื่อง สุขภาพกายและสุขภาพใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในฐานวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการงานอาชีพ ครูให้นักเรียนฝึกทำอาหารมังสวิรัต ตามเมนูที่ร่วมกันคิดขึ้นเอง และครูให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานในร่างกาย คือ เมื่อมีความเครียดมีอารมณ์ ความโกรธ ความเกลียด ความโลภ ความหลง ร่างกายจะหลั่งสาร เช่น อะดรีนาลินในเลือดสารนี้จะทำลายภูมิคุ้มกันจากโรคทั้งหลาย เช่น มะเร็ง โรคภูมิแพ้ โรคเกี่ยวกับระบบการหายใจ ระบบการย่อยอาหาร โรคหัวใจและทำให้เกิดความทุกข์ในทางตรงข้ามเมื่อมีจิตใจที่สงบ ซึ่งเกิดจากการรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมรวมทั้งการออกกำลังกายอย่างสบายๆ จะมีการหลั่งสารเอนเดอร์ฟินในเลือด ซึ่งเป็นสารที่จะทำให้จิตใจสงบ มีความสุขและในขณะเดียวกันจะมีความต้านทานภูมิคุ้มกันจากโรคต่างๆ อาหารที่รับประทานจะมีผลต่อสุขภาพโดยตรง ควรทานผักที่ปลอดสารพิษให้มากขึ้น ทานเนื้อสัตว์ให้น้อยลง สัตว์ก่อนที่จะโดนฆ่ามักเกิดความกลัวและจะหลั่งสารฮอโมนและอะดรีนาลิน ซึ่งเมื่อทานเข้าไปจะมีผลต่อจิตใจ รวมถึงระบบภูมิคุ้มกันโรคด้วย

สถานการณ์ที่ 2 การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในวิชาประวัติศาสตร์ โดยอาศัยจากบุคคลสำคัญของโลกจำนวนมากที่ครูสามารถดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์มาเป็นแบบอย่างได้ ดังเช่นบุคคลต่อไปนี้

1. อับราฮัม ลินคอล์น ได้แสดงออกถึงความพยายาม ความตั้งใจความอดทนในการที่จะได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา และเมื่อเป็นแล้วก็ได้แสดงถึงความเมตตาต่อมนุษยด้วยกันโดยการยกเลิกระบบทาส ถึงแม้จะเป็นการสร้างศัตรูมากมายให้กับตนเอง

2. ท่านมหาตมะคานธี ได้ใช้ข้อหาในการช่วยให้ประเทศอินเดียได้รับอิสรภาพ

3. พระเจ้าอโศกมหาราชหันมาเป็นชาวพุทธ และส่งเสริมความสามัคคีปรองดองกัน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความสันติสุขในศิวาจารย์บทหนึ่ง พระเจ้าอโศกจารึกว่า “เราไม่ควรที่จะยกย่องศาสนาของตนเองแต่ควรมีศานาอื่น เราควรจะรับฟังศาสนาของผู้อื่นด้วย

4. ฟลอเรนซ์ ในติงเกล แสดงถึงความรัก ความเมตตา และความเสียสละ อันยิ่งใหญ่จนกลายเป็นบุคคลที่บุกเบิกและเป็นสัญลักษณ์ของ พยาบาลสมัยใหม่

5. แมซีเทเรซ่า ถือว่าเป็นนักบุญในยุคปัจจุบันเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความรักความเมตตา และเป็นผู้ที่ อยู่อย่างเรียบง่าย

จากประวัติของบุคคลที่ครูได้เล่าหรือให้นักเรียนได้ค้นคว้ายังมีบุคคลอีกมากมายที่เต็มไปด้วยคุณค่าความเป็นมนุษย์ ครูชี้ให้นักเรียนเห็นว่าเมื่อศึกษาประวัติศาสตร์ จะเห็นบุคคลที่มีความโดดเด่นทางด้านมนุษยธรรม ให้นักเรียนพูดคุยถึงบทเรียนที่ได้จากบุคคลเหล่านั้น เปลี่ยนจากสิ่งที่เป็นลบให้เปลี่ยนเป็นบทเรียนที่ทุกคนได้เรียนรู้และเปลี่ยนความคิดไปในทางบวก เช่น การทิ้งระเบิดเมืองฮิโรชิมาในสงครามโลกครั้งที่ 2 ระเบิดปรมาณูลูกเดียวสามารถทำลายล้างทั้งเมืองผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ส่วนคนที่ไม่ตายก็โดนรังสีทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน ปัจจุบันมีพิพิธภัณฑสถานเกี่ยวกับเหตุการณ์ครั้งนั้น มีคนทั่วโลกไปเยี่ยมชมจำนวนมากเมื่อกลับออกมาต่างน้ำตาไหลและตั้งใจว่าจะไม่ให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยอีก และจะให้ให้มีแต่สันติสุขในโลก เด็กนักเรียนก็จะพบกระดาะเป็นรูปนกแล้วนำไปกองไว้ที่เมืองฮิโรชิมาเป็นสัญลักษณ์ของสันติสุขในโลก

“คำพูดมีพลังมหาศาล เมื่อเราพูดกับเด็กคนหนึ่งในแง่ลบ คำพูดนั้นจะฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของเด็กนั้น เมื่อเด็กโตขึ้นเขาอาจจะลืมคำพูดเหล่านั้น แต่จิตใต้สำนึกของเขา คำเหล่านั้นยังคงอยู่ไปชั่วชีวิต และจะมีอิทธิพลต่อเขาโดยที่เขาไม่รู้ตัว ในเวลาเดียวกันเราก็ได้บันทึกเอาคำพูดทางลบเหล่านั้นไว้ในจิตใต้สำนึกของเราด้วย และจะส่งผลต่อเราในทางลบด้วย”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“นโยบายของโรงเรียนให้นักเรียนทานมังสวิรัต เพื่อให้นักเรียนได้รู้จัก
มีความเมตตาต่อสัตว์ งดการเบียดเบียนสิ่งมีชีวิต”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“ผู้ปกครองที่ฝ่าฝืนกฎของโรงเรียนคือนำเนื้อสัตว์เข้ามาใน
โรงเรียน เรามีการทำติกร่วมกันตอนเปิดเทอมในการประชุม
ผู้ปกครอง คือผู้ปกครองงดเยี่ยมลูก 1 เดือน”

รอง ผอ.ฝ่ายกิจการนักเรียน 11 ม.ค. 50 (ห้องพักครู)

การเล่าเรื่องราวชีวิตของบุคคลสำคัญๆ ที่มีวิถีชีวิตเพื่อการทำความดีเพื่อ
ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น รามายณะ พระพุทธเจ้า ภควัทคีตา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระเยซู หรือ
มหาत्मคานธี ซึ่งล้วนแต่ทำประโยชน์ไม่เห็นแก่ตัวเอง นอกจากนี้การเล่านิทานธรรมะโดย
สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดเชิงจริยธรรมในทุกสถานการณ์ เช่น
เมื่อนักเรียนทะเลาะกันในบ้านครูเล่านิทานเรื่องสามพี่น้องให้นักเรียนฟังและชี้ให้เห็นถึงความ
เดือดร้อนที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น แล้วให้นักเรียนจับมือและขอโทษซึ่งกันและกัน หรือการ
ทดลองต่างๆ ที่ชอบจับสัตว์มาทดลอง นักเรียนจะเห็นภาพที่ทรมาน หรือการจัดทำโครงการ
ช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์นักเรียน ได้ไปพูดคุยและสัมผัสนักเรียนผ่านประสบการณ์ของคนเล่า
นักเรียนจะได้คิดว่าบางอย่างต้องเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียนคน
ที่ 1 ร.ร.สีขาว เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว และ อ.สมเกียรติ ดังนี้

“หนูชอบนิทานเรื่อง รามายณะ เพราะขนาดเป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ยัง
เป็นคนรับใช้ให้อรชุน”

สัมภาษณ์นักเรียน คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49 (ข้างหอพัก)

“ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนาพุทธ วันคริสต์มาส
วันถือศีลออก ของเยาวะห์ อาจารย์จะเล่าประวัติให้ฟัง ถึงความ
เสียสละของท่านเหล่านั้น

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร. ร.ร.สีขาว 12 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“การสอนส่วนใหญ่จะเป็นการเล่าผ่าน นิทาน ประวัติบุคคล
สำคัญ.....หรือการทำกิจกรรมไปช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน อย่าง

ตอนสิ้นนามักเรียนเราก็ไป การจัดทำโครงการช่วยเหลือผู้ป่วย
เอ็ดส์เราก็ทำ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 49 (ห้องพระ)

1.1.3 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ของครูและผู้บริหารใน ร.ร.สีขาว

1.1.3.1 ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ประกอบด้วย
ปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **บรรยากาศ** ทางกายภาพของโรงเรียน ด้วยสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่น
เป็นระเบียบ และมีแหล่งเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนอย่างสมบูรณ์ทำให้นักเรียน
เกิดความสงบและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ได้เรียนรู้ธรรมชาติ ได้เห็นคุณค่า จากภูเขา แม่น้ำ และมีสวน
สัตว์....และวัดให้ได้ทำโครงการ”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 18 ม.ค. 50 (หอพัก)

“มีธรรมชาติ และครูที่นี้ใจดี มีเพื่อนที่เข้าใจกัน”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 31 ม.ค. 50 (ข้างตึกดนตรี)

“บรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ และพื้นที่กว้างไม่คับแคบ อยู่ใกล้
แหล่งเรียนรู้สามารถใช้เป็นสื่อการสอน ได้ทุกเวลา”

สัมภาษณ์ครูสอนสังคม ร.ร. สีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องสมุด)

“จากการทำวิจัย สิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงได้คือ
บรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

2) **ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม** เนื่องจากโรงเรียนเป็น
สถานประกอบการศึกษาคุณค่าความเป็นมนุษย์ จึงมีความหลากหลายทางศาสนา ภาษาและ
วัฒนธรรมประเพณี ในโรงเรียนมีชาวต่างชาติ มีนักเรียนที่นับถือศาสนาต่าง ๆ เช่น อิสลาม คริสต์
เชิร์ช ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“มีภาษาหลากหลาย เพราะมีชาวต่างชาติเยอะ เวลาเค้ามามีการแสดงวัฒนธรรมให้ดูด้วย...ได้เรียนภาษา”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.1 ร.ร.สีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“เด็กได้เรียนรู้ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษาและเด็กหลายคน ที่นับถือศาสนาอิสลาม ชิก และคริสต์ เด็กได้เรียนรู้การปฏิบัติตามหลักทางศาสนาและเคารพศาสนาอื่น ได้เข้าใจแก่นแท้ของศาสนาอย่างถูกต้อง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 50 (ห้องพระ)

3) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการเรียนรู้แบบความร่วมมือ ทำให้นักเรียนได้รู้จักช่วยเหลือกัน การทำกิจกรรมร่วมกันในโรงเรียน รู้จักการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการพี่ดูแลน้องทำให้นักเรียนอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี นอกจากนี้ นักเรียนรู้จักคิดแบบองค์รวม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อน สัมภาษณ์เพื่อน น.ร. 1 ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว สันทนาการกลุ่ม เพื่อน น.ร. ร.ร.สีขาว และอาจารย์สอน คอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว ดังนี้

“จะเรียนไม่เครียด มีเพื่อนที่ดีช่วยติวให้เวลาไม่เข้าใจรู้จัก การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.1 ร.ร.สีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“เพราะเรียนแบบบูรณาการทำให้รู้ว่า เรียนวิทย์ คณิต ภาษา เอาไปใช้ด้วยกันยังไง”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 18 ม.ค. 50 (หอพัก)

“การทำกิจกรรมร่วมกันในโรงเรียน การจัดการพี่ดูแลน้องทำให้นักเรียนอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี”

สันทนาการกลุ่ม เพื่อน น.ร. ร.ร.สีขาว 12 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“การสอนปกติเราก็มีอยู่แล้วไม่ค่อยได้แทรกกิจกรรมมาก เพราะบางเนื้อหาไม่ค่อยเข้าใจ การมีรูปแบบการ

จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งครูสามารถช่วยกันสอน
แชร์ความคิดกันว่าจะสอนบูรณาการเรื่องอะไร ในแต่
ละครั้งและทำให้ง่ายต่อการแทรกคุณค่าเพราะเรา
ช่วยกันเชื่อมโยงเนื้อหา”

สัมภาษณ์ครูสอนคอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องคอม)

4) บุคลิกและความสามารถเฉพาะตัวของครู การส่งเสริมจริยธรรม
ให้กับนักเรียนบุคลิกลักษณะตลอดจนความสามารถพิเศษของครูมีอิทธิพลมาก สิ่งแรกคือต้องมี
จิตใจที่เต็มไปด้วยความรักความเมตตา มีเป้าหมายแน่นอน และเป็นผู้เสียสละอุทิศตน ในด้าน
ทักษะด้านการเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ให้เป็นองค์รวมเพื่อจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้กับ
นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ อ.สอนภาษาไทย ร.ร.สีขาว และ
ครูสอนคอมพิวเตอร์ ดังนี้

“เป็นผู้ที่มีความจิตใจที่เต็มไปด้วยความรักความเมตตา มี
เป้าหมายแน่นอน และเป็นผู้เสียสละอุทิศตน”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 50 (ห้องพระ)

“จะต้องมีทักษะในการคิดเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ให้เป็นองค์รวม
เพื่อจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ”

สัมภาษณ์ อ.ภาษาไทย ร.ร.สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องพักครู)

“การที่เป็นผู้ที่มีความสามารถทำให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิด
ศรัทธาที่จะทำความดีเนื่องจากการเป็นตัวอย่งที่บังเกิดผลแล้ว”

สัมภาษณ์ อ.คอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องคอมฯ)

1.1.3.2 อุปสรรคในในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครู ประกอบด้วย
ปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่นการแจ้งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับ
นักเรียนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ความล่าช้าของข้อมูลทำให้เสียโอกาสในการส่งเสริม

ความสามารถของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ อ.ภาษาไทย ร.ร.สีขาว สัมภาษณ์ อ.คอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว และ สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ ดังนี้

“การแก้ไขจริยธรรมของนักเรียนจำเป็นต้องใช้การสื่อสารกัน ในทางที่ดีเพื่อให้การปรับพฤติกรรมนักเรียนไปในแนวทาง เดียวกัน”

สัมภาษณ์ อ.ภาษาไทย ร.ร.สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องพักครู)

“ข่าวแจ้ง อย่างเช่นทักษะการแข่งขัน โครงการพัฒนาครูต่างๆ เอกสารสำคัญเกี่ยวกับระเบียบนโยบายของรัฐที่ทางโรงเรียน จะต้องรับทราบ ทำให้เกิดความขัดแย้งนโยบายจากเขตพื้นที่”

สัมภาษณ์ อ.คอมพิวเตอร์ ร.ร.สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องคอมฯ)

“ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งให้กับผู้ปกครองแล้ว เข้าสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหาร”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 18 ธ.ค. 50 (ห้องพระ)

2) ทศนคติของผู้ปกครองขัดแย้งกับนโยบายของโรงเรียน เช่น แนว การปฏิบัติในการส่งเสริมจริยธรรมในด้านการไม่เบียดเบียน โรงเรียนมีนโยบายให้ทานอาหาร มังสวิรัต มีผู้ปกครองไม่เห็นด้วยทำให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งทางความคิดและการปฏิบัติ หรือ การเลี้ยงดู ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์รอง ผอ.โรงเรียนสีขาว และ สัมภาษณ์ อ.สอนสังคม ร.ร. สีขาว ดังนี้

“แนวการปฏิบัติในการส่งเสริมจริยธรรมในด้านการไม่ เบียดเบียน โรงเรียนมีนโยบายให้ทานอาหารมังสวิรัต มี ผู้ปกครองไม่เห็นทำให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งทางความคิด”

สัมภาษณ์รอง ผอ.โรงเรียนสีขาว 3 พ.ย. 50 (ห้องวิชาการ)

“ด้วยความที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาอาศัย ให้โรงเรียนเลี้ยงดูให้ โรงเรียนเลยต้องรับภาระให้ทั้งหมด ปัญหาจึงตกอยู่ที่เด็กเพราะ บางที่เด็กก็ต้องการกำลังใจจากพ่อแม่ด้วย”

สัมภาษณ์ อ.สอนสังคม ร.ร. สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องสมุด)

3) **สื่อ** เป็นสื่อที่กระตุ้นความต้องการของนักเรียน เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ การใช้สินค้าราคาแพง มียี่ห้อต่างๆ ทำให้นักเรียนทำผิดหลักจริยธรรมอยู่บ่อยครั้ง ประกอบกับผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการปัญหาปล่อยปละละเลย ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ ส.ม.เกียรติ สัมภาษณ์รอง ผอ.โรงเรียนสีขาว และสัมภาษณ์ อ.สอนสังคม ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ผู้ใหญ่ที่พยายามกระตุ้นความต้องการนักเรียน ทำให้นักเรียนทำผิดหลักจริยธรรมอยู่บ่อยครั้ง เช่นการโฆษณา มือถือรุ่นใหม่ เสื้อผ้าราคาแพง เครื่องใช้อุปกรณ์การเรียนที่มียี่ห้อ”

สัมภาษณ์ ส.ม.เกียรติ 18 ธ.ค. 50 (ห้องพระ)

“นักเรียนแอบเอาซีดี มาเยอะมา พวก มือถือ เครื่องเล่นต่างๆ”

สัมภาษณ์รอง ผอ.โรงเรียนสีขาว 3 พ.ย. 50 (ห้องวิชาการ)

“ด้วยความที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาอาศัย ให้โรงเรียนเลี้ยงลูกให้โรงเรียนเลยต้องรับภาระให้ทั้งหมด ปัญหาจึงตกอยู่ที่เด็กเพราะบางที่เด็กก็ต้องการกำลังใจจากพ่อแม่ด้วย”

สัมภาษณ์ อ.สอนสังคม ร.ร. สีขาว 19 ก.พ.50 (ห้องสมุด)

1.2 **บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน** นำเสนอเกี่ยวกับบทบาทผู้ปกครองของนักเรียนคนที่ 1 และนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีขาว ดังนี้

1.2.1 บทบาทผู้ปกครองของนักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว

1.2.1.1 **ข้อมูลทั่วไป** เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ บุคลิกลักษณะของผู้ปกครองและนักเรียน ผลงานนักเรียน สภาพครอบครัว ฐานะทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และที่ตั้งของบ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะผู้ปกครอง เป็นคนใจดี ไม่ดูไม่ว่า ให้คำปรึกษาได้ ทำอาหารเก่ง ให้อิสระและไม่บังคับลูก ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“เป็นคนใจดี ไม่ดูไม่ว่า และให้คำปรึกษาได้ ทำกับข้าวเก่ง”
 สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 18 ม.ค. 50 (ข้างหอพัก)

“เป็นคนปรึกษาอะไรได้ ลูกไว้ใจ มีอะไรก็คุยให้ฟังได้ ไม่ดู ไม่
 บังคับลูก ให้อิสระกับลูก ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ. 50 (ตึกอนุบาล)

ลักษณะนักเรียน เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ความประพฤติเรียบร้อย
 ดูแลและช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความนอบน้อม มีมารยาท รู้จักสัมมาคารวะ เป็นที่รักของเพื่อนๆ
 น้องๆ พี่ๆ และครูไว้ใจได้ ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ สัมภาษณ์
 ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว และสัมภาษณ์ครูสังคมฯ ร.ร. สีขาว ดังนี้

“เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีความประพฤติที่ดี ดูแลผู้อื่นได้”
 สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย. 50 (ห้องเรียน)

“ไม่เคยต้องดูว่า เป็นเด็กเรียบร้อย เอาใจใส่การเรียน ช่วยเหลือ
 งานบ้าน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ. 50 (ตึกอนุบาล)

“มีความนอบน้อม มีมารยาท รู้จักสัมมาคารวะ เป็นที่รักของ
 เพื่อนๆ น้องๆ พี่ๆ และครูไว้ใจได้ “

สัมภาษณ์ครูสังคมฯ ร.ร. สีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องสมุด)

ผลงานนักเรียน ได้รับรางวัลเรียนดี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 4
 เป็นตัวแทนนักกีฬาของโรงเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงปัจจุบัน ปีการศึกษา 2548
 ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าบ้าน และ ปี 2549 เป็นประธานนักเรียน ความสามารถพิเศษใช้คอมพิวเตอร์
 โปรแกรมต่างๆ ได้ มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.68 และได้เข้าร่วมค่ายพัฒนาความเป็นผู้นำ ค่าย
 วิทยาศาสตร์ และเป็นประธานจัดกิจกรรมวันไหว้ครู ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษาเพิ่ม
 ผลงาน น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว และการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ได้รับรางวัลเรียนดี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 4 เป็นนักกีฬาตัวแทนโรงเรียนแข่งขัน ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 4 ถึงปัจจุบัน เป็นประธานนักเรียนความสามารถพิเศษใช้คอมพิวเตอร์ต่างๆ ได้”

เอกสารเพิ่มเติมสงฆงาน น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว

“มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.68 และได้เข้าร่วมค่ายพัฒนาความเป็นผู้นำ ค่ายวิทยาศาสตร์และเป็นประธานจัดกิจกรรมวันไหว้ครู”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

สภาพครอบครัว พ่อแม่เป็นชาว จ.ลพบุรี นับถือศาสนาพุทธ พ่ออายุ 52 ปี แม่ อายุ 52 ปี พ่อจบ ปวส.และแม่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีบุตร 1 คน เป็นหญิง กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปัจจุบันพ่อแม่แยกทางกัน ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปัจจุบันพ่อแม่แยกทางกัน ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“เป็นชาว จ.ลพบุรี นับถือศาสนาพุทธ พ่ออายุ 52 ปี แม่ อายุ 52 ปี พ่อจบปวส.และแม่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีบุตร 1 คน เป็นหญิง ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

ฐานะด้านเศรษฐกิจ ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายข้าวแกง รายได้ประมาณ 360,000 บาทต่อปี แม่เปิดร้านขายอาหารตามสั่ง ในกรุงเทพฯ แม่อยู่กับพ่อเลี้ยงที่เป็นทหาร ส่วนพ่อแท้ๆ เป็นทหารที่ จ.ลพบุรี ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ข้าวแกง รายได้ของ ครอบครัว ประมาณ 360,000 บาทต่อปี แม่เปิดร้านขายอาหารตามสั่ง ใน กรุงเทพฯ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“แม่อยู่กับพ่อเลี้ยงที่เป็นทหาร ส่วนพ่อแท้ๆ เป็นทหารที่ จ.ลพบุรี”
 สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

สภาพแวดล้อม ชุมชนเป็นชนบท เพื่อนบ้านใกล้เคียงส่วนใหญ่เป็น
 ราชการและทำงานต่างจังหวัด บ้านอยู่ใกล้วัดและโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ตอนเด็กยายจะพาไป
 ทำบุญที่วัด ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสังเกตเส้นทางบ้าน น.ร.
 คนที่ 1 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ชนบทแต่ใกล้เมือง...ตอนเด็กยายจะพาไปทำบุญที่วัด...
 เพื่อนบ้านใกล้เคียงส่วนใหญ่เป็นราชการ และทำงาน
 ต่างจังหวัด ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“บ้านแต่หลังมีรั้วกันอาณาเขตของตนเองส่วน
 ใหญ่เป็นบ้านสองชั้น ส่วนบ้านนักเรียนเป็นบ้านไม้..
 เก่าหน่อย..บ้านนักเรียนอยู่ใกล้วัด

สำรวจเส้นทางบ้าน น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 4 มี.ค.50

ที่ตั้ง บ้านอยู่ห่างตัวจังหวัด 10 กิโลเมตร บ้านอยู่ห่างจากวัด 500 เมตร
 อยู่ห่างจากโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ประมาณ 5 กิโลเมตร และห่างจากโรงเรียนสีเขี้ยว 80
 กิโลเมตร ในซอยเดียวกันจะเป็นญาติกันทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.
 สีขาว และสังเกตเส้นทางบ้าน น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“และห่างจากโรงเรียนสีเขี้ยว 80 กิโลเมตร ในซอยเดียวกันจะ
 เป็นญาติกันทั้งหมด ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“บ้านอยู่ห่างตัวจังหวัด 10 กิโลเมตร บ้านอยู่ ห่างจากวัด 500
 เมตร อยู่ห่างจากโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ประมาณ 5กิโลเมตร”

สังเกตเส้นทางบ้าน น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว

1.2.1.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึงอนุบาล อยู่ในความดูแลของยาย และมีพ่อรับส่งไปเรียนอนุบาลทุกวัน ช่วงนั้นยายเป็นคนดูแลเรื่องนมและอาหาร ส่วนแม่จะกลับมาเยี่ยมอาทิตย์ละครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ ร.ร.สีขาว ดังนี้

“เป็นยายเลี้ยง ตั้งแต่เด็ก ส่วนแม่ไปทำงานที่กรุงเทพก็จะมาเยี่ยมอาทิตย์ละครั้งหรือสองอาทิตย์ครั้ง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“เรียนอนุบาลที่ค่ายนารายณ์ อยู่กับพ่อจริงๆ เป็นคนดูแลเที่ยวไปเที่ยวมาระหว่างอยู่บ้านยาย”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“เอาตั้งค์มาฝากยายก็ให้ยายเลี้ยง ไปเรียนอนุบาล 3 จบอนุบาลก็ส่งมาเรียนที่นี่เลย”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ ร.ร.สีขาว 3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

ช่วงประถม 1 ถึง ประถม 3 จะอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ครูเป็นคนดูแลทุกอย่าง ตั้งแต่แต่งตัว วันไหนใส่ชุดนักเรียน ชุดพละ การรับประทานอาหารเช้า ต้องทานให้ครบทุกมื้อ ทานเสร็จแล้วจะต้องล้างตาตัวเอง การดูแลและสุขภาพโดยเฉพาะฟันคุณครูจะย้ำมากต้องตรวจทุกครั้งหลังรับประทานอาหารเช้า ตอนเย็นก็อาบน้ำ สอนให้ซักถุงเท้า ซักชั้นในเอง ว่าต้องซักให้สะอาด ใส่ชุดนอน ทาแป้ง ตัดเล็บ หวีผม ช่วยปูที่นอน สวดมนต์พร้อมกัน ก่อนจะนอนพวกเราก็ได้ฟังนิทานทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาวดังนี้

“ช่วงประถม 1 ถึง ประถม 3 จะอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ครูนา ใจดีมาก ๆ เค้าดูแลเหมือนแม่ตั้งแต่อาบน้ำแต่งตัว เพราะว่าตอนเข้ามาใหม่ๆ ยังแบบทำอะไรไม่เป็น เราต้องแต่ชุดไหน บางทีเค้าบอกว่าใส่ชุดนักเรียนนะ บางทีเราก็ก็นั่งบึ้ง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“การรับประทานอาหาร ต้องทานให้ครบทุกมื้อ ทานเสร็จแล้ว
จะต้องล้างภาชนะ การดูแลและสุขภาพโดยเฉพาะฟันคุณครูจะ
ยุ่งยากต้องตรวจทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“ตอนเย็นก็อาบน้ำ สอนให้ซักถุงเท้า ซักชั้นในเอง ว่าต้องซักให้
สะอาด ใส่ชุดนอน ทาแป้ง ตัดเล็บ หวีผม ช่วยปูที่นอน
สวดมนต์พร้อมกัน ก่อนจะนอนพวกเราก็ได้ฟังนิทานทุกวัน”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

ช่วงที่โรงเรียนปิดเทอม 1 อาทิตย์จะอยู่กับยาย บางที่ป่าที่เป็นครูก็จะแวะมาเยี่ยม ส่วน
ผู้ปกครองไปทำงานที่กรุงเทพฯ จะมาเยี่ยมอาทิตย์ละครั้ง หรือสองอาทิตย์ครั้ง อยู่กับยายก็ไม่ได้มี
อะไรมาก เล่นแถวบ้านไม่ค่อยมีเพื่อนรุ่นเดียวกัน เวลายายไปไหนจะไปกับยาย เช่นไปทำบุญที่วัด
ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ช่วงที่โรงเรียนปิดเทอม 1 อาทิตย์ก็จะอยู่กับยาย บางที่ป่าที่เป็น
ครูก็จะแวะมาเยี่ยม”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“ไปทำงานที่กรุงเทพฯ ก็จะมาเยี่ยมอาทิตย์ละครั้ง หรือสอง
อาทิตย์ครั้ง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“อยู่กับยายก็ไม่ได้มีอะไรมาก ก็เล่นแถวบ้านก็ไม่ค่อยมีเพื่อนรุ่น
เดียวกัน เวลายายไปไหนก็จะไปกับยาย เช่นไปทำบุญที่วัด”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

ในช่วงประถมศึกษาปีที่ 4 ต้องการลาออกเนื่องจากระบบโรงเรียน ที่ไม่มีกิจกรรมพิเศษๆ
ให้ทำเป็นกิจกรรมที่ซ้ำๆ ไม่ได้ไปทัศนศึกษา ซึ่งไม่เหมือนปัจจุบันที่ได้โอกาสไปในที่ๆ สนใจอยาก
ไป ซึ่งทำให้เรารู้สึกดีและมีอิสระที่คิดทำ ในช่วงประถม 4 ไม่ค่อยมีกฎ ทุกอย่างจะเรียบร้อยเอง กฎ

ไม่ได้บังคับว่าต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่มีใครทำผิดเลยเรียบร้อยมาก แต่ครูจะบอกว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ในช่วงประถม 4 คิดว่าจะออกเพราะเบื่อในระบบโรงเรียน หรือไม่มีกิจกรรมเบื่อกันเหมือนทำอะไรซ้ำกันทุกวันๆ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“แต่ตอนนี้ดีหน่อยได้ไปโน่นนี่ แต่ก่อนอยู่ ... ตอนนั้นกฎไม่ได้มีอะไรมา แต่มันเรียบร้อยกันเอง กฎไม่ได้บังคับว่าต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“เช่นควรทำอะไรบ้าง อะไรที่ไม่ควรทำ เช่น ก็อย่างเค้าจะสอนว่าไม่ควรขโมยของ ไม่พูดโกหกไม่ให้ทำพวกนี้แต่ว่าไม่เหมือนตอนที่มีการมา”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

การปิดเทอมโรงเรียนแห่งนี้ปิด 2 ครั้ง คือ ครั้งแรก ปิด 1 อาทิตย์จะอยู่กับยายหรืออยู่กับป้า ปิดเทอม 1 - 2 เดือนอยู่กับผู้ปกครองที่กรุงเทพฯ ตอนอยู่กับผู้ปกครองรู้สึกดีชอบเพราะได้อยู่ใกล้ผู้ปกครอง ช่วยทำงาน บางทีผู้ปกครองก็พาไปเที่ยวสวนสนุก ในช่วงที่ว่าง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“การปิดเทอมโรงเรียนแห่งนี้ปิด 2 ครั้ง คือ ครั้งแรก ปิด 1 อาทิตย์จะอยู่กับยายหรือบางทีก็อยู่กับป้า”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“ปิดเทอม 1 - 2 เดือนจะได้ไปอยู่กับแม่ที่กรุงเทพฯ ตอนอยู่กับแม่รู้สึกดีชอบเพราะได้อยู่ใกล้แม่ ช่วยแม่ทำงาน บางทีแม่ก็พาไปเที่ยวสวนสนุก ในช่วงที่แม่ว่าง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

เรียนช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ที่โรงเรียนเดิม ไม่ต้องการย้ายเพราะว่าได้เล่น กีฬา แคร่บอล วอลเลย์บอล วิ่ง เป็นนักกีฬาเกือบทุกประเภท เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการแข่ง กีฬาเกือบทุกประเภท และเพื่อนสนิทที่เรียนด้วยกันและเล่นด้วยกัน ผลการเรียนก็อยู่ในระดับต้นๆ รู้สึกว่าทุกอย่างดี การปิดเทอม บางทีก็อยู่กับป่า บางครั้งก็ไปอยู่กับผู้ปกครองที่กรุงเทพฯ ช่วย ทำงาน ตอนนี้ผู้ปกครองจะวางใจขึ้นทำให้ทอนเงินให้ลูกค้า พาไปเที่ยวให้เงินไปซื้อเสื้อผ้า ซึ่ง สอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ก็ยังเรียนอยู่โรงเรียนเดิมตอนนี้ ไม่อยากย้ายไปที่ไหน”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“เพราะว่าได้เล่นกีฬา แคร่บอล วอลเลย์บอล วิ่ง คือมีกีฬา อะไรก็เข้าร่วมหมด ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการแข่งกีฬา เกือบทุกประเภท”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“ตอนนั้นมีเพื่อนที่สนิทด้วย การเรียนก็อยู่ในระดับต้นๆ รู้สึกว่า ทุกอย่างดี”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

เรียนช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) โดยมองเป้าหมายที่การได้เรียนต่อในระดับ มหาวิทยาลัย หากมีผลการเรียนดีจะมีสิทธิ์เข้ามหาวิทยาลัยได้โดยไม่ต้องแข่งขันกับคนอื่นอีก หลายคนใน ช่วงปิดเทอมได้อยู่อย่างอิสระ ส่วนใหญ่ป่าจะมารับและไปอยู่บ้านป่า ไปเยี่ยม ยาย ไปอยู่กับผู้ปกครองที่กรุงเทพฯ จนเปิดเทอม ช่วงที่อยู่กับผู้ปกครองกับทำงานตลอด มีไป เที่ยวเองบ้าง ผู้ปกครองพาไปบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“เรียนช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) ตัดสินใจด้วยตัวเอง ถึงแม้จะมีเพื่อนไปสอบที่อื่นเยอะ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“คิดว่าอยู่ที่เดิมนี่แหละ เพราะเพิ่งเปิด ม.ปลาย เราน่าจะได้รับ การดูแลที่ดีไม่ต้องแย่งกับคนอื่น ๆ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“ครูแนวนะได้แนะนำในเรื่องการได้รับโควตา หากเราเรียนดี ได้เกรดดีมีนักเรียนน้อยๆ เรามีสิทธิ์ได้โควตาสูง ก็เลยตัดสินใจ เรียนต่อที่นี่”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

“ก็ปรึกษาแม่นะแต่แม่ก็บอกว่าเห็นดีด้วย และก็ให้เลือกเอง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 20 พ.ย. 49(ข้างหอพัก)

2) ผู้สร้างความรักความผูกพัน ผู้ปกครองทำความเข้าใจกับนักเรียนใน

เหตุผลที่ไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะผู้ปกครองมีหน้าที่หาเงินเพื่อสนับสนุนนักเรียนให้ได้เรียนสูงๆ ส่วน นักเรียนก็มีหน้าที่คือการเรียนหนังสือและต้องตั้งใจเรียนต้องทำให้ผู้ปกครองไว้ใจ ผู้ปกครอง พุดคุยด้วยความเข้าใจกับนักเรียนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คน ที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“เมื่อต้องอยู่ด้วยกันกับลูกจะถามลูกเสมอว่าแม่ทำงานหนักเพื่อ ใคร ให้ลูกได้เห็นเวลาเราทำงาน ในเวลาที่เหมาะสม”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่1 ร.ร.สีขาว3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“แต่เป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างหน้าที่ของแม่และลูกเช่น แม่ทำงานหาเงินโดยไม่มีเวลาให้ลูกแม่ทำเพื่ออะไร”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“การเป็นลูกจะทำให้แม่ชื่นใจเวลาเราอยู่ห่างกันลูกต้องเรียน หนังสือให้ดี ให้แม่ไว้ใจ แม่เชื่อว่าลูกเป็นคนเก่ง และลูกทหาร ต้องแกร่งและทำได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“ในช่วงปิดเทอมได้อยู่อย่างอิสระ ส่วนใหญ่ป่าจะมารับและไปอยู่บ้านป่า ไปเยี่ยมยาย ไปอยู่กับผู้ปกครองที่กรุงเทพฯ จนเปิดเทอม ช่วงที่อยู่กับผู้ปกครองกับทำงานตลอด มีไปเที่ยวเองบ้าง ผู้ปกครองพาไปบ้าง”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 20 พ.ย. 49 (ข้างหอพัก)

ผู้ปกครองฝึกให้นักเรียนการรู้จักให้ความเคารพนับถือญาติผู้ใหญ่ รู้จักการวางตัวและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รักการดูแลเวลาผู้ปกครองไม่ว่าง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“สร้างความรู้สึกรักใคร่ญาติ โดยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้คำนึงถึงรากเหง้าและที่มาของตนเอง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีขาว 3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“ว่างด้วยเพราะช่วงสงกรานต์ ...เราก็ก็นั่งนี้แหละรู้จักญาติพี่น้องให้ลูกได้รู้ว่าเราเป็นคนมีเชื้อสาย มีรากเหง้า”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“มีปัญหาอะไรก็ญาติพวกนี้แหละจะช่วยเหลือเรา เราต้องดูแลความสัมพันธ์นี้ไว้อย่าให้ขาด ตอนนี้มีน้องเค้าก็ถูกป่าแหละไปเรียนด้วยกัน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“ญาติจะเป็นคนดูแลเวลาผู้ปกครองไม่ว่างหรือเวลารับกลับบ้าน”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 20 พ.ย.50 (ข้างหอพัก)

3) **ผู้เป็นแบบอย่างดี** การเป็นตัวอย่างในการใช้วาจาให้สุภาพ หลีกเลียงคำพูดหยาบ เวลาที่นักเรียนอยู่ด้วยต้องระมัดระวังคำพูด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ปรับเปลี่ยนตัวเองเวลาจะไปเยี่ยมลูกที่โรงเรียนโดยเฉพาะ
คำพูดต้องระวังมากๆ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่1 ร.ร.สีขาว3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“ต้องระวังคำพูดคำจาจากการสอนของลูก ตอนลูกนั่ง
สมาธิ ..เราต้องพูดด้วยวาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน ก็เลยปรับ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

4) **ผู้ฝึกระเบียบวินัย** ผู้ปกครองและนักเรียนมีเวลาในการอยู่ร่วมกัน
ในช่วงปิดเทอมผู้ปกครองฝึกนักเรียนใช้เวลาให้คุ้มค่าและถือโอกาสในการฝึกระเบียบวินัยให้กับ
นักเรียนด้วย เช่นให้นักเรียนรับผิดชอบงานที่ผู้ปกครองทำอยู่ ทำกิจกรรมต่างๆ ในบ้าน เช่นการให้
ตื่นตอนเช้าเพื่อไปซื้อของ การเตรียมร้านให้สะอาด และการบริการลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล
จาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ส่วนใหญ่จะได้อยู่กับลูกตอนปิดเทอมกิจกรรมที่ทำร่วมกันจะ
เป็นการทำงานด้วยกันมากกว่า เพราะเราไม่ใช่คนรวยอะไร
จะต้องเก็บเงินไว้ให้เค้าเรียนให้สูงที่สุด”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่1 ร.ร.สีขาว3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“เราไม่ได้อยู่เฉยๆ ต้องทำงานตั้งแต่เข้าไปเตรียมร้านจัดของ
ร้านเปิด 8 โมง แต่คนเข้าร้านจริงๆ 7 โมงกว่าๆ ก็มาแล้ว และ
กว่าจะปิดอีกทีก็ 3 ทุ่ม 4 ทุ่ม สิ่งนี้แหละเค้าเห็นเราทุกวันๆ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“ฝึกคำนวณให้คิดเงินลูกค้า...ช่วยผู้ปกครองทำงานในหน้าที่”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

5) **ผู้สร้างความไว้วางใจ** เป็นวิธีการควบคุมความประพฤตินักเรียนแทน
การบังคับ เช่น ในวัยรุ่นมักปิดบังผู้ปกครอง โดยเฉพาะ การมีความรักก่อนในวัยเรียน ผู้ปกครอง
คอยสังเกตการเปลี่ยนแปลง และใช้การพูดคุยให้มากกว่าเดิม เพื่อแสดงความห่วงใย ลักษณะ
การพูดคุยเป็นการให้นักเรียนตระหนักว่าผู้ปกครองเชื่อใจนักเรียนและนักเรียนก็ต้องประพฤติตนให้

ผู้ปกครองเข้าใจด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ต้องเข้าใจและเชื่อมั่นในตัวลูก และทำให้ลูกไวใจ โดยการพูดคุยให้มาก....ลูกมีหน้าที่เรียนและทำให้แม่ไวใจได้ในเรื่องความประพฤติโดยเฉพาะเรื่องความรัก”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ.50 (ตึกอนุบาล)

“บางอย่างเราอยู่ไกลอย่างนี้ บางเรื่องเราไม่รู้เรื่องความรักในวัยรุ่นมักปิดบัง ก็ต้องหาวิธีพูดคุยให้มากกว่าเดิม โทรคุยกับครูประจำชั้นมากขึ้น”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ.5 (ตึกอนุบาล)

“เราจะเข้าใจลูกมากคิดว่าลูกคงไม่โกหกเรานะเพราะเราเป็นแม่ และ เราพยายามใช้คำพูดหยอก บางทีก็พยายามทำให้เค้าเข้าใจเรา”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“เราอยู่ไกลกัน....ก็รู้ว่าแม่ทำงานทุกวันนี่เพื่อใคร ถ้ามีอะไรเราพูดคุยกันได้เราจะไม่มีความลับต่อกัน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

1.2.1.3 ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีขาว

ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของผู้ปกครอง

1) ครู ช่วยดูแลพฤติกรรมและรายงานเมื่อผู้ปกครองโทรปรึกษา การมีลูกคนเดียวซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ครูที่คอยดูแลให้เมื่อมีปัญหาจะโทรและพูดคุยได้ทุกเรื่อง และ ค่อยๆ ถาม เมื่อรู้จะไม่ว่าแต่จะพูดในทำนองที่ว่าเรื่องนี้รู้ได้ อย่างไร บางที่ทำให้แปลกในเล่น พูดที่เล่นที่จริง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ. 49(ข้างตึกอนุบาล)

“ป่าที่เป็นครูอยู่แถวนี้ช่วยแวะมาดู ถ้าวันสำคัญต่างๆ ที่เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดจะวานป่าแต่จะทำความเข้าใจกับเค้า”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 3 ก.พ. 49(ข้างตึกอนุบาล)

“และเรามีลูกเพียงคนเดียว เค้าคนเดียวเท่านั้นไม่มีใครมาแย่งความรัก”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของผู้ปกครอง

1) เวลา เนื่องจากอาชีพเป็นร้านที่ต้องเปิดทุกวัน ถ้าปิดวันไหนก็จะไม่มีรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“เนื่องจากอาชีพเป็นร้านที่ต้องเปิดทุกวัน ถ้าปิดวันไหนก็จะไม่มีรายได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีขาว 4 มี.ค. 49(บ้าน)

“ส่วนใหญ่แม่ไม่ได้มารับ มีแต่ป่ามารับแทน ...ค้ำที่บ้านป่าก่อน แม่ไม่ค่อยมีเวลา”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1ร.ร. สีขาว 20 พ.ย.50 (ข้างหอพัก)

1.2.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีขาว

1.2.2.1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ บุคลิกลักษณะของผู้ปกครองและนักเรียน ผลงานนักเรียน สภาพครอบครัว ฐานะทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และที่ตั้งของบ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะผู้ปกครอง เป็นคนอารมณ์ร้อนทั้งคู่และให้อภัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาวและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ดังนี้

“พ่อแม่เป็นคนอารมณ์ร้อนทั้งคู่ ตอนเด็กๆ พ่อจะเป็นที่
หงุดหงิด”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 31 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

“คงคิดว่าเป็นคนใจดี ให้อภัยลูกได้เสมอ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

ลักษณะนักเรียน ช่วยเหลืองานบ้าน ชอบนอนในเวลาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และ สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ ดังนี้

“เป็นคนดี ช่วยเหลืองานบ้าน ชอบนอน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“ชอบนอนหลับในชั้นเรียน พูดเท็จ ตอบไม่ตรงคำถาม ค่อยข้าง
มีอารมณ์ในการดูแลน้อง”

สัมภาษณ์ อ.สมเกียรติ 6 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

ผลงานนักเรียน เป็นตัวแทนโรงเรียนแข่งขันฟุตบอล ปีการศึกษา 2548 ความสามารถพิเศษเล่นกีตาร์เบส เกรดเฉลี่ย 2.08 ซึ่งสอดคล้องจากข้อมูลเพิ่มสะสมงานของ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ตัวแทนโรงเรียนแข่งขันฟุตบอล ความสามารถพิเศษเล่นเบส
เกรดเฉลี่ย 2.08”

เอกสารเพิ่มสะสมงาน น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว

สภาพครอบครัว ผู้ปกครองเป็นคน จ.ลพบุรี นับถือศาสนาพุทธ พ่อ อายุ 47 ปี แม่ อายุ 41 ปี พ่อจบการศึกษาระดับ ปวช.บัญชี แม่จบการศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 มีบุตร 3 คน เป็นพี่ชายคนโตศึกษามหาวิทยาลัยคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 นักเรียนกำลังศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 น้องชายคนสุดท้องกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่ง

สอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และ สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“เป็นชาว จ.ลพบุรีโดยกำเนิด นับถือศาสนาพุทธ พ่ออายุ 47 ปี แม่อายุ 41 ปี พ่อจบการศึกษาระดับ ปวช.บัญชี แม่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“มีลูก 3 คน พี่ชายคนโตเรียนที่ราชภัฏ เรียนครุภาควิชา ชั้นปี 3 นักเรียนกำลังศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 น้องชายคนสุดท้องกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 31 ม.ค. 50(ห้องเรียน)

ฐานะด้านเศรษฐกิจ พ่อทำงานด้านสินเชื่อและเป็นพนักงานขับรถธนาคารออมสิน นอกจากครอบครัวยังประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างโดยมีแม่เป็นคนดูแลในระหว่างที่พ่อทำงานปกติ รายได้ของครอบครัว ประมาณ 50,000 บาทต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“พ่อทำงานด้านสินเชื่อและเป็นพนักงานขับรถธนาคารออมสิน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“นอกจากครอบครัวยังประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างโดยมีแม่เป็นคนดูแลในระหว่างที่พ่อทำงานปกติ รายได้ของครอบครัว ประมาณ 50,000 บาทต่อเดือน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมของบ้านเป็นแหล่งชุมชน เนื่องจากบ้านเปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยวและเป็นสถานที่รับเหมา ติดถนน มีคนเข้าออกบ้านเป็นประจำ ข้างบ้านจะมีร้านอาหาร ที่เปิดเป็นร้านคาราโอเกะ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และการสังเกตสภาพบ้านนักเรียน ดังนี้

“แม่เปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยวและเป็นสถานที่รับเหมา มีคนเข้าออกบ้านเป็นประจำ ข้างบ้านจะมีร้านอาหาร ที่เปิดเป็นร้านคาราโอเกะ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“สภาพบ้านมีรถจอดบรรทุกหินดินทราย จอด 3-4 คัน มีคนงานผู้ชายนั่งคุยกัน บนโต๊ะมีเบียร์ วาง บ้านติดถนน เป็นทำเลที่เหมาะสมในการทำการค้า”

สังเกตสภาพบ้าน น.ร.คนที่ 2 มี.ค. 50 (บ้าน น.ร.คนที่ 2)

ที่ตั้ง อยู่ห่างตัวอำเภอ 15 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดลพบุรี 70 กิโลเมตร อยู่ห่างจากโรงเรียนสีขาว 10 กิโลเมตร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“อยู่ห่างจากโรงเรียนสีขาว 10 กิโลเมตร อยู่ห่างตัวอำเภอ 15 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดลพบุรี 70 กม”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 31 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

1.2.2.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนคนที่ 2

ร.ร. สีขาว

1) ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย แม่มีหน้าที่เลี้ยงลูก พ่อเป็นคนหาเงินเลี้ยงครอบครัว มียายเป็นคนช่วยเลี้ยงและดูแลลูก นักเรียนเป็นคนลูกคนกลางได้รับการดูแลเป็นพิเศษเนื่องจากมีโรคประจำตัวและมีอาการชัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ตอนคลอดการเลี้ยงเราไม่มีปัญหาว่าจะเลี้ยงลูกอย่างไร เพราะลูกคนโตก็เรียนอนุบาล”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“มียายคอยดูแลให้ แต่ตอนเด็กๆ ประมาณขวบกว่าๆ เค้ซึไรค เคยซัก จะเป็นลูกที่พบบหมอบ่อยๆ ตอนนั้นครอบครัวก็เรื่อยๆ แม่ก็เป็นแม่บ้านเลี้ยงลูกเฉยๆ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 2 มี.ค.50 (ห้องเรียน)

2) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ปกครองเข้มงวดเรื่องของสิ่งเสพติดอย่างเช่น เรื่องบุหรี่ ผู้ปกครองต้องเลิกสูบบุหรี่เนื่องจากต้องทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียน บางครั้งอาจจะใช้การ ยกตัวอย่างประสบการณ์ที่ไม่ดีของเพื่อนและพี่ ในเรื่องการของคบเพื่อน การข้องแวะกับยาเสพติด ผลสุดท้ายคือผลการเรียนตกต่ำ บางครั้งใช้วิธีการชู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้คิดและแยกแยะผิด ถูก เพื่อนำไปใช้เมื่อต้องไปอยู่ในสังคมภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“การเลี้ยงลูกเข้มงวดเรื่องความประพฤติ อย่างเช่นเรื่องบุหรี่ ต้องเลิกเนื่องจากต้องทำเป็นตัวอย่างให้ลูก ด้วยอาชีพที่ต้อง สังสรรค์จะรู้ว่าไม่ดื่มเหล้าเค้จะเทน้ำเปล่าให้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“บริเวณบ้านแยกเป็นเอกเทศแถวบ้านผมมีบาร์ ส่วนมากเด็กโต ไม่เรียนหนังสือ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

“ผมเคยเห็นพี่ที่เพชรบูรณ์เวลาไปบ้านพักพี่ผมก็เห็นแบบ เบียร์ เต็มเลย พี่ออกจากบ้านตั้งแต่ ม.1ผมโชคดีหน่อยสภาพแวดล้อม ไม่เหมือนข้างนอก ข้างนอกก็แต่มีเหล้าบุหรี่”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

“แม่ยกตัวอย่าง มีเพื่อนแม่ที่มีลูกรุ่นเดียวกับผม การเรียนก็ระดับเดียวกับผม ติด ร 0 ไม่ให้ลูกเรียนให้ลูกอยู่บ้าน ไม่ทำอะไร ผมก็ลองคิดดู ถ้าผมไม่ตั้งใจเรียนผมก็อาจจะมีชีวิตแบบนั้น”

สัมภาษณ์ นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ..49 (ห้องเรียน)

“แต่ก่อนผมก็สูบบุหรี่ก็ตอนที่ไปเยี่ยมลูกชายคนโตที่เพชรบูรณ์
จึงได้รู้ว่าตัวเองควรเลิก ให้ได้ อย่างน้อยก็เป็นตัวอย่างให้ลูกอีก
สองคน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ..49 (ห้องเรียน)

3) **ผู้ยับยั้งพฤติกรรม** เมื่อนักเรียนอยู่ในชั้นประถมใช้การติงโทษเมื่อ
ทำผิดและสอนว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ เช่น การปีนต้นไม้ที่อันตราย การไปไหนโดยไม่ขอ
อนุญาต การไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ในช่วงวัยรุ่นใช้วิธีการตักเตือนด้วยเหตุผล เช่น เมื่อผู้ปกครองเห็นว่า
นักเรียนสูบบุหรี่ จะชี้แจงถึงอันตรายและโทษของบุหรี่ นอกจากจะเสียเงินแล้วยังทำให้เสียการ
เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง การไม่เชื่อฟัง บอกแล้วบอกอีกไม่ฟังไม่
ไป หรือบางทีก็เถียง บ่อยเข้า สอง สามครั้งไม่ฟัง ก็จะได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ.50 (ห้องเรียน)

“จำได้ว่าถ้าเล่นไม่ควร แบบไม่ขออนุญาต แม่ถามไปไหนมาไม่
ยอมบอกแม่เป็นห่วง ส่วนมากแม่ตักเตือนส่วนน้อยแม่จะตี แม่
ตีเรื่องเถียงแม่”

สัมภาษณ์ นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

“จะบอกว่าอะไรควรอะไรไม่ควร จะไปไหนให้ขออนุญาต ส่วน
ใหญ่จะเป็นเรื่อง การไม่เชื่อฟัง บอกแล้วบอกอีกไม่ฟัง ไม่ไป
หรือบางทีก็เถียง บ่อยเข้า สอง สามครั้งไม่ฟัง ก็จะได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ..49 (ห้องเรียน)

“ชอบเถียงแม่ เรื่องแม่ใช้ให้ไปอาบน้ำแล้วผมดูหนังอยากให้จับ
แป็บหนึ่ง แม่ก็บอกว่าไม่แป็บไม่แป็บ แล้วก็จับดึงไปห้องน้ำแล้วเอา
ฝักบัวตีตูด ร้องไห้เพราะเจ็บกาย ไม่เจ็บใจ แต่เจ็บตัว เพราะ
โดนตี 4 -5 ที”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

“ป็นต้นมะพร้าวแต่แม่บอกห้ามก็ยังป็นจับไม่เรียวพาดตีตุต เจ็บ ร้องให้ เดี่ยวนี้ไม่ค่อยไม่ได้ป็น อยากเก็บมะพร้าวมากิน แม่บอก แล้วแต่ไม่เชื่อ ไม่บอกอยากกินลิ้มไม่ได้ ตอนหลังบอกแม่ก็ไปซื้อ ให้”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

“เคยเห็นแม่ร้องเพราะเราไม่เชื่อฟัง ร้องจากที่ตีเสร็จ ผมก็ไปขอโทษ ไม่นาน รู้สึกว่าต้องไปขอโทษตอนที่แม่ตีครั้งแรก ตอนที่ผมติดศูนย์ ร มส เวลาพอกับแม่ไปคุยกับครูผมก็เห็นแม่ ร้องให้ ผมก็ได้แค่บอกว่าไม่ต้องร้องแม่ เดี่ยวผมอยู่แก้ซั่มเมอ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 18 ม.ค.2549 (ห้องเรียน)

4) **ผู้สร้างบรรยากาศ** ผู้ปกครองจัดหาสภาพแวดล้อมที่ห่างจากการทะเลาะวิวาท และการถูกใส่ร้ายจากสังคม ห่างไกลจากแหล่งอบายมุข ซึ่งได้ประสบการณ์จากลูกชายคนโต โดยเลือกโรงเรียนประจำให้กับนักเรียนจากศึกษาข้อมูลของโรงเรียนการดูงาน เป็นโรงเรียนที่ปลอดภัยเสพติดและทะเลาะวิวาท ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และ สัมภาษณ์ นักเรียน คนที่ 2 ร.ร. สีขาวดังนี้

“ตอนนั้นดูแล้วยาเสพติดมีเยอะ เห็นเด็กในตลาด และในโรงเรียนของลูกก็เปิดสอนเทคนิคด้วย”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ..49 (ห้องเรียน)

“มีทั้งชกกันต่อยกัน ยาเสพติดก็มีเข้ามา ก็คิดว่าไม่ปลอดภัยก็เลยให้ไปเรียนที่ โรงเรียนประจำแห่งหนึ่งในเพชรบูรณ์ โรงเรียนนี้ก็ดังนะ โรงเรียนนี้ส่งลูกชายคนโตไปอยู่แต่ก็เกือบไม่จบเพราะเพื่อน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 4 ก.พ..49 (ห้องเรียน)

“เวลาไปโรงเรียน.....ก็ผ่านโรงเรียนและคิดว่าเก่า และดูบ้านนอก แต่พอเข้ามาก็ร่มรื่นดี”

สัมภาษณ์ นักเรียน คนที่ 2 ร.ร. สีขาว 27 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

5) **ผู้ให้กำลังใจ** ผู้ปกครองสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวทุกคนมีความเป็นห่วงเป็นใยจนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อมีคนใดคนหนึ่งประสบกับปัญหาและอยู่ในภาวะต้องการความช่วยเหลือ สิ่งที่ผู้ปกครองช่วยนักเรียนได้คือการให้กำลังใจด้วยคำพูดที่สร้างพลังให้สู้อีกครั้งแทนการซ้ำเติม เช่น เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนไม่ดีและต้องสอบซ่อมและมีความประพฤตินิดระเบียบโรงเรียนจึงต้องอยู่โรงเรียนเพียงลำพัง ผู้ปกครองต้องยอมรับในผลที่เกิดขึ้น เมื่อนักเรียนกระทำผิดควรให้ออกห่างและอดทน พร้อมทั้งสมาชิกในครอบครัวมาเยี่ยม พูดคุยในระหว่างที่นักเรียนอยู่ในช่วงปรับปรุงความประพฤติของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์นักเรียน น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ตอนที่ผมติดศูนย์ ร มส เวลาพอกับแม่ไปคุยกับครูผมก็เห็นแม่ร้องไห้ แล้วบอกให้พยายามทำให้ดี ผมก็ได้แค่บอกว่าไม่ต้องร้องแม่ เดียวผมอยู่แก้มเมอร์

สัมภาษณ์นักเรียน น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย.49 (ห้องเรียน)

“พ่อแม่ ยาย และพี่ชายมาด้วยหน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มาเยี่ยมโด่งทุกวันในขณะที่ สอบซ่อมศูนย์ ร มส เนื่องจากเพื่อนสอบเสร็จแล้วเหลือ...เพียงคนเดียว”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 15 ก.พ. 50 (ห้องเรียน)

“พ่อผมยังถามว่า จะสู้มั๊ย ถ้าผมขยันเรียน ถ้าเรียนไม่เก่งพ่อไม่ว่าหรอก แต่อย่าเก”

สัมภาษณ์น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 2 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

ผู้ปกครอง ไม่คาดหวังเรื่องการเรียน ต้องการให้พ้นวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อันตราย และการเรียนขอเพียงเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเตรียมงานรองรับไว้ให้นักเรียนแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“ไม่ได้คาดหวังเรื่องการเรียน อยู่ที่นี่ปลอดภัย ไม่มีเรื่องทะเลาะเรื่องยาเสพติด อยากประคับประคองให้จบ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 15 ก.พ 50 (ที่บ้าน)

“ที่บ้านก็มีงานรองรับไว้แล้ว การเรียนไม่ต้องเอาดีมาก ค่อยข้างเข้มงวดเรื่องความประพฤติมากกว่า กลัวลูกถูกไล่ออกแล้วเรียนไม่จบ ก็มีทั้งใช้ไม่อ่อนไม่แข็ง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 2 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น เมื่อผิดพลาดก็ให้ออกและอดทน คอยดูแลสนับสนุนในสิ่งที่เขาอยากได้เพื่อส่งเสริมการเรียนมากกว่า”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 2 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

เมื่อนักเรียนประพฤติผิดบ่อยครั้ง ผู้ปกครองแสดงความรู้สึกเสียใจ ร้องไห้ให้นักเรียนเห็น เมื่อต้องรับทราบผลการกระทำของนักเรียน เช่น ได้รับการลงโทษให้พักการเรียน อาการเครียด ซึ่งเป็นโรคประจำตัวและการแสดงความเสียใจของผู้ปกครองทำให้นักเรียนสำนึกได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาวและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว ดังนี้

“คิดว่าตนเองทำผิดร้ายแรงที่สุดสำหรับตอนอยู่โรงเรียน คือ หนีออกนอกโรงเรียน ที่โดนพักการเรียน ครูพาไปทัศนศึกษาแล้วลอง... และเรียกผู้ปกครองมารับทราบ”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“แม่ผมเป็นไมเกรน เค้าอารมณ์ขึ้น ลง บ่อย พอเค้ามีอาการแม่...จะบอกว่าเป็นเพราะอะไร เพราะ.. ใคร”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 27 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“แม่รู้สึกเสียใจ ร้องไห้ทุกครั้งเมื่อต้องรับรู้การกระทำของลูกแต่เมื่อกลับถึงบ้านก็ไม่ให้ไปไหนให้ช่วยงานอยู่แต่ในบ้าน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว 2 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

1.2.2.3 ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของผู้ปกครอง นักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีขาว ประกอบด้วย

1. **ปัจจัยที่สนับสนุน** คือ ครู เนื่องจากผู้ปกครองให้ความสนใจโรงเรียนจึงคิดว่า การส่งเสริมจริยธรรมเป็นเพียงหน้าที่ของครู ส่วนผู้ปกครองมีบทบาทในการให้การสนับสนุน การศึกษา และดูแลเมื่อนักเรียนอยู่กับผู้ปกครองในช่วงปิดเทอม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“พอวัยรุ่นคิดว่าสภาพแวดล้อมและกลัวจะเหมือนพี่ชายที่โดน ตอนเรียนในเอกชนที่.....ก็เลยเห็นว่าที่นี่เหมาะ เด็กไม่ได้ออกไป ในอยู่ใกล้บ้าน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 2 ร.ร. สีขาว 4 ก.พ. 50(ห้องเรียน)

“ลุงมาดูงานและไปบอกพ่อว่าโรงเรียนนี้ห้ามพกเงิน ห้ามเอา เนื้อสัตว์เข้าไปกินในโรงเรียน และก็ไม่มียาเสพติด”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร. สีขาว 27 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“ก็ได้ดูแล รับผิดชอบบ้านตอนปิดเทอม เด็กก็ไม่ไปไหนอยู่แต่บ้าน เพื่อนๆ เกาก็ไปทำงานที่อื่นเพราะไม่ได้เรียน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 2 ร.ร. สีขาว 4 ก.พ. 50(ห้องเรียน)

2. **อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน** คือ บุคลิกลักษณะของ ผู้ปกครอง ในขั้นตอนการเลี้ยงดูในช่วงนักเรียนอายุ 4 – 5 ขวบผู้ปกครองมีภาวะอารมณ์ มีความ หงุดหงิดโมโหและแสดงพฤติกรรมให้นักเรียนเห็น ส่งผลให้นักเรียนจำและเลียนแบบและทำผิด จริยธรรมทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีขาว และสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร. สีขาว ดังนี้

“ผมเป็นคนที่ซี้หงุดหงิด มีอารมณ์โมโหบ่อยมากตอนเด็ก ตอน นั้น รู้จะก่อนเข้าอนุบาล พ่อผมโมโหหลังจากกลับจากงาน....”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร. สีขาว 27 พ.ย. 49 (ห้องเรียน)

“พ่อแม่ผม....คนอารมณ์ร้อนทั้งคู่ ตอนที่ผมทำผิด เวลาให้ไปอาบน้ำ ผมก็บอกเดี๋ยวก พ่อพ่อเห็นก็ตะคอกบอกว่าแม่บอกทำไมไม่ไป”

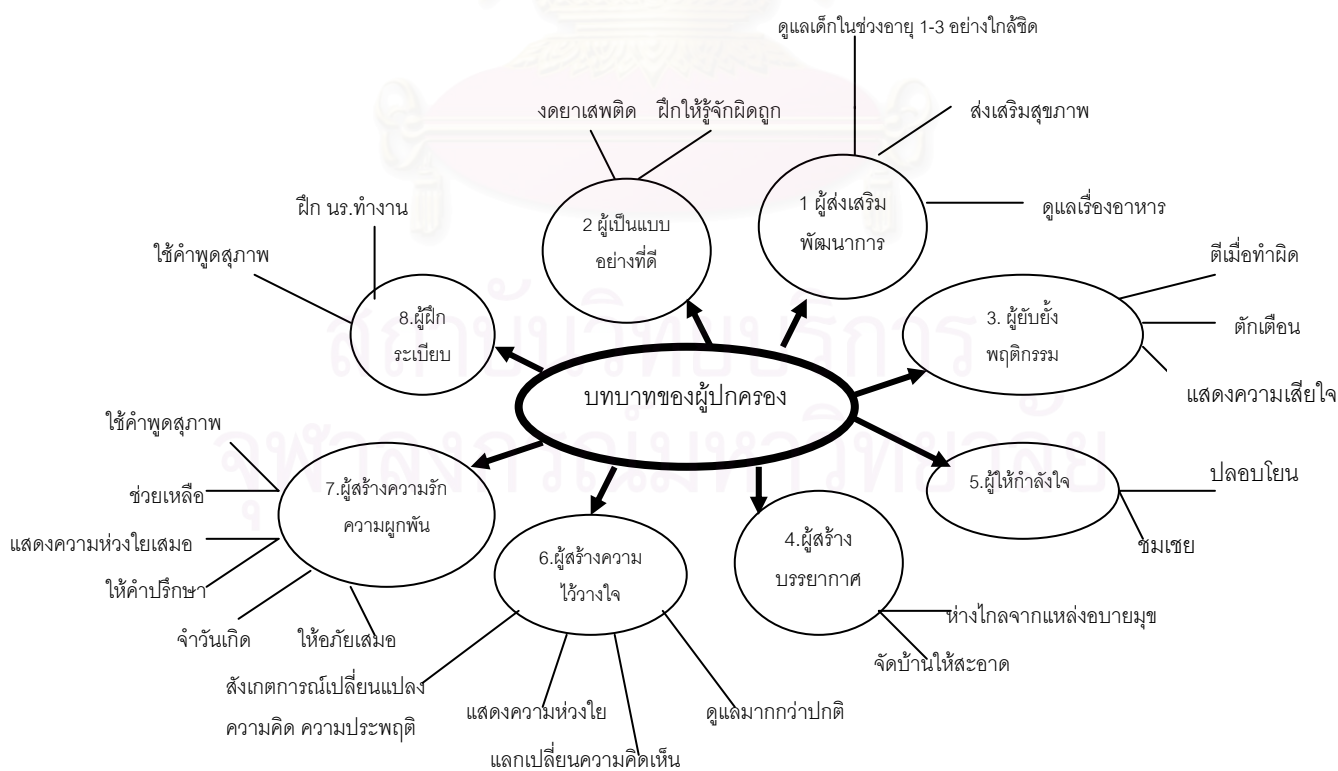
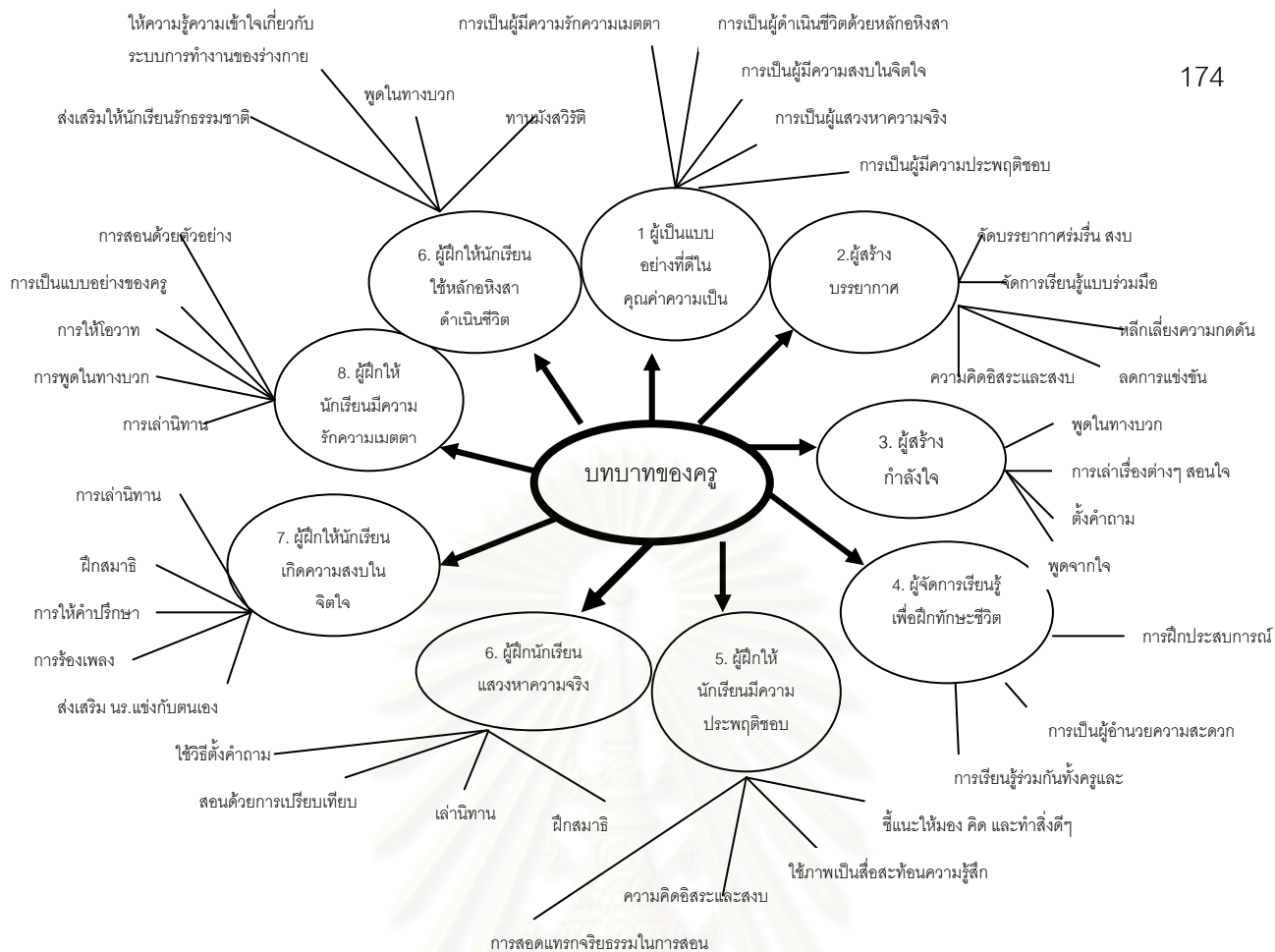
สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร. สีขาว 31 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

“เวลา...ดูแลน้องๆ ตอนแรกใช้การตะคอก ตะโกน และใช้คำพูดแรงๆ ครูเห็นก็เลยเตือน ว่าทำอย่างนี้มีผลต่อน้องๆ ที่จะเป็นกรรมการนักเรียนรุ่นต่อไปนะเพราะเค้าจะเลียนแบบ ...แล้วให้เค้าไปถามน้องว่าที่เค้าทำนะ น้องมีความสุขหรือไม่”

สัมภาษณ์ อ.คอมพิวเตอร์ ร.ร. สีขาว 19 ก.พ. 50 (ห้องคอม)

จากบทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนสีขาว ประกอบด้วย 9 บทบาท คือ ผู้เป็นแบบอย่างในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ ผู้ฝึกนักเรียนให้รู้จักแสวงหาความจริง ผู้ฝึกนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความสงบในจิตใจ ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความรักความเมตตา ผู้ฝึกนักเรียนใช้หลักของอหิงสาในการดำเนินชีวิต ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ และผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต ส่วนบทบาทของผู้ปกครองประกอบด้วย 8 บทบาท ประกอบด้วย ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ฝึกระเบียบวินัย ผู้สร้างความรักความผูกพัน ผู้สร้างความไว้วางใจ ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ และผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังแสดงในภาพที่ 5.2 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 5.2 บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนสีขาว

1.3 ระดับจริยธรรมของนักเรียน เสนอเกี่ยวกับลักษณะจริยธรรมของนักเรียนและระดับจริยธรรมของนักเรียน ดังนี้

1.3.1 ลักษณะจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม ประกอบด้วย 6 ลักษณะ ดังนี้ คือ เป็นผู้ที่มีจิตใจสงบ มีคุณธรรม เป็นบุคคลที่ดีต่อประเทศชาติ เป็นคนที่มีจิตใจเมตตา มีระเบียบวินัยและมีความประพฤติเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว ซึ่งแสดงในตารางที่ 5.1

1.3.2 ระดับจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสีขาว จากลักษณะข้อมูลแบ่งความต้องการ ได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) ความต้องการเพื่อตนเอง เช่น ต้องการมีคนที่น่าสนใจ ต้องการมีชีวิตที่สุขสบาย ต้องการมีอิสระ ต้องการมีความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการมีความสงบในจิตใจของตนเอง และต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน 2) ความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด เช่น ต้องการเรียนให้จบเร็วจะได้ช่วยเหลือทางบ้าน และ 3) ความต้องการเพื่อสังคม เช่น การรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการให้ทุกคนมีความรักความสงบสุข จากการเก็บข้อมูลจากนักเรียน 8 คน มีนักเรียน ที่มีความต้องการเพื่อตัวเอง 5 คน และมีความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด 2 คน และมีความต้องการเพื่อสังคม 1 คน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว

ดังนั้นนักเรียนที่มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตนเอง ร้อยละ 62.5 นักเรียนที่มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด ร้อยละ 25 และมีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อสังคมร้อยละ 12.5 ซึ่ง ซึ่งแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 แสดงลักษณะของนักเรียนที่มีจริยธรรมและความต้องการสูงสุดของนักเรียน

ลักษณะของนักเรียนที่มีจริยธรรม	ความต้องการสูงสุดของนักเรียน
“เป็นคนที่มีจิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน”	“ต้องการคนที่เข้าใจ เป็นห่วงเป็นใยค่ะ”
“เป็นคนดี มีคุณธรรมตลอดเวลา”	“ต้องการมีความสุขจะได้มีความสุขสบาย”
“เป็นบุคคลที่ดีต่อประเทศชาติ”	“อยากเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองไม่ต้องควบคุม”
“เป็นคนที่มีจิตใจเมตตา”	“อยากประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่”
“มีระเบียบวินัย ทำตามกฎของโรงเรียน”	“เรียนให้จบเร็วจะได้ช่วยเหลือทางบ้าน”
“มีความประพฤติเรียบร้อย”	“ตอนนี้อยากได้ความสงบในใจของตนเองมากที่สุด”
“เป็นคนดี ช่วยเหลือผู้อื่นตลอด”	“ต้องการรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่นทุกคนจะมีความสุข”
“การนั่งสมาธิทุกวัน”	“ต้องการให้ทุกคนมีความรักความสงบสุขตลอด”

สนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีขาว 12 ก.พ. 50

ตอนที่ 2 บทบาทครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนสีเขียว นำเสนอเกี่ยวกับ

2.1 บทบาทครูแกนนำ อาจารย์วรุฒิ

2.1.1 ภูมิหลัง

2.1.2 บทบาทของครู

2.1.3 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

2.2 บทบาทผู้ปกครอง

2.2.1 นักเรียน คนที่ 1 โรงเรียนสีเขียว และปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรค

2.2.2 บทบาทผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2 โรงเรียนสีเขียว และปัจจัยที่สนับสนุน

และอุปสรรค

2.3 ระดับจริยธรรมของนักเรียน

2.1 บทบาทของครูแกนนำ อาจารย์วรุฒิ เสนอเกี่ยวกับภูมิหลัง บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรม ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรม ดังนี้

2.1.1 **ภูมิหลัง** อาจารย์วรุฒิ มีภูมิลำเนาเกิดที่ อ.เมือง จ.มหาสารคาม เป็นบุตรคนที่ 4 จากพี่น้อง 7 คน คุณพ่อคุณแม่มีอาชีพค้าขาย เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 7 ในเมืองมหาสารคาม ชีวิตตอนเด็กเป็นชีวิตไม่ค่อยลำบาก แต่กลับจากเรียนหนังสือต้องช่วยคุณพ่อคุณแม่ขายของ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้อาจารย์ได้ฝึกเป็นคนที่ยากง่าย เข้าใจคนอื่นได้เร็ว และเป็นคนที่พูดจาสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ สัมภาษณ์ครูหอพัก ร.ร. สีเขียว และ สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“ที่บ้านพออยู่พอกิน พ่อแม่มีอาชีพค้าขาย กลับจากโรงเรียน ต้องช่วยขายของ...คนทั้งตลาดรู้จักผมหมดแหละ”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 2 พ.ย. 49(ห้องทำงาน)

“อาจารย์วรุฒิแถมเป็นคนใจอ่อน บางทีแถมก็ใจอ่อนกับเด็กเกินไป”

สัมภาษณ์ครูหอพัก ร.ร. สีเขียว 28 ก.พ. 50 (หอนอน 3)

“อาจารย์เป็นคนคุยด้วยแล้วสนุก”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 31 ม.ค.50 (โรงอาหาร)

ชีวิตในวัยรุ่นเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 5 อำเภอเมืองมหาสารคาม ทุกวันต้องช่วยคุณพ่อรับส่งของ เวลาไปรับของมาต้องเอาของลงตอน 4 ทุ่ม และต้องตื่นนอนอีกที ตอนตี 3 เพื่อเอาของขึ้นรถ ไปส่งให้ลูกค้า หลังจากเลิกเรียนก็ต้องนั่งรอคุณพ่อเพื่อกลับบ้านพร้อมกันที่ศาลา ในระหว่างรอคุณพ่อบ้านหนังสือ จะอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“ชีวิตตอนเด็กก็ธรรมดา ไม่เก เป็นลูกคนที่ 4 ตอนเย็นต้องคอยพ่อกลับจากสิ่งของที่ศาลา นอน 4 ทุ่ม ตื่น ตี 3 เอาของขึ้น ลงจากรถ บางทีก็ไปต่างจังหวัดกับ”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 17 เม.ย. 50 (บ้านพัก)

ชีวิตในวัยรุ่นตอนปลายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่วิทยาลัยครูมหาสารคาม และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาจิตกรรมสากล ปี 2529 ที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ เรียนก็จะออกค่ายอาสาตลอด แต่พอเรียนในกรุงเทพฯต้องทำวิทยานิพนธ์จึงไม่มีเวลาไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“ไม่ชอบเข้ามหาลัย และเลือกเรียนใกล้บ้าน จะได้ประหยัด มีทุกอย่าง ที่เลือกเรียนศิลปะเพราะไม่เครียด เรียนง่ายสบาย...ไม่กลัวตงงาน”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 17 เม.ย. 50 (บ้านพัก)

“การเรียนบางที่ไม่จำเป็นต้องมีศิลปะหรอก หากรู้จักตั้งธรรมชาติขึ้นมา ถ้าเราอยากเรียนตั้งแต่ต้นมันจะง่าย”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 17 เม.ย. 50 (บ้านพัก)

“ที่มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ เรียนก็จะออกค่ายอาสาตลอด แต่พอเรียนในกรุงเทพฯต้องทำวิทยานิพนธ์จึงไม่มีเวลาไป”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 17 เม.ย. 50 (บ้านพัก)

วัยทำงานเริ่มทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาปี 2529 เป็นครูสอนที่วิทยาลัยอาชีวแห่งหนึ่งใน กรุงเทพฯ 3 ปี การเป็นครูในที่นี้จะเป็นช่วงที่สบายที่สุดเพราะมีหน้าที่สอนและเป็นครูที่

ปรึกษาอย่างเดียว แล้วเด็กในยุคนั้นอาจารย์ก็พอจะสอนได้ ถึงแม้ว่าคนอื่นจะมองว่าเด็กเทคนิค เป็นเด็กมีปัญหา แต่ถึงเวลาเรียนก็จะเข้ามาเรียนไม่ทิ้งการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“พอจบปุ๊บยังไม่ได้บรรจุ เลยสมัครสอนที่อาชีวะ เป็นของเอกชน ตอนนั้นเป็นครูสบายเพราะสอนและเป็นครูที่ปรึกษาอย่างเดียว ... โชคดีที่เราได้สอนที่นี่ได้ประสบการณ์...แล้วนำมาใช้กับเด็ก ๆ ที่นี้ได้”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

เริ่มรับราชการครู ปี 2532 ที่โรงเรียนประจำอำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียน เพิ่งเปิดเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ผู้ปกครองไม่ส่งลูกเรียนหนังสือ อาจารย์ก็เลยหาทางช่วย นักเรียนด้วยการพูดคุยกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการศึกษาของและจำเป็นมากใน อนาคต ลูกจะได้มีความรู้เท่าทัน อาจารย์จึงสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองว่าการให้ลูกเรียน ให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ อาจารย์จะหาให้หมด ผู้ปกครองจึงยอมให้ลูก เรียนต่อ แต่โชคดีของนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในเขตพื้นที่ที่องค์การยูนิเซฟให้การสนับสนุนเรื่อง การศึกษา และอาจารย์ได้ช่วยแนะแนวทางเด็กรุ่นแรกนี้ตลอด 3 ปี ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“พอบรรจุได้ปี 32 ก็เลยเลือกโรงเรียนนี้ .เป็นโรงเรียน ขยาย โอกาส”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

“การอยู่ที่นี่ต้องปรับตัวให้เข้ากับชาวบ้านให้ได้”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

“....ผู้ปกครองไม่ให้ลูกเรียนต่อ เราก็ต้องช่วยโดยบอกว่าจะช่วย ทุกอย่างโดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายๆ จึงยอมให้ลูก เรียน”

“...โชคดีที่โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ที่องค์การยูนิเซฟให้ความ ช่วยเหลือ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

ที่โรงเรียนแห่งนี้อาจารย์ได้เรียนรู้การสร้างความสำเร็จอันดีระหว่างผู้ปกครองกับครู โดยการอาศัยความเป็นกันเอง การให้คำแนะนำในเรื่องๆ แก่ชาวบ้าน การช่วยเหลือ การเอาใจใส่นักเรียนสม่ำเสมอ สอบถามความประพฤติจากผู้ปกครอง และการไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“...การโรงเรียนเค้าเผาขยะ ลมมันพัดแรง รอบๆ โรงเรียนตอนนั้นอยู่ในฤดูเก็บเกี่ยว กระดาษที่ติดไฟปลิวไปไหม้หน้าข้าวชาวบ้าน เกิดเรื่องราวใหญ่โตจะฟ้องเอาเรื่องโรงเรียน”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

“ผมก็ไปดูผมก็อาศัยความสนิทสนม และเคยช่วยเหลือกันนี้แหละพูดคุย ค่อยพูด ผมก็ส่งสารภารโรง แต่ก็สมควรเอาเรื่องเหมือนกัน ข้าวในนาไหม้หมดเลยนะ แต่พูดไปพูดผมซึ่งใจมากเค้าไม่เรียกร้องค่าเสียหายเลย...”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

ปี 2540 ย้ายมาที่อีกโรงเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขยายโอกาสเช่นกับโรงเรียนที่เพิ่งย้ายมา เพียงแต่แตกต่างกันที่รอบๆ บริเวณโรงเรียนมีการค้าขายบ้างกันเยอะมาก รวมทั้งนักเรียนของเราด้วย เด็กนักเรียนที่ติดยาบ้า อาจารย์ได้เรียนรู้เฉพาะการให้ความรู้ วิธีป้องกัน และได้สัมผัสกับสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“...ปี 40 ย้ายไปอีกโรงเรียนหนึ่งในจังหวัดเดียวกัน เพียงแต่ต่างบริบท ที่นี้ค้าขายบ้าเยอะ นักเรียนเราก็ติด ผมทำได้เพียงการให้ความรู้และบอกวิธีป้องกัน”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 2 พ.ย. 49 (หอนอน 3)

ในเรื่องยาเสพติดอาจารย์ยังให้แนวคิดว่าการเป็นนักศิลปะไม่จำเป็นต้องสร้างภาพด้วยการทดลองยาเสพติด เพื่อนอาจารย์ที่จบรุ่นเดียวกัน ก็มีแต่คนที่ดี ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ แล้วพวก

เค้าเหล่านั้นก็มีหน้าที่การงานที่ดี เพราะฉะนั้นเด็กศิลปะไม่จำเป็นต้องใช้ยาจึงจะสร้างงานศิลปะได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“...เด็กศิลปะไม่จำเป็นต้องติดยาจึงจะเขียนภาพได้ ...ในรุ่นเดียวกับอาจารย์มีเพื่อนที่ดีๆ ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่แต่สามารถเป็นได้ถึงอาจารย์มหาวิทยาลัย”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 5 ก.พ. 49 (หอนอน 3)

ในปีเดียวกัน อาจารย์ได้ย้ายโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม ที่โรงเรียนนี้อาจารย์มีหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้น จากที่สอนวิชาศิลปะ ต้องสอนคอมพิวเตอร์ ฟุตบอล บาสเกตบอล ปิงปอง กระบี่กระบอง และเริ่มเป็นครูแนะแนว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 5 การสอนทุกระดับชั้น นอกจากจะได้ประสบการณ์เกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆ ของวัยรุ่น ในแต่ละช่วงอายุ การเริ่มต้นการเป็นครูแนะแนวของอาจารย์ เป็นการศึกษาทฤษฎีคู่กับการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“ย้ายเข้ามาอยู่ในสารคาม...มีภาระมากขึ้นแต่ความเป็นโรงเรียนมีระบบมากขึ้น ต้องสอนวิชาที่ไม่เคยสอน เคยเป็นครูศิลปะ ต้องมาสอนคอม ฟุตบอล บาส ปิง ปอง กระบี่กระบอง และยังคงเป็นครูแนะแนว”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 5 ก.พ. 49 (หอนอน 3)

“...การมาทำงานตรงนี้ โชคดีที่ได้อบรมจิตวิทยามา ...นำมาใช้ในการให้คำแนะนำปรึกษากับนักเรียน...”

“...การสอนทุกระดับชั้นอาจจะต้องเตรียมแผนสอนเยอะหน่อย เพราะสอนในแนวตั้ง แต่ช่วยให้เข้าใจเด็กได้เยอะ...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 5 ก.พ. 49 (หอนอน 3)

ปี 2546 - ปัจจุบัน ย้ายมารับราชการที่โรงเรียนสีเสียว ในตำแหน่งครูชำนาญการ คศ.2 หน้าที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าสาระศิลปะและหัวหน้างานกิจการนักเรียน ภายใต้บริบทที่เป็นโรงเรียนประจำ อยู่ใน การสวน มีชุมชนที่ใกล้ที่สุดแต่ห่างกัน 6 กิโลเมตร ซึ่งมีสภาพบ้านเรือนอยู่กันแบบกระจายไม่อยู่เป็นกลุ่มก้อน ห่างจากตลาด 22 กิโลเมตร โรงเรียนมีพื้นที่กว่า 160 ไร่ ต้องดูแล

และรับชอบ บริหารงานด้านกิจการให้นักเรียนอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข และปลอดภัย การเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการรับใช้เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระเมตตาพระมหากษัตริย์คุณ และเพื่อน้อมถวายเป็นราชสักการะแด่พระองค์ท่านที่ทรงมีต่อการศึกษาของชาติ จึงต้องทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและยึดหลักธรรมในการทำงานสำหรับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนคือ หลักของ อริยสัจ 4 และปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“...จะเป็นครู จะอยู่โรงเรียนไหนก็ต้องเป็นครู และนี่ไม่พื่อนักเรียนซึ่งเราจะต้องพบและเจอปัญหาของนักเรียนอยู่แล้ว...แต่เราต้องพยายามเข้าใจเค้าให้มากที่สุด”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 5 ก.พ. 49 (หอนอน 3)

“โรงเรียนประจำ อยู่ในสวน มีชุมชนที่ใกล้ที่สุดแต่ห่างกัน 6 กิโลเมตร ซึ่งมีสภาพบ้านเรือนอยู่กันแบบกระจายไม่อยู่เป็นกลุ่มก้อน ห่างจากตลาด 22 กิโลเมตร โรงเรียนมีพื้นที่กว่า 160 ไร่”

เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว

“...ย้ายมาก็ให้ทำหน้าที่แทนตำแหน่งครูที่ย้ายออกไป ใจผมจริงๆ อยากทำงานศิลปะ แต่...การเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการรับใช้เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระเมตตาพระมหากษัตริย์คุณ และเพื่อน้อมถวายเป็นราชสักการะแด่พระองค์ท่านที่ทรงมีต่อการศึกษาของชาติ...”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 5 ก.พ. 49 (หอนอน 3)

“หลักในการทำงานด้านนี้คือ หลักอริยสัจ 4..พอดีเขตให้ทำ ร.ร.แนวพุทธก็ต้องยึดหลักไตรสิกขาด้วย”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 5 ก.พ. 49 (ข้างหอนอน 3)

การเป็นแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ด้วยประสบการณ์ที่สะสมมาตลอดระยะเวลา 20 ปี ในการเป็นครูที่ทำหน้าที่ในโรงเรียนที่ต่างบริบทกัน ทำให้อาจารย์วรวิมลเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจในการดูแล กำกับกิจกรรม โครงการอันเป็นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

อันเป็นผลผลิตที่นักเรียนจะใช้เป็นทักษะในการดำเนินชีวิตให้อยู่ให้สังคมได้อย่างมีความสุข ความรับผิดชอบที่อาจารย์วรวุฒิจะต้องแสดงบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน คือ การจัดการให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความต้องการของผู้ปกครอง โรงเรียนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการ สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“นักเรียนต้องเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา คือ การมีศีล สมาธิ และ ปัญญา โดยบูรณาการ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น นี่คือหลักการที่ให้มา”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“คุณครูทุกคนเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่าจะต้องพัฒนา ทั้ง ความซื่อสัตย์และความเป็นระเบียบวินัย เห็นเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะมันคุ้มง่าย ถ้ามีความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง แล้วอย่างอื่นจะตามมาจากเพราะ นักเรียนค่อยข้างอยู่ประจำเยอะ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“อยากเป็นครูตั้งแต่เด็ก อยากเป็นด้วยใจของตนเอง สมัยก่อนครูสอนหนังสือ แต่สามารถปั้นเด็กให้เป็นอะไรก็ได้ กล่อมให้เด็กเป็นอะไรต่ออะไรได้ ปลุกฝังให้เป็นคนดีได้ เป็นคนเลวได้ บางทีการที่เด็กเป็นอย่างไรก็ต้องโทษครูนั่นแหละ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“เรื่องการทำงาน ทุกคนต้องมีจุดยืน ผมทำงานให้ในหลวงไม่ได้ทำงานให้ใคร ถ้าเราไม่มีหลักของตัวเองอ่อนไปตามลู่ อาจจะไม่ มีศักดิ์ศรี อาจจะทำอะไรก็ได้ แต่ไม่มีศักดิ์ศรีและไม่เป็นผลดีต่อเด็ก ๆ ด้วย แต่ที่นี้พูดคุยกันได้ ไม่มีปัญหา”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

อ.วรวุฒิ มีความศรัทธาในวิชาชีพครูประกอบกับใจรักจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงหน้าการเป็นครูแกนนำในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียน ทั้งที่อาจารย์ชอบสอนศิลปะให้กับนักเรียนเนื่องจากคิดว่าตนเองมีความถนัดมากกว่า ดังนั้นอาจารย์จึงเริ่มหาคณะกรรมการที่จะ

ดำเนินงานร่วมกันซึ่งประกอบด้วยอาจารย์หลายท่านที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ประกอบกับอาจารย์เหล่านั้นมีความสนใจมาก่อนแล้ว เมื่ออาจารย์ได้คณะกรรมการดำเนินงานครบ จึงมีการประชุมกันทั้งโรงเรียนเพื่อแนวทางที่ง่ายต่อการปฏิบัติ และไม่ขัดกับเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของทั้งครูและนักเรียนทันที ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของ อ.วรวิมล และ อ.สังคม ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“อยากเป็นครูตั้งแต่เด็ก ...ใจรักอะไรก็ง่ายที่จะทำอยู่แล้ว”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ข้างนอนอน 3)

“เป็นครูศิลปะ ความถนัดมากกว่า...เค้าเห็นว่าผมอยู่กับเด็ก เยอะ พอเขตส่งมาก็เอามาให้กิจการรับผิดชอบ เมื่อเป็นหน้าที่ก็ต้องทำ”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ข้างนอนอน 3)

“อาจารย์จึงเริ่มหาคณะกรรมการที่จะดำเนินงานร่วมกันซึ่งประกอบด้วยอาจารย์หลายท่านที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณธรรม”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ข้างนอนอน 3)

“มีการประชุมกันทั้งโรงเรียนเพื่อหาแนวทางที่ง่ายต่อการปฏิบัติ และไม่ขัดกับเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของทั้งครูและเด็กทันที”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ข้างนอนอน 3)

“พี่สนใจเหมือนกันเพราะเวลาปิดเทอมจะไปนั่งสมาธิที่วัด”

สัมภาษณ์ อ.สังคม ร.ร.สีเขี้ยว 26 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

จากประสบการณ์การเป็นครูตลอด 20 ปี นอกจากเป็นครูสอนศิลปะแล้วอาจารย์ยังทำหน้าที่บริหารในส่วนต่างๆ เช่นเป็นหัวหน้างานแนะแนว หัวหน้าฝ่ายธุรการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานอาคารสถานที่ หัวหน้าหมวดศิลปะ และหัวหน้าหน่วยบริการ ในแต่ละหน้าที่มีภาระที่เฉพาะ และต้องมีความรู้ เช่น หัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดบก่อสร้าง

หัวหน้าฝ่ายวิชาการต้องรู้เกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น การเป็นครูไม่ได้มีหน้าที่สอนอย่างเดียวจะต้องทำหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายด้วย ลักษณะเฉพาะของงานที่อาจารย์ไม่ถนัดอาจารย์ได้เข้าอบรมเพื่อเป็นการพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์และศึกษาแฟ้มผลงาน อ.วรุฒิ ดังนี้

“จะเป็นครูสอนศิลปะแล้วอาจารย์ยังทำหน้าที่บริหารในส่วนต่างๆ เช่นเป็นหัวหน้างานแนะแนว หัวหน้าฝ่ายธุรการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานอาคารสถานที่ หัวหน้าหมวดศิลปะ และหัวหน้าหน่วยบริการ ในแต่ละหน้าที่มีภาระที่เฉพาะ”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 29 ม.ค.50 (ห้องศิลปะ)

“ต้องมีความรู้ เช่น หัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดบก่อสร้าง หัวหน้าฝ่ายวิชาการต้องรู้เกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 29 ม.ค.50 (ห้องศิลปะ)

ประวัติการทำงานในอดีต

- พ.ศ.2539 อบรมผู้ชำนาญการนักศึกษาวิชาทหาร
- อบรมการเป็นวิทยากรลูกเสือขั้นพื้นฐาน
- อบรมการเป็นวิทยากรลูกเสือขั้นสูง
- พ.ศ.2540 การอบรมผู้บริหารชั้นสูง
- พ.ศ.2540 อบรมหลักสูตรนักจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน
- พ.ศ.2542 อบรมหลักสูตรนักจิตวิทยาขั้นสูง
- พ.ศ.2542 อบรมการสร้างหลักสูตร
- พ.ศ.2543 อบรมเป็นวิทยากรการสร้างหลักสูตร
- พ.ศ.2543 อบรมโครงการงานก่อสร้าง ของกรมสามัญ
- พ.ศ.2547 การอบรมวิจัยในชั้นเรียน
- พ.ศ.2548 อบรมระบบดูแลนักเรียน
- พ.ศ.2549 อบรมการเค้ายเพื่อป้องกันยาเสพติด
- พ.ศ.2550 อบรมอาจารย์ผู้ชำนาญการพิเศษ
- พ.ศ.2550 เข้าร่วมการประชุมลูกเสือคุณธรรมจริยธรรมของประเทศ

เอกสารแฟ้มสะสมงาน อ.วรุฒิ

2.2.2 บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

2.2.1.1 ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ครูควรแสดงแบบอย่างที่ดีอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความนับถือและศรัทธา และเห็นสิ่งที่ดีอยู่ตลอดเวลาและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบอย่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่พึงเกิดแก่นักเรียน เช่นเรื่องระเบียบในการแต่งกาย การใช้คำพูดที่สุภาพ หลีกเลียงสิ่งเสพติด ความตรงต่อเวลา หรือการสร้างนิสัยรักการอ่าน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ไม่ต้องสอนมากแต่ทำให้เด็กดู อย่างจะซ่อมกีฬา แต่เข้าบอกเด็กว่าให้ตรงเวลานะ ผมมาคอยเด็กก่อน”

สัมภาษณ์ อ. วรวุฒิ 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“การกระทำดีที่สุดดีกว่าคำพูด การกระทำต้องเป็นตัวอย่าง ถ้าเราทำดีเด็กจะจำเป็นตัวอย่าง”

สัมภาษณ์ อ. วรวุฒิ 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“ถ้าเราอยากให้นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบ เราก็ต้องแต่งให้เด็กเห็น เช่น ชุดวอร์มเราก็เหมือนเด็ก เพราะจะมีเด็กบางคนที่ไม่ชอบสี เมื่อเค้าเห็นครูทุกคนใส่เค้าก็อยากใส่ด้วย”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค.50 (หอนอน3)

“เพื่อนในห้องไม่เคยได้ยินพูดหยาบขนาดนั้นนะครับ อย่างมากก็ ฎ มึงกับเพื่อน”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“ครูจะเตรียมเรื่องต่างๆ มาให้อ่านหรือเล่า และฝึกให้จดบันทึก”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“มีโครงการอยู่แล้วเรื่องต้านยาเสพติด.....ครูที่นี้อาจจะดีมีเหล่าเวลาสังสรรค์ อาจจะมีสุบบุรี ผมจะพยายามทำความเข้าใจและให้ระมัดระวังตัวทั้งกับเด็กและผู้ปกครอง..”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน การที่นักเรียนจะเป็นเหมือนครูได้นักเรียนต้องให้ความเคารพนับถือครูก่อน และครูต้องปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่ควรเคารพก่อน เมื่อนักเรียนจะประพฤติผิดนักเรียนจะนึกถึงแบบแผนที่เคยปฏิบัติต่อนักเรียน นักเรียนจะยับยั้งและเปลี่ยนความคิดให้ถูกต้อง การยับยั้งพฤติกรรมที่ผิดหลักจริยธรรมส่วนหนึ่งมาจากการที่นักเรียนจะรู้สึกเกรงใจครู ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวิฒิ และสัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“เราทำดีให้เค้าเห็นก่อนการเป็นแบบอย่างช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่ให้กับเด็ก”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิฒิ, 15 ม.ค.50(หอนอน3)

“เด็กต้องให้ความเคารพนับถือครูก่อนเป็นอันดับแรก ก่อนจะทำผิด จะเปลี่ยนความคิดให้ถูกต้อง เพราะจะรู้สึกเกรงใจครู....ถ้าเด็กไม่นับถือครูก็สอนกันไม่ได้แล้ว”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิฒิ, 15 ม.ค.50(หอนอน3)

“...สิ่งที่เด็กที่นี้ต้องฝึกคือการไหว้เพื่อแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพต่อกัน ครูไหว้ครู นักเรียนไหว้กันเอง...”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน เช่น ครูให้ความช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษา การทักทาย การแสดงความเป็นห่วง การดูแลเอาใจใส่ การสร้างความสนุกสนาน และการทำกิจกรรมกับนักเรียนสม่ำเสมอ นักเรียนจะให้ความเคารพ ความนับถือและมีความไว้วางใจ ทำให้นักเรียนการเชื่อฟังในสิ่งที่ครูสอน และให้ความช่วยเหลือครูที่จะดูแลคนอื่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวิฒิ และสัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร. สีเขี้ยว เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว และนักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ผมชอบครูตรงที่ไม่เครียดจะสนุกสนาน..เวลาพูด สอนจะตลก หามุขขำๆ มาเล่าให้ฟัง”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร. สีเขี้ยว 15 ม.ค. (ห้องประชุม)

“...ต้องเข้าใจว่าที่นี่เป็นโรงเรียนประจำเราจึงต้องหากิจกรรมให้นักเรียนทำให้เกิดความสนุกสนาน...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“...ค่านึงสภาพความกดดันของสิ่งแวดล้อม...ติดตามปัญหารายบุคคล ... การลงโทษนักเรียนควรรีดยึดหลักคุณธรรมและให้นักเรียนยอมรับในความผิด...”

เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร. สีเขียวก

“...เด็กที่ดีอยู่แล้วครูไม่ต้องพูดอะไรมากหรอก คำจะรู้ของเค้าเองว่าจะทำอะไรตอนไหน เพียงแต่ครูต้องจัดกิจกรรมเตรียมไว้ให้หลากหลายและทำตัวเองให้พร้อม...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...ที่นี่มีกิจกรรมทั้งงานราชภัฏงานหลวง พวกเราต้องแบ่งเวลาให้เป็น บางที่เรียนอ่านหนังสือไม่ทันก็ต้องไปหาครูที่แพลด...”

เพื่อนนักเรียน ร.ร. สีเขียวก 15 ก.พ. 50 (ข้างโรงอาหาร)

“...เด็กดีๆ เราก็ไม่ปล่อยหรือเราเจอเค้าเราก็ถาม เค้าก็สอนเค้าอย่างเจ้า...ทุกอย่างดีหมดแต่มีนิสัยเป็นกระเทย เราก็แนะเค้าว่าทำตัวให้เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน เราก็พูดที่เล่นที่จริง...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...ไม่เห็น้อยหรือครับเพราะมีอาจารย์ มีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา พวกพี่ ม.6บางที่เค้าก็ลงมาช่วย...”

นักเรียนคนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 ม.ค. 50 (ห้องวิชาการ)

ลักษณะคำพูดที่ใช้กับนักเรียนสำคัญมาก ต้องเป็นคำพูดในทางบวกจะทำให้นักเรียนรู้สึกดี รู้สึกปลอดภัย มีกำลังใจในการทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง และเป็นวิธีการที่จะทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“แนะนำผู้ปกครอง...ถ้าพูดคุยยอมรับได้ก็ ...ถ้าคุณอยากให้ลูกมีความสุข แม่อย่าด่าพ่อ อย่าเปรียบเทียบเด็ก”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 22 ก.พ.50 (ห้องกิจการ)

“... พูดกันเพราะๆ รู้ว่ารัก เด็กก็จะถามว่าอาจารย์พูดอย่างไรกับแม่หนู ทำไมพูดกับแม่หนูได้และพูดกับหนูดีจัง”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 22 พ.ย. 2549(ห้องกิจการ)

“.....เราก็เตือนน้องๆ เพื่อนครูด้วยกันว่าอยู่กับเด็กต้องระมัดระวังกิริยา การพูด จา ให้พูดดีๆ”

สัมภาษณ์อาจารย์วรุฒิ, 15 ม.ค.50(หอนอน3)

การเป็นแบบอย่างของครูในเรื่องสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความจริงใจ เพื่อนครู นักเรียน ผู้ร่วมงาน หรือผู้ปกครอง ครูควรวางตัวให้เหมาะสมและปฏิบัติสม่ำเสมอ มีความมุ่งมั่นในการสอน การดูแลนักเรียนและการลงโทษนักเรียน จะต้องมีความยุติธรรม มีความยืดหยุ่น และพิจารณาความแตกต่างของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรุฒิ ดังนี้

“เป็นแบบอย่าง ต้องทำเหมือนกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ...เสมอต้นเสมอปลาย”

สัมภาษณ์อาจารย์วรุฒิ, 15 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

“บางที่ต้อคำนึงถึงความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เวลาคุยกับเด็กผู้หญิงเรื่องลับ ผมไม่นั่งคนเดียวผมก็ต้องเอาเพื่อนไปด้วย”

สัมภาษณ์ อ. วรุฒิ, 15 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

“ผมจะมาวิ่งกับเด็กตอน ตี 5 ทุกวัน ยกเว้นวันอังคาร”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“เด็กบางคนเหมือนแก้วน้ำ บางคนน้ำเต็ม บางคนน้ำล้น บางคนคว่ำแก้วเลย”

สัมภาษณ์ อ. วรุฒิ, 18 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

“การสอน การดูแลนักเรียนและการลงโทษนักเรียน จะต้องมีความยุติธรรม มีความยืดหยุ่น และพิจารณาความแตกต่างของบุคคล”

สัมภาษณ์อาจารย์วรุฒิ, 29 ม.ค.50 (ข้างนอนน3)

“การได้ร่วมเป็นคณะกรรมการนักเรียนและต้องทำกิจกรรมเยอะมากและครูก็ลงทำกิจกรรมกับพวกเราด้วย..และอีกอย่างครูกับนักเรียนที่สนิทกันเพราะอยู่ใกล้ชิดกัน”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว, 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

2.2.1.2 ผู้สร้างบรรยากาศ การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด สวยงามและสงบ เพื่อให้นักเรียนมีจิตใจที่สงบและเกิดความคุ้นเคยกับระเบียบวินัย และความสะอาดสวยงามต่างๆ จนรับไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและนำไปจัดสภาพแวดล้อมของตนเองและครอบครัว นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบภายใต้กฎข้อบังคับของโรงเรียน ในการอยู่ร่วมกันครูจะต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ ครูมีวิธีการคือสร้างสถานการณ์กดดันให้นักเรียนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะเพื่อลดความเห็นแก่ตัวรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งครูได้จัดการแข่งขันการประกวด เช่น การประกวดความสะอาดของห้องเรียน การประกวดนักเรียนที่มีมารยาทดี การแข่งขันทักษะวิชาการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรุฒิ สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว และครูสอนวิทยาศาสตร์ ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“พอเริ่มรับนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธอาคารสถานที่ยังไม่เรียบร้อย นี่เพิ่งจะผ่านน้ำท่วมทำให้สวนต่างๆ เสียหาย เรายังต้องหางบมาซ่อมแซม ทำทางเดิน ส่งเสริมให้เด็กจัดสวนย่อแบบตามทางเดิน หรือตามมุมที่เขาชอบ”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียน สีเขี้ยว, 1 พ.ย.2550 (ห้องทำงาน)

“...สิ่งที่เด็กที่นี้ต้องฝึกคือการไหว้เพื่อแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพต่อกัน ครูไหว้ครู นักเรียนไหว้กันเอง...”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“หลังจากตื่นนอน เด็กต้องเก็บเตียงตัวเองให้เรียบร้อย ถ้าเด็ก
กองไหนไม่ทำแม่บ้านที่ไปตรวจจะแจ้งครูทันที และกองนั้นทั้ง
กองจะต้องถูกเรียกไปรอกจนกว่าเพื่อน เก็บเตียงเสร็จและต้องให้
ทันก่อนทานข้าวเช้า”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค. 50 (ข้างนอน)

“...หลังจากพัฒนาโรงเรียนตอนเช้าเสร็จแล้ว จะขึ้นห้องเรียน..ทุก
วัน ครูจะเตรียมเรื่องต่างๆ มาให้อ่านหรือเล่า และฝึกให้จดบันทึก”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“ตอนนี้ต้องจัดกิจกรรมให้เด็กเยอะ โดยเฉพาะการประกวด การ
แข่งขันจะได้ช่วยให้เด็กได้มีเอกสารเข้าแฟ้มสะสมงานด้วย”

สัมภาษณ์ครูสอนวิทยาศาสตร์ ร.ร.สีเขี้ยว 26 ก.พ.50 (ห้องวิชา)

การสร้างบรรยากาศของความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ครูทำความเข้าใจ
เข้าใจสภาพของนักเรียนด้วยเหตุและผล เช่น ความไม่สบาย ความเหนื่อยล้า จากการทำ
กิจกรรมต่างๆ หรือปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนมีอยู่ในใจ เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจนักเรียน
เช่น ในเรื่องความตรงต่อเวลา นักเรียนที่เข้าห้องเรียนไม่ทัน ครูต้องถามสาเหตุก่อนจะว่ากล่าว
ตักเตือน แต่ในขณะเดียวกันครูต้องหาวิธีป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวด้วย ซึ่งสอดคล้อง
กับข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล ดังนี้

“ครูต้องเข้าใจสภาพของเด็กบางคนในทุกขณะ เช่น ความไม่
สบาย ความเหนื่อยล้า จากการทำกิจกรรมต่างๆ หรือปัญหา
ต่างๆที่นักเรียนมีอยู่ในใจ”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค.50 (นอน 3)

“ความตรงต่อเวลา เช่น นักเรียนที่เข้าห้องเรียนไม่ทัน ครูต้อง
ถามสาเหตุก่อนจะว่ากล่าว ตักเตือน”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล 15 ม.ค.50(นอน 3)

“ใช้ரியส์ 4 ให้การทำความเข้าใจปัญหาของเด็ก”

สัมภาษณ์อาจารย์วรุฒิ 11 เม.ย.50 (บ้านพัก)

“ถ้าเราแก้ได้ดีถ้าแก้ไม่ได้ ก็กระทบกับโรงเรียน กระทบกับคนอื่น เราก็ต้องป้องกัน”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างหอนอน 3)

การสร้างสถานการณ์โดยใช้วิถีชีวิตจริง เพื่อสร้างความสามัคคีให้นักเรียนมีความรักน้องเพื่อน และที่มีความรับผิดชอบสิ่งต่างๆ ร่วมกัน เป็นการลดความเห็นแก่ตัว การใช้วิธีการนี้ครูต้องใช้อย่างระมัดระวังและสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียน และครูจะต้องมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากเป็นพิเศษเพื่อเฝ้าระวังผลที่เกิดจากการสร้างสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรุฒิ และนักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“ถ้าเราอยากรู้ว่าเด็กคนไหนเห็นแก่ตัวเราจะลองสร้างสถานการณ์ ในหอพักขยะแค่นั้นเดียวหล่นอยู่ ครูจะทำโทษทุกคนถ้าหาคนที่มาไม่ได้ คนที่เห็นแก่ตัวเริ่มโทษคนโน้นคนนี้”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 5 ก.พ.50 (ข้างหอนอน 3)

“ที่หอสกปรก บางทีเรารู้ว่าคนนึงทำ เราจับคนเดียว แล้วหาคนผิด ทำผิดแล้วทุกคนรับผิดชอบทั้งหมด บางคนไววายคนนี้นั้นทำ เราจะดูว่า คนนี้ไม่มีความรักเพื่อน เอาตัวรอด”

สัมภาษณ์ อ. วรุฒิ 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“เด็กที่นี่จะรู้จักกันหมดเลยยังอยู่นาน ยิ่งรักกัน”

นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ห้องวิชาการ)

“ทำให้เป็นที่ป็นน้อง เป็นเพื่อนรักกัน หาเชือกผู้นิ้วมือจนกว่าจะรักกันได้ห้ามขาดนะ”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างหอนอน 3)

“ครูจะต้องมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากเป็นพิเศษเพื่อเฝ้าระวังผลที่เกิดจากการสร้างสถานการณ์ “

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 22 ม.ค. 50 (ข้างนอน 3)

2.2.1.3 ผู้สร้างกำลังใจ ครูใช้คำพูดในทางบวกกับนักเรียนที่ประพฤติดี ทั้งนี้ เพื่อให้ นักเรียนมีกำลังใจที่จะทำดีต่อไปและเกิดความมั่นใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เริ่มจากการชี้แจง และบอกรายละเอียดต่างๆ ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงกฎ ข้อ บังคับต่างๆ ล้วนสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ของ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“...นักเรียนใหม่ทุกคนจะได้รับคู่มือนักเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ ในการอยู่โรงเรียนและการประพฤติตนให้เหมาะสม...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“เริ่มจากการชี้แจง และบอกรายละเอียดต่างๆ ทำความเข้าใจ กับนักเรียนถึงกฎ ข้อ บังคับต่างๆ ล้วนสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ ของนักเรียน”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“คำพูดเป็นสิ่งสำคัญมาก คำพูดทุกครั้งต้องบ่งบอกถึงความ ห่วงใย และให้กำลังใจ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 11 เม.ย. 50 (บ้านพัก)

นักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนเด่นด้านจริยธรรม ครูส่งเสริมความสามารถด้านต่างๆ ตาม ศักยภาพของนักเรียน ให้กำลังใจและให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความกล้า และความ มั่นใจอันเกิดจากความภูมิใจ ที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมต่อไปและให้รางวัลเมื่อนักเรียนประสบ ความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ของ อ.วรวุฒิ เพื่อนักเรียน ร.ร. สีเขียว และ นักเรียนคนที่ 1 ร.ร. สีเขียว ดังนี้

“...เด็กที่ดีอยู่แล้วครูไม่ต้องพูดอะไรมากหรอก เค้าจะรู้ของเค้า เองว่าจะทำอะไรตอนไหน เพียงแต่ครูต้องจัดกิจกรรมเตรียมไว้ ให้หลากหลายและทำตัวเองให้พร้อม...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างนอน)

“...ที่นี่มีกิจกรรมทั้งงานราษฎร์งานหลวง พวกเราต้องแบ่งเวลาให้เป็น บางที่เรียนอ่านหนังสือไม่ทันก็ต้องไปหาครูที่เฟลต...”

เพื่อนนักเรียน ร.ร. สีเขียวก 15 ก.พ. 50 (ข้างโรงอาหาร)

“...เด็กดีๆ เราก็ไม่ปล่อยหรือเราเจอเค้าเราก็ถาม เค้าก็สอนเค้าอย่างเจ้า...ทุกอย่างดีหมดแต่มีนิสัยเป็นกระเทย เราก็แนะเค้าว่าทำตัวให้เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน เราก็พูดที่เล่นที่จริง...”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...ไม่เห็น้อยหรือครับเพราะมีอาจารย์ มีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา พวกพี่ ม.6บางที่เค้าก็ลงมาช่วย...”

นักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีเขียวก 18 ม.ค. 50 (ห้องวิชาการ)

“ทุกปีเราจะมีการคัดเลือกเพื่อรับรางวัลผู้มีคุณธรรมจริยธรรมดี และส่วนใหญ่เด็กที่ได้ก็จะเป็นเด็กที่เรียนดี ทำกิจกรรมช่วยเหลือคุณครู เราก็มีการประเมินโดยให้คุณครูที่สอนช่วยประเมินด้วย”

สัมภาษณ์ครูสังคม ร.ร.สีเขียวก,26 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

2.2.1.4 ผู้ที่มีความรักความเมตตา ความรักเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาจากใจ ไม่ใช่การแสวงหา ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูต้องคิดว่านักเรียนคือลูกเพื่อป้องกันการมีอคติในการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน การช่วยเหลือด้านต่างๆ และการสอน เมื่อครูไม่มีอคติจะเกิดความยุติธรรมในการคอยดูแลเรื่องต่างๆ ของนักเรียนอย่างเช่น เรื่องเรียน เรื่องสุขภาพ หรือบางที่ถ้ามีความผิดเราก็ส่งสารก็พยายามหาทางช่วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อาจารย์วรวุฒิ และสนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีเขียวก ดังนี้

“ครูไม่ใจไม่ใส่ระทำให้เด็กตกหรือก จะช่วยเด็กเสมอแน่นแหละ อย่างเรื่องเรียนถ้าตั้งใจเรียนครูไม่ให้ติด 0 หรือก ”

สัมภาษณ์ อ. วรวุฒิ,15 ม.ค.50(ข้างหอนอน3)

“การกระทำทุกอย่างต้องจริงใจนะ จะออกมาจากใจจริงๆ ไม่ใช่
เป็นเพราะการแสวงหา”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 22 ม.ค. 50 (ห้องกิจการ)

“สิ่งที่ครูจะต้องมีคือความรักที่มีต่อนักเรียน โดยการคิดว่าผู้เรียน
คือลูก ถ้าเป็นครูสาวๆ ต้องคิดว่าเป็นน้อง เพราะถ้าคิดอย่างนี้
เราจะช่วยเด็กได้เยอะ อย่างไม่มีอคติและมีความเสมอภาค”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 22 ม.ค. 50 (ห้องกิจการ)

“ครูที่นี้เป็นคนดี รักนักเรียนและอยากให้นักเรียนเป็นคนดี”

สนทนากลุ่ม เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขี้ยว 15 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“ครูบางคนใจดี ใส่ใจการสอน”

“ก็ยังมีครูที่รักและผูกพันทำให้เวลาที่อยู่ที่นี้”

สนทนากลุ่ม เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขี้ยว 15 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

ครูทำความเข้าใจนักเรียนโดยมีพื้นฐานของความรักและช่วยเหลือนักเรียนด้วยเจตนาที่ดี
การเอาใจเค้ามามีใส่ใจเรา จะทำให้นักเรียนรู้สึกดีและเกิดความไว้วางใจ โดยอาศัยความเป็นกันเอง
ของครู ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ. วรุฒิ และสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1- 2 โรงเรียน
สีเขี้ยว และสนทนากลุ่ม เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“บางทีเราเจตนาดี.....พอคิดได้ สุดท้ายมันก็มาขอโทษเราเอง”

สัมภาษณ์ อ. วรุฒิ 22 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

“การอยู่ร่วมกันอย่างนี้ เห็นกันตลอด 24 ชั่วโมง เราต้องถือหลัก
เหมือนกับว่าต้องเอาใจเค้ามามีใส่ใจเราตลอดเวลา”

สัมภาษณ์ อ. วรุฒิ 29 ม.ค.50 (ห้องเรียน)

“ครูทำให้รู้สึกไว้วางใจเล่าปัญหาให้ฟังได้ทุกเรื่อง และรู้สึกดี”
สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 โรงเรียนสีเขี้ยว 29 ม.ค. (โรงอาหาร)

“เห็นใจเด็กและมีความเป็นอยู่อย่างกันเป็นเอง”

“ที่นี่ครูจะเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน”

สนทนากลุ่ม เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขี้ยว 15 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“ที่นี่ครูจะเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 18 ม.ค. (ห้องประชุม)

ครูลดความเครียดให้กับนักเรียนจากการกิจกรรมต่างๆ เช่น วันเปิดหอ วันวาเลนไทน์ หรือ งานปาร์ตี้ต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้ ครูยังต้องดูแล การเอาใจใส่ ช่วยเหลือ เพื่อให้ นักเรียนสบายใจ โดยการสร้างความสัมพันธ์เปรียบเสมือนที่ได้จากผู้ปกครอง สร้างความรู้สึกความเป็นพี่น้องเหมือนเป็นสายเลือดเดียวกัน มีความปรารถนาดีและให้เกียรติต่อกัน และคำนึงถึงอันตรายจากสังคมภายนอกที่นักเรียนจะต้องเผชิญ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อาจารย์วรวุฒิ และสนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียนโรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“เวลามองในเรื่องอะไรจะได้ไม่มีอคติ เพียงแต่เราอยากให้นักเรียนของเราได้ดี”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างหอนอน 3)

“ในเรื่องความรักความอบอุ่น บางทีก็คิดนะโรงเรียนอาจจะทำให้เด็กเครียด แต่พยายามสร้างความอบอุ่นสร้างความสบายใจ มันก็จะเรียนรู้ได้ง่าย”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 22 ม.ค. 50 (ห้องกิจการ)

“ครูในโรงเรียนนี้เอาใจใส่และดูแลทุกคน”

“ก็คือช่วยเหลือนักเรียนทุกอย่างมีอะไรก็คุยกับคุณครูคนนั้นได้”

สนทนากลุ่ม เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขี้ยว 15 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“เราก็รู้ว่าวันนี้มันมีสิ่งที่ไม่อันตรายเราดูแลเค้า เมื่อเด็กดี โรงเรียนก็ดี หากไม่ดีก็กระทบกับคนอื่น เราก็ต้องป้องกัน”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“โรงเรียนประจำต้องเข้าใจเด็กอาจจะเหงา แล้วยังเป็นเด็กโต
เหงากับเหงามาเจอกันมันจะยุ่ง ก็จะต้องจัดปาร์ตี้หรือกิจกรรมที่
สร้างความสนุกสนานให้กับเด็ก ให้เค้าได้สนุกได้เต็มที่ได้อิ่ม ได้
ร้อง แต่ครูก็ต้องอยู่ด้วยตลอดเวลาละ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 5 ก.พ. 50 (ห้องศิลปะ)

การทำงานโดยมีพื้นฐานความรัก ความเข้าใจ การมีเจตนาที่ดีไม่มีอคติ ทำให้การดูแลเอา
ใจใส่นักเรียนได้อย่างใกล้ชิดทำให้เกิดความเป็นกันเองจนนักเรียนสามารถไว้วางใจ สามารถพูดคุย
ปัญหาได้อย่างเปิดเผย ดั่งนั้นครูจึงได้ทราบปัญหาอย่างแท้จริง หากมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่กล้า
พอจะเปิดเผยตัวเองหรือนักเรียนที่มีปัญหา จะมีเพื่อนที่มีเจตนาดีมาแจ้งต่อครูอย่างเป็นความลับ
จนสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้
สัมภาษณ์ อาจารย์วรวุฒิ ดังนี้

“คุยกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับนิสัย... จับดูพฤติกรรม เวลาคุยกับพ่อ
แม่ ดูว่าครอบครัวเลี้ยงมาอย่างไร พ่อแม่กับลูกมีความสัมพันธ์
กันอย่างไร มีความรู้สึกกับพ่อแม่อย่างไร ดูพฤติกรรมพวกนี้
กับเพื่อน บนหอ เวลานอน คุยอย่างไร จะดูว่ากับเพื่อนมีนิสัย
อย่างไร เวลาเรียนเป็นอย่างไร”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างหอนอน 3)

“สภาพความเก็บกดอย่างไร บางทีสร้างสถานการณ์ บางทีจะ
มาสภาพ อยู่ในจุดไหนของสังคม ถ้าไม่รู้พื้นฐานของครอบครัว
แล้ว ตัดสินยาก”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างหอนอน 3)

“ผู้ปกครอง ซึ่งบางคนเค้าปกปิด แต่ถ้าบ่อยๆ จะเปิดเผยเอง
บางรายแบบติดยา ติดกัญชา แล้วกลัวเราไม่รับเรียน เราต้อง
เข้าถึงพฤติกรรม เราจะดึงเด็กคนนี้เล่นกีฬา เพราะว่าคนนี้ติด
กัญชา”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างหอนอน 3)

“ดูจิตใจ ดูร่างกาย ดูสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อน ปัจจุบัน อดีต
อนาคต 3 อย่างนี้แหละ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 29 ม.ค. 2550 (ข้างนอน 3)

“ตอนที่ลูกติดเพื่อนมากๆ จนคิดจะไม่เรียนหนังสือก็ได้อาจารย์
นั่นแหละช่วย ช่วยเตือนสติ ช่วยแนะนำ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง นร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 2550(โรงอาหาร)

2.2.1.5 ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต เป็นการเข้าร่วมทำกิจกรรม
ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้นตั้งแต่การตื่นนอนจนถึงเข้านอน เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักว่า คนเราแต่ละคน
ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเรียนรู้วิถีทางการอยู่ร่วมกัน
และช่วยเหลือกัน เรียนรู้ด้วยวิถีที่ต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ จึงต้องมีวิชาทักษะการใช้ชีวิต ซึ่งจะมีการ
ให้คะแนน ครูแต่ละคนจะบันทึกพฤติกรรมนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมทุกชนิดและทำการ
ประเมินทุก 1 เดือน เมื่อพบว่านักเรียนมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ นักเรียนจะได้รับการปรับปรุง
พฤติกรรมให้ดีขึ้น โดยการทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ตามจำนวนชั่วโมงที่ครูกำหนดไว้ ซึ่ง
สอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกตนักเรียน อ.วรวุฒิ และการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“บนหอชายเด็กเสียงดัง..ครูหอบเริ่มเปิดเพลง เด็กทยอยลงมา นั่ง
รอใต้หอพอถึงเวลา 19.00 เด็กลงมาไม่ครบ ครูให้เพื่อนไปตาม
เมื่อเด็กครบแล้วครูให้นักเรียนเริ่มสวดมนต์ เสร็จแล้วนั่งสมาธิ
.....ครูหอบแจ้งนักเรียนเรื่องการไปร่วมงานวันพระนารายณ์”

สังเกตนักเรียน อ.วรวุฒิ 29 ม.ค. 49 (หอพัก)

“เรียนรู้ด้วยวิถีที่ต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ จึงต้องมีวิชาทักษะการ
ดำเนินชีวิต ซึ่งจะมีการให้คะแนน ครูแต่ละคนจะประเมินจุด
พฤติกรรมนักเรียน แล้วนำมาบันทึกไว้ และดำเนินการปรับปรุง
พฤติกรรมให้ดีขึ้น “

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 11 เม.ย. 50 (ห้องกิจการ)

“เด็กคนไหนถ้าคะแนนวิชาทักษะต่ำครูก็จะส่งมาที่ผมส่วนใหญ่
เค้าก็จะไม่ค่อยแก้ไขกันเท่าไรหรอก ผมก็รับผิดชอบตรงนี้อยู่
แล้วบันทึกพฤติกรรมของเด็กทุกคนผมก็จะเก็บไว้...อย่างเด็กที่
เห็นจุดดินตรงนั้นนะไม่ใช่ช่วยงานอย่างเต็มใจนะ กำลังเก็บ
ชั่วโมงเพราะคะแนนทักษะต่ำๆ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 2550 (ข้างนอน 3)

ในการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนประจำนักเรียน ภาระที่ต้องรับผิดชอบอยู่ 2 ประเภท คือ
ภาระหน้าที่ส่วนตัว และภาระหน้าที่ส่วนรวม การแบ่งนักเรียนคละชั้นในการอยู่หอพัก หรือแม้แต่
การรับประทานอาหารเช้า และการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬา พัฒนาโรงเรียนในเขต
รับผิดชอบ และการทำงานเป็นกลุ่มในชั้นเรียน นักเรียนต้องรู้จักบริหารจัดการด้วยตัวเอง ภายใต้
เงื่อนไขของเวลา กลไกนี้ทำให้นักเรียนปรับความคิด ทักษะคิด เรียนรู้ของนักเรียนในการเอาใจใส่
ซึ่งกันและกัน มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อน และเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องจากการ
สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก และสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“การประชุมคณะกรรมการนักเรียน เราจะพูดคุยเกี่ยวกับปัญหา
ของน้องให้กอง ว่าทำไมน้องไม่ฟังเลย”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“ห้องผมไม่มีใครที่จะไม่รู้วิชาอะไรเลย บางคนเก่งเลข แต่ไม่เก่ง
อังกฤษ บางคนเก่งฟิสิกส์กับเคมี พอเวลาสอบเราจะผลัดกัน
ติว”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“เพื่อนแต่ละคนจะสนิทกันมาก เวลาลงมาทานข้าวเห็นหน้าไม่
ยิ้มก็จะถามแล้วว่าเป็นอะไร”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“เป็นโรงเรียนประจำนักเรียนต้องมีกิจกรรมให้นักเรียนทำ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 29 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

ในกระบวนการกลุ่มนักเรียนต้องแสดงบทบาทของตนเองให้เต็มที่เพื่อผลงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ สมาชิกในกลุ่มจะทำหน้าที่ของตนเอง การเป็นหัวหน้าทำให้นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและสมาชิกคนอื่นได้ฝึกการเป็นผู้ตาม ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้นักเรียนได้แสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่ การเป็นผู้นำนักเรียนต้องแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักจัดการการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ฝึกความอดทน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ทำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ และเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขียวก ดังนี้

“ในแต่ละกลุ่มนักเรียนต้องทำหน้าที่ของตนให้เต็มที่ เพื่อผลงานของกลุ่ม”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร.โรงเรียนสีเขียวก 15 ก.พ. (ห้องประชุม)

“ก็คือช่วยเหลือนักเรียนทุกอย่างมีอะไรก็คุยกับคุณครูคนนั้นได้”
สนทนากลุ่ม เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขียวก 15 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“พอมาเป็นคณะกรรมการนักเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับรุ่นน้อง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 2 ร.ร.สีเขียวก 31 ม.ค. 50 (โรงอาหาร)

“ประธานนักเรียน...การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี นื่องๆ รักทำหน้าที่ของตนสม่ำเสมอ และเป็นผู้ที่มีความเสียสละ”

สัมภาษณ์ อ.สังคมาฯ 26 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“การเป็นหัวหน้าทำให้นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและสมาชิกคนอื่นได้ฝึกการเป็นผู้ตาม ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้นักเรียนได้แสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

2.2.1.6 ผู้สอนด้วยประสบการณ์ของผู้อื่น ความรู้ที่ครูสอนคือทฤษฎีนักเรียนต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครูใช้การจำลองเหตุการณ์ การศึกษาผ่าน

ประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เช่น ครูเล่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองในอดีตเพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้นักเรียนได้คิด ฝึกการเลือกและการตัดสินใจ โดยใช้หลักจริยธรรมที่ครูได้แนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ และสัมภาษณ์ อ.สังคมฯ ดังนี้

“เวลาเด็กมีปัญหาเรียกเด็กมาคุยให้เค้าตัดสินใจเองว่าจะเลือกการลงโทษแบบไหน ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ต้องสอนด้วยการพูดคุย บางทีครูประจำชั้นก็ไม่จัดการ ส่งมาให้เราเลย”

สัมภาษณ์ อ. วรวุฒิ, 15 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

“ความรู้ที่ครูสอนคือทฤษฎี นักเรียนต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครูใช้การจำลองเหตุการณ์ การศึกษาผ่านจากประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง”

สัมภาษณ์ อ. วรวุฒิ 11 เม.ย.50 (ห้องศิลปะ)

“ครูจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับประวัติของพระเจ้าให้เด็กฯ ฟัง”

สัมภาษณ์ อ.สังคม ร.ร.สีเขี้ยว 19 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“อ.จะเล่าเป็นโรงเรียนที่ถือว่าเป็น ร.ร.ของสมเด็จพระเจ้า อ.จะเล่าประวัติ ท่านให้ฟัง บางทีเล่าในงานวันพ่อ เพื่อสอนให้เห็นว่าท่านเป็นกษัตริย์ที่กตัญญู”

สัมภาษณ์ นร.คนที่ 18 ม.ค.50 (ห้องประชุม)

“จัดการเรียนรู้ศึกษาระยะจากดาวธรรมะ จัดเป็นตารางออกมาเป็นตารางศึกษาว่าวันนี้ห้องไหนต้องศึกษา”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

“ไป... บ้านพักคนชรา วัดพระบาทน้ำพุ บ้านเมตตา ให้เห็นสภาพจริง อย่างน้อยก็กระตุ้นให้คิด ความดีได้เอง”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 5 ก.พ.50 (ข้างหอนอน3)

การฝึกให้นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออก ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน คิดด้วยตนเอง ครูให้คำปรึกษาโดยสะท้อนให้เห็นค่านิยมที่ดีงามของการตัดสินใจ และวิธีการสามารถยืดหยุ่น ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวิภา และ สัมภาษณ์ครูสอนนาฏศิลป์ ดังนี้

“ให้ไปแสดง...แต่เด็กส่วนใหญ่ไม่มีชั้น ถ้าชั้นเป็นทางเก่งเด็กจะหาอะไรมาปิด อาจจะเป็นผ้า เค่าจะคิดด้วย ม.ปลายเค่าจะคิดเองได้ ส่วนใหญ่ความคิดเด็กจะดีนะ”

สัมภาษณ์ครูสอนนาฏศิลป์ 26 ก.พ. 50 (ห้องเรียน)

“วิธีการไม่ตายตัว ยืดหยุ่นตามตัวบุคคล เพราะแต่ละคนไม่เหมือนกัน”

สัมภาษณ์ อ. วรวิภา 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“เรานะเรียนได้หมดแหละถ้ารู้จักวิธีดึงเอาความสามารถนั้นออกมา ขอแค่ในรักที่จะทำก็ได้แล้ว”

สัมภาษณ์ อ. วรวิภา 11 เม.ย. 50 (ข้างหอนอน 3)

การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำเดือน กิจกรรมประจำปี หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น สิ่งที่สำคัญคือ ครูและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันให้เป็นปกติ ซึ่งเป็นการฝึกคุณธรรมจริยธรรมที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สังคมฯ ดังนี้

“การจัดกิจกรรมทางฝ่ายบริหารจะจัดแบ่งครูคอยดูแลอยู่ตลอดเพื่อดูว่าเด็กเข้าหรือไม่เข้า เด็กไปอยู่ตรงไหนบ้าง และถือว่าเป็นการประเมินไปในตัวด้วย”

สัมภาษณ์ ผอ.ร.ร.สีเขี้ยว, 8 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

“คุณธรรมจริงๆ แล้วมันก็อยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้วการจะได้
ที่มาได้ศึกษาออกมาเป็นอะไรที่เป็นรูปธรรมมันค่อนข้างยาก จึง
จัดผ่านกิจกรรมต่างๆ”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

“เราจะจัดกิจกรรมให้หลากหลาย ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
เพื่อให้เด็กทุกระดับชั้นได้แสดงความสามารถของตนเองได้อย่าง
เต็มที่”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

กิจกรรมที่จัดอย่างต่อเนื่องและดำเนินการอย่างจริงจัง จะมีการประเมินผลทั้งด้าน
คุณภาพและปริมาณ เช่น กิจกรรมการส่งเสริมมารยาทไทย เป็นการจับทุกสัปดาห์โดยให้แต่ละ
ห้องส่งตัวแทนมาประกวด ก่อนการประกวดครูจะสอนนักเรียนในเรื่องการไหว้ การกราบ การ
พุดจา กิริยาท่าทางต่างๆ การประกวดแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง เมื่อสิ้นปีการศึกษา
นักเรียนจะได้ฝึกมารยาทไทยเกือบทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.สังคมฯ
และสังเกต น.ร. คนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“กิจกรรมจะมีการประเมินผลทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ.....เมื่อ
สิ้นปีการศึกษานักเรียนจะได้ฝึกมารยาทไทยเกือบทุกคน”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

“นักเรียนประกวดมารยาท ครูสอนกราบ ไหว้ กิริยาท่าทาง
ต่างๆ ...มีนักเรียนเข้าประกวด ตั้งแต่ ม.1 – ม. 6นักเรียนแต่
ละคนสนุกสนาน...มีนักเรียนสาธิต”

สังเกต น.ร. คนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 22 ม.ค. 50 (ห้องกิจกรรม)

การสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนคิดว่าเป็น
เรื่องของวิชาพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องที่ไกลตัว และเป็นเรื่องที่นักเรียนคิดว่าไกลตัว ดังนั้นการ
จัดการให้ห้องเรียน ครูสอดแทรกจริยธรรมในสาระวิชาจะอยู่ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หรือใน
ระหว่างที่สอนเห็นว่านักเรียนเริ่มล่าในเนื้อหาที่เรียนครูจะใช้เวลาด้วยการเล่าเรื่องจาก

ประสบการณ์จริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ศาสนาพุทธเล่าประวัติพระพุทธเจ้า ถ้าวิชาวิทยาศาสตร์จะมีประวัตินักวิทยาศาสตร์เก่งเช่น ไอนสไตน์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนพยายามฝึกความสามารถของตนเองให้เป็นคนที่เก่ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์และสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“สอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน หรือในระหว่างที่สอนเห็นว่านักเรียนเริ่มล่าในเนื้อหาที่เรียนครูจะขึ้นเวลาด้วยการเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน บางทีในหนังสือเรียนจะมีประวัติของไอนสไตน์อยู่ก็จะให้นักเรียนอ่าน และเราก็สอดแทรกไปว่าถ้าอยากเก่งก็ต้องเลียนแบบ และต้องอาศัยความพยายามมากๆ ”

สัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์ 26 ก.พ. 50 (ห้องวิชาการ)

“คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนคิดว่าเป็นเรื่องของวิชาพระพุทธศาสนา ประวัติพระพุทธเจ้าตอนที่เป็นการแสดงปาฏิหาริย์ได้ก็ จะชอบฟังเราก็จะชักจูงว่าเนี่ยนะพวกเรามีของดีที่อยู่ในศาสนาของเรา ต้องรู้จักอ่านให้มากๆ ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการเสนอข่าวในปัจจุบันมักจะนำเสนอข้อมูลด้านลบเช่น การฆ่า การประทุษร้ายร่างกาย การขโมย และการประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต ครูเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารประเภทดังกล่าว ปรับทัศนคติและค่านิยมในการเลือกบริโภค โดยการควบคุมความต้องการของตนเองจากสิ่งยั่วยุต่างๆ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“เดี๋ยวนี้ข่าวมี แต่ การฆ่า การทำร้ายร่างกาย การขโมย และคำยาบๆ เด็กเจาะหู บอกว่าเท่ดี พวกเนี่ยจะบอกเด็กว่าไม่ควรสนใจ ควรข้ามไปดูสารคดี หรือสิ่งที่มีประโยชน์”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร 1)

“สิ่งที่โรงเรียนป้องกันปัญหาอื่นๆ ที่จะตามมาคือการห้ามใช้
นักเรียนใช้โทรศัพท์เพราะคิดว่าไม่มีความจำเป็นกับนักเรียน”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“ก็บอกเด็กว่าเห็นคนอื่นมี ก็อย่าอยากได้อยากมีเลย รอให้ตัวเอง
หาเงินเองได้ก่อน....โฆษณาบางทีก็เกินจริง”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

2.2.1.7 ผู้ฝึกระเบียบวินัย เป็นจริยธรรมพื้นฐานที่ครูทุกคนมีความเห็นว่า
จะต้องพัฒนาให้นักเรียนก่อนการฝึกเริ่มจากเมื่อนักเรียนเข้ามาเรียน ครูจะชี้แจง ทำความเข้าใจ
ข้อปฏิบัติว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติตัวอย่างใดในการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน หลังจากนั้นครูเชิญ
วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการฝึกระเบียบวินัย เป็นระยะ 1 สัปดาห์ ในขณะที่นักเรียนฝึกครู
จะสังเกต และบันทึกข้อมูล นักเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรุฒิ ครู
หอพักโรงเรียนสีเขี้ยว และสัมภาษณ์สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“จะเชิญทหารซึ่งเป็นผู้มีระเบียบวินัยสูงมีความชำนาญในการ
ฝึก”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“นักเรียนใหม่ที่นี่ผ่านการฝึกแบบทหารทุกคน เพราะมีเด็กหลาย
แบบ จะต้องละลายพฤติกรรม เพราะเค้าจะต้องมาอยู่ร่วมกัน”

สัมภาษณ์อาจารย์วรุฒิ, 15 ม.ค.50(หอนอน 3)

“ครูจะชี้แจง ทำความเข้าใจ ข้อปฏิบัติว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติ
ตัวอย่างใดในการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน”

สัมภาษณ์อาจารย์วรุฒิ, 15 ม.ค.50(หอนอน 3)

“ระเบียบวินัยเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่ครูทุกคนมีความเห็นว่าต้อง
สร้างให้นักเรียนก่อน”

สัมภาษณ์ อ.วรุฒิ, 15 ม.ค.50(ข้างหอนอน 3)

“....จะต้องพัฒนา ทั้งความซื่อสัตย์และความเป็นระเบียบวินัย เห็นเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะมันคุ้มง่าย ถ้ามีความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง แล้วอย่างอื่นจะตามมาเองเพราะ นักเรียนค่อยข้างอยู่ประจำเยอะ”

ครูหอพัก ร.ร.สีเขี้ยว 28 ก.พ.50 (ข้างนอนน3)

จากกระบวนการฝึกของทหารนอกจากฝึกระเบียบวินัยแล้วนักเรียนยังได้ ฝึกความสามัคคี การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความอดทน ความกระตือรือร้น ความตรงต่อเวลา และมารยาทในการปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ การฝึกนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสภาพที่จำกัดด้วยเวลา สถานที่ และสถานการณ์ต่างๆ เป็นสภาพที่เปลี่ยนการดำเนินชีวิตปกติของนักเรียน การฝึกทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยอาศัยความอดทนอดกลั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวิมล นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ครูหอพัก ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“การอยู่ ร.ร.ประจำต้องอยู่ร่วมกับหมู่คณะอยู่คนเดียวไม่ได้ต้อง ฝึกความสามัคคี ความอดทน ความกระตือรือร้น ความตรงต่อเวลา และมารยาทที่ดี รุ่นพี่รุ่นน้อง ”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล,15 ม.ค.50(นอนน 3)

“เป็นการฝึกใช้ชีวิตเกินปกติ คืออยู่ในสภาพที่จำกัดด้วยเวลา สถานที่ และสถานการณ์ต่างๆ”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล,15 ม.ค.50(นอนน 3)

“ถ้านักเรียนผ่านตรงนี้ได้จะรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยอาศัยความอดทนอดกลั้น”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล,15 ม.ค.50(นอนน 3)

“ตอนอาทิตย์แรกค่อนข้างลำบาก เหนงาคิดถึงบ้านแล้วต้องมาเข้า ค่ายเตรียมความพร้อมกับเพื่อนๆ บางทีคิดถึงบ้านก็ร้องไห้”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว,31 ม.ค.50 (โรงอาหาร)

“เด็กมีหลายแบบตั้งแต่ลูกคนเดียว พ่อแม่เลี้ยงอย่างตามใจ มาอยู่ที่นี้ก็จะให้เพื่อนๆ เอาใจเด็กอย่างนี้ก็ต้องเรียนรู้ เมื่อส่งลูกมาอยู่ที่นี้พ่อแม่ก็ต้องทำใจ และต้องเข้าใจครูด้วย”

สัมภาษณ์ ครูหอพักชาย ร.ร สีเขียว, 28 ก.พ. 50 (หอนอน)

ในห้องเรียนมีการสร้างข้อปฏิบัติและผลการไม่ปฏิบัติตาม เป็นการสร้างกฎร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ในระยะแรกๆ นักเรียนปฏิบัติตาม ต่อมาครูเริ่มปล่อย นักเรียนละเลยหน้าที่บางอย่างเช่น การทำความสะอาดห้องเรียน การลบกระดานให้ครูหลังจากที่สอนเสร็จแล้ว ครูจึงเปลี่ยนวิธีการใหม่ คือ ชี้แจงให้นักเรียนรับทราบในหน้าที่ของตนเอง และนักเรียนยังต้องปฏิบัติตามข้อปฏิบัติเดิม แต่ผลของการปฏิบัติครูจะเป็นคนคิดเอง และการลงโทษขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะเฉพาะของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 โรงเรียนสีเขียว สัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“ในห้องเรียนมีการสร้างข้อปฏิบัติและบทลงโทษ เป็นการสร้างกฎร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“...แรกๆ นักเรียนปฏิบัติตาม ต่อมาครูเริ่มปล่อย นักเรียนละเลยหน้าที่บางอย่างเช่น การทำความสะอาดห้องเรียน การลบกระดานให้ครู...”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล, 15 ม.ค. 50 (หอนอน 3)

“หาวิธีใหม่ ให้เด็กทำตามกฎเดิม แต่ครูจะลงโทษในแบบของครูกับนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ...ผลดีที่ขึ้นตอนนี้เด็กไวใจได้”

สัมภาษณ์อาจารย์วรวิมล, 15 ม.ค. 50 (หอนอน 3)

การลงโทษมี 2 ลักษณะ คือ ลงโทษทันทีและรอการลงโทษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความผิดที่นักเรียนทำเช่น ความผิดที่เป็นเรื่องเล็กน้อย การไม่ทำหน้าที่รักษาความสะอาดของห้องก็ทำโทษโดยการทำความสะอาดต่อ อีก 2 วัน ส่วนการลงโทษแบบรอการลงโทษ จะเป็นความผิดที่หนักขึ้น การทะเลาะกันโดยใช้กำลัง ครูจะเรียกนักเรียนมาพบและพูดคุย และครูจะให้คำตอบว่าจะลงโทษนักเรียนอย่างไรในอีก 1 สัปดาห์ ในช่วงที่รอการลงโทษนักเรียนคิดถึงบทลงโทษที่ตนเองจะ

ได้รับ ได้พิจารณาความผิดของตนเอง และมีความรู้สึกผิด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์วรวุฒิ และสัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“จะลงโทษเด็กอยู่ 2 อย่างก็คือ ลงโทษทันทีและรอการลงโทษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความผิด...เด็กต้องลงโทษถ้าไม่ลงโทษไม่ได้หรอก”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 22 ก.พ.50 (ห้องกิจการ)

“ลงโทษทันทีเช่น ความผิดการไม่ทำเวร....รอการลงโทษเป็นความผิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 22 ก.พ.50 (ห้องกิจการ)

“ในช่วงที่รอการลงโทษเด็กคิดถึงบทลงโทษที่ตนเองจะได้รับ ได้พิจารณาความผิดของตนเอง และมีความรู้สึกผิด”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 22 ก.พ.50 (ห้องกิจการ)

“เมื่อเด็กทำผิดจะอาศัยการพูดคุยก่อน ... เราก็พูดกับเค้าดีๆ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค.50 (หอนอน 3)

“เคยทำผิดเรื่อง.....และต้องรอการลงโทษไม่สบายใจเลย”

สัมภาษณ์นักเรียนคนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

เมื่อนักเรียนทำความผิด ครูไม่ตัดสินลงโทษทันที แต่จะคำนึงความกดดันของสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ปัญหารายบุคคล โดยใช้คำพูดที่แสดงถึงความห่วงใย และให้ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ของ อ.วรวุฒิ และเอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“...การทำความผิดของนักเรียนแต่ละกรณี จะต้องศึกษา การเลี้ยงดูเป็นหลัก เพราะที่ผ่านมามีปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะมีมาจากพ่อแม่...เราจำเป็นต้องคุยกับผู้ปกครองก่อน แต่เราก็ต้องตัดสินตามระเบียบที่ได้วางไว้”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“...คำนี้สภาพความกดดันของสิ่งแวดล้อม...ติดตามปัญหา
รายบุคคล ... การลงโทษนักเรียนควรยึดหลักคุณธรรมและให้
นักเรียนสำนึกผิด...”

เอกสารคู่มือนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว

“ใช้คำพูดที่แสดงถึงความห่วงใย และให้ทางเลือกในการแก้ไข
ปัญหาให้กับตนเอง”

สัมภาษณ์ อ. วรวิมล 15 ม.ค.50 (ห้องเรียน)

เราต้องรู้ธรรมชาติ เหมือนเรารักคน เราพูดด้วยความรัก
สัมภาษณ์ อ. วรวิมล 15 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

2.2.3 ปัจจัยสนับสนุนการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ของครูโรงเรียนสีเขี้ยว

1. ระบบการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนเอื้อต่อการส่งเสริมให้นักเรียน
มีความประพฤติที่ดี ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของโรงเรียน และกำหนดโครงการให้สอดคล้องกับ
แผนงานของแต่ละฝ่ายให้รับผิดชอบ ไม่ซ้ำซ้อนและไม่หนักอยู่ที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ซึ่งสอดคล้อง
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว และรอง ผอ. โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายการ
ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของ
โรงเรียน”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“กำหนดโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานของแต่ละฝ่ายให้
รับผิดชอบ ไม่ซ้ำซ้อนและไม่หนักอยู่ที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด”

รอง ผอ. โรงเรียนสีเขี้ยว 11 ม.ค. 50 (ห้องทำงาน)

2. การตระหนักถึงการสร้างคนดี ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากร ให้
ความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนในแนวทางเดียวกัน โดยผู้บริหารให้

การสนับสนุน ครูและพนักงานทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ และสัมภาษณ์ ผอ. โรงเรียนสีเขียวน ดังนี้

“ครูทุกคนเห็นเป็นแนวทางเดียวกัน ว่าจะต้องพัฒนาทั้งความ
ซื่อสัตย์ เห็นเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะมันคุ้มง่าย ถ้ามีความ
ซื่อสัตย์ต่อตัวเองนักเรียนค่อยข้างอยู่ประจำเยอะ”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

“ทุกคนที่เข้ามาที่นี่ต้องมีระเบียบวินัยก่อน แม้แต่การเดินเรา
ต้องทำให้เป็นกิจจะลักษณะ ต้องเดินแถวตามทางเดินไม่เดิน
ลัดสนาม จะทำให้หญ้าตาย การเดินต้องสำรวจ”

สัมภาษณ์ ผอ. โรงเรียนสีเขียวน 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

3.การมีทักษะในการจัดการด้านจริยธรรม นอกจากคาดหวังความสำเร็จด้าน
ทักษะวิชาการ ยังคาดหวังและจัดการให้นักเรียนเรียนเป็นคนดีมีจริยธรรมเพื่อสนับสนุน
ความสำเร็จทางด้านวิชาการ การจัดการบางครั้งต้องใช้ทักษะของครูด้วย เช่น เมื่อนักเรียนเกิด
ปัญหาทางด้านจริยธรรมครูต้อง คิดอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาให้ทัน ไม่ปล่อยไว้จน
เนิ่นนานซึ่งจะเป็นการสร้างนิสัยที่ไม่ดีให้กับนักเรียน การจัดการอย่างแรกที่ทำคือ ต้องคุยกับ
นักเรียนให้นักเรียนเล่าให้ฟัง แล้วคุยกับผู้ปกครอง ในการหาวิธีจัดการร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องข้อมูล
การสัมภาษณ์ของ ผอ.โรงเรียน สีเขียวน และสัมภาษณ์ อ.ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียน สีเขียวน และสัมภาษณ์ อ.ภาษาอังกฤษ ดังนี้

“ที่นี่มีครูเก่ง ครบทุกเอก เมื่อเทียบกับที่อื่นเราเป็นกันเอง เรา
อยู่ประจำ เราต้องดีกว่า”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียน สีเขียวน 2 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“เป็นข้าราชการต้องทำงานตามนโยบายของรัฐบาล ตอนนี้ต้อง
จัดโครงการโรงเรียนวิถี เราก็อยากให้ได้ มีผลดีทั้ง 2 อย่าง”

สัมภาษณ์ อ.ภาษาอังกฤษ 26 ก.พ. 50 (ห้องทำงาน)

“บางปัญหาก็เหมาะที่จะทดสอบสำนึกเด็ก แต่บางปัญหาต้องจัดการให้ทันเพราะถ้าปล่อยไว้จะกลายเป็นเรื่องอันตราย มันจะขยายกลุ่มเป็นอันตรายต่อเด็ก”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

“เวลามีปัญหาที่อันตราย ผอ.จะให้รับทราบไม่กี่คนแต่ต้องเป็นความลับ เราจะให้เด็กคนนั้นมานั่งในห้องนี้แหละ แล้วเราช่วยกันฟังเด็ก พอฟังแล้วถึงเรียกผู้ปกครอง”

สัมภาษณ์ ผอ.โรงเรียน สีเขียวก 2 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“การเรียกผู้ปกครองก็ต้องดูกรณีนะ เช่น เกิดข้อพิพาทกันผู้ปกครอง เพราะความเข้าใจไม่เหมือนกัน ต้องจัดการทุกอย่างให้เสร็จก่อนแล้วค่อยแจ้งผู้ปกครอง”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 22 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน)

4. การเป็นแบบอย่างที่ดีของคุณ คุณเป็นผู้จัดการเรียนรู้และขัดเกลาความประพฤติให้กับนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะใกล้ชิดกับครูเกือบตลอดเวลา ดังนั้นครูจึงมีอิทธิพลกับนักเรียนทั้งทางด้านความคิดและค่านิยม นักเรียนยึดแบบแผนความประพฤติของอาศัยครูเป็นแบบอย่าง นักเรียนจะเลียนแบบในการปฏิบัติ ในเรื่องต่างๆ เช่น การพูด การดำเนินชีวิต การทำหน้าที่ หรือการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผอ. โรงเรียนสีเขียวก และสัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“ผมจะพบเด็กทุกวันอังคารในการแจ้งสิ่งที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ยังมีการประเมินทุกสัปดาห์ปรับพฤติกรรมที่ไม่ดีออก”

สัมภาษณ์ ผอ. โรงเรียนสีเขียวก 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“เป็นแบบอย่าง ต้องทำเหมือนกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ...เสมอต้นเสมอปลาย”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 15 ม.ค.50 (ข้างหอนอน3)

“บางที่ผู้ปกครองไม่เข้าใจ ก็ต้องพยายามพูด...บางที่เกินความสามารถ”

สัมภาษณ์ อ. วรวิมล, 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน3)

“นักเรียนจะใกล้ชิดกับครูเกือบตลอด ครูจะมีอิทธิพลกับเด็ก
ความคิด สิ่งที่ครูชอบเด็กจะชอบด้วย”

สัมภาษณ์ อ. วรวิมล 29 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

5. เงื่อนไข การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่นเมื่อต้องการให้นักเรียนรู้จัก
สงบครูต้องจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมกับนักเรียนเรียน ความพร้อมในเรื่องงบประมาณจะสนับสนุน
ให้ครูจัดหาสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ อ. สังคมฯ และสัมภาษณ์ ผอ. โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

“บางอย่างเราปรับภูมิทัศน์ สร้างสิ่งแวดล้อม บรรยากาศใน
โรงเรียนให้น่าอยู่ ก็ต้องใช้งบที่หาไว้”

สัมภาษณ์ ผอ. โรงเรียนสีเขี้ยว 1 พ.ย. 49 (ห้องทำงาน)

“เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง บางทีพาไปทัศน
ศึกษา ไปวัด ก็ต้องใช้งบ เราก็เขียนโครงการเสนอ ผอ. อนุมัติ”

สัมภาษณ์ อ. สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ของครูโรงเรียนสีเขี้ยว

1. การร่วมมือกับผู้ปกครอง การปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นคนดีมี
คุณธรรมจริยธรรมจะต้องอาศัยเวลา นักเรียนจะต้องได้รับการขัดเกลาทั้งที่บ้านและโรงเรียน แต่
ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ซึ่ง
สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ. วรวิมล และสัมภาษณ์ อ. สังคมฯ ดังนี้คือ

“เวลานักเรียนกลับบ้านผู้ปกครองไม่ทำตามนโยบายของ
โรงเรียน เช่น เราให้ช่วยดูแลเรื่องทรงผม ผู้ปกครองยังไม่กล้า
บอกให้ลูกตัดผมเลย”

สัมภาษณ์ อ. วรวิมล 29 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

“บอกทางบ้านช่วยกันโกหก บางทีก็บอกลูกตัวเองพูดอย่างนั้น
เดี๋ยวครูไม่ให้กลับ”

สัมภาษณ์ อ.สังคมฯ 26 ก.พ. 50 (ข้างอาคาร1)

“ตามใจลูกมาก ตอนเด็กๆถูกเลี้ยงอย่างรักมากจนตามใจ พอโต
ไม่กล้าตามใจ จะหักดิบก็ไม่ได้ พอหักไม่ได้ ก็เลยปล่อยเลยตาม
เลย”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 11 เม.ย. 50 (หอพักครู)

2. การขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมที่ทันต่อเหตุการณ์ การมี
ทักษะในการปรับพฤติกรรมในแต่ละกรณี อาศัยประสบการณ์เดิม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำ
ให้เกิดปัญหาทางด้านจริยธรรมที่ซับซ้อนขึ้น ในบางกรณียากต่อการแก้ไข ครูต้องศึกษาจิตวิทยาให้
มากขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ ดังนี้

“ครูต้องศึกษาจิตวิทยาให้มากขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการ
กับเด็กให้ได้ดีกว่าเดิม”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ, 15 ม.ค. 50 (หอนอน 3)

“เล่นท์กลเด็กเยอะผู้ปกครองตามเด็กไม่ทัน เกิดเป็นปัญหา”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 29 ม.ค. 50 (ห้องเรียน)

“ปัญหาสังคมเริ่มซับซ้อนขึ้นแก้ยากเป็นการแก้ปัญหาไม่
รู้จบ”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 11 เม.ย. 50 (หอพักครู)

2.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน นำเสนอเกี่ยวกับบทบาทผู้ปกครอง
ของนักเรียนคนที่ 1 และนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีเขี้ยว ดังนี้

2.2.1 ผู้ปกครองนักเรียนคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว นำเสนอข้อมูลทั่วไปและบทบาทของ
ผู้ปกครอง ดังนี้

2.2.1.1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ บุคลิกลักษณะของผู้ปกครองและ
นักเรียน ผลงานนักเรียน สภาพครอบครัว สถานะทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และที่ตั้งของ
บ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะผู้ปกครอง เป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น พุดเพราะ ให้ความรัก คุยเก่ง มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว

“ใจเย็น เป็นคนอารมณ์ดี ไม่ค่อยว่าลูก”
สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น พุดเพราะ ให้ความรัก”
สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว 18 ม.ค. 50

“...เก่ง มีมนุษยสัมพันธ์ดี กับยายข้างบ้าน เรียกยายมาทานน้ำ
ตอนยายไปเพล”

สังเกตการพูดคุยปกครองของ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

ลักษณะนักเรียน จริงจังกับงาน มีความรับผิดชอบ เข้ากับคนได้ง่าย มีวุฒิภาวะ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว และ สัมภาษณ์ อ.วรวิมล ดังนี้

“คิดว่าตัวเองเป็นคนจริงจังกับงาน มีความรับผิดชอบ เลยได้รับ
เลือกเป็นประธาน”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียว 18 ม.ค. 50

“เป็นผู้ใหญ่ น้องๆรัก เป็นแบบอย่างให้ห้องดี รุ่นนี้ส่วนใหญ่ดี
นะม.5”

สัมภาษณ์ อ.วรวิมล 18 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

ผลงานนักเรียน ได้รับรางวัลเรียนดีและรางวัลประกวดความประพฤติ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รางวัลที่ 2 การประกวดโครงงาน วิทยาศาสตร์ และโครงงานนวัตกรรมการศึกษาชาวพุทธ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เข้าร่วมอบรม ค่ายพัฒนาผู้นำ เป็นประธานนักเรียน และเป็นประธานจัดโครงการยามแดง ประธานโครงการ ค่ายพุทธบุตร ความสามารถพิเศษเล่นดนตรีไทย เช่น ระนาด ขลุ่ย และกลอง มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.80

“รางวัลเรียนดีและรางวัลประกวดความประพฤติ ตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รางวัลที่ 2 การ ประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ และโครงการนวัตกรรม การศึกษาชาวพุทธ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา”

เอกสารแฟ้มสะสมงาน น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว

“เข้าร่วมอบรมค่ายพัฒนาผู้นำ เป็นประธานนักเรียน และจัด โครงการยามแดง ประธานโครงการค่ายพุทธบุตร ความสามารถพิเศษเล่นดนตรีไทย เช่น ระนาด ขลุ่ย และกลอง มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.80”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50

สภาพครอบครัว พ่อแม่เป็นชาว จ.เพชรบูรณ์ นับถือศาสนาพุทธ พ่อ อายุ 46 ปี แม่ อายุ 41 ปี พ่อและแม่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีบุตร 2 คน เป็น หญิง 1 คน กำลังศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชาย 1 คน กำลังเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ปัจจุบันพ่อแม่อยู่ด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว และสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขี้ยว ดังนี้

“พ่อแม่เป็นชาว จ.เพชรบูรณ์ นับถือศาสนาพุทธ พ่อและแม่จบ การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีบุตร 2 คนหญิง 1 คน”
สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“พี่กำลังเรียนพยาบาลศาสตร์ ปี 3 ผมอยู่ กำลังเรียน ม.5
ปัจจุบันพ่อแม่อยู่ด้วยกัน”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50

ฐานะด้านเศรษฐกิจ ผู้ปกครองมีอาชีพการเกษตรกรทำไร่ छो้ยและไร่ ข้าวโพด รายได้ของ ครอบครัว ประมาณล้าน 2 ล้านบาทต่อปี ผู้ปกครองช่วยกันสร้างฐานะโดย การซื้อที่ดิน และเช่าที่ในการทำไร่ ผู้ปกครองนอกจากจะเป็นคนจัดหาคนงานในฤดูต่างๆ เองแล้ว จะต้องดูแลและจัดหาที่พักให้อยู่บริเวณในไร่ ในฤดูเก็บเกี่ยวผู้ปกครองจะไม่มีเวลา เพราะต้อง ดูแลคนงาน และเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนแม่จะเป็นคนทำบัญชี ซึ่ง

สอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก และสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก ดังนี้

“พ่อแม่เป็นชาวไร่อ้อยและไร้โพด ทำอยู่ 300 ไร่ ไร่หนึ่งได้ ล้านกว่าๆ ที่ยังไม่ได้ออกมาใช้จ่าย”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ตอนแรกไม่ได้เยอะ แต่พยายามขยับขยายเรื่อยๆ แต่ก่อนลำบากเพิ่งจะมาตั้งตัวได้กว่า 10 ปีนี้เอง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“จะไปรับคนงานเอง คุณเอง ส่วนแม่จะทำบัญชี.....งานช่วงนี้จะหนัก อ้อยตัดแล้วต้องส่งโรงงานเลย ต้องตัดให้ทัน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“แต่ก่อนครอบครัวค่อนข้างลำบาก พ่อแม่ต้องทำงานหนัก”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 มี.ค. 50

สภาพแวดล้อม ของชุมชนเป็นชนบท เพื่อบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวนและรับจ้างซึ่งเป็นแรงงานที่มาจากถิ่นอื่น และจะมีการย้ายถิ่นตามฤดูกาล เก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี การอยู่อาศัยจะมีลักษณะกระจายตามพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพ ไม่มีสถานเิจรรย์ ร้านเช่าหนังสือหรือร้านเช่าหนัง ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสังเกตเส้นทางเข้าหมู่บ้าน น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก ดังนี้

“บ้านแต่ละหลังกระจายกันอยู่ ส่วนใหญ่ทำไร่อ้อย มันลำบากหลังข้าวโพดและดอกทานตะวัน”

สังเกตเส้นทางเข้าหมู่บ้าน น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก (5 มี.ค. 50)

“ส่วนใหญ่ทำไร่บางคนรับจ้าง เจ้าของส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ไม่มีสถานเริงรมย์ ร้านเช่าหนังสือหรือร้านเช่าหนัง...จะเป็นบ้านนอก”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

ที่ตั้ง ของบ้านอยู่ห่างตัวอำเภอ 13 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัด 80 กิโลเมตร บ้านอยู่ห่างจากวัด 2 กิโลเมตร อยู่ห่างจากโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ประมาณ 5 กิโลเมตร และห่างจากโรงเรียนสีเขี้ยว 60 กิโลเมตร ในซอยเดียวกันจะเป็นญาติกันทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยวและสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“บ้านอยู่ห่างตัวอำเภอ 13 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัด 80 กิโลเมตร”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ห่างจากโรงเรียนสีเขี้ยว 60 กิโลเมตร...ในซอยเดียวกันจะเป็นญาติกันทั้งหมด”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“...ใกล้บ้านจะมีวัด...โรงเรียนประจำหมู่บ้านก็เดินไปอีกไกลหน่อย”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 มี.ค. 50 (ห้องประชุม)

2.2.1.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนคนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ประกอบด้วย 5 บทบาทดังนี้

1) **ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย** การเลี้ยงดูแลนักเรียนจะเป็นคนเลี้ยงเอง และให้ทานนมแม่ เลี้ยงตามคำแนะนำของผู้ที่มีประสบการณ์ และนำประสบการณ์ จากการเลี้ยงลูกคนโตมาใช้ การรับประทานอาหารตามธรรมชาติ เช่น ผักพื้นบ้านทำให้นักเรียนแข็งแรง ไม่ค่อยป่วย ได้รับวัคซีนครบตามจำนวนที่ควรจะได้รับ ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ตั้งแรกเกิดแม่จะเป็นคนดูแลและกินนมแม่ตั้งแต่เด็กจะมียายมาช่วยเลี้ยงเป็นบางครั้งเวลาแม่ไปรับไปส่งพี่สาวไปโรงเรียน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เลี้ยงคนเล็กเหมือนคนโตไม่มีปัญหาในการเลี้ยงดู ตอนคลอดคนแก่ก็จะบอกว่าให้อาหนังสือเอาสมุดไปไว้ใต้ที่นอนของลูกจะได้เรียนเก่งๆ เราก็ทำตาม

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เลี้ยงเบ็ด กินไข่ กินปลาที่พ่อเค้าหามา ผักส่วนก็ไม่ได้ซื้อ ...แต่ตอนนี้คนเล็กฐานะเริ่มดีขึ้นก็ได้กินดีกว่าพี่น้องๆ ก็ไม่ค่อยป่วยเลยทั้งสองคน.....วัดขึ้นก็ครบ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

ดูแลเรื่องการแต่งกาย เตรียมอาหาร และสอนให้รู้จักรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า รู้จักซักถุงเท้า รู้จักช่วยเหลือตนเอง โดยแม่จะดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ตอน ป.1 ป.2 ป.3 ก็แต่งตัวให้เวลาไปโรงเรียน และจะซักเสื้อผ้า ถุงเท้า รองเท้า เตรียมห่อข้าวให้เค้าไปโรงเรียนก็จะเป็นหน้าที่ของแม่”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เวลาห่อข้าวก็ไม่มีอะไรมากหรอก ก็เป็นไข่ต้ม ไข่เจียว ปลาทอด หมูย่าง อะไรพวกนี้ ตอนเย็นเวลากลับมากก็ต้องทำกับข้าวใส่ตู้ไว้ให้ เค้าจะกินเก่งมากทั้งพี่ทั้งน้อง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“พอตอนป.4 เริ่มโตแล้วก็จะให้ช่วยแม่ซักผ้า ก็ซักมือนั้นแหละให้ช่วยขี้ถุงเท้าให้สะอาด”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 โรงเรียนสีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2) **ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี** ผู้ปกครองปฏิบัติให้นักเรียนเห็นความอดทน ความขยัน เป็นประจำ จากการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนเลียนแบบ จากการซึมซับและเห็นเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สี เขียว ดังนี้

“คนที่จะยึดถือเป็นแบบอย่าง คือพ่อกับแม่ พ่ออดทนขยัน ส่วนแม่จะเป็นคนที่พูดเพราะ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

นอกจากนี้ยังมีแบบอย่างที่เราปฏิบัติให้นักเรียนเห็นเป็นประจำตั้งแต่เด็กนักเรียนยังเล็ก ซึ่งผู้ปกครองได้ปฏิบัติเป็นประจำ จากการประกอบอาชีพ มีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) แบบอย่างของความพยายาม อาชีพทำไร่ของผู้ปกครองที่ต้องใช้กำลังและต้องใช้ความอดทนกับความเหนื่อย ความร้อน ทำให้ผู้ปกครองต้องทำงานหนักอยู่เป็นกิจวัตร เมื่อนักเรียนเห็นและได้สัมผัสกับการทำงานกับผู้ปกครองทำให้รู้จักอดทน และรู้จักความลำบาก.ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“พ่อต้องตื่นแต่เช้าไปดูคนงาน บางที่ไม่มีคนงานตัดอ้อยก็ต้องไปหาเอง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เราพยายามทำงานเองหมด เราลำบาก เราถึงไม่อยากให้ลูกต้องลำบาก”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“อยากได้อะไรต้องทำด้วยตัวเอง ต้องรู้จักคำว่าลำบากก่อนที่ถูกลี้นมาลำบากมากกว่าผม”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

การทำการเกษตรอันเป็นอาชีพหลักของผู้ปกครองทำให้นักเรียนเห็นปัญหา และได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือทั้งคนในครอบครัวและผู้อื่น นักเรียนได้เรียนรู้การพึ่งพา

ตนเอง มีความเกรงใจผู้อื่นและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“อยากได้อะไรต้องทำด้วยตัวเอง ต้องรู้จักคำว่าลำบากก่อนที่
ถูกเลี้ยงมาลำบากมากกว่าผม”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“แต่ก่อนเราค่อยข้างลำบาก ของที่ใช้ในไร่เราไม่มี ...เราไม่
อยากרבวณและทวงบุญคุณ เราพยายามเก็บและซื้อเอาเอง”
สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ถ้าใครมาเยี่ยมเราให้ บางที่เราต้องทวง แล้วเค้าว่าเราหวงของ”
สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2.2) แบบอย่างที่ดี เป็นกิจกรรมรยาทาในการพูดคุย ตักเตือน และแนะนำ
ด้วยคำพูดที่ดี แสดงถึงความเข้าใจและความห่วงใยที่มีต่อนักเรียนและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องข้อมูล
จากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“แม่พูดกับผมเพราะมาก ไม่มีมีมึง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 มี.ค. 50 (ห้องประชุม)

“เวลายายแก่ๆ เดินผ่านหน้าบ้าน ก็จะบอกให้ลูกไปเรียกยายมา
พัก กินน้ำกินท่าก่อนแล้วค่อยๆ ไป”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2.3) แบบอย่างการมีความเชื่อและความศรัทธา ฝึกให้รู้จักปฏิบัติตามให้
เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ผู้ปกครองเตรียมอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่าง
สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง
น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“เคยไปวัด เสาร้อาหิตย์ตรงกับวันพระจะไปตลอด แม่จะปลุกใส่บาตรทุกวัน”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 ม.ค. 50

“เคยไปนั่งสมาธิไปกับแม่ เข้าวัดส่วนมากตอนจำความได้เคยไปวิ่งเล่นที่ลานวัด เวลาเจอพระให้นั่งเจียบ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 18 ม.ค. 50

“จะปลุกเค้าใส่บาตรแม่จะเตรียมให้ทุกอย่างขอแค่ลูกลุกขึ้นมาล้างหน้าแต่งตัวแล้วไปใส่บาตร”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ตอนปิดเทอมใหญ่ก่อนจะไปเรียนพิเศษกับพี่สาวเค้าที่นครสวรรค์ แม่ก็จะพาไปนั่งสมาธิที่วัด”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เทศกาลต่างๆ เช่น วันสารทไทย จะพาถูกไปทำบุญให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ลูกจะช่วยห่อข้าว เป็นห่อ ๆ สำหรับให้ผู้ที่ล่วงลับไป”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“วันสงกรานต์ก็จะเอากะตุก ปู่ ย่า ทวดมาประพรมน้ำหอมเพื่อให้ลูกเคารพ และจะพาถูกไปทำบุญตักบาตร”

สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ตามผนังบ้านจะมีรูป ปู่ ย่า ตา ยาย แขนงอยู่ข้างรูป พ่อ กับแม่ เป็นภาพขาวดำเก่า...จะเล่าเรื่องราวต่างๆ”

สังเกตบ้าน น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขียวก 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2.4) แบบอย่างการควบคุมอารมณ์ เมื่อนักเรียนทำผิดไม่ควรโมโหควรจะระงับด้วยกิริยาท่าทางเจียบและแสดงให้นักเรียนเห็นว่าความผิดของตนเองทำให้ผู้ปกครองเสียใจ

ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียวและสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“แต่คิดว่าลูกคงโดนพ่อเรียบริ้อยแล้วละก็ไม่ได้ว่าลูกมาก เห็น ซึมๆ ตั้งแต่เดินมาก็รู้แล้ว”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“พอกลับมาที่บ้านแม่ก็ได้แต่ถามว่าทำไมกลับบ้านค่ำ คราว หลังอย่าทำอีกจริงๆ ก็โมโหเหมือนกันเพราะแม่ก็โดยพ่อว่า”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เพราะพ่อเป็นคนที่เงียบ แต่ถ้าพูดออกมาทำให้ผมร้องไห้ทุกครั้ง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

การทำกรเกษตรเป็นอาชีพหลักของผู้ปกครองทำให้นักเรียนเห็นปัญหา และได้เรียนรู้ วิธีการแก้ปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือทั้งคนในครอบครัวและผู้อื่น นักเรียนได้เรียนรู้การพึ่งพาตนเอง มีความเกรงใจผู้อื่นและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“อยากได้อะไรต้องทำด้วยตัวเอง ต้องรู้จักคำว่าลำบากก่อนที่ ถูกเลี้ยงมาลำบากมากกว่าผม”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 มี.ค. 50 (ห้องประชุม)

“แต่ก่อนเราค่อยข้างลำบาก ของที่ใช้ในไร่เราไม่ยืม ...เราไม่ อยากรบกวนและทวงบุญคุณ เราพยายามเก็บและซื้อเอาเอง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“ถ้าใครมายืมเราให้ บางทีเราต้องทวง แล้วเค้าว่าเราหวงของ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

3) ผู้ฝึกกระเปียบวินัย นักเรียนต้องรู้จักทำงานในบ้านสม่ำเสมอ ต้อง รับผิดชอบหน้าที่เสื้อผ้าต้องรู้จักทำความสะอาดเองจัดวางให้เรียบร้อยเป็นระเบียบ ผู้ปกครองให้ นักเรียนรู้จักรอย การสร้างเงื่อนไขด้วยข้อแลกเปลี่ยนที่ให้นักเรียนรู้จักเป้าหมายในชีวิตของ

ตนเอง เช่น เมื่อนักเรียนมีความต้องการอยากได้คอมพิวเตอร์ นักเรียนต้องตั้งใจเรียน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“กลับมาบ้าน ต้องใส่ชุดพิธีการ ค่าจะต้องทำความสะอาดเอง และต้องรู้จักทำงาน รับผิดชอบหน้าที่เสื้อผ้าต้องรู้จักทำความสะอาดเองจัดวางให้เรียบร้อยเป็นระเบียบ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 ก.พ.. 50 (ที่บ้าน)

“ผมอยากได้คอมพิวเตอร์ ก็ขอแม่...แม่บอกว่าต้องเรียนให้สูงๆ พอผมจบม.3 ได้รางวัลเรียนดีแม่ผมก็เลยซื้อให้เลย”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“ความต้องการพวก มือมือ ...หรือถ้ามีคนมาดูถูกผม...ผมจะซื้อ ก็ต่อเมื่อผมมีรายได้เป็นของตัวเอง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“เมื่อลูกอยากได้ของบางอย่างต้องมีข้อแลกเปลี่ยน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

4) ผู้สร้างความรักความผูกพัน ผู้ปกครองเอาใจใส่และการดูแลเรื่องสุขภาพร่างกาย และการแสดงความห่วงใยจากการได้มีเวลาอยู่ใกล้ชิดกันทำให้นักเรียนเกิดความรักและความผูกพันกับครอบครัว ถึงแม้ว่านักเรียนจะอยู่ในความดูแลของครูหรืออยู่ในสถานที่ปลอดภัยก็ไม่ได้ปล่อยตามเลย ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“จะสอน ตอนกลับบ้านเสาร์ อาทิตย์ รายการเกมโชว์ที่สนุก มีความรู้ เกมทศกัณฑ์ คือ เราสีคนจะดูว่าใครจะรู้หน้านี้ ก็สนุก จะถามกันว่าใครรู้ ไม่รู้”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“ทานอาหารด้วยกัน พ่อแม่จะถามเรื่องการใช้ชีวิต ตอน อยู่ รร. มีอะไรหรือเปล่า ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของแม่คอยดูแล”

“ทำกับข้าวช่วยกันหมดเลย ส่วนมากจะเป็นเย็นวันศุกร์ พี่กลับมาจากที่เรียน เรียนพยาบาล ตอนนี้เป็นปี 3 เดือนนึงกลับสองครั้ง”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“แม่มีหน้าที่ดูแลลูกๆ ทุกสองอาทิตย์ลูกต้องกลับบ้านมาอยู่กับพ่อแม่ และใช้เวลาทำอาหาร รับประทานอาหาร ดูทีวี และพูดคุยถามความเป็นไปเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

5) **ผู้สร้างบรรยากาศ** ผู้ปกครองจัดและหาบรรยากาศที่ปลอดภัยโดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตกับคนอื่น และรู้จักพึ่งตนเอง ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“แม่ก็เป็นห่วง ออกมาเผชิญโลกคนเดียว ลองมาเผชิญปัญหาคนเดียว แม่ก็เลยให้เรามาฝึก”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร. สีเขี้ยว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“ให้เรียนในโรงเรียนประจำเพราะคิดว่าปลอดภัยกว่าเรียนอยู่ข้างนอก”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขี้ยว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2.2.2.3 **ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน** เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้ปกครองนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีเขี้ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **ปัจจัยสนับสนุนการส่งเสริมจริยธรรม** ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1) การเรียนรู้ประสบการณ์จากสังคม เช่น การเห็นผู้ปกครองที่เป็นเพื่อนบ้านใช้คำพูดที่ไม่ดีกับนักเรียนก็ไม่ทำตาม เมื่อตนเองมีอารมณ์หงุดหงิดจากการทำงานหรือมี

อารมณ์โกรธเมื่อนักเรียนไม่เชื่อฟังจะควบคุมตนเอง ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“เคยเห็นเพื่อนข้างบ้านด่าลูก....แล้วลูกก็เก ไม่เรียนหนังสือ ก็ ระวังระวังไม่ว่า ก็พูดดีๆ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“เคยพ่อหงุดหงิดเหมือนกัน.....เดี๋ยวนี้แต่ลูกพออารมณ์ดีแล้ว ค่อยกับมา”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ห้องประชุม)

“เวลาพูดถึงลูกแม้ว่าลูกเราจะไม่ดี ทำตัวอย่างไรที่ผิดนู่นผิดนี่ เราก็ไม่เคยว่านะเราจะพูดแต่ในทางที่ดีมากกว่าคิดว่าอย่างนี้ ด้วยมั้งลูกเลยไม่มีปัญหา”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2) ลักษณะของอาชีพและบุคลิกส่วนตัว ผู้ปกครองแสดงความอดทน มีความขยันและมีมนุษยสัมพันธ์ดี เช่น ในการดูแลคนงาน ใช้คำพูดที่ดีให้นักเรียนได้ยิน การทักทายเพื่อนบ้านหรือการแสดงน้ำใจให้คนอื่น ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“..ให้ลูกช่วยทำงาน จะได้เห็นว่าคุณแม่ลำบากยังไง...ส่วนอย่างอื่น ก็ตัวเราทำให้เห็นมากกว่า ..ก็จะอยู่กันอย่างเนี้ย”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

“แม่เป็นคนพูดเพราะ...แม่ไม่เคยว่าไม่เคยด่าแรงๆ ไม่ด่าด้วยคำหยาบ”

สัมภาษณ์ น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 18 ม.ค. 50 (ที่ห้องประชุม)

2. อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากต้องทำงานตลอดไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเทคโนโลยี หรือเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การตัดสินใจหรือการทำความเข้าใจกับ

นักเรียนเกิดความขัดแย้งกัน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“ต้องตื่นแต่เช้า กลับอีกทีก็ตอนค่ำ เรื่องบางเรื่องลูกๆ เราไม่รู้ บางอย่างจำเป็นกับเค้า แต่เราเห็นว่าไม่จำเป็น...อีกอย่างเรียน น้อยไม่มีเวลา”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร. คนที่ 1 ร.ร.สีเขียว 5 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2.2.2 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีเขียว เสนอเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม และปัจจัยสนับสนุนและ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.2.1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ บุคลิกลักษณะของผู้ปกครองและ นักเรียน ผลงานนักเรียน สภาพครอบครัว ฐานะด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และที่ตั้ง

ลักษณะของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการยับยั้งพฤติกรรม ในการทำผิดของนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีเขียวมีลักษณะ เป็นคนดู เข้มงวด ขยันและอดทน ซึ่ง สอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“ผมเป็นคนดู จะตีเมื่อทำผิด”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ผมกลัวพ่อ เพราะดู และจะเคร่งในกฎระเบียบมากแต่จะเป็น คนอดทนในการทำงานมาก”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 31 ม.ค. 50 (โรงอาหาร)

ลักษณะของนักเรียน อารมณวีรอน ขี้นุกตหงิด ซักสีหน้าแสดงอารมณ์ ไม่ชอบทำงานหนัก ตักเตือนเพื่อนด้วยการตะคอก ติดบุหรี่ตั้งแต่อายุ 11 ปี และอายุ 12 ปีจึง ได้รับการบำบัดและสามารถเลิกได้เด็ดขาดตอนอายุ 15 ปี และไม่เห็นความสำคัญของผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว สัมภาษณ์ อ.สังคม ร.ร.สีเขียว และ สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“ตอนนี้นี้ดิ้นะ กลับตัวได้ เริ่มอารมณ์ดีขึ้น ชอบอยู่กับ คอมพิวเตอร์”

สัมภาษณ์ อ.วรวุฒิ 15 ม.ค. 50 (ข้างหอนอน 3)

“ชอบใช้อารมณ์ ชี้แจงจุดแข็ง เวลาใช้อะไรหน้าเปี้ยวหน้าอ....ไม่
ค่อยชอบทำงาน ชอบอยู่กับบ้าน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ชอบว่าเพื่อน ดักเตือนเพื่อนด้วยคำพูดแรงๆ บางทีเหมือนไม่
สนใจใคร”

สัมภาษณ์เพื่อน น.ร. โรงเรียนสีเขี้ยว 15 ก.พ.50 (ห้องประชุม)

“อยู่กับน้องๆ เด็กๆ รัก แต่ไม่เอาไหนเรื่องการเรียนรู้ ตอนนี่ดีขึ้น”

สัมภาษณ์ อ.สังคม ร.ร.สีเขี้ยว 19 ก.พ. 50 (ห้องประชุม)

“ติดบุหรี ตั้งแต่ ป.5 และได้รับการบำบัดมาเรื่อยๆ จนถึงชั้น ม.
3 ...รู้สึกสมองคิดอะไรไม่ออก ทำให้ตัวเองหงุดหงิดง่าย...”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (โรงอาหาร)

“เล่นมาก เล่นในชม. บางครั้ง หลับ ไม่ค่อยคิดว่าเรื่องเกรด
สำคัญ”

สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (โรงอาหาร)

ผลงานของนักเรียน เป็นคณะกรรมการนักเรียน และถนัดในการใช้
คอมพิวเตอร์ เกรดเฉลี่ย 2.56

สภาพครอบครัว ผู้ปกครองเป็นชาว จ.สระบุรี โดยกำเนิด นับถือ
ศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีบุตร 3 คน หญิง 2 คน ชาย 1 คน
ลูกสาวคนโตเป็นพนักงานบัญชีที่ ลูกคนที่ 2 กำลังเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และ
ชาย 1 คนกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.
คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว และ สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“เป็นคน สระบุรี โดยกำเนิด นับถือศาสนาพุทธจบ ป.4 มีลูก 3
หญิง 2 ชาย 1 ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ที่ทำงานบัญชีที่ พี่คนที่ 2 กำลังเรียนวิศวกรรม ที่ 3 ”
 สัมภาษณ์ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 31 ม.ค. 50 (โรงอาหาร)

ฐานะด้านเศรษฐกิจ ผู้ปกครองมีอาชีพการเกษตรกรทำไร่อ้อย ไร่ข้าวโพดและไร่ออกทานตะวัน รายได้ของ ครอบครัว ประมาณล้าน 2 ล้านบาทต่อปี ผู้ปกครองช่วยกันสร้างฐานะ จากที่เคยมีที่ดิน 20 ไร่ หลังจากนั้นได้ซื้อเพิ่มเป็น 60 ไร่ และได้เช่าเพิ่มเป็น 400 ไร่ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ปลูกอ้อย ข้าวโพดและอ้อย สลับกันตามฤดู ผู้ปกครองจัดหาคนงานจากจังหวัดต่างในภาคอีสาน ในการเก็บเกี่ยวผลิต ในฤดูเก็บเกี่ยวผู้ปกครองต้องดูแลคนงาน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ทำไร่อ้อย ทำไร่ข้าวโพด ไร่ออกทานตะวัน ประมาณ 400 ไร่
 ทำทั้งปี หมุนเวียนสับเปลี่ยนกัน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรง
 อาหาร)

“จากที่เคยมีที่ดิน 20 ไร่ หลังจากนั้นได้ซื้อเพิ่มเป็น 60 ไร่ และ
 ได้เช่าเพิ่มเป็น 400 ไร่”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรง
 อาหาร)

“ตอนนี้คนงานอย่างเดียว ไปเอามาจากบุรีรัมย์ แถบอีสาน
 ไนน์”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

สภาพแวดล้อม เป็นชุมชนชนบท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำฟาร์มไก่แบบปิด ประมาณ 100 ฟาร์ม ค้าขายและรับจ้างซึ่งเป็นแรงงานที่มาจากถิ่นอื่น และจะมีการย้ายถิ่นตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี การอยู่อาศัยจะมีลักษณะกระจายกันอยู่ตามพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพ มีร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ สำหรับรองรับคนงานวัยรุ่นที่มาจากถิ่นอื่น ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว และ สังเกตเส้นทางเข้าหมู่บ้าน น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำฟาร์มไก่แบบปิด ประมาณ 100 ฟาร์ม...บ้านแต่ละหลังห่างกัน กระจายกันอยู่ตามไร่”

สังเกตเส้นทางเข้าหมู่บ้าน นร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50

“...คนแถวนี้เป็นคนพื้นที่มีน้อยนะ ส่วนใหญ่มารับจ้างซึ่งเป็นแรงงานที่มาจากถิ่นอื่น และจะมีกันย้ายถิ่นตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“มีร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ ร้านยั่วว่า สำหรับวัยรุ่นห่างออกไปอีก 7 กิโลเมตร แถบนี้คนเข้าออกเยอะ โดยเฉพาะวัยรุ่น”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

ที่ตั้ง อยู่ติดเขื่อนป่าสักและห่างจากจุดชมวิว 20 กิโลเมตร บ้านอยู่ห่างจากโรงเรียนสีเขี้ยว 65 กิโลเมตร บ้านอยู่ติดถนนหลังเดียว รอบๆ ข้างบ้านเป็นที่นา ข้างหลังบ้านเป็นไร่อ้อย ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว และสังเกตเส้นทางเข้าหมู่บ้าน นร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“อยู่ติดเขื่อนป่าสักและห่างจากจุดชมวิว 20 กิโลเมตร บ้านอยู่ห่างจากโรงเรียนสีเขี้ยว 65 กิโลเมตร”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“บ้านอยู่ติดถนนหลังเดียว รอบๆ ข้างบ้านเป็นที่นา ข้างหลังบ้านเป็นไร่อ้อย”

สังเกตเส้นทางเข้าหมู่บ้าน นร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50

2.2.2.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ประกอบด้วย 6 บทบาทดังนี้คือ

1) **ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย** การมีบุตรไม่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และครอบครัวไม่มีปัญหาในการเลี้ยงนักเรียน เนื่องจากเพิ่งแต่งงาน สุภานะทางครอบครัวปานกลางและมีความพร้อม ไม่ทำงานหนักเพื่อให้ความสำคัญในการดูแลนักเรียนในวัยเด็ก ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ไม่ได้วางเคียววางแผนการมีลูกหรือวางแผนครอบครัว ลูกแต่ละคนอายุห่างกัน 4 – 5 ปี”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ช่วงที่มีลูกฐานะครอบครัวทำงานไม่หนักจะได้มีเวลาดูแลลูกฐานะทางครอบครัวไม่มีปัญหาอะไร และก็พร้อมด้วยตอนนั้น”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

การเลี้ยงดูตั้งแต่เด็กจนโตถือว่าเป็นหน้าที่หลักไม่ถือว่าเป็นของคนใดคนหนึ่ง จะต้องช่วยเหลือกัน ในเรื่องการซักผ้า ดูแลเรื่องอาหาร การอบรมสั่งสอนและการให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“การเลี้ยงลูกหน้าที่หลักถือว่าเป็นของทั้งผมและแม่เราจะมีหน้าที่เหมือนกัน ผมเป็นคนดู ดี ส่วนแม่มีดูบ้าง ปล่อยให้ทำอะไรบ้าง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ตั้งแต่เด็กจะอบรม ให้เค้ามีความพยายาม อย่างสมมติไปโรงเรียน ลูกต้องทำตามกฎและกติกาของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด และต้องรักษากฎของโรงเรียนให้ได้ ไม่ได้ตอนเด็กๆ ก็ตีกันมั่ง โตขึ้นมาจะไม่ตี จะว่ากล่าวตักเตือนเฉยๆ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค. 50 (ที่บ้าน)

2) **ผู้สร้างบรรยากาศ** เป็นการเลือกสถานที่และจำกัดบริเวณให้กับนักเรียน เช่น การให้นักเรียนอยู่ในบ้านของตนเอง จะไปไหนต้องขออนุญาตหรือผู้ปกครองพาไป เพื่อห่างไกลจากยาเสพติด การคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี ผู้ปกครองเลือกสถานศึกษาที่เชื่อมั่นได้ว่ามีระบบดูแลนักเรียนที่ดี ผู้ปกครองจัดบรรยากาศในบ้านให้น่าอยู่ มีความสงบ ร่มรื่น มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ และเป็นอาณาบริเวณที่กว้างพอให้เห็นทิวทัศน์ที่เป็นบรรยากาศของธรรมชาติ และดูไม่คับแคบ เน้นให้อยู่สบายภายในบ้านโดยลดความกดดันต่างๆ ลง ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว และ สังเกตบ้านของ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“จะไม่เข้มนวดถ้าลูกอยู่กับบ้านจะปล่อยลูกสบายๆ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 2550 (โรง
อาหาร)

“เลือกโรงเรียนประจำเพราะไกลจากยาเสพติด และเพื่อนที่ไม่ดี”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 2550 (โรง
อาหาร)

“จะไปไหนต้องขออนุญาตหรือผู้ปกครองพาไป”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 2550 (โรง
อาหาร)

“ไม่มีคนพลักพล่าน เพราะเป็นบ้านหลังเดียว อยู่ในไร่ มี
ต้นมะขาม มะม่วง มีส่วนหย่อม ดอกโป๊ยเซียน คุ้มนั่น แดก
จัดแต่ไม่ร้อน...ข้างหลังเป็นป่าอ้อย”

สังเกตบ้านของ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ ในบ้าน”

สังเกตบ้านของ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“บริเวณบ้านกว้างมากดูไม่รกและไม่แคบ ข้างหลังบ้านเห็น
ทิวทัศน์ธรรมชาติ”

สังเกตบ้านของ น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

3) **ผู้ให้กำลังใจ** เมื่อนักเรียนไม่ชอบเรียน หรือไม่เห็นความสำคัญของการเรียนผู้ปกครองจงใจให้นักเรียนอยากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี คือ การให้รางวัลโดยมีข้อแม้ว่านักเรียนจะต้องทำคะแนนให้สูงขึ้นกว่าเดิม เมื่อนักเรียนผิดหวังและต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวซึ่งเป็นผลจากการติดบู่หรี คือ เกิดความหงุดหงิด ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ และการเรียนรู้ช้า ผู้ปกครองต้องให้กำลังใจ และดูแลตลอด ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ตอนทอมที่แล้วเกรดต่ำ ถ้าเกรดเพิ่มมาเป็น 2.75 บอกว่าจะ
ซื้อคอมให้ สัญญาว่าลูกไว้ไม่รู้ลูกจะทำได้หรือเปล่า”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“เมื่อนักเรียนผิดหวังและต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัว
เองซึ่งเป็นผลจากการติดบูรี่ คือ เกิดความหงุดหงิด ควบคุม
อารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ และการเรียนรู้ช้า ผู้ปกครองต้องให้
กำลังใจ และดูแลตลอด”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

4) **ผู้สอนวิคิด** การสอนให้รู้จักแยกแยะเมื่อนักเรียนต้องเผชิญชีวิตจริง
และใช้ชีวิตด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนอยู่ภายใต้ข้อกำหนดต่างๆ ที่ผู้ปกครองสร้างขึ้น การสอนวิธี
คิดจึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและรู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดีให้กับตนเอง เช่น
การเลือกคบเพื่อนนักเรียนเลือกคบได้แต่ไม่ควรเป็นเหมือนอย่างที่เป็น ซึ่งสอดคล้องข้อมูล
จาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“วาง แบ็ง 20 50 100 1000 เราสามารถแยกว่าอะไรดีไม่ดี
อย่างไร จะเลือกอะไร...ถ้าเพื่อนเหมือน แบ็งจะเลือกอะไร”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 2550 (โรง
อาหาร)

“จะเริ่มสอนบทเรียนการคบเพื่อนตอนเริ่มเรียนมัธยมเพื่อนยังง
คบได้แต่เพื่อนคนไหนไม่ดีเราอย่าไปทำอย่าเค้าอย่าไปตามเค้า
เรารู้ว่าคนไหนดี คนไหนไม่ดีต้องแยกให้ได้ตรงนั้น”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรง
อาหาร)

“คาดหวังอย่างหนึ่งให้ลูกดูแลตัวเองได้ เพราะอยู่ที่นั่นต้องช่วย
ตนเอง ดูแลตัวเอง เรื่องยาเสพติด ตอนนั้นมันเยอะ ตอน ม.ต้น
ยาเยอะ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรง
อาหาร)

5) ผู้ฝึกระเบียบวินัย ผู้ปกครองไม่ได้ยับยั้งความต้องการนักเรียนทันที
ด้วยการปฏิเสธ แต่ผู้ปกครองใช้เหตุผลเพื่อยับยั้งความต้องการชั่วคราว แล้วชี้ให้เห็นความจำเป็น
ของสิ่งที่นักเรียนต้องการซึ่งผู้ปกครองไม่สนองทันทีเป็นการสร้างระเบียบในการใช้เงิน ให้รู้จัก
ประหยัด ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ระเบียบในการใช้เงิน ต้องควบคุมมาโรงเรียนต้องบริหารให้ได้
300 ต้องพอ จะให้เพิ่มก็ต่อเมื่อมีค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ให้รู้จัก
ประหยัด....และเป็นการควบคุมความประพฤติด้วย”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“การใช้เงินของลูกสอน คือจะบอกเค้าว่าพยายามใช้ให้ประหยัด
หน่อย เพราะพ่อก็ต้องทำงานหนักขึ้นนะถ้าลูกต้องขอเงินเพิ่ม
ตลอด ตามใจเลยไม่มี”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“อย่างลูกอยากได้ของบางอย่าง มีวิธีให้สิ่งนั้นต้องมีเหตุผลจึง
จะได้ จำเป็นแค่ไหน อย่างเช่น คอม เรารู้ว่าจำเป็นและเกี่ยวข้องกับ
กับการเรียนก็ต้องซื้อให้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

6) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อมีเวลาอยู่ด้วยกันผู้ปกครองจะพูดคุยและ
ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่ผู้ปกครองทำอยู่เป็นประจำ อย่างเช่น ความลำบาก การรับภาระ
ต่างๆ การที่ผู้ปกครองไม่สนใจสิ่งอื่นนอกจากการทำงานก็เพื่อตัวนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องข้อมูล
จาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ไม่ค่อยได้ไปไหนเลิกงานก็อยู่บ้าน จริงๆ ไม่มีเวลาเลย”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“เมื่อมีเวลาอยู่ด้วยกันผู้ปกครองจะพูดคุยและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่ผู้ปกครองทำอยู่”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

การเผชิญหน้ากับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเพราะความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่นฝนไม่ตรงตามฤดูกาล หรือราคาของผลผลิตที่ไม่คงที่ และค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่สูงขึ้น ล้วนต้องคิด ทำให้นักเรียนเข้าใจผู้ปกครองและเข้าใจหน้าที่ที่ตนเองต้องทำคือการเรียน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“บางครั้งต้องลงทุนเยอะมาก บางทีก็เสี่ยง ถ้าทำไม่ดีดูแลไม่ดี ต้องคอยน้ำฝน ต้องรอน้ำ ทุกอย่างทุกวันนี้อยู่กับความเสี่ยง เราอยากให้คุณมีความรู้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“บอกกับลูกนะว่า พ่อแม่ไม่ได้อยู่เลี้ยงตลอดชีวิต การจะเลี้ยงชีพได้ต้องมีอาชีพที่ดี และการจะมีอาชีพที่ดีได้ต้องมีความรู้ต้องรู้จักดิ้นรนเอง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ตอนนี้อยากเรียนอะไรก็ได้แล้วแต่ชอบ ขอให้เรียนให้จบ ทำงานให้ดี สังคมยอมรับ มีหน้าที่การงานดี มีอาชีพเลี้ยงตัวเอง”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

“ต่อไปลูกต้องมีครอบครัวต้องเลี้ยงครอบครัว ..เหมือนกับพ่อแม่ ต้องทำงานหนักมาก”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 8 ก.พ. 50 (โรงอาหาร)

7) **ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม** การขอความร่วมมือกับบุคคลอื่น เพื่อป้องกันไม่ให้ประพฤติสิ่งที่ไม่ดี เมื่อนักเรียนทำผิดใช้การตีพร้อมกับการถามให้คิดว่าถูกทำโทษ

เพราะอะไร การใช้การตีต้องขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละคนผู้ปกครองควรจะรู้จักนิสัยของนักเรียนให้ดีกว่าก่อน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว ดังนี้

“จะพยายามบอกหลานๆ ที่กลางดงว่าอย่าพยายามให้น้องตีกลับมาน้องจะโดนนะ และจะชู้เค้าไว้ ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 8 ก.พ.50 (โรงเรียนอาหาร)

“การใช้ไม้เรียวมันมีผลดีและไม่ดีเหมือนกันแต่เด็กบางคนไม่ฟังก็ไม่ฟังจริงๆ สอนยังไงก็ไม่ฟัง.....พ่อแม่ต้องรู้นิสัยลูกตัวเองดีและยอมรับลูกของตัวเองได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 8 ก.พ.50 (โรงเรียนอาหาร)

“ถ้าทำผิดขึ้นมาจะไม่โกรธรุนแรงมากเมื่อก่อนถึงขั้นแตก เค้าขโมยของจากบ้านไปได้เฝ้าสังเกต วิธีการก็จะบอกไปด้วยดีไปด้วย ตอนหลังก็ไม่มีพฤติกรรมพวกนั้นนะ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“แต่เราก็เสียใจ จะบอกเค้าว่าที่ตีเพราะอะไร ทำไมพ่อจึงตี และให้เค้าตอบเอง ว่าผิดเพราะอะไรจึงถูกตี เค้าทำถูกมัย ให้เค้าตอบ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขียว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

2.2.2.3 ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้ปกครองนักเรียนคนที่ 2 โรงเรียนสีเขียว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1) ฐานะครอบครัว การสร้างบรรยากาศหรือการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับนักเรียน การเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวก เป็นการจัดทำที่ตอมมีการใช้ง่าย ผู้ปกครอง

ที่มีความพร้อมด้านการเงินสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าครอบครัวที่มีปัญหาด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ดีตรงที่ครอบครัวไม่มีปัญหาเรื่องการเงิน ตัดปัญหาเรื่องหนี้สิน คุณดูแลครอบครัวได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“เทียบกับบ้านอื่น บ้านเราดีกว่าเยอะ บ้านเรามีทุกอย่าง ลูกไม่ออกไปไหน ชอบอยู่แต่ในบ้าน”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“ห่วงอยู่ 2 เรื่องยาเสพติด กับการคบเพื่อน...ผ่านช่วงนั้นมาได้ ก็สบายใจ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

2) ความร่วมมือ สมาชิกในครอบครัวทุกคนให้ความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาของนักเรียน เช่นปัญหาการติดเพื่อน พี่ๆ ต้องคอยแนะนำ และให้กำลังใจมากกว่า เข้าเต็มเมื่อพบปัญหา ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“เวลามีปัญหาทุกคนจะมารุม โดยเฉพาะพี่ๆ จะคอยพูดแนะนำ และไม่ค่อยมีซ้ำเติม ต้องยอมรับให้ได้”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“ต้องยอมรับความจริง บางทีคาดหวังกับลูกมากเกินไป แต่ผลที่ได้เป็นอีกเรื่อง...เมื่อเราพูดให้ลูกกลับใจไม่ได้ก็ต้องอาศัยแม่กับพ่อสาว”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

2. อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรม คือ การคบเพื่อนของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าความรู้สึกรักของผู้ปกครอง เมื่อนักเรียนมีปัญหาดังกล่าว นักเรียนปรึกษาเพื่อนแทนการขอคำปรึกษาจากผู้ปกครอง นักเรียนตามเพื่อนโดยไม่แยกแยะ

เหตุผล เช่น เรื่องการเรียน นักเรียนลาออกจากโรงเรียนเองทั้งที่ผู้ปกครองได้ชำระค่าเทอมให้นักเรียนแล้ว ซึ่งสอดคล้องข้อมูลจาก สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว ดังนี้

“ตามเพื่อนเรื่องที่ไม่เหมาะไม่ควร ...อย่างเรื่องเรียนเป็นเรื่องสำคัญกลับไม่บอกเราก็จ่ายค่าเทอมไปแล้วก็ไม่บอกว่าจะไม่เรียน”

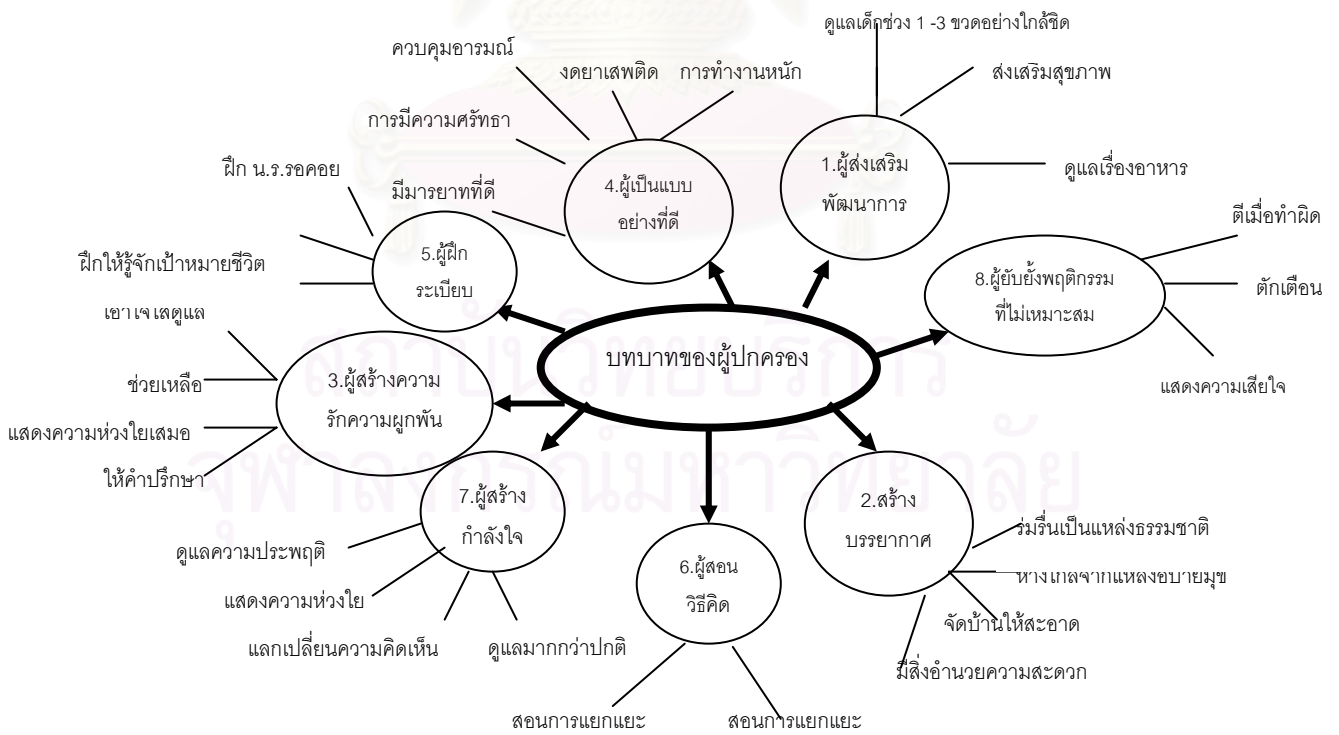
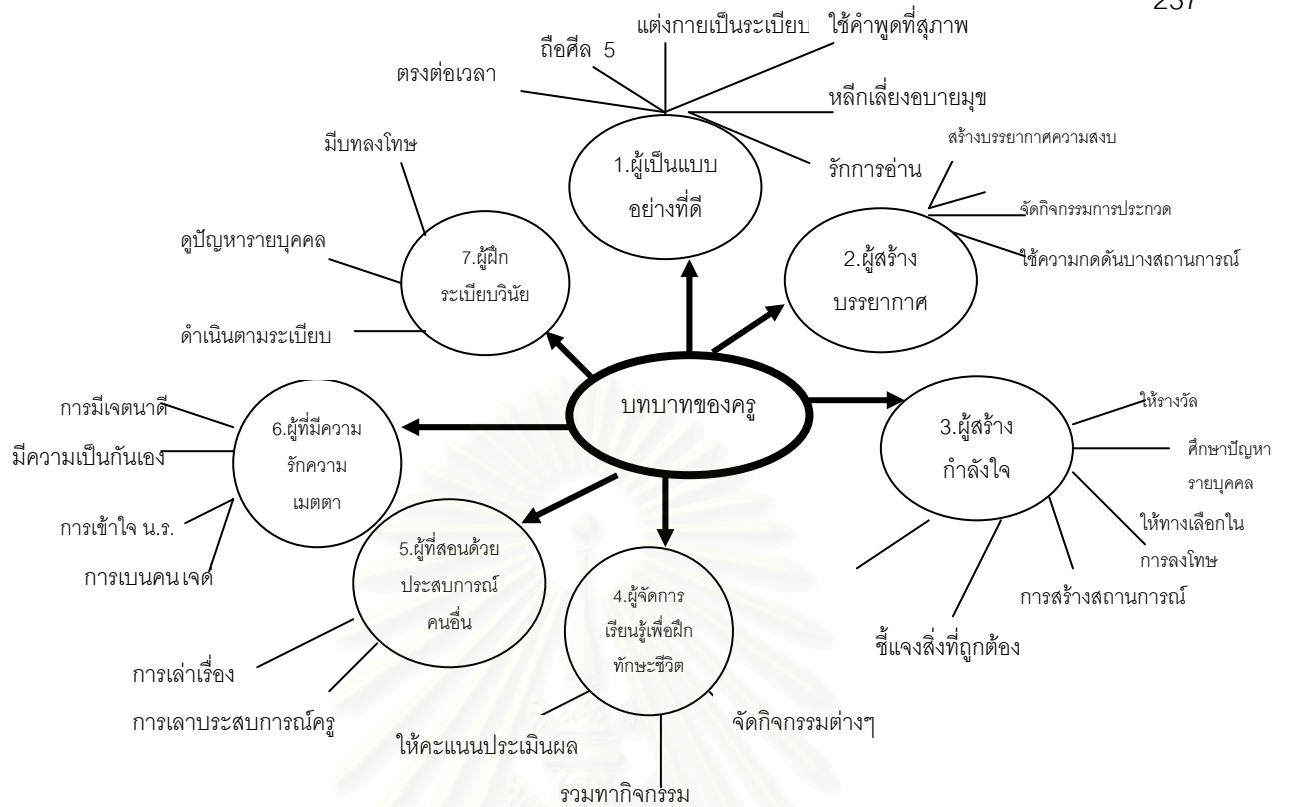
สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

“เห็นเพื่อนมีนั่นมีนี่ก็อยากมี ...ถึงขั้นขโมยของในบ้านไปซื้อ”

สัมภาษณ์ผู้ปกครอง น.ร.คนที่ 2 ร.ร.สีเขี้ยว 3 มี.ค.50 (ที่บ้าน)

จากบทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนสีเขี้ยว ประกอบด้วย 7 บทบาท คือ ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ ผู้มีความรักความเมตตา ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต และผู้สอนด้วยประสบการณ์ของผู้อื่น และบทบาทของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 9 บทบาทประกอบด้วย ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ฝึกระเบียบวินัย ผู้สร้างความรักความผูกพัน ผู้สร้างใจกว้างใจ ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและผู้สอนวิธีคิด ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.3 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.3 บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสีเขียวน

2.3 ระดับจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสีเขี้ยว

2.3.1 ลักษณะจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสีเขี้ยว

จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ประกอบด้วย 13 ลักษณะ ดังนี้ คือ เป็นเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่รังแกผู้ที่ด้อยกว่า ไม่ทำลายชาติ มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นคนที่มีสมาธิในการทำงาน มีจิตใจที่ดีเพื่อสร้างความดีต่อไปต่อผู้ สิ่งเราแลกลีเลสต่างๆ มีความอดทนอดกลั้น ต่อสู้กับสิ่งภายนอกได้หรือเป็นคนมีภูมิคุ้มกัน มีสติ มีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว 15 ก.พ. 50 ซึ่งแสดงในตารางที่ 5.2

2.3.2 ระดับจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสีเขี้ยว จากลักษณะข้อมูลแบ่งความ

ต้องการ ได้เป็นจริยธรรม 3 ระดับ คือ

1) ความต้องการเพื่อตนเอง เช่น ต้องการความเข้าใจ และความอิสระ ต้องการความสุขความสำเร็จในหน้าที่การงาน ต้องการความรักที่บริสุทธิ์ ต้องการมีอนาคตที่ดี มีความรักความเข้าใจ ต้องการได้ปริญญา โท เอก

2) ความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด เช่น ต้องการมีอนาคตที่ดี มีครอบครัวที่มีความสุข ต้องการให้ครอบครัวอยู่ด้วยกันนาน และไม่ปรากฏความต้องการประเภทที่

จากการเก็บข้อมูลจากนักเรียน 8 คน มีนักเรียน ที่มีจริยธรรมความต้องการเพื่อตัวเอง 6 คน และมีจริยธรรมความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด 2 คน ซึ่งถือว่าจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตัวเองมากกว่าจริยธรรมเพื่อคนใกล้ชิดและจริยธรรมเพื่อส่วนรวม

ดังนั้นนักเรียนที่มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตนเอง ร้อยละ 75 นักเรียนที่มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด ร้อยละ 25 และไม่มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียน ร.ร.สีเขี้ยว ซึ่งแสดงในตารางที่ 5.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.2 แสดงลักษณะของนักเรียนที่มีจริยธรรมและความต้องการสูงสุดของนักเรียนโรงเรียนสี่เขียว

ลักษณะของนักเรียนที่มีจริยธรรม	ความต้องการสูงสุดของนักเรียน
“เป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่มีความสามารถ”	“ต้องการความสุขความสำเร็จในหน้าที่การงาน”
“เป็นบุคคลที่ดีต่อประเทศชาติ มีความซื่อสัตย์สุจริต”	“ต้องการความรักที่บริสุทธิ์”
“เป็นคนดีของสังคม ไม่รังแกผู้ที่ด้อยกว่า และไม่ทำลายชาติ”	“ต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต”
“เป็นคนดีที่มีความประพฤติเรียบร้อย”	“ต้องการมีอนาคตที่ดี มีความรักความเข้าใจ”
“เป็นเด็กที่มีสมาธิในการทำงานมากขึ้น มีจิตใจที่ดี เพื่อสร้างความดีต่อไปต่อผู้สั่งเร้าและกิเลสต่างๆ”	“ต้องการความเข้าใจ และความอิสระ”
“ทำให้มีความอดทนอดกลั้นมีสมาธิในการทำงาน”	“ต้องการมีอนาคตที่ดี มีครอบครัวที่มีความสุข”
“ต่อสู้กับสิ่งภายนอกได้ เป็นคนมีภูมิคุ้มกัน”	“ต้องการได้ปริญญา โท เอก”
“มีความอดทนมีสติและมีวินัย”	“ต้องการให้ครอบครัวอยู่ด้วยกันนาน”

สนทนากลุ่ม เพื่อนนักเรียน ร.ร.สี่เขียว 15 ก.พ. 50

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบบทบาทครูและผู้ปกครอง ระดับจริยธรรมและปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบบทบาทครู บทบาทครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ ประกอบด้วย 6 บทบาท มีรายละเอียดดังนี้ บทบาทของครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ ประกอบด้วย 6 บทบาท คือ 1) การเป็นแบบอย่างที่ดี 2) การสร้างบรรยากาศ 3) การสร้างกำลังใจ และ 4) การเป็นผู้มีความรักความเมตตา 5) การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่เหมาะสม 6) การสอนด้วยประสบการณ์ของผู้อื่น ซึ่งแตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5.3 ต่อไปนี้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.3 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

บทบาทของครูโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม	บทบาทของครูโรงเรียนปกติ
1. ผู้เป็นแบบอย่างของคุณค่าความเป็นมนุษย์ - ความประพฤติชอบ - การแสวงหาความจริงหรือสัจธรรม - ความสงบในจิตใจ - ความรักความเมตตา - การให้หลักองศาหรือการไม่เบียดเบียน	1. ผู้แบบอย่างในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ - เครื่องแต่งกาย - การใช้คำพูดที่สุภาพ - ตรงต่อเวลา - รักการอ่าน - หลีกเลี้ยงอบายมุข - ถือศีล 5
2. ผู้สร้างบรรยากาศ - สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความสงบ - ลดการแข่งขัน - หลีกเลี้ยงความกดดันทุกประเภท - เน้นการปฏิบัติจากภายในจิตใจ มีสำนึกด้วยตนเอง - การเรียนรู้แบบร่วมมือ - การดำเนินชีวิตอย่างอิสระทั้งความคิดและการกระทำ	2. ผู้สร้างบรรยากาศ - สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความสงบ - เน้นการแข่งขัน - ใช้ความกดดันในบางสถานการณ์ เช่น การสร้างสถานการณ์เพื่อสร้างสามัคคีในหมู่คณะ - ดำเนินชีวิตภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับ
3. ผู้สร้างกำลังใจ - พุดในทางบวก - พุดจากใจ - ตั้งคำถาม - การเล่าเรื่องสอนใจ	3. ผู้สร้างกำลังใจ - พุดในทางบวก - ชี้แจงในสิ่งที่ถูกต้อง - ให้ทางเลือกเพื่อลงโทษ - ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล - ให้รางวัล
4. ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต - วิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อพัฒนาพัฒนาความรู้และความดีที่มีในตัวเอง - ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก - ฝึกประสบการณ์โดยครูเรียนรู้พร้อมๆ กับนักเรียน	4. ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต - เรียนรู้จากวิชาวิชาทักษะการใช้ชีวิตเพื่อทำหน้าที่ส่วนตัวและหน้าที่ส่วนรวม - ครูออกแบบกิจกรรมต่างๆ - ร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียน
5. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ - ชี้นำให้คิด มอง และทำในสิ่งที่ดีๆ - สอดแทรกจริยธรรมในการสอนทุกวิชา - ใช้ภาพเป็นสื่อสะท้อนความรู้สึก	

ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบบทบาทครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียน

ปกติ (ต่อ)

6. ผู้ฝึกนักเรียนให้แสวงหาความจริง

- สอนด้วยการยกตัวอย่างเปรียบเทียบจากธรรมชาติ
- ตั้งคำถามกระตุ้นความคิด
- ฝึกสมาธิด้วยแสงสว่าง
- เล่านิทาน

7. ผู้ฝึกนักเรียนให้เกิดความสงบในจิตใจ

- เล่านิทาน
- ฝึกสมาธิด้วยแสงสว่าง
- การให้คำปรึกษาโดยครูเป็นผู้ฟัง
- การร้องเพลงหรือการสวดมนต์ภาวนา
- ส่งเสริมให้นักเรียนแข่งกับตนเอง

8. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความรักความเมตตา

- การเป็นแบบอย่างของครู
- การพูดในทางบวก
- การเล่านิทาน
- การสอนด้วยตัวอย่างที่ดี
- ให้อิสระในการคิดและการกระทำ

9. ผู้ฝึกนักเรียนใช้หลักอหิงสาในการดำเนินชีวิต

- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานของร่างกายระหว่างมนุษย์และสัตว์
- ส่งเสริมให้นักเรียนรักธรรมชาติ
- พูดในทางบวก
- ส่งเสริมการทางมังสวิวัติน

5. ผู้สอนด้วยประสบการณ์ผู้อื่น

- เล่าประวัติของบุคคลต่างๆ ประสบการณ์ของครู

6. ผู้มีความรักความเมตตา

- มีเจตนาดี มีความเป็นกันเอง เข้าใจนักเรียน

7. ผู้ฝึกระเบียบวินัย

- มีบทลงโทษ
- คู่มือหารายบุคคล
- มีกฎข้อบังคับ

3.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครอง ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน 9 บทบาท คือ 1) ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 2) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 3) ผู้ฝึกระเบียบวินัย 4) ผู้สร้างความรักความผูกพัน 5) ผู้สร้างควมไว้วางใจ 6) ผู้สร้างบรรยากาศ 7) ผู้สร้างกำลังใจและ 8) ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และ 9) การสอนวิธีคิด

ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมผู้ปกครองมีบทบาทการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน 8 บทบาท คือ 1) ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 2) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 3) ผู้ฝึกระเบียบวินัย 4) ผู้สร้างความรักความผูกพัน 5) ผู้สร้างควมไว้วางใจ 6) ผู้สร้างบรรยากาศ 7) ผู้สร้างกำลังใจ และ 8) ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ในโรงเรียนปกติผู้ปกครองมีบทบาทการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน 8 บทบาท คือ 1) ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 2) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 3) ผู้ฝึกระเบียบวินัย 4) ผู้สร้างความรักความผูกพัน 5) ผู้สร้างบรรยากาศ 6) ผู้สร้างกำลังใจ 7) ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และ 8) ผู้สอนวิธีคิด

ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติมีบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนที่มีจริยธรรมระดับดีเยี่ยมเหมือนกันคือ ผู้สร้างความรักความผูกพัน และผู้สร้างระเบียบวินัย ส่วนบทบาทที่ต่างกัน คือ โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม ผู้ปกครองมีบทบาทเป็นผู้สร้างควมไว้วางใจส่วนโรงเรียนปกติผู้ปกครองมีบทบาทการเป็นผู้สร้างบรรยากาศ

ส่วนบทบาทผู้ปกครองนักเรียนที่มีจริยธรรมระดับปรับปรุงในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ ผู้ปกครองมีบทบาทเหมือนกันคือ คือ ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้ยับยั้งพฤติกรรม และผู้สร้างกำลังใจ ในโรงเรียนปกติมีบทบาทการเป็นผู้สอนวิธีคิดและผู้ฝึกระเบียบวินัย ดังแสดงในตารางที่ 5.4 ต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.4 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนระดับดีเยี่ยมและระดับควรปรับปรุง ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

ผู้ปกครองนักเรียนจริยธรรมระดับดีเยี่ยม โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม	ผู้ปกครองนักเรียนจริยธรรมระดับดีเยี่ยม โรงเรียนปกติ
1. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย	1. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
2. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี	2. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี
3. ผู้ฝึกระเบียบวินัย	3. ผู้ฝึกระเบียบวินัย
4. ผู้สร้างความรักความผูกพัน	4. ผู้สร้างความรักความผูกพัน
5. ผู้สร้างความไว้วางใจ	-
-	5. ผู้การสร้างบรรยากาศ
ผู้ปกครองนักเรียนระดับปรับปรุง โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม	ผู้ปกครองนักเรียนระดับปรับปรุง โรงเรียนปกติ
1. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย	1. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
2. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี	3. การเป็นแบบอย่างที่ดี
3. ผู้สร้างบรรยากาศ	2. ผู้สร้างบรรยากาศ
4. ผู้สร้างกำลังใจ	4. ผู้สร้างกำลังใจ
5. ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	5. ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
-	6. ผู้สอนวิธีคิด
-	7. ผู้ฝึกระเบียบวินัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.5 เปรียบเทียบบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

โรงเรียน	บทบาทของครู	บทบาทของผู้ปกครอง
โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม	1. ผู้เป็นแบบอย่างของคุณค่าความเป็นมนุษย์ 2. ผู้สร้างบรรยากาศ 3. ผู้สร้างกำลังใจ 4. ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะชีวิต 5. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ 6. ผู้ฝึกนักเรียนให้แสวงหาความจริงหรือศีลธรรม 7. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความสงบในจิตใจ 8. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความรักความเมตตา 9. ผู้ฝึกนักเรียนใช้หลักอหิงสาในการดำเนินชีวิต	1. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 2. ผู้สร้างบรรยากาศ 3. ผู้สร้างกำลังใจ 4. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 5. ผู้ฝึกระเบียบวินัย 6. ผู้สร้างความรักความผูกพัน 7. ผู้สร้างความไว้วางใจ 8. ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
โรงเรียนปกติ	1. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 2. ผู้สร้างบรรยากาศ 3. ผู้สร้างกำลังใจ 4. ผู้มีความรักความเมตตา 5. ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะชีวิต 6. ผู้สอนประสบการณ์ของผู้อื่น 7. ผู้ฝึกระเบียบวินัย	1. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี 2. ผู้สร้างบรรยากาศ 3. ผู้สร้างกำลังใจ 4. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 5. ผู้สร้างความรักความผูกพัน 6. ผู้ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม 7. ผู้ฝึกระเบียบวินัย 8. ผู้ฝึกวิธีคิด

จากตารางที่ 5.5 สรุปได้ว่าบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติมีบทบาทร่วมกัน 3 บทบาท คือ บทบาทผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้สร้างบรรยากาศ และผู้สร้างกำลังใจ โรงเรียนปกติมีบทบาทร่วมกับผู้ปกครองเพิ่มอีก 1 บทบาทคือ ผู้ฝึกระเบียบวินัย

3.3 การเปรียบเทียบระดับจริยธรรม

นักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมมีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตนเองน้อยกว่าโรงเรียนปกติ ส่วนจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิดทั้งสองโรงเรียนมีจำนวนเท่ากัน และจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อสังคมปรากฏเฉพาะในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม ดังแสดงในตารางที่ 5.6 ดังนี้

ตารางที่ 5.6 แสดงการเปรียบเทียบระดับจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

จริยธรรม	โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม		โรงเรียนปกติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ระดับความต้องการเพื่อตนเอง	5	62.5	6	75
2.ระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด	2	25	2	25
3.ระดับความต้องการเพื่อสังคม	1	12.5	-	-

3.4 การเปรียบเทียบปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

3.4.1 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ของครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ ดังนี้

3.4.1.1 ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสีขาว ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **บรรยากาศ** ทางกายภาพของโรงเรียน ด้วยสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่น เป็นระเบียบ และมีแหล่งเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนอย่างสมบูรณ์ทำให้นักเรียนเกิดความสงบและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ

2) **ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม** เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันสอนการศึกษาคูณค่าความเป็นมนุษย์ จึงมีความหลากหลายทางศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมประเพณี ในโรงเรียนมีชาวต่างชาติ มีนักเรียนที่นับถือศาสนาต่าง ๆ เช่น มุสลิม คริสต์ ซิก

3) **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะชีวิต** โดยเน้นการเรียนรู้แบบความร่วมมือ ทำให้นักเรียนได้รู้จักช่วยเหลือกัน การทำกิจกรรมร่วมกันในโรงเรียน รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการพี่ดูแลน้องทำให้นักเรียนอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี นอกจากนี้ยังนักเรียนรู้จักคิดแบบองค์รวม

4) **บุคลิกและความสามารถเฉพาะตัวของครู** เป็นผู้ที่มีความจิตใจที่เต็มไปด้วยความรักความเมตตา มีเป้าหมายแน่นอน และเป็นผู้เสียสละอุทิศตน ในด้านทักษะด้านการคิดเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ให้เป็นองค์รวมเพื่อจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการที่เป็นผู้ที่มีความสามารถทำให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดศรัทธาที่จะทำความดีเนื่องจากการเป็นตัวอย่างที่บังเกิดผลแล้ว

3.4.1.2 **ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนปกติ** ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **ระบบการบริหารและการจัดการ** ของโรงเรียนเอื้อต่อการส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดี ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของโรงเรียน และกำหนดโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานของแต่ละฝ่ายให้รับผิดชอบ ไม่ซ้ำซ้อนและไม่หนักอยู่ที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

2) **การตระหนักถึงการสร้างคนดี** ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรให้ความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนในแนวทางเดียวกัน โดยผู้บริหารให้การสนับสนุน ครูและพนักงานทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ

3) **การมีทักษะในการจัดการด้านจริยธรรม** นอกจากคาดหวังความสำเร็จด้านทักษะวิชาการยังคาดหวังให้นักเรียนเรียนเป็นคนดีมีจริยธรรมเพื่อสนับสนุนความสำเร็จทางด้านวิชาการ ครูจึงต้องมีทักษะการจัดการกิจกรรมต่างๆ การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน

4) **การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู** ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้และขัดเกลาความประพฤติให้กับนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะใกล้ชิดกับครูเกือบตลอดเวลา ดังนั้นครูจึงมีอิทธิพลกับนักเรียนทั้งทางด้านความคิดและค่านิยม นักเรียนยึดแบบแผนความประพฤติของอาศัยครูเป็นแบบอย่าง นักเรียนจะเลียนแบบในการปฏิบัติ ในเรื่องต่างๆ เช่น การพูด การดำเนินชีวิต การทำหน้าที่ หรือการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

5.) **งบประมาณ** การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ความพร้อมในเรื่องงบประมาณจะสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ

3.4.1.3 **อุปสรรคในในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม** ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี** เช่นการแจ้งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ความล่าช้าของข้อมูลทำให้เสียโอกาสในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน

2) **ทัศนคติของผู้ปกครองขัดแย้งกับนโยบายของโรงเรียน** เช่น แนวปฏิบัติในการส่งเสริมจริยธรรมในด้านการไม่เบียดเบียน โรงเรียนมีนโยบายให้ทานอาหารมังสวิรัต มีผู้ปกครองไม่เห็นด้วยทำให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งทางความคิดและการปฏิบัติ หรือการเลี้ยงดู

3) **สื่อ** เป็นสื่อที่กระตุ้นความต้องการของนักเรียน เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ การใช้สินค้าราคาแพง มีียี่ห้อต่างๆ ทำให้นักเรียนทำผิดหลักจริยธรรมอยู่บ่อยครั้ง ประกอบกับผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการปัญหาปล่อยปละละเลย หลักจริยธรรมอยู่บ่อยครั้ง

3.4.1.4 อุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูในโรงเรียนปกติ

1) การร่วมมือกับผู้ปกครอง การปรับพฤติกรรมของนักเรียนเป็น ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมจะต้องอาศัยเวลา นักเรียนจะต้องได้รับการขัดเกลาทั้งที่บ้านและโรงเรียน แต่ด้วยสภาพสังคมที่เศรษฐกิจทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน

2) การขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมที่ทันต่อเหตุการณ์ การมีทักษะในการปรับพฤติกรรมในแต่ละกรณี อาศัยประสบการณ์เดิม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดปัญหาทางด้านจริยธรรมที่ซับซ้อนขึ้น ในบางกรณียากให้การแก้ไข ครูต้องศึกษาจิตวิทยาให้มากขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ถูกต้อง

จากรายละเอียดข้างต้นปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ แสดงในตารางได้ดัง ตารางที่ 5.7 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.7 แสดงปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนปกติ
ปัจจัยที่สนับสนุน	
1) บรรยากาศ	1)ระบบการบริหารและการจัดการ
2) ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม	2) การตระหนักถึงการสร้างคนดี
3) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะชีวิต	3)การมีทักษะในการจัดการด้านจริยธรรม
4) บุคลิกและความสามารถเฉพาะตัวของครู	4) การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู
	5.) งบประมาณ
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	
1) การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี	1) การร่วมมือกับผู้ปกครอง
2) ทศนคติของผู้ปกครองขัดแย้งกับนโยบายของโรงเรียน	2) การขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมที่ทันต่อเหตุการณ์
3) สื่อภายนอก	

3.4.2 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ของผู้ปกครองในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ ดังนี้

3.4.2.1 ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **ครู** เนื่องจากผู้ปกครองให้ความสนใจโรงเรียนจึงคิดว่าการส่งเสริมจริยธรรมเป็นเพียงหน้าที่ของครู ส่วนผู้ปกครองมีบทบาทในการให้การสนับสนุนการศึกษา และดูแลเมื่อนักเรียนอยู่กับผู้ปกครองในช่วงปิดเทอม

3.4.2.2 ปัจจัยสนับสนุนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนปกติ ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **ฐานะครอบครัว** การสร้างบรรยากาศหรือการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับนักเรียน การเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกเป็นการจัดการที่ต้องมีการใช้จ่าย ผู้ปกครองที่มีความพร้อมด้านการเงินสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าครอบครัวที่มีปัญหาทางการเงิน

2) **ความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว** สมาชิกในครอบครัวทุกคนให้ความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาของนักเรียน เช่นปัญหาการติดเพื่อน พี่ๆ ต้องคอยแนะนำ และให้กำลังใจมากกว่าซ้ำเติมเมื่อพบปัญหา

3) **การเรียนรู้ประสบการณ์จากสังคม** เช่น การเห็นผู้ปกครองที่เป็นเพื่อนบ้านใช้คำพูดที่ไม่ดีกับนักเรียน ก็ไม่ทำตามเมื่อตนเองมีอารมณ์หงุดหงิดจากการทำงานหรือ ความอารมณ์โกรธเมื่อลูกไม่เชื่อฟัง

4) **ลักษณะของอาชีพและบุคลิกส่วนตัว** ทำให้ผู้ปกครองแสดงถึงความอดทนต่อสภาวะต่างๆ มีความขยันและมีมนุษยสัมพันธ์ดี

3.4.2.3 **อุปสรรคในในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของผู้ปกครองในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม** ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **เวลา** เนื่องจากอาชีพเป็นร้านที่ต้องเปิดทุกวัน ถ้าปิดวันไหนก็จะไม่มีรายได้ และขาดลูกค้า ทำให้หาเวลาในการดูแลและส่งเสริมความประพฤติได้

2) **บุคลิกลักษณะของผู้ปกครอง** ในขั้นตอนการเลี้ยงดูในช่วงนักเรียนอายุ 4 – 5 ขวบผู้ปกครองมีภาวะอารมณ์ที่หงุดหงิดโมโหและแสดงพฤติกรรมให้นักเรียนเห็น ส่งผลให้นักเรียนจำและเลียนแบบและทำผิดจริยธรรมทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน

3.4.2.4 **อุปสรรคในในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของปกครองในโรงเรียนปกติ** ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) **การคบเพื่อนของนักเรียน** เนื่องจากนักเรียนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าความรู้สึกของผู้ปกครอง เมื่อนักเรียนมีปัญหาต่างๆ นักเรียนปรึกษาเพื่อนแทนการขอคำปรึกษาจากผู้ปกครอง นักเรียนตามเพื่อนโดยไม่แยกแยะเหตุผล เช่นเรื่องการเรียนรู้ นักเรียนลาออกจากโรงเรียนเองทั้งที่ผู้ปกครองได้ชำระค่าเทอมให้นักเรียนแล้ว

2) **เวลา** เนื่องจากต้องทำงานตลอดไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเทคโนโลยี หรือเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การตัดสินใจหรือการทำความเข้าใจกับนักเรียนเกิดความขัดแย้งกัน

จากรายละเอียดข้างต้นปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติของผู้ปกครอง แสดงในตารางได้ดัง ตารางที่ 5.8 ดังนี้

ตารางที่ 5.8 แสดงปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้ปกครองในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนปกติ
ปัจจัยที่สนับสนุน	
1) ครู	1) ฐานะครอบครัว 2) ความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว 3) การเรียนรู้ประสบการณ์จากสังคม 4) ลักษณะของอาชีพและบุคลิกส่วนตัว
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	
1) เวลา	1) เวลา
2) บุคลิกลักษณะของผู้ปกครอง	2) การคบเพื่อนของนักเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน ในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมกับในโรงเรียนปกติ 3) เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากบทบาทครูและผู้ปกครองในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริม จริยธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยพหุกรณีศึกษา (Multi-case study research) บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กรณีศึกษาเป็นโรงเรียน 2 โรงเรียน ที่มีครูที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 2 กรณี เป็นครูที่เป็นแกนนำในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ กรณีศึกษาผู้ปกครอง 2 กรณี จำนวน 4 คน เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาระดับ ดีเยี่ยม 2 คน และระดับควรปรับปรุง 2 คน ครูที่เป็นกรณีศึกษามีความแตกต่างกันด้านภูมิหลัง ประสบการณ์และบริบทในการทำงาน การเก็บข้อมูลในภาคสนามใช้การรวบรวมข้อมูล เอกสาร ผลงาน ของกรณีศึกษา การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สทนากลุ่มและการวิเคราะห์เอกสารของกรณีศึกษา ซึ่งอาศัยแหล่งข้อมูลจาก ผลงานทางวิชาการ นักเรียน ผู้บริหาร เพื่อน และผู้ปกครองนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางการสังเกตโรงเรียน แนวทางการสัมภาษณ์ กรณีศึกษา แนวทางการสังเกตนักเรียน แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้บริหาร เพื่อนครู และผู้ปกครอง แบบวิเคราะห์เอกสาร และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก คือเทปบันทึกเสียงและเครื่องถ่ายภาพเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปสำหรับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในสนามทั้งวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล

สรุปผลการวิจัย นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน
2. การเปรียบเทียบบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียน เน้นการส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

3. ระดับจริยธรรมของนักเรียน
4. ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1. บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1. ผู้แบบอย่างที่ดี การเปลี่ยนแปลงนักเรียนด้วยการซึมซับความประพฤติด้วยการเป็นคนดี ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งความคิด หัวใจ ความรู้สึก และการกระทำ สามอย่างนี้ ต้องมีความสอดคล้องกัน ครูต้องเป็นตัวอย่างในหลักธรรมคำสอนของศาสนา การมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และครูยังต้องเป็นผู้นำทางและจุดประกาย ความจริง ความรัก และความมีเกียรติให้กับนักเรียน

การที่ครูมีศรัทธาในอาชีพทำให้นักเรียนเกิดศรัทธา ครูทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้นักเรียนมีความนับถือและเชื่อฟังในสิ่งที่อบรมสั่งสอน ด้วยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างจริยธรรมพื้นฐานที่พึงเกิดแก่นักเรียน เช่น การแต่งกาย การใช้คำพูดที่สุภาพ หลีกเลียงสิ่งเสพติด ตรงต่อเวลา และมีนิสัยรักการอ่าน การปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทำให้นักเรียนศรัทธาและปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพและอ่อนน้อมถ่อมตน ถือเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากการเป็นแบบอย่างของครู

2. ผู้สร้างบรรยากาศ นอกจากบรรยากาศทางด้านกายภาพที่สถานศึกษาต้องจัดให้มีความร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความสงบและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้คำถาม การคิดวิเคราะห์ กล้าแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และหลีกเลี่ยงความกดดันอันจะทำให้เกิดความเครียด นักเรียนมีจิตใจที่สงบและเกิดความคุ้นเคย กับระเบียบวินัย และความสะอาดสวยงามต่างๆ จนรับไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและนำไปจัดสภาพแวดล้อมของตนเองและครอบครัว ระเบียบวินัยเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่จะต้องพัฒนาให้นักเรียนก่อน การฝึกเริ่มจากเมื่อนักเรียนเข้ามาเรียน ครูจะชี้แจง ทำความเข้าใจ ชี้ขอปฏิบัตินักเรียนจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรในการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน จากกระบวนการฝึกระเบียบวินัยนักเรียนได้ ฝึกความสามัคคี การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความอดทน ความกระตือรือร้น ความตรงต่อเวลา และมารยาทในการปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ การฝึกนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสภาพที่จำกัดด้วยเวลา สถานที่ และสถานการณ์ต่างๆ เป็นสภาพที่เปลี่ยนการดำเนินชีวิตปกติของนักเรียน การฝึกทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยอาศัยความอดทนอดกลั้น

3. ผู้สร้างกำลังใจ เนื่องจากมนุษย์เราสะสมข้อมูลต่างๆ เช่น ความรู้ ความดี

ทักษะต่างๆ เก็บไว้ในจิตใจได้สำนึก นักเรียนจะรู้ว่าสิ่งใดดี ไม่ดี ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง เพียงแต่มีแรงจูงใจพอที่จะกล้าทำในสิ่งที่ดีหรือไม่ เนื่องจากนักเรียนอยู่ในสังคมที่แวดล้อมด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องตัดสินใจเลือก ดังนั้น ครูต้องสามารถสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน คือ การสร้างกำลังใจ ซึ่งมีวิธีการคือ การพูดในทางบวก การพูดจากใจของครู การตั้งคำถาม และการเล่านิทานหรือการเล่าเรื่องต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ จะเกิดเป็นข้อมูลที่เป็นไปในจิตใจได้สำนึก คือ

1. นักเรียนได้ข้อมูลใหม่ที่ปรับจากข้อมูลเดิม
2. กระตุ้นความคิดที่มีอยู่แล้วให้ปรากฏขึ้นมา
3. นักเรียนเกิดความมั่นใจกล้าที่จะทำความดีในทุกสถานการณ์

นอกจากนี้นักเรียนที่ประพฤติดีจะมีกำลังใจในการทำความดีและเกิดความแน่ใจมั่นใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง โดยเริ่มจากการชี้แจง การแนะนำและบอกรายละเอียดต่างๆ การทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงกฎ ข้อบังคับต่างๆ ล้วนสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของนักเรียน การทำความผิดของนักเรียนไม่ตัดสินทำโทษทันที แต่คำนึงความกดดันของสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ปัญหารายบุคคล โดยใช้คำพูดที่แสดงถึงความห่วงใย และให้ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเอง

4. ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต นอกจากการเรียนรู้ในทฤษฎีแล้วยังต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยใช้การจำลองเหตุการณ์ การศึกษาผ่านจากประสบการณ์คนอื่น เพื่อให้นักเรียนได้เลือกและตัดสินใจโดยการเชื่อมโยงความรู้และหลักจริยธรรมไปใช้ในวิถีชีวิตจริง

5. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ เป็นการสอนให้นักเรียนมองแต่สิ่งที่ดีของทุกๆ สิ่ง และคิดแต่สิ่งที่ดีตลอดเวลา ครูจะต้องชี้แนะให้เห็นความดีของทุกสิ่ง พยายามแทรกคุณค่าในทุกบทเรียน ซึ่งคุณค่าสามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว มองทุกอย่างเป็นบทเรียน และแทรกคุณค่าของความเป็นมนุษย์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความคิดที่ดีจนถ่ายทอดออกมาเป็นการกระทำที่ดี

6. ผู้ฝึกนักเรียนให้แสวงหาความจริงหรือสัจธรรมเป็นการฝึกให้นักเรียนค้นพบปัญญาซึ่งเกิดจากการยกระดับจิตใจเพื่อให้รู้ทุกสิ่งทุกอย่างและเป็นเครื่องมือชี้แนะในการดำเนินชีวิตที่เรียกว่า มโนธรรม

7. ผู้ฝึกนักเรียนให้เกิดความสงบในจิตใจเป็นการฝึกให้นักเรียนลดความต้องการ กำจัดความอิจฉา ความโกรธ ความโมโห ตลอดจนความหงุดหงิดต่างๆ ของตนเอง โดยให้นักเรียนทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เมื่อพบปัญหาและอุปสรรคนักเรียนรู้จักปล่อยวาง พยายามสิ่งๆ ที่ตนเองมีอยู่ รู้จักผ่อนคลายเป็น

8. ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความรักความเมตตาในโรงเรียนครูต้องมีความรักความเมตตาเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้เห็นด้วยการรับใช้ช่วยเหลือ การเสียสละและการอุทิศตน การทำหน้าที่ด้วยใจ เมื่อครูสอนสิ่งใดนักเรียนจะเกิดความเชื่อและศรัทธา เกิดแรงบันดาลใจ และมีสมาธิ ครูใช้วิธีการแผ่เมตตา การให้โอวาท การทักทายและการพูดคุยต้องใช้คำพูดในทางบวก ไม่ควรใช้วิธีการต่อว่าตีต้อน สั่งห้ามไม่ให้ทำ ครูเล่นิทานดีๆ มีคุณธรรมเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนิสัยของนักเรียน หรือยกตัวอย่างจากธรรมชาติ

9. ผู้ฝึกนักเรียนใช้หลักอหิงสาในการดำเนินชีวิตการใช้หลักการไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งกาย วาจาและใจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยคน สังคม สัตว์ ธรรมชาติ เมื่อทำร้ายผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นการทำร้ายตนเองเป็นหลักไม่มีการแบ่งแยกกันระหว่างตนเองกับสิ่งอื่นใด ดังนั้นนักเรียนควรรักทุกคนและรับใช้ทุกคน ครูต้องระมัดระวังในการใช้คำพูดถ้าพูดในทางลบนักเรียนจะเก็บไว้และมีอิทธิพลโดยไม่รู้ตัว

10. ผู้สอนด้วยประสบการณ์ของผู้อื่น เป็นการสอนด้วยแบบอย่างที่ดีของผู้ที่มีวิถีชีวิตที่ประสบความสำเร็จด้วยการใช้หลักจริยธรรมสูงสุด ด้วยการเล่าประวัติของบุคคลสำคัญต่างๆ เช่น ประวัติผู้นำทางศาสนา ประวัติของผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นต้น

11. ผู้ที่มีความรักความเมตตา ความรักเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ออกจากใจ ไม่ใช่การแสวงหา ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูต้องคิดว่านักเรียนคือลูก จึงมีแต่การเสียสละ การให้อภัย ความจริงใจ ความเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะสร้างความอบอุ่นให้กับนักเรียน ครูต้องเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนถูกเลี้ยงมาต่างกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน นักเรียนจะจดจำและซึมซับไว้ ถ้าผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี นักเรียนจะเป็นคนที่มีความประพฤติดี แต่ถ้านักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่นั้นหมายถึงนักเรียนขาดความอบอุ่นเพราะฉะนั้นครูจะต้องดูแลเป็นพิเศษ การเป็นคนที่มีความรักความเมตตาจะเป็นคนที่จิตใจดี ใส่ใจในการสอนและต้องการเห็นนักเรียนเป็นคนดี ครูลดความเครียดให้นักเรียนด้วยการดูแล การเอาใจใส่ ช่วยเหลือ เพื่อให้นักเรียนสบายใจ โดยการให้ความรักความอบอุ่นเปรียบเสมือนที่ได้จากผู้ปกครอง สร้างความรู้สึกความเป็นพี่น้องเหมือนเป็นสายเลือดเดียวกัน มีความปรารถนาดีและให้อภัยต่อกัน

12. ผู้ฝึกระเบียบวินัยเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่ครูทุกคนมีความเห็นว่า จะต้องพัฒนาให้นักเรียนก่อนการฝึกเริ่มจากเมื่อนักเรียนเข้ามาเรียน ครูจะชี้แจง ทำความเข้าใจ ข้อปฏิบัติว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติตัวอย่างใดในการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน

แม้ว่าโรงเรียนทั้งสองจะมีบทบาทของครูที่เหมือนกันแต่มีรายละเอียดต่างกัน ครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมครูจะยึดหลักธรรมชาติความรักความเมตตาและความสงบสุขอันเป็นอุดมคติในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นสภาพภายในจิตใจเพื่อหาความจริงอันเป็นสัจธรรมสูงสุด ปฏิบัติตนด้วยความประพฤติชอบตามหลักธรรมของศาสนาและการไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีความถ่อมตนและช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน สร้างบรรยากาศที่เน้นความสงบก่อนทำกิจกรรมครูมีเทคนิคให้นักเรียนเกิดความสงบเพื่อฝึกสมาธิ การจัดกิจกรรมต่างๆ เน้นให้นักเรียนปฏิบัติด้วยความสมัครใจโดยลดความกดดันและการแข่งขันซึ่งเป็นรูปแบบของการพัฒนาจิตใจ ครูจะสร้างกำลังใจนักเรียนด้วยการพูดในทางบวก ด้วยคำพูดที่สุภาพโดยเน้นการยกเหตุผลต่างๆ ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ผู้คนหรือแม้แต่สิ่งของต่างๆ นักเรียนจะค้นพบความรู้และความดีที่อยู่ในตนเองโดยผ่านวิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ นักเรียนเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในเรื่องแหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ดีของผู้อื่นที่ยึดหลักคุณธรรมในการช่วยเหลือบุคคลอื่นหรือส่วนรวม ครูยกตัวอย่างหลักธรรมต่างๆ ให้นักเรียนโดยการเล่าเรื่องของบุคคลสำคัญ เช่น สอนเรื่องของอหิงสา ครูเล่าเรื่องของมหาत्मคานธี หรือการค้นพบสัจธรรมด้วยการยกตัวอย่างของพระพุทธเจ้า เป็นต้น

ส่วนในโรงเรียนปกติครูต้องการให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยเพื่อให้ควบคุมนักเรียนได้ง่ายและเป็นการฝึกจริยธรรมเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการรักษาวินัย การเป็นบุคคลที่รู้จักแสวงหาความรู้โดยใช้การอ่าน ครูรักษาความเป็นไทยโดยการแต่งชุดไทยและจัดกิจกรรมการไหว้ การทักทายเพื่อให้เกิดความอ่อนน้อมถ่อมตน ครูรักษาศีล 5 ตามนโยบายของรัฐ และควบคุมตนเองให้อยู่ในธรรมนองคลองธรรม โดยครูพยายามสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบเกิดความเรียบร้อย โดยการตกแต่งสถานที่ให้น่าอยู่และเกิดความปลอดภัยตามกฎระเบียบข้อบังคับของกระทรวง การให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิตจึงต้องมีการสร้างกฎระเบียบข้อบังคับให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติ และทำโทษตามกรณีและขั้นของความผิด เพื่อให้การดำเนินชีวิตในโรงเรียนได้อย่างสงบและจัดการได้ง่ายลดปัญหาต่างๆ ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้วิชาทักษะชีวิตมีการประเมินโดยการให้คะแนนตัดสินการผ่านไม่ผ่าน และสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนโดยใช้สถานการณ์กดดันให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำหน้าที่ของตนเองและหน้าที่เพื่อส่วนรวม ในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละครั้งครูอาศัยประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการเล่าประสบการณ์ชีวิตของครูหรือข่าวในปัจจุบัน เช่น ความผิดพลาดในเรื่องต่างๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนนำไปเป็นแบบอย่าง นักเรียนได้เรียนรู้บทเรียนของบุคคลสำคัญจากวิชาต่างๆ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์นักเรียนได้รู้จักการมุ่งมั่นในการหา

คำตอบของสิ่งต่างๆ ของไอน์สไตน์ การเป็นบุคคลตามหลักกรรมคำสอนนักเรียนได้เรียนรู้จากวิทยาศาสตร์สากล เช่น ประวัติของพระพุทธเจ้าของศาสนาพุทธ หรือประวัติของศาสดามูฮัมหมัดของศาสนาอิสลาม

1.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม

1. ผู้ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึงอนุบาล ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่เรื่องอาหาร การดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง ฝึกความรับผิดชอบ ตั้งแต่แต่งตัว การรับประทานอาหาร การดูแลสุขภาพของตนเอง ผู้ปกครองต้องรู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน เพื่อให้มีความสำคัญในการดูแลนักเรียนในวัยเด็ก การเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโตถือว่าเป็นหน้าที่หลักไม่ถือว่าเป็นของคนใดคนหนึ่งของผู้ปกครองจะต้องช่วยเหลือกัน ในการอบรมสั่งสอน

2. ผู้สร้างบรรยากาศ ควรจัดบรรยากาศในบ้านให้น่าอยู่ มีความสงบ ร่มรื่น มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ และที่สำคัญจะต้องเป็นอาณาบริเวณที่กว้างพอให้เห็นวิวทัศนที่เป็นบรรยากาศของธรรมชาติ และดูไม่คับแคบ เน้นให้อยู่สบายภายในบ้านโดยลดความกดดันต่างๆ การเลือกสภาพแวดล้อมใหม่ให้นักเรียนปลอดภัยจากยาเสพติด การทะเลาะวิวาท และการถูกใส่ร้ายจากสังคม เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตกับคนอื่น และรู้จักพึ่งตนเอง

3. ผู้สร้างความรักความผูกพัน นอกจากผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่และการดูแลสุขภาพร่างกาย ควรแสดงความห่วงใยเมื่อนักเรียนอยู่ที่โรงเรียน เช่น ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ การหาเวลาอยู่ใกล้ชิดกันทำให้นักเรียนเกิดความรักและความผูกพันกับครอบครัว การทำความเข้าใจเหตุผลที่ผู้ปกครองเลือกสภาพแวดล้อม โดยให้นักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนประจำ ด้วยเหตุผลเพื่อตัวนักเรียนเอง และนักเรียนต้องทำให้ผู้ปกครองไว้ใจ คือ การตั้งใจเรียนการสร้างความสัมพันธ์ ในหมู่เครือญาติเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักสร้างความผูกพัน การรู้จักให้ความเคารพนับถือญาติผู้ใหญ่ รู้จักการวางตัวและการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างญาติพี่น้อง

4. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นตัวอย่างในการใช้วาจาให้สุภาพหลีกเลี่ยงคำพูดหยาบ เวลาที่นักเรียนอยู่ด้วยต้องระมัดระวังคำพูด เน้นคำพูดที่แสดงความห่วงใย และรู้สึกที่ผู้ปกครองมีความเข้าใจตลอดเวลา ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนเป็นประจำจากการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนเลียนแบบจากการซึมซับและเห็นเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่เป็นประจำดังนี้ 1) แบบอย่างของความพยายาม นักเรียนตระหนักและได้สัมผัสกับการทำงานจากผู้ปกครองทำให้รู้จักอดทน และรู้จักความลำบาก 2) แบบอย่างกิริยามารยาท ผู้ปกครองพูดคุยกุศุมภ์ และแนะนำด้วยคำพูดที่ดี แสดงถึงความเข้าใจและความห่วงใยที่มีต่อนักเรียนและผู้อื่น 3) แบบอย่างการมีความเชื่อและความศรัทธา ฝึกให้รู้จักปฏิบัติตามการเป็น

พุทธศาสนิกชนที่ดี ผู้ปกครองแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษ นักเรียนจะมีการซึมซับความผูกพัน มีความเคารพและกตัญญู 4) แบบอย่างการควบคุมอารมณ์ เมื่อนักเรียนทำผิดไม่ควรโมโหควรจะ ระวังด้วยกิริยาท่าทางเยียบและแสดงให้เห็นนักเรียนเห็นว่าความผิดของตนเองทำให้ผู้ปกครองเสียใจ

5. ผู้สร้างระเบียบวินัย ควรใช้เวลาในการอยู่ร่วมกันในช่วงปิดเทอมให้คุ้มค่า และ สอนให้นักเรียนได้สัมผัสกับงานที่ผู้ปกครองทำ นักเรียนเห็นกิจกรรมการทำงานต่างๆ พร้อมทั้ง การช่วยผู้ปกครองทำงานในหน้าที่ที่เหมาะสม รู้จักทำงานในบ้านสม่ำเสมอ ต้องรับผิดชอบ หน้าที่ เสื้อผ้าต้องรู้จักทำความสะอาดเองจัดวางให้เรียบร้อยเป็นระเบียบ ผู้ปกครองให้นักเรียนรู้จักรอ คอย การสร้างเงื่อนไขด้วยข้อแลกเปลี่ยนที่ให้นักเรียนรู้จักเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ผู้ปกครอง ไม่ได้ยับยั้งความต้องการนักเรียนทันทีด้วยการปฏิเสธ แต่ผู้ปกครองใช้เหตุผลเพื่อยับยั้งความ ต้องการชั่วคราว แล้วชี้ให้เห็นความจำเป็นของสิ่งที่ต้องการโดยผู้ปกครองไม่สนองความต้องการ ทันทีเป็นการสร้างระเบียบในการใช้เงิน ให้รู้จักประหยัด และการควบคุมความต้องการตนเอง ของนักเรียน

6. ผู้สอนวิธีคิด การสอนให้นักเรียนรู้จักแยกแยะเมื่อนักเรียนต้องเผชิญชีวิตจริง และใช้ชีวิตด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนอยู่ภายใต้ข้อกำหนดต่างๆ ที่ผู้ปกครองสร้างขึ้น การสอนวิธี คิดจึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและรู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดีให้กับตนเอง เช่น การเลือกคบเพื่อนนักเรียนเลือกคบได้แต่ไม่ควรเป็นเหมือนอย่างที่เพื่อนเป็น

7. ผู้สร้างความไว้วางใจ ในการควบคุมความประพฤติ บางอย่างที่นักเรียนวัยรุ่น มักปิดบังผู้ปกครอง คือการมีความรักก่อนในวัยเรียน ผู้ปกครองคอยสังเกตการเปลี่ยนแปลง และใช้การพูดคุยให้มากกว่าเดิม เป็นการฝึกความซื่อสัตย์ให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นหลักของความ ไว้วางใจ

8. ผู้สร้างกำลังใจ เมื่อนักเรียนไม่ชอบเรียน หรือไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ผู้ปกครองจงใจให้นักเรียนอยากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี คือ การให้รางวัลโดยมีข้อแม้ว่า นักเรียนจะต้องทำคะแนนให้สูงขึ้นกว่าเดิม เมื่อนักเรียนผิดพลาดและต้องอาศัยระยะเวลาในการ ปรับตัวเอง เช่น ผลจากการติดยาหรือ เกิดความหงุดหงิด ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ และ การเรียนรู้อาจได้ช้า ผู้ปกครองต้องให้กำลังใจ และดูแลอย่างสม่ำเสมอ ทุกคนในครอบครัวมาเยี่ยม และให้กำลังใจเมื่อเกิดปัญหาและอยู่ในภาวะความเครียด ความกดดันจากความผิดพลาดของ ตนเอง การทำผิดบ่อยครั้ง ความรู้สึกเสียใจ ผู้ปกครองร้องไห้ให้ลูกเห็นเมื่อต้องรับทราบผลการ กระทำของนักเรียน

9. ผู้ยับยั้งพฤติกรรม ใช้การตีสลงโทษเมื่อทำผิดในวัยเด็ก และสอนในสิ่งที่ควร ทำ ไม่ควรทำ เช่น การปีนต้นไม้ที่อันตราย การไปไหนโดยไม่ขออนุญาต การไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่

เมื่อโตขึ้นใช้วิธีการตักเตือน การแสดงความเสียใจของผู้ปกครองเช่น การร้องไห้ นักเรียนจะรู้สึกเสียใจและอยากขอโทษในสิ่งที่ตนเองกระทำซึ่งถือว่าการสร้างสำนึกเพื่อยับยั้งพฤติกรรม

2. การเปรียบเทียบบทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียนเน้นการส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

2.1 บทบาทของครู ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

บทบาทครูในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม ประกอบด้วย 9 บทบาท คือ ผู้เป็นแบบอย่างของคุณค่าความเป็นมนุษย์ ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะชีวิต ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความประพฤติชอบ ผู้ฝึกนักเรียนให้แสวงหาความจริงหรือสัมฤทธิ์ผล ผู้ฝึกนักเรียนให้เกิดความสงบในจิตใจ ผู้ฝึกนักเรียนให้มีความรักความเมตตา และผู้ฝึกนักเรียนให้หลีกเลี่ยงสิ่งผิดในการดำเนินชีวิต และโรงเรียนปกติ ประกอบด้วย 7 บทบาท คือ ผู้เป็นแบบอย่างในระเบียบข้อบังคับ ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะชีวิต ผู้สอนด้วยประสบการณ์ผู้อื่น ผู้มีความรักความเมตตา และผู้ฝึกระเบียบวินัย

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียนการส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ

บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม ทุกกรณีศึกษามีบทบาท การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย การเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อแยกเป็นกรณีศึกษาโรงเรียน บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนที่มีจริยธรรมระดับดีเยี่ยม ในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติมีบทบาทที่เหมือนกัน คือ การสร้างความรักความผูกพัน การสร้างระเบียบวินัย และบทบาทที่แตกต่างกันคือ การสร้างความไว้วางใจและการสร้างบรรยากาศตามลำดับ ในส่วนบทบาทผู้ปกครองนักเรียนที่มีจริยธรรมระดับปรับปรุงในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมมีบทบาทที่เหมือนกับโรงเรียนปกติ คือ การสร้างบรรยากาศ การยับยั้งพฤติกรรม และการสร้างกำลังใจ และบทบาทการสอนวิธีคิดและการฝึกระเบียบวินัยมีเฉพาะในโรงเรียนปกติ

3. ระดับจริยธรรมของนักเรียน

นักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรม มีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตัวเอง ร้อยละ 62.5 จริยธรรมระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิด ร้อยละ 25 และจริยธรรมความต้องการเพื่อสังคม ร้อยละ 12.5 ส่วนนักเรียนในโรงเรียนปกติมีจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อตัวเอง ร้อยละ 75 และจริยธรรมระดับความต้องการเพื่อคนใกล้ชิดร้อยละ 25 และไม่พบจริยธรรมระดับเพื่อส่วนรวม

4. ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคบทบาทของครูและผู้บริหารในการส่งเสริม จริยธรรมนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน คือ

1. การบริหารจัดการ ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบาย เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของโรงเรียน กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ

2. การตระหนักถึงการสร้างคนดี บุคลากรในโรงเรียนทุกคนให้ความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนในแนวทางเดียวกัน

3. การสร้างบรรยากาศ ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ร่มรื่น เป็นระเบียบไม่มีแหล่งเสื่อมโทรม มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ

4. บุคลิกและความสามารถเฉพาะตัวของครู การเป็นผู้ที่มีบุคลิกที่ยึดหลักความเมตตา ซึ่งแสดงออกโดยการเสียสละอุทิศตน และมีเป้าหมายแน่วแน่ มีทักษะสามารถบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธา

5. การจัดการสอน ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือจากการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง

6. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ความหลากหลายทางศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมประเพณี ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จริยธรรมอันมาจากศาสนา วัฒนธรรมประเพณีอื่นๆ

7. งบประมาณ ความพร้อมเรื่องงบประมาณทำให้ครูจัดหาสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ

4.2 อุปสรรคของครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ความล่าช้าในการแจ้งข้อมูลในการแก้ปัญหา ร่วมกันเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนร่วมกันระหว่างครู ทำให้ขาดการสื่อสารที่ดีทำให้เสียโอกาสในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน

2. ทศนคติและการร่วมมือที่ดีกับผู้บริหาร นโยบายที่กำหนดโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนทำให้ขัดต่อความเชื่อหรือหลักปฏิบัติอันเป็นชีวิตประจำวันของผู้ปกครอง จึงทำให้นักเรียนสับสนในหลักจริยธรรม

3. สื่อภายนอก เป็นสื่อที่กระตุ้นความต้องการของนักเรียน ทำให้เกิดปัญหาการทำผิดจริยธรรม

4. การขาดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมที่ทันต่อเหตุการณ์ ขาดทักษะในการปรับพฤติกรรมในแต่ละกรณีต้องอาศัยประสบการณ์เดิม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดปัญหาจริยธรรมที่ซับซ้อนขึ้นซึ่งยากต่อการส่งเสริม

4.3 ปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม

1. ลักษณะอาชีพของผู้ปกครอง ทำให้ตระหนักต่อบทบาทของตนเองอยู่เสมอ ในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน
2. การเรียนรู้ประสบการณ์จากสังคม เป็นการเรียนรู้บทบาทอื่นเพื่อปรับบทบาทของตนเอง ในการส่งเสริมจริยธรรม
3. ครู เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงบทบาทของตนเองกับนักเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

4.4 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรม

1. การบริหารจัดการเวลา ภาระทางเศรษฐกิจที่ต้องรับผิดชอบทำให้เลือกที่จะให้ครูมีบทบาทต่อนักเรียนมากกว่า ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีผลต่อจริยธรรมนักเรียน ทำให้ไม่มีเวลาแสวงหาความรู้ในการแสดงบทบาทของตน
2. กลุ่มเพื่อนนักเรียน เนื่องจากนักเรียนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่า เมื่อนักเรียนมีปัญหาต่างๆ บทบาทของเพื่อนจะเข้ามาแทนที่ เนื่องจากนักเรียนคบเพื่อนที่ดีนักเรียนจะมีจริยธรรมดีด้วย

อภิปรายผล

1. บทบาทของครู ในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน อาศัยบทบาทหลักๆ 4 บทบาทที่เหมือนกัน คือ ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สร้างกำลังใจ ผู้จัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะในการใช้ชีวิต ทั้ง 4 บทบาทอาศัยหลักในการสร้างบรรยากาศ เพื่อให้ นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เกิดความสงบขึ้นเป็นอันดับแรกเพื่อลดสถานะ ในการเปลี่ยนสถานะภาพของตนเอง เช่น เปลี่ยนจากการอยู่บ้านที่มีความเป็นอิสระและต้องมาอยู่ในโรงเรียนประจำ การใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ทำกิจกรรมที่ซ้ำ จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อ ดังนั้นครูที่มีจึงต้องสร้างบรรยากาศ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสะอาดร่มรื่นโดยการปลูกต้นไม้มีอาณาบริเวณที่กว้างขวางไม่คับแคบ เมื่ออยู่ในโรงเรียนประจำ ครูและนักเรียนมีความใกล้ชิดกันตลอดเวลา ดังนั้น หลักในการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันโดยอาศัยกฎระเบียบของโรงเรียนจะต้องมีความยืดหยุ่น ครูต้องใช้หลักความรักความเมตตาในการอยู่ร่วมกับนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูที่หลากหลายอันเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นักเรียนมีความแตกต่างกันทั้ง ความคิด และความประพฤติ

ปัจจุบันครูต้องปรับบทบาทตนเองให้เป็นทั้งพ่อและแม่นอกจากภาระการสอนที่ต้องอบรมให้ความรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียน นอกจากการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการเป็นสัพพัญญูแล้วจะต้องเป็นผู้อุปการะนักเรียนทุกคนอย่างยุติธรรม ในการทดแทนความรักความอบอุ่นให้กับนักเรียนอย่างเสียสละ ครูต้องมีความอดทนและเปิดใจรับพฤติกรรมในด้านลบของนักเรียน และถือโอกาสที่จะขัดเกลาให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. บทบาทของผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องปรับทัศนคติของตนเองให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียนเพื่อลดความสับสนในการเลือกหลักจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียน เนื่องจากในโรงเรียนนักเรียนจะเชื่อฟังครู และอยู่ในความดูแลของครู และเมื่อผู้ปกครองแสดงความไม่เห็นด้วยต่อหลักปฏิบัติของโรงเรียนนักเรียนจะลดความนับถือที่มีต่อครูลง และในการตอบสนองความต้องการนักเรียนโดยใช้หลักการคิดที่มีเหตุผลให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง และถือเป็นการสร้างระเบียบวินัยของนักเรียนด้วย

3. บทบาทของผู้ปกครองทั้งสองโรงเรียนแตกต่างกัน เนื่องจากระยะเวลาที่นักเรียนศึกษาในโรงเรียนต่างกัน โรงเรียนที่เน้นการส่งเสริมจริยธรรม มีการปิดเทอม เทอมละ 2 ครั้ง ส่วนโรงเรียนปกติ นักเรียนได้กลับบ้าน 2 อาทิตย์ต่อครั้ง ดังนั้นเมื่อเทียบกับระยะเวลาที่นักเรียนต้องกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อม ในสังคมที่เต็มไปด้วยการยั่วยุความต้องการทำให้นักเรียนทำผิดหลักจริยธรรมง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองต้องดูแลนักเรียนให้เป็นพิเศษมากขึ้น

4. ระดับจริยธรรมของนักเรียนที่ปรากฏแตกต่างกันในเรื่องความต้องการด้านต่างๆ ด้วยสังคมในปัจจุบันซับซ้อนขึ้นด้วยความต้องการ เช่น คนเก่งที่เก่งแต่ขาดหลักศีลธรรม จะหาวิธีการที่ต้องทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในทุกวิถีโดยไม่คำนึงส่วนรวม หากไม่มีหลักจริยธรรมควบคุมสังคมจะเกิดปัญหาได้ง่ายขึ้น ทั้งสองโรงเรียนมีความตระหนักในการส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียน แต่มีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมกำหนดไว้กว้าง ๆ เช่น ความรักความเมตตา มีหลักจริยธรรมย่อย 8 หลัก และมีเป้าหมายเพื่อสร้างคนเพื่อให้เป็นหนึ่งเดียวกับคนทั้งโลกด้วยวิถีปฏิบัติที่เน้นให้นักเรียนเห็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม นักเรียนได้รับการปลูกฝังจากการฟังนิทาน ประสบการณ์ของบุคคลสำคัญๆ ทั่วโลก การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอในทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การเรียนการสอน การเล่นกีฬา แม้กระทั่งปัญหาจากการดำเนินชีวิตร่วมกันในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้นักเรียนได้ฝึกการศรัทธาและความเชื่ออย่างถูกต้องในลัทธิหรือศาสนาของกลุ่มชนต่างๆ เพื่อโน้มน้าวให้นักเรียนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการยึดถือหลักจริยธรรมในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ในส่วนโรงเรียนปกติกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อมุ่งผลสำเร็จในด้านการเป็นผู้ที่มีความรู้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองซึ่งถือว่าเป็นค่านิยมของสังคมในปัจจุบัน

5. ปัจจัยที่สนับสนุนของครูในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน ในด้านเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ประกอบกับหลักปรัชญาของโรงเรียนในโรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมการบริหารจัดการมีอิสระถือความอิสระที่อยู่บนพื้นฐานความรักความเมตตาที่ครูทุกคนต้องฝึก ดังนั้นการบริหารจัดการจึงมีลักษณะยืดหยุ่นครูมีอิสระทางความคิดและการปฏิบัติ ส่วนโรงเรียนปกติอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐมีกฎข้อบังคับในการดำเนินกิจการอย่างเคร่งครัด อย่างเป็นระเบียบแบบแผน นอกจากนี้ครูแกนนำที่เป็นทั้งผู้บริหารและเป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่างในด้านต่างๆ เช่น การทำงาน การเป็นแบบอย่างของแนวคิด และการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความเสียสละและการอุทิศตน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูทุกคนในโรงเรียนดำเนินงานในแนวทางเดียวกันทั้งโรงเรียนนั่นคือ ครูปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างคนดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน จึงทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถโดยมุ่งให้นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักคุณธรรมสูงสุด

6. การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมและโรงเรียนปกติ มีความแตกต่างกันตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา เช่น โรงเรียนส่งเสริมจริยธรรมกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ดังนั้นแนวทางในการปฏิบัติของครูจึงเน้นที่การปฏิบัติทางจิตใจ โดยให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงด้วยจิตสำนึกของตนเองซึ่งต้องอาศัยเวลา การได้รับการดูแลจากทั้งครูและผู้ปกครองและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ในส่วนของโรงเรียนปกติมีเป้าหมายเพื่อผลิตบุคคลเพื่อเป็นที่ต้องการของผู้ปกครองและสังคมนั่นคือการเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาและมีชีวิตที่ดี จึงกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะดังกล่าว เช่น ความตรงต่อเวลา การรักการอ่าน การเป็นคนที่ยั่งยืนและความสามัคคีเพื่อให้อยู่ร่วมกันในหมู่คณะ โดยครูกำหนดระเบียบข้อบังคับเพื่อให้นักเรียนฝึกตนเองหากนักเรียนไม่ปฏิบัติตามมีการลงโทษด้วยวิธีการต่างๆ จึงทำให้ระดับจริยธรรมของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นทั้งสองโรงเรียนมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย การจะทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีภูมิคุ้มกัน และมีความอดทนต่อสภาวะแวดล้อมที่กำลังเสื่อมในปัจจุบัน บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมของครูทั้งสองโรงเรียนคือ จะต้องฝึกให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงนั่นคือการมีคุณธรรมเพื่อส่วนรวมโดยยึดหลักความรักความเมตตาในขณะเดียวกันครูต้องฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความสมดุลกันทั้งด้านความคิด การกระทำ และการมีจิตใจที่ดีนั่นคือจะทำให้นักเรียนมีทั้งความรักความเมตตาควบคู่กับความมีระเบียบวินัย (love and law)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรปรับบทบาทของตนเองโดยอาศัยความเสียสละและทุ่มเท เพื่อให้ความรักความอบอุ่นกับนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนในยุคปัจจุบัน นั่นคือครูยึดหลักธรรมในด้านความรักความเมตตา

2. การดูแลนักเรียนที่มีลักษณะทางจริยธรรมด้านต่างๆ รวมทั้งการปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้นโดยการสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียน นักเรียนจะเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดี ส่วนการปรับพฤติกรรมนักเรียนโดยการกำหนดข้อบังคับควรมีความยืดหยุ่นโดยพิจารณานักเรียนเป็นรายบุคคล

3. การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนควรเริ่มจากการให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลงตนเองได้และจะต้องอาศัยเวลาดังนั้นครูจะต้องดูแลนักเรียนเป็นพิเศษโดยอาศัยความร่วมมือและทำความเข้าใจจากทั้งครูและผู้ปกครองเพื่อให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวัดระดับจริยธรรมนักเรียนนอกจากการใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มแล้วควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบวัดต่างๆ ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎี และเพิ่มจำนวนกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลาย

2. ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยข้อมูลบางประเภทจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในการตีความ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ตรงตามเนื้อหา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ บุญธรรม. (2540). พฤติกรรมของครูในการปลูกฝังจริยธรรมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนสำหรับครู. กทม. : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน(2543).
- กัญนิกา พรหมณพิทักษ์.(2529). บทบาทของโรงเรียน ครอบครัวและมัชยิดในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ในชุมชนมุสลิม:การศึกษาเฉพาะกรณีตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน(2544).การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย.กรุงเทพมหานคร:องค์การการค้าคุรุสภา.
- จินดา อาจิณสมาจาร. (2522). ปัญหาการสอนจริยธรรมชั้นประถมปีที่หนึ่งและสองในเขตการศึกษา2.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทิกา ทิมากร. (2534). การพัฒนาเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีบทบาททางเพศต่างกัน.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธนพร ดีจงเจริญ. (2536). การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2545) การพัฒนา MQ. กทม.
- นภวรรณ มาะการ. (2528). บทบาทของครูตามการรับรู้ของตนเองในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิตยกุล อรรถนุพรรณ. (2529). สถานะของหญิงและชายในปัจจุบันและลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณนุศย์. (2545). จิตวิทยาครอบครัว. กทม.: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชษฐ์ เวชพลรักรธรรม (2544). การตัดสินใจของวัยรุ่นที่สื่อสารในห้องสนทนาบนเครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสามารถของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: การวิเคราะห์กลุ่มแม่ของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัลลิกา จุลละเทศ. (2508). การสำรวจความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับเด็กไทยในอุดมคติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน แสงวดี. (2530). การสนทนากลุ่ม. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 2(2), 12 – 37.
- ระพีณ ชูชื่น. (2533). การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่งนภา จอนเจดสิน. (2530). การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ล้วน สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย . กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเอส พรินติ้ง.
- สุจิตรา ไปรุ่งแสง. (2545). การศึกษาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรตามแนวโครงการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการสอนอาชีวศึกษาของสถานศึกษานำร่องกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สุชาดา สัตบุต. (2509). ความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับบทบาทของหญิงในสังคมปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุมน อมรวิวัฒน์. (2530). *การสร้างเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา. จริยธรรมกับการศึกษา.*
- ธีระพร อูวรรณโน(บรรณารักษ์) โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิชและนางลักษณ์ วิรัชชัย. “ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวม ของนักศึกษามหาวิทยาลัย” *วารสารครุศาสตร์.* 30,2(พฤศจิกายน 2544 – กุมภาพันธ์ 2545):14 – 32.
- สุวิทย์และอรทัย มูลคำ. (2545). *20 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมค่านิยม และการเรียนรู้ โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง .* กทม.:ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- แสง จันทร์งาม. (2524). *การสอนจริยธรรมในโรงเรียน.ศึกษาศาสตร์สาร.4(เมษายน-มิถุนายน 2524):20– 36.*
- อุจน์ พูลทวี. (2538). *การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545). *การพัฒนาการเรียนการสอน.กทม.:เบรนนี*
- อำไพ สุจริตกุล. (2530). *ในคณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(บรรณารักษ์).* กลวิธีการสอนจริยศึกษาและการสอนสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:สภายูวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระราชูปถัมภ์.
- อุดมพร พรหมแก้วงาม. (2530). *การวิจัยเชิงคุณภาพแบบการสนทนากลุ่มกับงานการศึกษานอกโรงเรียน. วารสารการวิจัยทางการศึกษา, 17(4), 78 – 89.*

ภาษาอังกฤษ

- Bogdan, R.C.and Biklen,S.K (1992).*Qualitative research for education:An ilntroduction to theory and Methods(2nd ed.)* MA:Allyn and Bacon.
- Brown, R. (1968). *Social psychology.*Newyork :The free press.
- Flick M. and Arsstrong P. (2002) .*Parents examine schools and Catholic schools successful.* Momentum (Washington) 33 n3 32-4 s/o.
- Grant,S.,Balouris.A.,& Greenman , A. (1995). *Meeting Residents 'Needs: The Focus Group Concept as an Innovative Residence Life Assessment Tool.* Journal of College and University Student Housing, 25(1) : 35 – 39.

- Gilmore, G.D and Campbell, M.D. (1996). *Needs Assessment Strategies For Health Education And Health Promotion* (2nd ed.) Prown Benchmark Publishers.
- Hwa-Froelich,D.&Westby,C(2003). *Frameworks of Education:Perpectives of Southeast Asian Parents and Head Start Staff*.(reprint available through HW Home Page: "http://hwwilsonweb.com/hww/results/results-single.jhtml?nn=22"
- Kapani,M.(2000). *Education in Human Values*. New Delhi, India.
- Kureger,R.A.(1994).*Focus Groups:A Practical Guide for applied Research*. Thousand Oaks: CA:SAGE Publications.
- Kohlberg, L.(1976). *Moral stege an moralization:The cognitive developmental approach*.New york:Holt Rinehart .
- Maccoby, E. E. (1980). *Social Development :Psychological Growth and the Parent-child Relationship*. USA:Harcourt Brace Jovanovich.
- Morgan,D.L.(1988).*Focus Group as Qualitative Research*_Newbury Park :CA:SAGE Publications.
- Morgan,D.L.(Ed).(1993).*Successful Focus Group*_Newbury Park :SAGE Publications.
- Napier,R.W.,& Gershonfeld,M.K.(1981).*Group Theory and Experience* (2rded.).Boston:Houghton
- Mifflin.Oliver,Paul.(2003).*The Student's Guide to Research Ethic*. Glasgow, England.
- Straughan, R. (1988). *Can we teach children to be good?*.Great Britain.
- Steward, D.W., & Shamdasani, P.N. (1990). *Focus Group: Theory and Practice*. Newbury Park: CA: SAGE Publications.
- Usher, R. (2000). *Situated Ethics in Educational Research*. GB:MPG Books.
- Vaughn, S., Schumm, J.S., & Sinaugub, J. (1996). *Focus Group Interviews in Education and Psychology*. Thousand Oaks: CA: SAGE Publications.
- Wilsoa, J. (1990). *A new introduction to moral education*. GB:Biddles Ltd.
- White,W.I. (1988). *Right and wrong a brief guide to understandingethics*. Singapore:Prentice Hall.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบบันทึกสัมภาษณ์

สังเกตครั้งที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ..... เวลา..... สถานที่.....

ผู้ถูกสัมภาษณ์

Q.....

A.....

ความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร

เอกสารหมายเลข..... ชื่อเอกสาร.....

เนื้อหา.....

ความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการสัมภาษณ์กรณีศึกษาครูแกนนำ

1. ภูมิหลังและประวัติการทำงาน
 1. ประวัติส่วนตัว
 2. การตัดสินใจเลือกอาชีพครู
 3. หลักในการทำงานและการดำเนินชีวิต
 4. ประสบการณ์ในการทำงาน
2. การจัดการเรียนการสอน
 1. หลักสูตร
 2. การบริหารโรงเรียนกับการพัฒนาจริยธรรม
 3. หลักสูตรกับการส่งเสริมจริยธรรม
 4. การกำหนดคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการพัฒนานักเรียน
 5. การจัดการเรียนการสอน
 6. การประเมินผลคุณธรรมจริยธรรม
3. ลักษณะของครูที่ส่งเสริมจริยธรรม
 1. ครูในอุดมคติ
 2. ลักษณะครูที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนทั้งความคิด ความเชื่อและการกระทำ
 3. ลักษณะของผู้เรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรม
4. การพัฒนาตนเองของครู
 1. การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นสื่อการสอน
 2. การปรับแนวคิดเพื่อให้เข้ากับค่านิยมสมัยใหม่
5. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
 1. การดำเนินงานในหน้าที่กับการดำเนินงานในฐานะครูแกนนำ
 2. การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน
 3. การสนับสนุนจากผู้ปกครอง
6. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน
 1. ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินงาน
 2. ปัญหาที่พบระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและวิธีการแก้ไข
 3. ปัญหาที่พบระหว่างครูกับครูและการแก้ไข
 4. ปัญหาที่พบระหว่างผู้ปกครองและครูและการแก้ไข

แนวทางการสัมภาษณ์กรณีศึกษาผู้ปกครอง

1. ภูมิหลังและประวัติ
 1. อาชีพ
 2. หลักในการดำเนินชีวิต
 3. พฤติกรรมของเด็กในอดีตและปัจจุบัน
2. การเลี้ยงดูบุตรในแต่ละช่วงวัย
 1. พัฒนาการของบุตร
 2. แนวทางการทำความเข้าใจพฤติกรรม อารมณ์และความต้องการ
3. พ่อแม่กับการส่งเสริมจริยธรรม
 1. อิทธิพลที่มีผลต่อการส่งเสริมจริยธรรม
 2. ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 3. ความเชื่อและศาสนา
4. ค่านิยมของสังคม
 1. ความแตกต่างระหว่างคนเก่งกับคนดี
 2. การส่งเสริมจริยธรรมของลูก
5. ปัญหาและอุปสรรค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียน

1. ประวัติส่วนตัว
2. กระบวนการเรียนและการพัฒนาตน
3. ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับครู

1. การเรียนการสอน
2. วิธีการสอน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
4. ความคาดหวังที่นักเรียนมีต่อครู
5. สภาพบรรยากาศของโรงเรียน

สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับผู้ปกครอง

1. สถานะภาพครอบครัว
2. การอบรมเลี้ยงดู
3. การส่งเสริมความสามารถด้านต่างๆ
4. บรรยากาศในครอบครัว
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับเพื่อน

1. อิทธิพลของเพื่อน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับครู
4. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับผู้ปกครอง

แนวทางการสนทนากลุ่ม

ประเด็นคุณลักษณะที่ดีของบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์

1. คิดว่าผู้ชาย / หญิงควรมีลักษณะอย่างไร
2. นิสัยของผู้ชาย / หญิง ควรมีลักษณะอย่างไร
3. กิริยาท่าทางควรเป็นอย่างไร
4. คิดว่าวัยรุ่นควรปฏิบัติต่อครอบครัวอย่างไร
5. คิดว่าวัยรุ่นควรปฏิบัติต่อเพศตรงข้ามอย่างไร
6. คิดว่าวัยรุ่นควรปฏิบัติต่อครูอย่างไร
7. คิดว่าวัยรุ่นควรปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร
8. ครูที่มีอิทธิพลต่อความคิดของนักเรียนควรมีลักษณะอย่างไร
9. พ่อแม่จะสร้างความรักความผูกพันให้กับลูกอย่างไร
10. พ่อแม่ในปัจจุบันควรปฏิบัติต่อลูกอย่างไร
11. ครูในปัจจุบันควรปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร
12. ความต้องการสูงสุดของนักเรียนคืออะไร
13. คนที่มีจริยธรรมควรเป็นอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

น.ส.สุพรรณค์ ไชโยรักษ์ เกิดวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2521 ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ 2 บ้านนาชุมแสง ตำบลกุดชุมแสง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2544 เข้าศึกษาต่อในสาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546 ปัจจุบันเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสัตยาไส

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย